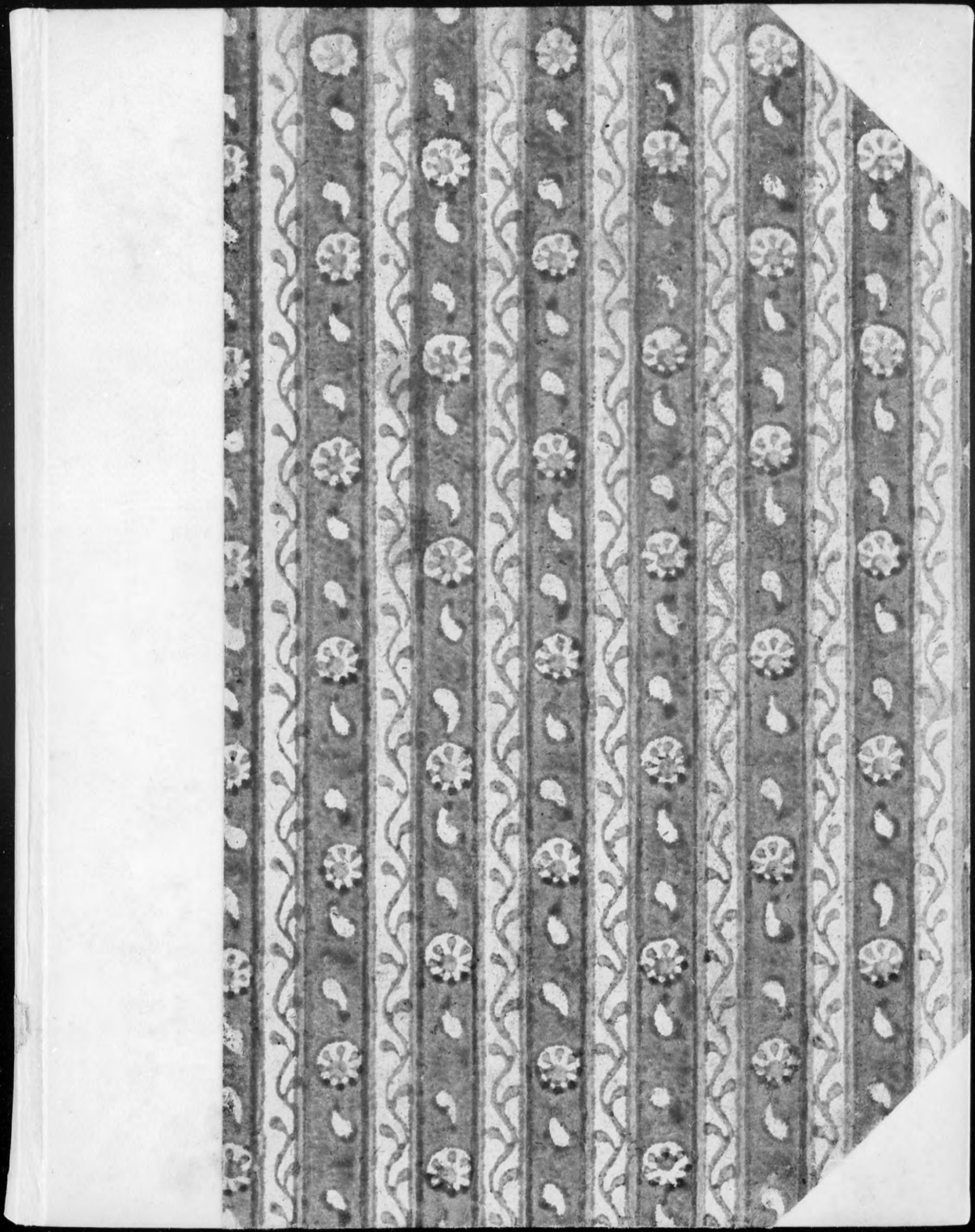

UBL: BKN00G 85

Rockenwohlen
85.

Een Schoone ende Wonderlycke
HISTORIE

18085

V A N

VALENTYN en OURSSON,
De twee Edele broome Ridders / Soonen van
den Mogenden Keyzer van Grieken / en Neven van den Edele
Koning Pepijn / doen ter tijd Koning van Byzantryck.

Uyt de Françoysche in onse Nederlandsche spraecke overgeset ;

Ende van Pleutwſ oberſien en verbeteret / met eenige schoone Figuren.

Te D O R D R E C H T,

Gedrukt by HENDRIK WALPOT, Boekdrukker en Boekverkoopet
over 't Stadhuis / in de Grooten Wybel / 1760.

Hoe Koning Pepijn trouwde een Edele
Vrouwe genaemt Barthem / van groot geslachte en afkomste.

Het eerste Capittel.

Het is waerachtigh dat men bint in
de Chronicken / dat de Koningh
Pepijn van Franckrijck getrouwt heeft
een Edele Vrouwe van grooten geslachte/
seer wijs in haer tijd / welke Vrouwe
grootte tribulatie leed en verjaegt wierd
upt 't geselschap van haer Man / door een
valse vermaledijde Vrouw / die de eerste nacht
haer oudste Dochter te bedde socht te bren-
gen in de plaets van de Coningin : Sy be-
lepde de sake soo ver anderlijck / dat sy haer
Dochter in de stede van de Bruyt te bedde
bragt by den Koning / die daer by wan twee
Sonen / de een genaemt Karolfrop en de an-
der Hendrich / die in hen-lieder tijd 't Land

van Franckrijck seer belasten en verdozen/
waren seer quaet en hobaerdig van herte/
so dat die noyt Franckrijck goet deden. De-
se twee Gebroeders waren ooz saeck dat de
goede vrouwe Barthem in elende geset wert
en een lange tijd haer jonge leven verseet
met suchten en kermen. Doch in die ver-
dziet wesende / soo heeft Godt Almachtig
haer aengezien / en haer eyndelijck laten
vertroosten / en beroerde met barmhertig-
heyt 't hert van Koning Pepijn / die zyn
Raed ontbood / en hen-lieden geopenbaert
heeft de verderffnisse van sijn landen / al-
so dat de Edelen besloten dat hy Barthem
weder ontfangen sou : Also dat de Koning
sijn Vrouwe weer ontfing. Niet lange hier
na haerde Barthem een Soone die ge-
naemt

MU. DER NED.
LETTERKUNDE
TE LEIDEN

naemt was Carolus / welke was de hoo-
ge vermogende koning Carel de Grootte/
die in sijn jonckheyt groot verzoet en ver-
raed leed en verdreven wert upt Byzantijck/
dat door toedoen van Haneftrop en Ven-
dijck sijn broeders / als gy hier na noch
hooren sult : maer om tot onser materie te
komen / wil ick alleen schryven van Va-
lentijnen Duffon / die twee broeders wa-
ren van keyserslyck geslacht / en van hun
beyder leven. Het is warragtig dat Co-
ning Pypin had een Suster, geheeten Be-
lesante, schoon en behagelijck / zy hadden
Coningh haren broeder seer lief / 't is ge-
beurt dooz de goede naem / dat zy geprefen
werd soo wel van de groote als oock van de
klepne. Die mare liep so ver / dat kep-
fer Alexander van Constantinopolen self
hoozde van Belesante / die ontstercken
werd met haer liefde / soo dat hy coogh na
Byzantijck met een grooten staet van
beel Hertogen / Graven / Princen en Ede-
len / elck op 't kostelijckste. Doe ordneer-
de de kepfer eenige van sijn Heeren tot
Ambassadereuren om aenden Coning van
Byzantijck te senden / en te verfoecken
sijn Suster Belesante aen hem te geven
ter Echt. De Coning dit horende / was
seer verblijd / soo dat hy al sijn Heeren by
hem heeft vergadert / en haer doen openen
de meening van den kepfer van Constans-
tinopolen / die met den Coning gestoten
hebben / dat men den kepfer sijn begeerte
soude toestaen. Dit gestoten wesende/
heeft men de Ambassaten doen komen by
den Coning / deselve aldus aansprekende :
Op Edele Heeren / gy sult u verootmoedigen /
en zeggen den Hoog-geboren kepfer
Alexander als dat ick met mijn Heeren
besloten heb hem sijn begeerte te volgen.
Dese maere is dooz al het Lant gesehen/
daer dooz groote blijdschap is geweest / en
dat om de groote aliantie tusschen de kep-
fer en den Coningh van Byzantijck.
Als de saken gestoten waren / is hoort daer

na de Byzantijck gehouden met groote ge-
noegte ende Feeste / daer was van alles
dat men bedencken mocht. De Feest
duerde een maend lang. Als dese Feest ge-
daen was / nam den kepfer met alle sijn
Heeren oozlof aenden koning Pypin / liet
sijn Schoon-broeder / om na Constantinopolen
te reysen met de schoone Belesante
sijn huybzou. De koning Pypin liet sijn
Heeren bereyden / om den kepfer met sijn
Suster te geleiden / al die te Gove bleven
schreyden seer om 't vertrek van de schoone
Belesante. De koning Pypin geleide de
kepfer met een schoon geselschap / tot dat
zy quamen op de Haven daer de kepfer te
Schepe soude gaen. Doe nam de kepfer
oozlof aen den Coning / bedankte hem seer
van de eer / dat sijn Edelheyt geconsenteert
had sijn Suster hem te geven tot een huybzou
/ en van alles dat hy hem en sijn volck
betwefen had. Na dese woorden heeft de
kepfer de Coning in sijn armen genomen
en hem gekust. De Coning seyde : Hooge
vermogende Heere / gy sult weten dat ick
u Edelheyt ontfangende noch clere gedaen
hebbe / als u kepserslycke Majesteit toebe-
hoort ; doch de gratie en danckbaerheyt
die u Edelheyt my betwefen hebt / dat u
Majesteit belijft te willen hebben myn
Suster tot Gemalinne ; of wilt daer op
vast staen / dat ick u nu voort al sulcken
vrient wesen sal / en bereydt tot allen plaet-
sen booz u mijn lijf te setten in de abontue-
te van der doot. Daer na ging de Coningh
tot sijn Suster Belesante / en seyde ; Myn
alderleefste Suster / laet u doch gedennen
van wat geslachte gy gekomen sijt ; regeert
u also dattet bloed van Byzantijck eer daer
dooz hebben mag ; want gy sult in vzeemde
landen reysen / van vzienden en magen re-
geert u by wyse vromen / ende bewaar u
van quaden raed oft lichtelijck te gelooven/
op dat gy niet in zwarigheyt en komt / en
nam haer in de armen en kustese met we-
nende oogen om haer betrechts wille.
De

De Edele vrouwe Belesante was 't herte
also bange / dat zy niet een woort spre-
ken konde. Doe namen al de Heeren aen
beyde zijden oozlof / als oock alle vrozouten
en Jonckvrouwen die daer waren / Edel
en on-Edel. Daer wert menigen traen
gelaten aen allen zijden / boven al van de
schoone Belesante. De Coninck keerde
na Byzantijck met sijn geselschap. En
de kepfer ging te Schepe met sijn Byzant-
de wint was den kepfer zo bequaem / dat
hy in korte tyd quam te Constantinopo-
len / daer hy seer eerlijck ontfangen wert /
ende in 't intrecken van sijn Land / wer-
den van verscheden Natien menigerley
batamenten gespeelt / ende vzeugt bedre-
ven / dat hier te lange om te schryven
ware / maer eplacen ten duerde niet lang /
de groote eer die de schoone Belesante ge-
daen wert / die veranderde in droeffnisse /
tweenen / ketmen en klagen ; want de
goede Vrouwe Belesante dooz een vals
Ridder verdraden / en upt het geselschap
van den kepfer haer Man verjaegt wert /
so gy hier noch horen sult.

Hoe een Ridder des kepsers van
Constantinopolen op de kepsersinne ver-
leefde.

Het II. Capittel.

In de Stadt van Constantinopolen
was een Ridder daer den kepfer sijn
vertrouwen op sette / also dat hy hem van
niets verhoef boven al sijn Heeren die doen
ter tyd in sijn Hof waren / ja maecten
hem Regent van Constantinopolen / en
van sijn Hof een opperste secreete raed / van
welcke welbaden den kepfer daer na qua-
lijck geloont wert / van dese valsche Rid-
der / niet denckende de eer en hoogheyt
die de kepfer hem gedaen had. Op een
tyd zo wert den valschen Ridder ontstec-
ken met quade begeerte op de kepsersinne /
haer siende alleen in de zale / selde hy hem

by haer / begon de goede Vrouwe aen te sien
met handende liefde / daer af dese Edele
Belesante gren achterdocht had / want zy
reyn van leven was. Daer na gebeurde 't
dat hy sittende by de Edele Vrouwe / sprak
in deser manieren : O Rogende en Hoog-
geboorne Vrouwe / ick ben u ootmoedigen
Diener / u Edelheyt belijft my te horen
spreken / en verstaen een sake die ick u zeg-
gen sal / en langen tyd in mijn hert gedra-
ge heb / dat is dat ick in u liefde behagen
heb / so dat ick nacht nog dag rusten kan /
en wanneer ick upt mijn slaep gekomen
ben / mach ick eten noch drincken / als ick
denk op u schoonheyt ; nu bid ick u Edelheyt
my te ontfangen tot u Diener in liefde :
O mijn beminde die in alle Deugden ver-
maert sijt / wilt dog de oozsaek niet wesen
van myn Dood / wilt my vertroosten ende
ontfermen : op sulcke conditie dat ick u E-
delheyt getrouw sal wesen totter doot ; hier
mede zwoeg de Ridder / en de kepsersinne
antwoorde seer eerlijck : Wa ! gy valse on-
trouwe Ridder / hoe zijt gy zo stout / dat
gy doost sulke vlesnige woorden spreken
tegen des kepsers eer / die u van niet zo
hooglijck opgeboed heeft tot eer en hoog-
heyt boven alle andere Heeren die in sijn
Hof zyn ? Hoe zijt gy gekomen tot dese
maledictie / dat gy soude willen wesen de
oozsaek van ons beyder verdoemenisse ?
God wil nimmermeer gehengen dat het
bloed van Byzantijck onteert soude we-
sen dooz my. O vals vermaledyde mensch
aensiet wat gy doet / wilt gy my ontee-
ren / myn Lichaem in schande / en myn
ziel in de eeuwige verdoemenisse vzenen ?
Verdrader / laet baren u quaet booznemen /
want van my sult gy geen troost verwer-
ven / ick rade u sulcke woorden niet meer
te spreken / of ick zal den kepfer de sake te
kennen geven : gaet van my gy vermale-
dyde / spreekte niet meer alsulke woorden.
De Ridder was bedroeft en beschaemt
van dese woorden / doost niet een woort
III
meer

meer spreken / en is so gescheyden van de
kiesferinne / beklagende de groote sochep
die hy begonnen had / ende vreesde dat hy
berjaegt soude worden / ende zijn eer en
hoogheit verliesen mocht; daer dooz zijn
liefde in verdrach veranderen / ende de
kiesferin noch grooter lijden aen dede.

Hoe de valsche Ridder de kiesferinne
vooz den kiesfer van overspel beschul-
digde.

Het III Capittel.

DEn Ridder sozgende dat den kiesfer
soud komen / te weten zijn onbehoor-
lijke liefde tot de kiesferin / so heeft hy
(om zijn schande te bedekken en de dood te
ontgaen) bedacht een schandelijk verdrach
tegen de kiesferin / en om 't selve te beter
verwe te geuen / so is hy op een Hemel-
baerts-dag gegaen in 't Hof by den kies-
fer spanceeren / alleen zijnde heeft hy tot de
kiesfer geseyt: Mogende Heer / hoewel
ik niet en twijffel of de reden / die ik u Ma-
sessept te verklaren heb / u droeflijck sa on-
gelooflijck sal wesen / nochtans dewplijck
al mijn welbaren / eer en vermogen van
uwte Masesept ontfangen heb / so is het
meer als reden dat ick u eer en welbaren
voorzsta / oock ver hinder en tegen sta 't gene
dat sou mogen strecken tot u nadel / al
soud 'er mijn leven aen hangen. De sake
Mogende kiesfer is van groote importan-
tie / en so schadelijck / dat ik my ontfiel / en
schame deselve te verhalen / want zy die u
Masesept verhooren heeft tot kiesferin /
en so hooglijck verheben hebt / is de gene
die sulcken weldaet vergeten heeft / en haer
in hoerpe te bukten gaet; het quaetste
van allen is / dat zy soecht u Persoon niet
beherdighheit van hant te helpen / om in
meerder vryheyt haer hoerdom te plegen.
Hierom heer kiesfer siet by tijds toe / ick
sulks wetende / heeft mijn gemoeden con-
scientie niet gerust vooz en al eer ick u Ma-
sessept 't selve heb te kennen gegeven. De-

sen valschen Ridder zyn woorden ge-epn-
dicht hebbende / is weg gegaen / heeft des
kiesfers gelaet gants ontfelt geweest /
om dat hy den valschen Ridder te veel ge-
hoor gaf / niet twijfelende was waer het
gene hy hem geseyt had. De kiesfer in zijn
hof komende / dede niet als suchten / welk
zijn heeren gewart wordende / segtend 'dooz-
saech hier van te weten / en hem te vrede te
stellen / maer te vergeefs want hoe de kies-
fer meer in hem selven overleede de schan-
de / die hy meende dooz zijn vrou geschiet
te zijn / hoe hy meer ontfienke wert / dat hy
ten lesten niet langer zijn gramschap kon
bedwingen. Doen is de kiesfer in zijn ka-
mer gegaen / haer vattende by 't hooft /
heeftse ter aerden neder gesloten / en ge-
tracteert dat 't bloed haer ober 't aensicht
liep. De schone Belesante ober dese vree-
heyt bitterlijck schreyende / vzaegde zy den
kiesfer / welke d'oozsaech zijns toornighheit
was / dat hy haer dus sloeg / want ik sulks
niet verdient heb / dooz dien ick u Edelheit
geen ontrouw betwefen heb / maer ter con-
trarie gesocht u Masesept met lijfen ziele
te behagen. Daer op de kiesfer antwoor-
de / ha valsche hoere van u eerbaerheit
ben ick wel geïnformiert / so dat ik den dag
en nyre verbloech dat ick kennisse van u
kreeg / en sloeg de Edle vrou wederom
met sulcken toornighheit dat se haer hrecht
verloor / so dat haer Staet-dochters niet
anders wisten of zy was dood / dies zy sul-
ken geroep machten / dat het de heeren
hoorden / en in de kamer quamen loopen /
daer af dat een van de heeren de schoone
Belesante ophielp; de ander spraccken de
kiesfer toe / zeggende: Mogende heer /
hoe hebt gy so sellen hert dat gy u Vrouwe
verdoen wilt / die van alle menschen ge-
pzeesen wort / en noopt in onere bevonden
is geweest / dus hebt gy haer met onrechte
geslagen. De kiesfer zeyde / ick wet hoe
zy haer leven leyt tot mijner schanden /
dus heb ick vooz my genomen haer te doen
ster-

sterbeneen schandelijke dood / en ick radeverhooren. Als de Heeren sagen dat den
niemand daer tegen te seggen / want ick
sal haer het leven benemen / en alle haer
posseffen ende erffenisse. Doe sprack een
wijs Heer tot den kiesfer: msgende kiesfer /
aensiet en oberdencke wat gy doen wilt /
gy weet dat de vrouwe die gy getrouwt hebt
is de Suster van de Coning Pepijn / een
magtig en moedig Heer / groot van her-
ten ende ludien gy yet laet misdoen aen
zijn Suster Belesante / het zy schade ofte
schande / hy is een man om hem te wreec-
ken / by sulcker manieren dat alle u lan-
den bezodven sullen worden / ende menig
Edelman verlagen sal blijven / ende u
persoon berjaegt sal worden upt u landen /
dat een groote schant sal wesen; en dat
meer is / so is dese goede vrouwe gebon-
den met den bant der naturen van u Edel-
heyt / dus is 't sorglijck dese vrouwe te
misdoen. Na dat dese goede Heere zijn
woorden ge-epnd had so viel Belesante op
haer knien vooz den kiesfer haren Aan-
sprekende met schreyende oogen: O mijn
Heer hebt medelijden met my / want ick
noopt van mijn dagen gedacht heb / dat
tegen u Hoogheit sou mogen wesen: in-
dien gy my niet antfermen wilt / so wilt
ontfermen de vrecht die ick drage; daer af
my Godt sal ontbinden / en my verlossen:
ick bid u ootmoedighlijck / wilt my in een
Cooren setten / ter tyt toe dat ick ontbon-
den ben van de vrecht die ick drage; en so
haest als ick verlost sal wesen / doet dan
met my dat u belieft. De kiesfer in dus
met schreyende oogen / suchten en kermen
sprekende / soo was daer niemant so hert
hy most tranen laten / of was bevangen
met barmhertighheit; maer des kiesfers
hert was soo ontstecken van gramschap
sprack: Sy ongetrouwe vrou / ick magh
my wel beklagen dat gy met 't kindt zyt /
want ick ben so geïnformiert / dat ick u ge-
ne genade doen en sal / want dooz u onge-
trouwe hebt gy my begeben / en een ander

Heer om geend rhande saken zijn gram-
schap vreecken noch cesseren wilde / so
hebben de Heeren den kiesfer upt de kamer
van Belesante met schoone woorden in des
kiesfers Paleys geleyt / maer de vrou is
gebleven in hare kamer / wiens aengesigt
niet bloet geberft was / doch de vrouwen
hebben haer schoon water gebzacht / om
haer te wasschen van den bloede. Hier en
tusschen is blandemijn haer Camerlink
gekomen siende zijn vrouwe aldus gehan-
teert / zeyde hy: Eplac liebe vrou / ick sie
wel dat gy verdraden zyt / nu bid ick God
dat den Persoon moet vermaledijde wesen
die u dat quaet heeft bereydt / neemt toch
een inttel patientie en vertroost u / wilt my
geloben en betrouwen / ick sal u in Drank-
rijk hy u vzoeder den Coning vzenen /
die u my te bewaren heeft gegeven / geloof
mijn raed / en repsen wy weder in Drank-
rijck / oft zyt secker / de kiesfer u kouteling
sal doen schande en onere. Doen sprack
Belesante / ha Blandemijn goede vziend
dat ick so reysen soud dat waer my groote
schande / want men dan met reden hadde
te zeggen / dat ick aen de saecke schuldigh
waer / ick heb liever de dood te sterben vooz
al de wereld / dan schande te hebben / daer
ick onnosel in ben / dat weet de Almogen-
de Godt. De kiesfer sitende in zijn Pale
met zijn Heeren / zijn gramschap wat ober
zijnde / dede hy haen zijn vrou / die daer
gebzacht wert / en so als hy haer sag / wiert
zijn hert bevende / so ont sag hy de Coning
haren vzoeder / dat hy haer niet misdoen
en dozste / maer sprack; Gy ongetrouwe
vrou / hy u is mijn eere verlaten / so moet
my Godt helpen / ten waer dat ick 't niet
en ket om u vzoeder / ick sou u levendig
doen verhzanden / maer om des Conings
wil suldy op dit pas u lijf behouden / doch
ick belast u nu upt al mijn Landen te
vlieden / ende morgen upt de Stad; indien
ik u daer blinde / so sal ik van stonden
A 4 aen

aen doen sterben een schandelijke dood / so doe ik ook allen den geenen weten die in mijn land zijn / dat niemant so koen zy die u gelepde of geselschap houde / op hun lijf te verkiezen / dan alleen Blandemijn / die gy met u upt Dancrick brycht / gaet van stonden aen daer 't u belieft / want gy u leven mijn bedde niet meer verwerven en zult. De Edele Drou sou haer geerne verantwoort hebben / maer de Kieper wou niet een woort van haer hooren. Doe is van stonden aen dooz 't gebod des Kiepers de Edele Drou gescheppen van de Kieper ende andere Heeren / oozlof nemende met groot suchten ende schrepen / en zepde: Edele Kieper en Heeren / ik heb noopt gedaen dat u Hooghepd oft u eere na mach gaen / adieu mijn Heeren ik blijf u getrouw tot in mijn dood / adieu mijn Heeren en vrouwen dit scheppen valt my al te zwaer / och laep! oft ik van mijn kinderen bescheppen waer / en dan de aerde haer opende / soo foudde ik mijn Ziel geven en offerden den almogenden God / en mijn lichaam de aerde om te bezcotten. De Heeren en Drouwen dese woorden hoortende / waren in seer groote bangighepd / sonder alleen den Kieper die so ontsteecken was met gramschap / dat hy geen woorden en agte nochte medelijden met haer hadde. Doo is de Edele Kieperin met haer Dienaer Blandemijn opgeseten te Paerde / ende reed in de Stad. Als de Edele Drou in de Stad gekomen was / soo rees daer een groot rumoer onder de gemeente om haer vertrek / en schrepen; ja het gekrijt was so groot dattet niet te schryven en is / elch liep om oozlof te nemen / so wel Mans als Drouwen / haer Godt bevelende; maer zy doozten haer niet verder gelepen dooz 't gebod / dan tot ter Poozten van de Stadt. Dese Drou die so drecklyk verraden was van den Ridder / heeft haer weg genomen na Dancrick / en soo heeft als zy upt de Stad was / ende quam op 't wilde veld in

schande en oneer verfaagt / so bedacht sy de af-komste daer sy af gekomen was / en haren hoogen staet daer sy in geweest was / siende dat de Fortuyt zo verkeerde / zepde zy: Eplacp! waerom bepde de dood dus lange / datse niet en komt om mijn dreckten epnde te bzingen! och! ter quader tijt ben ick geboren / ik ongeluckigste Drou op dezer aerde / alle mijn dagen zijn nu geset in suchten / kerren / klagen en tweenen; mijn lacchen is in schrepen verandert mijn singen met dreck berept / mijn spreken in zwijgen / in de siee van mijn goude kleederen / stuwelen en sijne Takenen. daer dit ongeballige Lichaem mede verciert plagte wesen zijn verkeert in snoode kleederen / als een arme Dienstmaegt; booz mijn kostelijke steenen / die niet te tarceren en waren / daer booz moet ick nu gaen dolen in vzeemde landen als een bedruckte Drou / bedecken mijne kleederen met tranen / op dat mijn leven ten epnde komen mach; Gy schaepherders / aensiet mijn groot verdriet daer ik in geset ben: och haddet Godt Almachtigh belieft dat ick geweest hadde van sulken kleppen afkomst / dat ik ware de armste Drouw van die op aerden zijn / op dat my niemant en kende in dese elende en armoed. Och laep! waerom beschijnt my de Son? Och waerom gaet de aerde niet op om my te verslinden; want mijn leven niet en is dan schrepen / suchten en kerren / en mijn oogen en sullen niet wesen dan een Fonteyn van tranen: O valsche Fortuyt / ick behooz u wel te vermaledijden; dooz u ben ik verjaegt en ben de alder-bedroefste die op aerden leeft: ach mijn boeder / wat sult gy dencken als gy dese tijdinge hooren sult? gy sul wenschen dat ick niet geboren geweest en had / en aldus beklagende haer verdriet / so begon zy te zwijgen / en was byna van den Paerde gevallen. Als Blandemijn dit gewaer werd / so trad hy om haer op te houden / ende zepde: O mijn liebe Drouwe / neemt

neemt patientie / en vertroost u / sielt u hert in Godt / hy sal u vertroosten / also waerachtig als gy in dese saken o. schuldig zijt / en dit zeggende / sag Blandemijn een schoone Fonteyne / daer hy Belesante hy boozt om te rusten. Nu zo wil ik hier zwijgen van de Edele Drouwe / en spreken van den Verrader die ook verhardt was in zyn vermaledijde booshepd.

Hoe de valsche Ridder verbolgde de Trouwe Belesante / om met haer zyn wille te doen.

Het IV. Capittel.

Als de valsche Ridder sag dat de Drouw Agerepst was / nam hy booz haer te volgen / liet zyn Dienaer van hem gaen troock andere kleederen aen / en reed zo hard als hy kon / en braegde al die hem te goed quamen / of zy geen Drou gesien hadden; en epndelijck wierde hem de weg gewesen / aldus zo reed hy na een boschaghe daer de schoone Belesante by een Fonteyn sat met haren dienaer Blandemijn / om haer waer te rusten / want zy seer vermoept was. Sy dus sitende / beschrepe haer guade avonture die haer gebeurde / zo zepde Blandemijn: Och myn Drou sielt u te vreden / God sal u vertroosten. Onderwijl quam dese snoode Ridder by de Drou / maer zy kende hem niet om dat hy verkleed was booz dat hy nader quam / doe woordese al fugtende / sprekende: O God / nu sie ick hier komen den verrader die my in dese elende gebragt heeft / ik heb groote soz dat hy hier komt om my te ontieren. Doe spak Blandemijn: O Wagende Kieperin weest niet verbaert / indien hy hier komt om u pets quaets te doen / sal ik my tegen dien verrader setten / en beschermen u tot 'er dood: al sprekende naderde de verrader tredende van zyn Paert / groete haer seer hoogelijck / zeggende: Indien gy my wilt confentereen myn begeerte / ick sal zo veel

doen dat de Kieper u weder ontfangen sal en u in meer heerlijckhepd stellen dan gy oopt geweest ben / want ick doe 't om u eere en profijt. Da vermaledijde creature zepde Edele vrouwe / waer booz sou ick u lief hebben: want dooz u groote valschepd ben ick in dit verdriet gekomen / gy hebt my in dese droeffnissen gebragt. Myn Edele vrou / zepde de valsche Ridder / laet sulchs te spreken / dooz my hond gy weder kieperne worden: Dese woorden zeggende / nepade hem de valsche Ridder om haer te kussen. Als Blandemijn dit sag / schoot hy booz den Ridder / en gaf hem sulcken slag dat hy ter aerden viel / en brak twee tanden in zyn mond. De valsche Ridder stond op / en toog zyn zweert upt om blandemijn te slaen / maer hy nam zyn Tadelijn en bevochten malkanderen / zo datse beyde seer gequest waren. Aldus bechten de / quam daer een man upt vzeemde landen / die sprak: Gy Heeren laet staen u bechten / wilt my zeggen u geschil / opdat ik hooren mach wie dat van u beyden recht of onrecht heeft. Och! zep Blandemijn / laet ons begaen / ick wil met dese verrader geen peps maken / booz al eer ick hem ter dood gebragt heb. Liebe vziend / zepde de Edele Drouw tot de koopman / wilt ons bystaen / desen valschen Ridder verbolgt my om myn eere te benemen tegen mijn dank / 't is de valschen Ridder die my verraden heeft tegen den Kieper / zo dat ick upt zyn geselschap verstiten / en upt alle zyn landen gebannen ben / en dat dooz zyn valsche woorden. De koopman horende dese woorden van de Edele vrouwe Belesante / had medelijden met haer / zep tot de Ridder: Laet staen u gevecht / racht de Edele Drouwe niet / dat de Kieper van u quaet opstet wel geinformeert wiert / hy sou u een schandelijke dood doorn sterben. De valsche Ridder verstaende des koopmans tale / liet zyn bechten / en bloed in 't bosch / want hy hadde gemeent dat hy

tot syn meeninge souden gekomen hebben / maar hy hadde een saecke onderwonden die hem qualijck bequam / zijn bezaet wert noch namaels ondelic / als gy hoozen sult. Na dat de valsche Ridder geweecken was / bleef de schoone Belesante in 't bosch by de Fonteyne met Blandemijn seer bezucht. Blandemijn was seer gequest en verbond zijn wonde als hy best mocht. De koopman zepde tegen Belesante / eylacl Drouwe / ick sien wel dat gy van dien valschen Ridder bezraden zijt / ick bid God dat hy my wil gratie geven / dat ick zijn bezaet mocht uptzengen / en zijn dood verbolgen tot u eere / ick wil u Gode bevelen / die u vertroosten wil in u verdriet. Blandemijn holp zijn Drouwe te paerde / en sat oock op en reed in de herberge / die daer hy was / daer bleven zy rusten acht dagen lanck om Blandemijns wonden te geneesen. Doe hy geneesen was / seiden zy haer wederom te reysen na Byzankrijck : doe begon de schoone Drouwe te sugten en te hermen met groot verdriet / zeggende tot Blandemijn: Wat sal de Coning Pepijn mijn bjoeder zeggen / als hy hoozen sal de nieuwe maren van mijn verdriet daer ick in geset ben / so schandelijck verjaegt upt des keyfers geselschap / als een Wyf die oneerlijck geleeft heeft by haer Man: Och ick ben in groote sozge dat mijn bjoeder die sake geloben sal / en my een schadelijcke dood aendoen sal / meynende dat ick hier in schuldig ben : Drouwe zepde Blandemijn hebt geen sozge dooz u bjoeder / 't en is geen sake om te geloben / u bjoeder is wijs / wel versien van goede raedslieden / om te nemen raed op dese saken / hebt betrouwen op Godt / die u vertroosten sal in u quade abontuere : en aldus rijdende dooz verschepe landen / quamense in Byzankrijck passerende de schoone stad Oyllens om na Parijs te reysen / aldaer de Coning zijn Hof hield. Aldus komende bukten de stede Oyllens in 't bosch dat seer groot is / ende

lanck / gebeurde de Edele Drouwe een deerslyk abontuer / als ik verclaren zal.

Hoe Belesante haerde twee Sonen in 't bosch / daer af de eene herte Valentijn / en den anderen Oursson / en hoe zy de twee Sonen verloor.

Het V. Capittel.

De Edele Belesante rijdende in het bosch / zwaer zynde van kinde / so is den tijd gekomen dat se niet langer rijden mocht / so dat zy van 't paert most treden / haer beklagende van hoer misbal. Blandemijn bzagde haer : Mijn lieve Drouwe / wat ist dat u Edelheyt dus kermt ende klaegt / ik bid u vriendelijck dat gy u te vreden stellen wilt / in 't kozt sullen wy wesen daer gy u rusten zult : eylacl zepde Belesante / heft my van 't Paert / en set my onder een boom / en gaet haelt Drouwen die my te bate komen : want de tyd die is gekomen dat ick niet langer beyden mag. Blandemijn heeftse van den Paerde geset / en settense onder een hooge boom op der aerden / om de plaetse te beter te kennen / en haer beter hond binden. Voem klom Blandemijn ras te Paerde / en dede groote neersligheyt in 't rijden / om Drouwen te krijgen / die d'Edele Belesante helpen souden. Hy bleef alleen ellendig sonder geselschap van Drouwen of mannen / dan alleen God die haer bystond / so dat zy haerde in korte tyd twee schoone Sonen : maer eylacl de goede Drouwe had niet veel blijdschap van haer twee kinderen / want so haest als zy verlost was / quam daer loopen een groote wilde Beer seer pffelijck huylen ende blafen / nam een van dese twee kinderen in zijn muyl / kleyde mede ten bosch waert in Dese Drouwe dit siende / was seer bezocht van hetten / niet sonder oorsake / dies zy seer kernde en begost deertlyk te schreyen om haer kint / dat de wilde Beer haer kint ontnomen had /

had / so begon sy te kruppen op handen en boeten in 't bosch na haer kint / om dat den Beer weder te ontnemen / maer eylacl ! het help niet dat sy den Beer verbolgde / want zy haer kint niet meer sien en sal / dan dooz de gehengenisse Gods / als gy noch hoozen sult. Aldus kruppende dooz 't bosch op handen en boete / kerrende en klagende om haer kint dat zy so deertlyk verlorren had / so was zy so vermoept dat haer een groote siekte aequam / en wert zwijnende / so dat se bleef leggen op der aerde als of sy dood geweest had. Ick sal hier dan laten blijven om van Belesante meerder te spreken / sal seggen van haer ander kint dat daer bleef leggen alleen onder den boom in 't bosch. Het geschied op den selven dag / dat den Coning Pepijn upt Parijs reed met een schoon geselschap van Heeren / om te reysen na Constantinopolen by sijn Susster Belesante : so nam hy sijn weg na Oyllens / is gekomen in 't bosch van Oyllens / aldaer sijn Susster was verschepe van twee schoone kinderen / hy wist niet dat zy de quade abontuer daer in 't bosch leet. Nu ist of God hebben wilde / dat de Coning in 't bosch rijdende / sagh onder de groote boom 't kint van Belesante alleen leggen op der aerde / so reed hy na den boom / seggende tot sijn heeren : Dier hier toch wat ick hier vinde / o Almogende God ick heb een seer schoon kint gebonden / waerachtig Heer Coning gy segt waer / zepden de Heeren. Doe zep de Coning / ick wil dat dit kint opgevoed sal worden op mijn koste / so lang alst Godt sal laten leven. Indien dit kint komt tot sijn jaren ick sal 't seer wel versien van alles dat hem van noden wesen sal. Doe kleyde Coning een van sijn Ridders / die hy last gaf van dit kint zeggende neem dit kint / brenget te Oyllens / ende laet doopen / soekt hem een voedster / en laet hem doen al wat hem van node wesen sal. De Coning had wel

recht dat hy 't kint lief had / want 't was sijn Sussters Soon / al wist hy 't niet. De Ridder nam 't kint / bzogt 't binnen / en lietet doopen / noemdet Valentijn / so was oock des Ridders naem. Doe socht de Ridder een voedster so de Coning hem belast had. De Coning nam sijn weg na Constantinopolen / om te sien sijn Susster Belesante / die hy lief had. Den Coning dus rijdende in 't bosch / quam Blandemijn de Coning te gemoet rijden / die een Drouwe met hem bzagt om de Edele Drouwe te staen in haer nood. Blandemijn de Coning kennende / verschrakte seer / trad van sijn paert / en groete den Coning. Doe sprak de Coning tot Blandemijn / wat ryoinge van mijn Susster / hoe gaet 't met haer ? Hoogmogende Coning veel goets te zeggen van u Susster kan ick niet / de saken gaen niet wel / dat dooz bezaet van een vermaleidijde Ridder / die haer bezraden heeft / waer dooz de keyser u Susster verbannen heeft upt alle sijn landen / en hadden 't des keyfers Heeren niet gebaen / u Susster stont in groote sozgen / dat de keyser haer sou hebben doen doden. Doe zepde de Coning tot Blandemijn: Ick hou de keyser voor sot / dat hy myn Susster niet heeft laten doden: Ick seg u Blandemijn / in dien ik myn Susster had / ik soude haer een schandelijcke dood doen sterben. Nu myn Heeren zep de Coning / ons reys is opgeset / laet ons w derheeren / ik wil niet verder reysen / ick weet tijdinge genoeg van haer. Mer dese woorden kerde de Coning weder na Parijs : dus rijdende beklagde hem de Coning van sijn Susster / zeggende o Almogende God / hoe is een Man ontceert van een Drouwe sach ! nu ben ik verschooven en ontceert / ick had gehoopt van mijn Susster te hebben blijdschap en eendracht met den keyser Alexander : maer laep ! by haer is Byzankrijck ontceert : so reed de Coning al klagende over weg / tot dat hy quam tot Oyllens. Als Blandemijn

mijn de Coning dus sag treuren / zo droeg hy sozge vooz Belesante, en liet den Coning alleen / en reed na de boom daer hy de Edele Vrouw gelaten had: maer hy en vant haer niet / waer dooz hy seer bedroeft was. Doe trad hy van syn Paert / bond dat aen een boom / en ging se soeken / dooz 't bos / zo lang dat hy haer bond ligen in onmacht / sprekende niet dan met groote pijn. Blandemijn hief haer op van der aerde / met de vrou die hy gehaelt had: maer laep! 't is om niet / want zy mocht gaen noch staen: Blandemijn vzaegde wie heeft u hier gebzagt? Och! Blandemijn alle dage was myn verdziet ende droeffnisse / want zo dza als gy myn verlaten had baerde ick twee Sonen. Doen quam daer een Beer gelopen / en nam een van myn Sonen / liep daer mede in 't bos / waer op ick my selde om hem na te volgen om myn kind te beschermen / maer kon niet van weemoedigheid. O myn Vrouw zep Blandemijn / ik hoor van den boom / maer heb geen hint gesien. Als Belesante dit hoorde / viel zy in onmagt Blandemijn nam haer in syn armen / bzocht haer weder onder de boom / daer zy haer kinderen gelaten had. Als zy haer hint niet vant bedreef zy groote rou / dat 't scheen dat haer herte vzekten sou / zeggende: Och Oer Kepsfer / gy zyt de oozsaek van myn verdziet / endat dooz quade raed die gy geloofst hebt / daer ick geen schult toe en heb / 't welk u beliest my in dit verdziet te setten / ik heb niet gedaen daer gy schande af meugt hebben / ik heb verloren de 2 Sonen daer mede ik van u zwanger was: och myn liebe kinderen / ick sie u nimmer weder / hoewel gy zyt geboren van Kepsferlycke en Konincklycke gestagte: Och Dood komt doch haelt my upt dit leven; want gy my lieber zyt dan 't leven. Blandemijn vbeetrooste haer zo als hy mogt / settense op haer Paert met die Vrouw die hy haer hem gebzagt had / en reden tot dat zy

quamen in een Doop daer zy haer kroem hieft. Blandemijn trooste haer al / waer dooz zy een weynig te vrede was / want daer is geen droeffnisse zo groot op aerde zyceffert met 'er tyd. Als zy haer kerckganck gedaen had / doe vertelde Blandemijn syn Vrouw / hoe dat hy de Coning haeren vzoeder gesproken had / en dat den Coning hem gebzagt hadde hoe 't met haer was / en ik zep de Coning van 't groot vercaet dat de valsche Ridder bereyt had. Als de Coning Bepijn dit hoorde / was hy gestroozt in syn hert en sprak niet een woorz: daerom myn liebe Vrouw ben ick dooz u beducht / indien gy by u vzoeder komt / dat gy by hem niet gesien sult wesen / want ik laet my duncken dat hy u de schult geeft. Och laep sprack zy / is 't niet daer toe gekomen daer ick vooz gesozgt heb; hoe wel mag ick zeggen dat ick ben de verachtste vrou die nu geboren is / dat 't een vermalldijde dag was doe ick troude: Och of ick geboren getweest had van de armste mensche op aerden! O Blandemijn ick wil niet na Parijs / ick wil my setten in Gods hand / en zo veyre repsen dat geen mensche weten sal waer ick ben; want indien myn vzoeder my had / hy sou my doen dooden / ick soude my niet mogen verantwoorden / ick sou de schult moeten hebben / zo is 't beter dat ick syn toorn ontgae. Och zepde Blandemijn / wilt anders niet kermen en klagen / u Edelheyt sal seker weten dat ick by u leven en sterben sal: ick ben daer toe gestelt om u te dienen / waer dat gy repsen wilt. Daer op zepde zy ik dancke u van u goede wil / ick sal al myn betrouwen op u setten. Aldus is Belesante een weg ingeslagen met haer Dienaer / repfende in vzeemde Landen / vooz waer een deerlyke saek vooz zo een Edele Vrouw / te schepden van vzienden en magen / in vzeemde Landen te gaen dolen / verckoten van haer man en veragt van haer vzoeder / eplacp is zy niet de alder-bedruchtste Vrouw die hier op

aerz

aerden is gebooren? Du sal ick hier laten te spreken van de schoone Belesante / en zeggen van de Wepre die 't hint wegh droeg in 't bosch by haer Jongen.

Van den Wepre die een van de twee Sonen van Belesante wech gebzagen hadde by syn Jongen.

Het VI. Capittel.

Den Wepre die een van dese twee kinderen genomen had / droeg 't kind in syn hol dat seer diep en dupster was / in 't welke hy hadde drie jonge Wepren / die 't kind souden eten: maer Godt die de sijne niet verlaet / beletten de Wepren dat zy 't kind geen quaet deden / maer kembden het met hare klauwen / ende likten het met hare tongen. Als den ouden Wepre sag dat de jonge Wepren 't kind geen quaet deden / so soog sy 't een jaer lang; doe wier 't hint dooz 't boetsel van dese Wepre so rou als een wilde Wepre / maer was so schoon van fatsoen als een mensch wesen mocht. Als hy nu groot en kerck geworden was / begoft hy de wilde beesten te verlaen; sy ontfaen hem so wel Leeuwen / Wepren / Harten als honden / want 't kind was vzeesselijck gewoorden in syn wassen / dat hy niemant / so wel beesten als menschen ontzag; in dusdantigen staet leefde dat kind als een beest / tot dat hy vyftien jaren oud was / so dat niemant dooz 't bosch doost rijden of gaen / dat hy bond dat velde hy ter aerde / en at het al raen als andere wilde beesten doen / hy was genoemt Oursson onder de menschen om dat hy opgeboet was van een Wepre / velder vzeesde desen Wildeman / die lieben die daer ontrent geseten waren / worden geraden om den Wildeman te bangen / maer 't was al om niet / want hy ontzag geen wapenen noch messen / maer bzachse in stukken als of hy een pijl in de hant gehad had. Aldus leefde desen Wildeman in het

bosch als een beest sonder klcederen aen te hebben / noch een woorz te spreken. Maer de schoone Belesante pepngde vast om hare twee Sonen die sy verloren had / altoos Godt Almachtig bliddende dat hy haer 2. Sonen bewaren wilde. Sy repfde met haer Dienaer / is gekomen in een Haven in Portugal / daer een schoon Casteel stont / daer op woont een Keuse / so groot en sterck dat hem geen peert dzagen mocht / syn naem was Faragus. Als dese Keuse dat Schip sag / is hy upt syn kasteel gekomen na de Haven / is in 't Schip getreden om syn Tol te hebben van de gene die daer voozby repfde / klimmende in 't schip daer de Edele vrouwe in was / 't welke vol was van alle kostelijcke koopmanschap / so heeft hy aengesien de schoone Belesante / die hy nam by de hand / ende lepede haer in syn kasteel by syn vrou die was upt Spangle / en Blandemijn volgde syn vrou na. De Keus ontving haer met groote blijdschap / hieten haer welkom / en belaste syn vrou dat zy Belesante bewaren soude met haer Dienaer / maer zy was 'er met bedruchte herten / als sy dacht om haer twee kinderen / so schrepde sy so deerlyck / als een vrou doen mach / waer dooz haer de vrou van de Keus trooste / want sy haer seer lief hadde dat zy eten noch dzinken mocht sonder Belesante. En langen tyd bleef Belesante in 't kasteel in grooten dzuck en liden. Van hier sal ik Belesante laten / en spreken van den Kepsfer Alexander / ende van de valschen Ridder.

Doe dat de valsche Ridder nieuwe Pachten opgefet hadde in de Stad van Constantinopolen / daer dooz zyn vercaet tegen Belesante upquam.

Het VII. Capittel.

Den Kepsfer Alexander / na dat hy zyn vrouwe verjaegt hadde / beklagde hy 't in syn herte; maer den Ridder onder-

hiet.

hiele den Kieper altoos in sijn quade optie. Den Kieper gaf den bezrader groote macht / want dat hy gebood dat was gedaen / also dat hy in de stad van Constantinopolen nieuwe Accijsen opsette tegens recht en reden; so was in de stad van Constantinopolen een Jaer-merckt / die men hielt op den 15 dag van September / tot de welke menig koopman quam upt byemde Landen / wanneer de tyd gekomen was om merchte te houden / so was daer oock in de Stad gekomen den koopman die Belesante beschermden van den Ridder. Den Kieper liet de mercht bewaren na gewoonte / waer af dat hy die last gaf den valschen Ridder / met hem settende 200 Mannen om de Colen in te nemen. De booznoemde koopman die dese Ridder wel kende geliet hem oft hy hem niet gekent en hadde / want hy sozge altoos dat hy sijn bezraet uptbyzengen soude / dies hy geerne de koopman sonde gebragt hebben ter dood / maer hy kon niet. Dese koopman was wel gesoozteert van alle goederen / als van Goude en Zijde Lakenen daer booz hy meer verkocht dan permand anders / sodat den koopman een groote somme schuldig was. Als de mercht ten eynde was sond de Ridder sijn Dienaer aen den koopman om sijn Col te betalen. De Dienaer quamen by den koopman / seggende: Gy moet geven den tienden penninck van't geene gy verkoopt. Den koopman zepde hoe is dit dat men so grooten Col geven moet? Gaet wech epsche niet meer van my / dat is de ongetrouwe valsche Ridder / dat hem God vermaledijde / ick hoop dat hy noch een schandelijke dood sal sterben. Over dit seggen nam een van dese dienaers een stoek en sloeg den koopman op sijn hoofd / dat hem't bloet ober sijn aensicht liep. Den koopman hem gequest voelende / toogh hy waert / en sloeg den Sergfant dat hy dood ter aerden viel / waer dooz een groot ruuzer quam / en de koopman gebangen

wert / en booz de valsche Ridder gezocht / die hem wilde doen dooden sonder betacht / dacht dat hy zyn tyd wel verwacht had / en zyn sake nu niet uptkomen sou. De koopman sprack / selt my te recht na constupme van den lande / dat ick gehoozt magh worden. Den Colman sepde dat hy geen recht hebben soud / want hy openbaer den doodslag had gedaen. Maer den Richter heeft het den koopman gegunt en booz den Kieper gelept. Als de koopman booz den Kieper stont / dede de Ridder dooz een Advocaet seer strengelijck tegen de koopman procederen / en sepde dat de koopman was gekomen in de vyzhept van Constantinopolen / en heeft daer vermoort een van des Kiepers dienaer / en daer-en-boven heeft hy onbetamelijke woorden gesproken tegē d'eere van dese Ridder. De koopman viel op zyn knien booz den Kieper / en begoft te spreken: O Hoogmoedige Prince / indien u Edelhept bellest my te hooten spreken / ick hoop u pers wicthig te zeggen daer H. Majestept mede beladen is. Coopman seyt de Kieper / sprekst bypelijck. Mogende Kieper zepde de koopman / doet de Boozte (so sijn Majestept bellest) van u Hof slupen / op dat daer niemant upt en mag't geen geschiede. Doe zepde de koopman / hoozt na mijn woorden / de tyd is gekomen dattet verraet van desen valschen Ridder uptkomen sal. Seer Kieper dit is dat gy u Drou met onrecht hebt verjaegt / Edelhept heeft opgeboed een vermaledijde mensche / die u Drou ver sozt heeft tot oneer; by haer komende in haer kamer alleen / sp sulx met groote reden af-slaende / is hy beschaemt wech gegaen / byezende booz groote schande dat zyn bezraet uptkomen soude / dies hy so vele gedaen heeft / dat gy u Drou verjaegt hebt upt al u Landen. Maer om dat te beter te weten sal ik uwe Majestept seggen / hoe dat ik dese sake kom te weten: het is waerachtig / dat op dien selven dag als gy u Drou gebannen had / quam ick ge-

reden

reden in een Bosch / daer ik desen valschen Ridder vant / die in sijn wapens was / en bocht tegen Blandemijn / dewelke in zyn bewarings had Belesante / so riep ick met luyder stemme: Mijn Heeren laet staen u gevegt. De Edele Drouwe die seer deerslijck schreyde / bad: Och koopman wilt my doch beschermen tegens den valschen Ridder die mijn eer benemen wil / eplaes! hy is het die my in dit verdriet gebrecht heeft / daer dooz den Kieper my gebannen heeft. Doe stak ick mijn Peert niet sporen / om te beschutten't gevegt / maer so haest de bezrader zyn naem hoorde noemen nam hy de vlucht dooz't bosch. Mogende Kieper / ick heb menig reys bedagt / om u dit te kennen te geven; maer dese Bezrader was altoos by u / waer dooz dat ick by u Hooghept niet komen mochte: Indien gy dese sake niet beuint waer te zyn / so doet my een schandelijke dood aen / als dat behoort. Als den Kieper den koopman hoorde spreken / so begon hy zwaerlijck te suchten en deerlijck te scheypen / zeggende: Gy valsche en ongetrouwe Dienaer / ick heb my altoos geboegt om u groot te maken / gy loont my niet dit bezraet / want gy my genomen hebt mijn eer / so moet my God helpen / heeft het my niet altijd op myn hert gelegen / dat gy mijn noch bezraden soud / gy hebt gedaen dat ick ben gewozen den alderstriksten van alle Princen. Ach! ick behoort u te doen dooden / want ick dooz u verloren hebbe het aldermeeste dat ick op Werden begeerende was / ter quader upre heb ik u raed geloof: want liechelijck gelooben berging noopt Man wel. O Mogende Kieper / zepde de valsche Ridder / ick ben niet verstoort in't geene dat desen koopman seyt / want ick onschuldig ben / en sal my oock so houden. Doe zep de koopman / gy liegt daer aen gy valschen Ridder / gy mooot u niet onschuldigen / ick wil u doen liden in een kamps / daer booz ick mijn lys sette in han-

den van sijn Majestept / ick sal't u doen belijden dat gy dit bezraet schuldig zijt / en om dat te effecturen / geve ick u hier mijn pant. Den Kieper sag dat de koopman sijn pant nieder wierp zepde hy tot den valschen Ridder: Du is de tyd gekomen om tegen de koopman te bechten / of de saeck belijden. Doe antwoorde de valsche Ridder / gy behoort te weten dat my geen kamps toebehoort te bechten tegen onedele Lieden als den koopman is / ick ben van Edele af komste gebozen. By mijn kanton zep de Kieper in dese sake behoozt niemant onschult te hebben / 't moet wesen dat gy een kamps bechten sult / en indien gy dat niet doen wilt / so houd ick u schuldigh. Als de valsche bezrader dit hoorde / was hy bedroeft / en zepde tot den Kieper: want het u bellest / sal ick mijn lys avonturen overantwoorden. Gy dacht dat hy hem me sijn stont spreken soud ontlasten / maer de Kieper beval dat men hem bewaren sou / also dede hy oock den koopman. Doe vergaderde den Kieper sijn Raed / ende dag wert aengeseyt om de kamps te bechten. Godt is een rechtveerdig Richter / want't bezraet van die naturen is / dattet loont sijn Meester / als gy hier horen sult.

Hoe de Kieper by Raed van de Wijzen dede halen den Coningh Pepijn / om te weten de waerhept tuffen den Coopman en de valsche Ridder.

Het VIII. Capittel.

N dat den dag van den kamps geordineert was / heeft de Kieper verstaen dat Coning Pepijn te komen was / om de Paus te ontfetten tegen de ongelobigen / daer dooz de Kieper versogt dat hy soude gelieven te komen als men den kamps bechten soude / om dat de Kieper hem te beter konde ontfuldigen / also by merkte dat hy sijn Drou onschuldig

was

verstoten had; dus zijn de Ambassadeuren gerepft van Constantinopolen tot dat zy te Romen zyn gekomen by Coning Pepijn/ dewelcke zy aldus aengesproocken hebben: **Edele Mogende kersten Coning/** wy pzesenteeren u Hoogheyt hier byleuen van onsen keiser Alex ander: welke byleuen den Coning aennamen doozsagse/ sprekende booz al zijn Heeren: **Diet hier de Mogentheyt Gods die groot is/** ick heb hier groote tydinge. **De keiser ontbied my/** dat hy mijn Suster Belesante sonder recht of reden afgeset heeft uyt zijn geselschap/ en uyt zijn land gebannen dooz een valsche verdrader: en nu is zijn bepraed uytgekomen dooz een koopman/ die daer om een kampf bechten sal/ dattet waer was dat hy den valschen Ridder aengesepft heeft. **Waer op den Coning antwoorde:** Nu den dag geset is/ so wil ick my berpden om de kampf te sien bechten/ en nog eens mijn Suster te aenschoutwen/ en indien de keiser mijn Suster met onrecht verstootten heeft/ soo zweer ick by mijn kroon/ dat ick daer byzake af-nemen sal/ want de schande niet te verwinnen is. **Soo gebod den Coning** dat al zijn Heeren haer berpden souden om na Constantinopolen te reysen/ hy wilde daer wesen om den kampf te sien bechten. **Dus trock de Coning van Romen/** en heeft zijn reys gebozderet/ dat hy is gekomen met zijn geselschap op de Haven van de Zee/ daer hy te Scheype ging/ daer heeft hem de wint so gedient/ dat hy in 't hoort gekomen is in de Haven van Constantinopolen. **Als de keiser vernam dat de Coning** gekomen was/ werden de slocken geluyt en alle bzeugde bedzeben. **De keiser** sat te Perde met een groote staet van Princen en Heeren/ en toogh uyt de Stad om den Coning te ontfangen. **Als de keiser den Coning sag/** en denckende om de **Edele Belesante/** begon hy so deerlijck te suchten en te schzeppen/ dat hy niet een boozt spzecken kon/ beklagende zijn onbe-

hoorlijke sententie die hy gegeven had. **De Coning Pepijn** was met toornigheyt ontstecken/ so dat hy de keiser geen vrientschap toonde: maer zepde met strenge woorden: **Heer keiser** laet u schreijen staen verstaet u niet om dat gy mijn Suster verloren hebt/ want die een oneerbare vjoutu verliest/ behoort geen rou daerom te hebben indien mijn Suster haer ontgaen heeft so denckt om haer niet meer. **Eplaes:** zep de keiser/ wilt sulke woorden niet spreken van u Suster. ick gelobe dat in haer niet en is dan eer en gestadigheyt/ die ick sonder reden van my verjaecht hebbe. **By mynder trou/** zepde de Coning/ so hebt gy meerder schande dat gy dooz quaet ingeben van een valsche mensche so lichtelijck mijn Suster als een Overschielder van u verjaecht hebt/ daerom gy wel weten moogt dat gy het bloet van Byzantich onteert hebt/ 't welk ick wzecken sal. **Als de keiser verstaen** hadde de woorden van den Coning/ was hy bedroeft/ en antwoorde/ **Heer Coning** wilt u niet verstoren ick hoop dat de waerheyt nu bekent sal worden. **De Coning** sprak: **Mijn Suster** is verjaecht uyt u geselschap/ en moet dolen in vreemde landen/ dat men niet weet waer dat mensche binden sal/ gy behoort u wel bedacht te hebben om sulck vonnis te geben: maer 't is te spade/ wy zijn beschaemt in alle landen. **Dus spzeckende/** zynse gekomen binnen Constantinopolen: den keiser begeerde dat den Coning in 't Hof logeeren soude/ dat hy weggerde/ en ginck tot een rijck Bozger logeren.

Hoe den koopman ende de Ridder te samen vochten/ om te weten van het bepraed.

Het IX. Capittel.

Den dag gekomen zijnde dat men de kampf bechten soude/ gebode den keiser dat men de twee kampfioens soude

booz

booz hem bzeugen/ en bepde Wapenen. **De Dienaers** van den valschen ridder gingen hun Heer wapenen in grooter trufumphe. **Den keiser** beval dat men den koopman soude in zyn presentie bzeugen en hem wapenen als zyns zelfs persoon/ sloeg hem ridder/ en beloofde hem te geben Steden en Sloten/ indien hy de valsche ridder kon verwinnen. **Als nu de 2. Campioens** gewapent waren/ met haer Schilden aen den hals hangende/ bzeuchen men hen Paerden/ saten op/ ypdende na 't perck daer zy bechten souden: de eerste was de koopman. **Niet lang daer na** quam de valsche ridder met een schoon geselschap/ daer was oock tegenwoozdig den Coning Pepijn/ die de koopman aansprak/ zeggende: **Mijn goede vrient** God moet u stercken/ ick loobe u by mijn Coninckrijck/ indien gy de valsche ridder verwint/ en ick de waerheyt van mijn Suster mag weten/ ick sal u stellen in myn Hof boven alle Heeren. **Den koopman** danckte den Coninck/ zeggende: **God** sal 't heben doen blicken booz wy/ waer ober de Coninck de benedictie gaf/ ende boozd schzevende. **Ter stont** liet den Heraut hun bepde zweeren na gewoonte/ en 't perck rupmen/ sonder alleen de twee Campioenen/ dede den Heraut een teeken/ 't welk zy siende/ gaben zy bepde haer Paerden de sporen/ en hebben hun Lancken gebelt en zyn malkander te gemoet gekome so fel dat hun bepde Lancken bzaen zyn also boozby den andere gepasseert tot den eynde van 't perck/ daer hebben zy hun Paerden omgekeert/ hun zwaerden uytgetogen/ hebben den anderen seer selpck beboogten/ dat hun beyder Schilden in stukken ter aerden vielen. **De koopman** beboogt de ridder so seer/ dat hy hem niet wist te beschermen dan met vjraderspen/ want hy dacht dat hy hem aldus ypdende houden sou tot dat den abont aengekomen was (want de rechten zyn/ so wie een de

kampf bied/ en hy zyn wederpartij niet verwint booz Sonnen ondergang/ die sou moeten hangen) **Dus reed de ridder** hier en daer/ soo dat de koopman by hem niet komen mocht. **De koopman** siende de valscheyt van de ridder/ heeft hem in 't lef bevolgt/ en sulcken slag gegeven/ dat hy hem zyn oog af sloeg/ en een stuk van zyn Parnas dat stael was/ bzeckende zyn zweert in twee stukken. **Als de ridder** sag dat de Coopman sonder zweert was/ so reed hy met groot geweld na de Coopman slaende zyn Paert een oog uyt. **Als het Paert** hem aldus gequest boelde so sprong 't so seer/ dat de koopman de zadel rupmen moft/ en viel ter aerde/ ja dat nog erger was/ hy bleef met zijn voet in de ster gelgreep hangen/ en wiert so van zijn Peert gesleept/ dat deerlijck was om te sien/ pder had medelijden merde Coopman daer was geen hope booz hem **De Coning Pepijn** dit siende/ beklagde den Coopman zeggende: **Eplaes** ick sie wel dat u leven gedaen is/ nu mag ick wel mercken dat mijn Suster schuldig zy in de saecke daer zy mee besaemt wort/ och of zy niet gebooren geweest had/ of dat God haer gehaelt had doe zy haer doopsel ontfangen had/ maer laep nu is 't bloed van Byzantich dooz mijn Suster onteert/ so helpt my God indien ick haer had/ ick sou haer doen sterben een schandelijcke dood! **In dusdaniger manieren** van suchten en klagen was den Coning. **De Ridder** siende dat de Coopman aldus gesleept wiert van zyn Paert/ deed hy groote neersigheyt om de Coopman te oberypden/ maer kon niet/ want hy hem niet genaken kon/ dat een groot mirakel was om aen te sien: soo lang was de Coopman van zyn Paert gesleept in 't perck/ dat 't Paert ter aerden viel van moedighypt. **Doe stont de Coopman** haestelijck op als een boom en welgemoed. **Van om de kampf** te volbzeugen de ridder dat siende/ gaf hem een slag op

B

zjn

zyn hooft / dat de koopman stont of hy geballen sou hebben / tredende wat aen een zijde om zijn adem te verhalen / die verhaelt hebbende / trad hy na de valsche Ridder met een Leeuwen moed / en gaf hem zo grooten slag / dat 't bloed ter aerden upt zijn lijf liep / dat hy zyn zweerd upt zijn hand moest laten vallen. De Ridder stelde zyn hert en sin om de koopman te overballen met zyn paert. De koopman sende de valsche Ridder / toog een scherpe Mes upt zyn scheede / en wierp dat Paert van de valsche Ridder zo krachtelijck in 't lijf: dat 't Paert begost te springen en te lopen / dat de Ridder mede ter aerden vallen moest. De Ridder opstaende om hem te verweeren / kreeg een zo grooten slag dat hy ter aerden moest vallen. Doe schoot den koopman toe met groote kragt / hielt hem onder zijn voeten zo strengelijck dat hy de valsche Ridder zijn Helm af nam van zyn hooft / en wilde hem den hals af steeken. Den Ridder die vol was van bezaet / zep tot den koopman met schreijende oogen / och! mijn goede vriend / ick bid u dat gy my barmhertig wilt wesen / en geven my tyd dat ick mijn biechten mag / op dat mijn Ziel in geen verdoemenis en koom / ick geve my in u hande / en beken schuldig te wesen aen dit bezaet. Als den koopman de Ridder dus hoorde spreken / geloofde hy de schoone woorzen / dat hy hem liet op staen. Als de vermaledijde Ridder op zyn vrije voeten stond / had hy geen sin om hem te biechten / maer most zyn bezaet weder toonen. De goede koopman om 't bezaet te openbaren / na den Kepsfer gaende / is dese verrader toe geschoten / heeft hem van agteren besponnen en onder zyn voet geworpen / hem wel vast houdende dat hy hem niet verzoeren mocht / zeggende met grammen moed: koopman nu meugt gy de dood niet ontgaen / gy moet sterben een schandelijcke dood / 't en waer dat gy doen soud wullen dat ick zeggen sal: Och zepde

de Coopman (die hem aldus bezaeden sag:) Heer Ridder ick sie en beken dat ick in u handen ben / en dat gy doen meugt met my al dat u believen sal / zo gy my zeggen wilt u belieft / ick sal 't volbrengen / op dat gy myn leven beschermen wilt: Coopman zep de verrader / mijn begeeren is / dat gy vooz den Kepsfer en den Coning Pepijn gaen sult / en zegge / dat al 't geene daer gy my mede beschuldigt hebt verciert en valschelijck gelogen is / en dat gy upt haet my valschelijck overloggen hebt / ick beloope u by mijn trouw dat ick u beschermen sal van der dood / en peys maken vooz den Kepsfer en den Coning Pepijn; en noch zo zweer ick u by mijn Ridder schap / indien gy dit doet / dat ick u geven sal (indien 't u belieft) een schoone Maget ten houwelijck te geven van mijnen bloede / met hondert dupsent kroonen / dan moogt gy wel zeggen dat gy geluckig zijt: siet wat gy doen wilt / of gy liever hebt te sterben dan te leven. De Coopman was in groote sozgen / niet sonder oozsaercke / roepende Godt Almachtig aen / dat hy hem vertroosten wilde tegen de verrader: zepde / Heer Ridder ick ben te vrede te volbrengen u begeeren / en set mijn betrouwen dat gy my beschermen wilt van de dood; ja zepde Ridder / hebt daer geen twijffel aen / laet ons gaen vooz de Kepsfer en den Coninck / ick sal u onschuldigen van de saccke daer ick u mede beschuldige. Doen liet den valschen Ridder den Coopman opstaen; maer hy dagt om dat verzaet hoe hem de Ridder bedroogen had / dus docht de Coopman hor hy den valschen Ridder loonen wou / om dat hy hem te voozen zo verradelijck socht te doeden / maer Godt was met mijn: want zo hy my doen wou dede ick hem: zeggende / gy verrader / siet dat gy u verweert / en schoot hem toe niet sulken kragt dat hy hem onder de voeten wierp / en zep: Heer Ridder / gy hebt my dit geleert. Doe dacht de valsche

sche Ridder hoe hy 't sou mogen ontgaen / gaf den koopman beele schoone woorzen / maer de koopman geloofde hem niet: zeggende; Gy sult my niet meer bedzegen met u schoone woorzen / gaf hem so veel slagen dat hy hem niet verweeren kon. Doe riep de koopman de kampbewaerder / en zep: Myn Heeren gy meugt hier sien wat ick gedaen heb met de valsche verrader / en zep: Myn Heeren gy meugt hier zyn leven nemen / daerom bidde ick u dat gy den Kepsfer wilt laten komen met den Coning Pepijn / die daer quamen om te weten de waerheyt van den verrader sche Ridder / die zyn misdhaet openbaerlyk bekende vooz den Kepsfer en den Coninck dat hy in de saken schuldig was / die den Coopman hem opgelept hadde / zeggende: O Edele Kepsfer ick ligge hier verwonnen vooz u voeten / ick bid u Basestept my te willen ontfermen. Als de Kepsfer de vermaledijde Ridder sag / en de waerheyt verston / bedreef so grooten rou dat 't niet te schryven is / soo dat hem niemand van weenen kon onthouden: maer daer was groote blidschap by Coning Pepijn / dat zyn Suster onschuldig was / maer de Kepsfer was bedroeft / daer ober zyn Heeren ter rade geropen had / om te sien wat dood dat men dese verrader aendoen soude / eynbelyck is de sententie gegaen dat men hem levendig in een ketel zieden soude / alsoet oock gedaen wert. Als 't Recht holdaen was; toog elck na zyn Logijs. Als de Coning in den Logijs was / quam den Kepsfer met een bedrucht herte by den Coning / blef hem te voet / sep met schreijende oogen / o Coning! ick heb my ontgaen tegen u dat niet te verwinnen is / ick heb u Suster de schoone Belesante verstootten en verjaegt / welke misdhaet ick u bidde om Godes wille my te willen vergeben / presentere my om my in u handen te geven / nebens het Kepsferijck van Gzelecken / ick ben niet weerdig een Kepsferijcke naem

te hebben / maer ick sal wesen als een ban u minste dienaar. Als de Coning Pepijn dit hoorde / vergaf hy 't hem in de tegenwoordijghen van al zyn Heeren. Na dat de peys gemaekt was / hebben sy besloten dat men Boden senden soude in alle Landen / om te soecken Belesante. Doe heeft de Coning oozlof genomen aen den Kepsfer / om weder te repen in Dzanckrijck.

Doe den Coning Pepijn oozlof nam aen den Kepsfer / ende repde na Dzanckrijck / en daer na / na Rome tegen de Sarazzen / die Rome gewonnen hadden / en weder gekregen vooz de kloekheyt van Valentijn.

Het X. Capittel.

Den Coning reysde van Constantinopolen / na dat alle saken gereed waren na Dzanckrijck / nam zyn weg na Gzliens / want hy daer geerne was / om de bosshagie die daer omtrent ligt. Daer werd bevolen dat men houden soude open Hof om den Coning te eeren. Als de dag was van den Feste / en de Coning ter Casfel was geseten / is daer gekomen de Ridder die Valentijn opgevoed had / nam de Jongeling by der hand presenteerde hem vooz de Coning / zeggende: Heer Coning hier is het onnosel kindt dat gy bond in 't bosch van Gzliens / dat gy my belaste om op te boeden / ick heb hem op doen boeden tot heden. Nu bidde ick u dat gy dit kind in u memorie houden wilt / want het word groot. Als de Coning den Ridder hoorde spreken / en hem Valentijn hoorde noemen / nam den Coning het kind by der hand / en besag 't onder zijn oogen / om de manieren die 't kind hield / soo dat hy en al zyn Heeren hun verwonderden / belasten dat men Valentijn sou opboeden by zyn dogter Engletijne / om dat hy niet ouder was dan 12 jaren / was wys en geleerd / soo dat al de Heeren eer en deugt van hem

sepen: Dese twee kinders werden aldus te samen opgevoed / zo dat zy malkander seer lief kregen / dat de een sonder de ander niet wesen mocht. Valentijn werd 15 jaren / schoon van lichaem / en alle manieren wel-geleert / hy had de Paerden lief de Wapenen hanteerende hy geerue. In wat Steech-spel ofte Toynopen dat Valentijn quam / daer verkreeg hy altoos de prijs. Coning Pepijn siende de Dronghyheit van Valentijn / geboode dat men hem Part en Parnas geben sou / om hem daer mede te onderhouden. Valentijn kreeg in hoer zo grooten eer: dan men in alle Landen van hem wist te spreken; boven al in 't Hof van Pepijn. Daer waren eenigen in 't Hof die hem benijden / betweten dat hy was een bondeluch: opgevoed in des Conings naem om Gods wille; van welke woorden Valentijn meenigmael suchte en schreyde. Als dit Engletijne sag / ontbood Valentijn / hzaegde wat hem gebrak? Hy antwoorde in my gebreec niet / dat ich pepnse altoos om de weldaet die de Coning en gy my bewijst / hoe dat ich 't soude mogen verdienen. Sy zepde 't is u eerbaerheyt dat gy de sacche aldus verantwoort. Syn Broeder Oursson was in 't bosch van Oziens / lopende met de wilde Beesten / al rouw bewassen van hant als een Wep / syn leven leyvende als de wilde Beesten / also gy noch horen sult. Als de Coning tot Oziens gekomen was quam daer een bods van den Paus / dat syn Edelheyt soude believen tot Komen te komen / om te wederstaen de ongelobige Sarazynen die Komen in hadden. Als de Coning sulchs verstaen hadde / maechten sy alles gereet wat tot de Reys behoefde / maekte Valentijn kaptayn van alle de voethnegten. Als Engletijne dit verstaen hadde / was zy seer bedroeft / en zo haest als hy by haer gekomen was / zepde zy met suchtende herte: Epilace Valentijn ick sien nu wel dat wy scheyden sullen

en niet meer blyfschap hebben / maer gy moet met mijn Vader crecken tegen de selle Sarazynen / my dunckt dat gy u jonge leven laten sult: och oft God gellest hadde dat ick een Dochter alleen van die Rijck was / ick sou u Coning maken van Byzanchrijck. Och mijn Edle Drou laet staen u begeerte / gy weet dat ick niet en ben dan een bondeling / om Gods wille opgevoed van den Coning u Vader / dus ben ick geen Per sonagle vooz u af vooz de minste Jonckvrouw in u Hof / want ick vader noch moeder en ken op dese werelt: O Drouwe denck van wat af komste dat gy gekomen zijt. Met dese woorden nam Valentijn oozlof / latende haer in haer verzoet. De Coning opaeseten zijnde om na Komen te rijden / zepde hy tegen zijn Heeren: Gy weet dat in mijn Land is een groot rumoer van den Wildeman / die hem in 't Bos onderhoud / van welke ick groote begeerte hebbe / eer ick verberpse / om dese Wildeman te sien vangen / op datter geen klachten meer en komen. Op de Jacht rijdende / bingen veel wilde beesten / maer daer was niemant zo stout die desen Wildeman (dan allere Valentijn / wiens hzaeder hy was / al wist hy 't niet) geerne bevochten sou hebben. Den Coning reed zo verre in 't bosch / dat hy sag de plaetse daer de Wildeman sich onthield / zijnde een doncker perck / wel beplant met Dooznen: staende op 't velt op 't doncker gat / daer hy opgevoed was van de Wepren. So haest hy der Coning sag spronck hy op liep de Coning te gemoech / batte hem in zijn handen / die rou waren / wterp hem tegen de aerde dat hy meynde te steruen / riep met luyberstem om ontfet. Toe quam een stouten Ridder gereden: Als de Wildeman hem sag / verplet hy de Coning / en batten hem aen / smect hem en 't Paert geltijck onder de voer. brak zijn degen aen twee / scheurde doe de Ridder aen stucken / onderwijf

rack-

laecte den Coning te paert / en reed na syn volck / die syn resontte verhaelde / en de dood van den Ridder. hier dooz waren de Heeren seer verwondert / sloten dat sy repfen souden na 't gat om hem te vangen of dood te slaen / maer wat sy sochten sy bonden Oursson niet / maer wel den Ridder verlagen / God en woud noch niet gehengen dat Oursson sou gebangen worden / dan van Valentijn synen Broeder alleen / die hem hier na bong als gy horen sult. De Coning siende dat hy de Wildeman niet vangen konde / repse vooz na Komen: daer komende heeft hy syn volck in ordonnantie gestelt / belaste de Heer Dangler de Olijf-boomen te beschermen vooz de ongelobigen Sarazynen. Daer was de Hertog van Oziens met syn Broeder / de Hertog van Doybon / ende noch meer andere groote Heeren. De Coning hzaegde na de maniere van de Sarazynen / zo heeft men hem vertelt al dat de Sarazynen bezeben hadden / hoe dat 'er een machtig Turck Komen ingenomen heeft / en veele Christenen gedood / en de heilige kercke te niet gemacht / heeft de Paus willen dwingen dat hy versacken sou syn gelobe / en aenbidden hare Afgoden. Als de Coning dit hoorde was seer bedroeft / dat soo veel Christenen verslagen waren / heeft vooz syn Wep in 4 deelen verdeelt / en Komen belegert: riep doe zijn Heeren 't samen / zeggende: Mijn Heeren gy weet dat deese Sarazynen gedood hebben zo veel Christenen / de heilige kercke geschoffert / daer God in ge-eert placht te wesen / dat moeten wy wreken. Dus ben ick gesint haer te bevegten / en vertrou dat ick haer uyt Komen met Gods hulpe sal verzojben: nu moet men sien wie een blyf aen den hoebaerigen Admirael dzagen sal om hem de oozlog aen te seggen en hem bukten dagen: maer al de Heeren zweegen stil / uytgeseyt Valentijn die rees op / zeggende: Heer Coning / indien 'e u belieft / ick sal taenne-

men den blyf te dzagen aen den Admirael / en hoop dooz de mogentheid Gods also te spreken vooz al de Wepdenen / dat gy sulc weten dat ick de boodschap gedaen heb tot u pzojft en eer. De Coning met zijn Heeren waren seer verwondert van Valentijns stoutheyt / also hy noch een jongeling was van 18 jaren / doch verbliden haer over syn resolutie. Terstont werd de blyf geschreven en hem in handen gegeben / en oozlof aen de Coning nemende / is na Komen geteyt / betrouwende op syn Saligmaker. De Sarazynen hem siende / hebben haer seer verwondert om syn schoonheyt als om syn stoutheyt / dat hy alleen binnen Komen doost komen / en noch meer verwondert waren doe zy hem hoorde spreken / syn manieren sagen / en stoutelijck repden na den Admirael Valentijn trad van syn Paerd / ging op 't Paleys daer de Admirael sat by al zijn Heeren / groeten hem in dese manieren: Jesus die geboren is van Maria / en vooz ons gestoruen is aen de galge des Krups / moet bewaren den Mogende Coning Pepijn / en u God Mahomet / die moet u Edeelheyt beschermen. Als Valentijn syn woorden geeynd had / stond de Admirael op / en zepde: Bode gaet van hier / zeg u Conink die in Jerusalem geloof / dat hy in myn God geloof / syn Christenheyt versacke: indien hy dat niet doen en wil / zwert ick by mijn God Mahomet / dat ick van sat komen in mijn Land en doen hem steruen een schandelyke dood / al mijn Landen sal ick vernielen en verbranden. Bode een groote socheyt hebt gy u onderwonden / dat gy dus stout komet in mijn Paleys / om sulcken boodschap vooz my te doen / wist ick dat gy dese boodschap aengenomen had dooz vermetelheyt / gy soud steruen. Als Valentijn de Admirael dus hoorde spreken / was hy in sozge van syn lijf / want de dood was hem vader dan hy wist. Dus Valentijn sprack: Mogende Heer / wilt dat niet ver-

2 III

trou-

trouwen dat ich hier gekomen ben dooz
havaerdige / maer wist gy de saken / u
Eedelhepd sou u verwonderen / segt ons
waerom dat gy hier gekomen zijt / zepde
de Admirael / ich sal daer in verstaen / dus
spreekt byzelyck. Doe stont Valentijn op
en zepde: Heer Admirael het is waer dat
ik booz de Conink valschelyck beloge ben
dat ich my beroemt had by u te komen / en
dat ich wederkeeren won in Byzantijck
waer dooz hy op my verstoort is geweest
also dat hy liet halen / om my te doen
sterben / en doe ich my sag in sulken verij-
ckel / en om mijn leven te verclengen vermat
ich my groote sothept en zwoer booz den
Coninck / dat ich hier booz u Hooghhepd
soude komen van Coninck Pepijns we-
gen / om u den oorlog aen te seggen / en
dat erger was / vermat my dat ich epfchen
soude dxiemael te tennen met een scherpe
glabie / Uf om Uf tegen u / nochtang
weet ich wel te boren dat et mijn leven ko-
sten sal: maer genadige Heer / wilt my de
begeerte niet ontfeggen / anders sou ik niet
weder durben keeren booz Coninck Pepijn /
want hy soude my laten dooden sonder
barinhertighept. Doe zepde Admirael / by
Mahomet 't sal niet gewepgert wesen / ich
zweer u dat ich dxiemael tegen u seecken
sal / om dat de Francosen sullen sien u
vzomighept / ik sal de kamp bypten de stad
doen maken. Ich dancke u antwoorde
valentijn / hem neygende ter aerde om
den Admirael zyn boeten te kussen / in tee-
ken van ootmoedighept. Valentijn werd
vermaert in 't Hof van de Admirael booz
een vroom Ridder: hy badt God dat hy
hem gratie woude geve tegens den Ad-
mirael / dat hy hem bezwinnen mocht.
Dus in zyn Gebed liggende zepde de Ad-
mirael / ik sie dat gy zyt in groot gepens.
Het is waer / zep Valentijn 't en is sonder
reden niet: want ich weet dat ich de doot
seeck ontfangen sal / daerom bid ich dat
ghy my wilt gunnen een Priester om mijn

te biechten. Doe beval de Admirael dat
men een Priester halen soude. Als die ge-
komen was / zep den Admirael: sie hier
Biecht Vader / segt hem u Biecht ik gabe
om u Biecht niet een Soon. Valentijn
nam den Priester aen een zyde / ende zepde
de Heer gy zyt een Priester der K. Kerckie /
en ghy weet dat den Admirael een vbande
van de Heilige Kerckie is / wilt verstaen
dat ich zeggen sal Ghy weet wel dat ich
morgen seecken sal tegen den vermalepde
Admirael / die een vbande is van onsen
Godsdienst. Ich weet wel dat de Sara-
zijnen upt de Stadt kornen sullen om het
steeck-spel te sien / dat bypten de Stadt
geoydineert is / daerom sult ghy goen soo
heymelck als gy moogt tot de Chyste-
nen die binnen de Stad zyn / en zeggen dat
sy hun houden al heymelijck in 't Harnas /
ende als de Sarazijnen upt de Stadt zyn /
laet de Chystenen de Poozten sluyten / en
hun mueren wel bewaren. Laet dit opset
den Coninck weten om zyn volk in oorde te
houden / en de Sarazijnen te bebegten
met de Chystenen die upt de Stadt kornen
sullen / soo gy die oydinieren sult om de Co-
ning te baet te kornen / so sullen de vban-
den in 't midden wesen / en wy sullen haer
verstaen en de Stad weder krijgen. Doozt
biechte hy hem en nam oorlof aen de Prie-
ster: zeggende: volgt u last / 't geen den
Priester in Gods naem beloofde en schep-
den. Doen beval den Admirael dat men
Valentijn in zyn kamer soude byngen om
met hem te eten. Als Valentijn ter Casel
was geseten / hielt hy hem so manierlyck
dat al de Heeren hun daer af verwonder-
den. Als de maectyd gedaen was / riep de
Admirael zyn Pref Salares / ende beval
hem dat hy Valentijn soude leyden in den
Zale om een schoon Harnas aan te doen
als oft booz zyn eygen Persoon waere / en
belasten oock dat hy hem geben sou het al-
derbeste Paert dat in de Zale was: maer
Valentijn nam zyn eygen Paert, en de Ad-
mirael

mirael was oock opgeseten op zyn Paert
feer heerlyck. Doe reden dese twee te samen
bypten de Poozt daer den Coning met
zyn Heppleger lag / daer de kamp geoydi-
neert was. So haest Valentijn bypten de
Poozte was op 't velt / nam hy zyn schilt
aen zyn hals / was een Buffels-vel met
een Pert daer in geklaut / en met randen
van Zabelen / by 't Pert een boom. Dit
Wapen had Coning Pepijn selver geoydi-
neert / tot een tecken dat hy in een Bos
gebonden is. Als de Francosen sagen
dese twee Campioenen te velde kornen /
waren zy seer verblijd / en wierden gebolgt
van de meeste Sarazynen die in de Stad
waren. Als de Chystenen sagen dat al de
Heptenen upt de Stad waren so hebben zy
hen gewapent in de Poozte geset / dat nie-
mant inkomen mocht. Ondertussen liet
Coning Pepijn zyn volck wapenen om
Valentijn te hulp te kornen. Nu was de
tyd gekomen dat dese twee seecken souden:
sy zyn van den anderen gereden / elck op
een zyde / hun lancien in de hand genomen /
en haer Peerden met sporen geseecken / en
sijn malkander so sterckelijck te ontmoet ge-
reden / dat beyde haer lancien byaken / en
de stucken velen onder 't volck: so zynse
ten eynde van de batalje gekomen / daer zy
hun Paerden omwenden / om den tweeden
seeck te doen / en zyn doe weer b'een tegen
den ander so sel gekomen als zy mochten.
Valentijn heeft den Admirael so sterck ge-
seecken dooz zyn schilt / dat de Lancie dooz
zyn Uf achter upt quam / en viel doot ter
aerde vanden Paerte. Als de Sarazijnen
sagen dat hun Heer doot was / hebben sy
Valentijn sterck besprongen om te wreken
hun Heeren doot: maer hy was stout en
onvertsaegt / en slaech zyn Paert met spo-
ren / en reed onder de Sarazijnen so man-
nelck dat daer niemant was of sy ruy-
den hem de plaetse / want hy had 'er wel 34
dood geslagen van de alderbeste Heeren.
Sonder die geene die gequest waten. De Ho-

ning dit siende / quam met al zyn macht
om Valentijn te ontfeten / begaf hem on-
der de Sarazijnen / so dat hy in grooten
noot was van zyn Uf / wat hy van sijnen
paerde geslegen was: en moft te voert bech-
ten. Valentijn die siende / reed onder de
Sarazijnen die den Coning bevochten / en
slogh onder hen so byzelspeck / dat hy den
Coning ontfette / en hulp hem weder te
Paerde. Als de Coning weder te paerde
was / zepde hy tot Valentijn: Bone gy
hebt myn leven behouden / ich belobe dat
ich u lonen zal. Doe zep Valentijn: Heer
Coning laet ons doen dat u Edelhepd
boozgenomen heeft. Met dese woorden
zyn zy onder de Sarazynen gereden met
sulcken kragt dat zy wycken moesten. De
Chystenen die in de Stadt waren zyn oock
uptgekornen / en hebben de Sarazynen
van achter ingeballen / en staken des Co-
nings Banieren vande Wallen / zy wier-
den als Honden en Katten dood geslagen.
In deze strep zyn gebleven van de Sara-
zynen 2 hondert duyzent Mannen tien
hondert / dat dooz Valentijn die hem zoo
vzoom gedragen heeft / dat hy op dien dag
den Coning van Byzantijck dxiemael be-
schermd van de doot. Valentijn ver-
looz vier paerden die onder hem doot ble-
ven / zo dat hy een paert kreeg van de
Sarazynen die doot gebleven waren /
waer dooz de Stadt van kornen weder in
handen van de Chystenen quam / tot blyd-
schap van die van kornen. Den Paus
Clement kroonde den Coning Pepijn met
de Heyseslycke kroon tot dankbaerhept van
zyn arbeyt. Doe nam de Coning oorlof
aen de Paus / die hem hertelijck bedankte /
als mede Valentijn van zyn getrouwig-
hept / en schepden met schrepende oogen /
hem God bevelende.

Doe Harefroy en Hendrik groo-
ten haet en nyd hadden op Valen-
tijn / om dat de Coning hem begra-
cijt

tijt had / en hoe Valentijn wech trock.

Het XI. Capittel.

Nat dat de Coning Pepijn de ongelovige Sarazynen uyt komen en alle de Landen daer omtrent geseget heeft / is hy geryft na Byzantijck / komende tot Olyens is hy van de Coningin Bartem / zijn Soon Carolus / en Dochter Engeltijne met blydshap ontfangen / om dat zy den Coning en valentyn weert met victorie in gefondthepd sagen. Het leet niet lang / de schoone Engeltijne ontbood valentyn die terstond quam. Als zy valentyn sag / zepde zy met soete woorden : valentijn myn blyent / welkom moet gy zyn / want gy boven alle andere de prijs hebt behaelt. O Edel vzwouw zepde valentijn / 't is u eerbachhepd my dien lof te geben / maer geeft de eere God. Wengaende my / so heb ik niet gedaen daer men my in pyssen mag / boven al zo heeft de Coning u vader my betwefen gzoote eer / die ick nimmermeer verdienen mag. De schoone Jonkvrouw en valentyn dus spreekende / zyn de twee broeders Panestrop en Hendzick met een nijdig hert gekomen in de kamer van Engeltijne / zeggende met een tooznig hert tot valentijn : Gy Rabout wat doet gy hier in de kamer van onse Suster / gy maecht u te stout / wat laet gy u duncken / gy zijt maer een schijter / men weet niet wie dat gy zijt / of van wat afkomste dat gy bent? Gaet van stonden aen uyt de kamer / en wacht u meer te komen by onse Suster / of 't sal u qualijk vergaen. Valentijn stond op / en zepde tot Panestrop / hebt geen forse vooz u Suster van mijnent wegen / ick heb noopt myn dagen op haer begeret dan eerbachhepd : al weet ik niet van wat afkomste dat ick ben / nogtans soud ick nade doen dat tegens de konincklyke Majesteit soude wesen. Ick weet wel dat ick opgevoed ben van de Coning / zo wact ick een bezrader / soude ick 't bloed van Byzantijck onteeren / dat my ophoud en

boed. Met dese woorden is Valentijn uyt de kamer gegaen. Engeltijne is daer alleen gebleven met hare Jonkvrouwten / haer beklagende van hare broeders / seer weenende over de smadre woorden die Panestrop en Hendzick gesproken hadden. Valentijn is in des Conings Paleys gegaen / om des Konings Tafel te dienen / daer dienden oock beyde des Coninghs Zonen Panestrop en Hendzick / met meer andere heeren. Als de Maeltijd gedaen was / heeft de Coning Valentijn geroepen / en gesept : Du mijn heeren / hier is Valentijn / die my soo trouwelyk gedient heeft in mijn noot / als ik u sal verhaalen : 't is waerachtigh dat hy my dzie repfen beschermt heeft van der dood / ende om desen weldaet / soo wil ik mijn heeren dat gy my consenteren wilt alsulcken gifte als ick Valentijn geben sal om hem te onderhouden : so geef ick hem 't Graafschap van Escleremond met Avernem / daer in alle de Genoten eendzachtelyk consenteerden. O Mogende Conink / zepde Valentijn / die gifte en heb ik niet verdient / maer alsoo 't u Edelhepd belieft met al u Heeren / soo danck ick u Edelhepd hooglijck / want gy doet my meer dan ick verdient heb. Als Panestropen Hendzick dit hoorde / soo waren zy seer verstoort / zeggende : Dese bondeling staet wel in de gracie van den Coninck / indien wy hier niet in versien / hy sal ons in ons booznemen tegen wesen / indien de Coning dood waer / souden wy doen wat wy wilden met onsen jongen Broer Carolus / maer 't is te vreesen dat hy hem voozstaen sal / dus moeten wy sien of wy hem dooden kunnen / of tegen onse Vader opmaken. Doe zep Panestrop tot zijn Broeder : Ick heb een manier bedacht waer dooz hy sal bezraden worden / laet ons zeggen dat hy onse Suster onteert heeft / en dat wyse bevonden hebben by malkanderen te bedde. Als 't de Coningh hooren sal / sal hy hem

la

laten dooden ; dit toert so geaccordeert. Aldus zyn dese twee Broeders verhaert in hun quaethepd / want zy Valentijns dood seer begerde : maer Valentijn diende den Coning so biquamelijck / dat hy hoe langer hoe meer bekind wert. Valentijn hadt Godt hem te willen verleenen dat hy mocht weten wie zyn Vader en Moeder waer. En Oursson zyn broeder was in 't bosch van Olyens / loopende met de wilde beesten / die hem so ontfagen dat niemant in 't bosch komen en doost. Die klachten quamen dagelijck tot den Coning / so dat 't een jammer was om te horen. Op den selven dagh quam daer een arm Man vooz den Coningh seer bebloet / zeggende : Heer Coningh / ik moet u klagen over desen Wildeman die in 't bosch loopt / van 't gewelt dat hy my gedaen heeft / also ik met myn Wyf hebbe spse gehogt vooz dese wecke / so is de Wildeman daer gekomen / en heeft de spse genomen tegen myn danck / en gegeten ; ja dat meer is / hy heeft myn Wyf genomen en zyn wil daer mee gedaen en my dus geslagen. Doe zep de Coningh / zegt my bziend waer af beklaget gy u meer / van u hysvzwou of hof? By myn tron (zep de Man) van myn Wyf : want dat spyt my meer dan al myn spse : Gy hebt recht zep de Coning : gaet in 't hof en set u kofen in 't geschijft : soo veel gy verlooren hebt / 't zal u betaelt worden. Doe liet de Coning bzielen dooz zijn gantsche Land uytgaen / soo wie den Wildeman den Coning levendig sou bzingen / sou hebben 2000 / en wie hem dood sloeg en leverde / 1000 kroonen. Doe quamen daer uyt alle Lande Hertogen / Graaven / Ridderen / Schilt-knechten en andere Edele Mannen om dese Wildeman te vangen / maer zy konden niet / want hy al te subtyl was / en menig Edelman verfloeg. De Coning dus sittende onder al zyn Heeren / daer was mede Panestropen Hendzick / die dood-vpanden waren van

Valentijn / die spraken : Heer Coning hier is Valentijn die gy opgevoed hebt in gzoote eer en hooghepd / die onse Suster begeret heeft tot schande van u Edelhepd / dat ick wel weet / so is mijn abbijs : Indien Valentijn gaet in 't Bosch en vangt de Wildeman / die dus ontsien is / soo sult gy hem geben u Dochter Engeltijne / soo mag hy altoos zyn wil daer mee doen / als 't hem belieft. Da zep de Coningh tot Panestrop / u spreken is vol haet en nijt. Ick weet wel dat Valentijn aem is / dat ick hem in het bosch gebonden heb / ick sie wel aen al zyn manieren dat hy erbaer is / daer dooz hy tot hooghepd geraecht is / daerom laet staen soo te spreken / ick wil dat hy gaen sal in 't Paleys by mijn Dochter / want van een Edel hert komt niet dan deugt en eer? Panestrop dit hoorende / wierde noch meer ontflecken / maer doost dat geensins openbaren. Doe antwoorde Valentijn / ende zepde : Panestrop gy hebt qualijk gesproken van my / ick heb den Coningh ende u niet dan eer betwefen / maer ick versta u mening wel / gy woud dat ick sou gaen bevechten de Wildeman / op dat hy my ter dood sou bzingen / dan soude gy en u broeder van my ontslagen wesen. Ick zweert by den levenden Gods Dore / dat ick niet rusten sal tot dat ick de Wildeman gebonden sal hebben / en hy mijn of ick hem bevechte / dat ik hem levende of dood hier bzingen / of my verwonnen sal hebben / is 't dat my Godt gracie geeft desen Wildeman te krijgen / en hem hier bzingen / dan sal ick hier niet langer blijven / ick sal repfen so bezre / dat ick weten sal wie mijn Vader en Moeder is / en waerom ik in 't Bosch gelept ben. Als de Coning dit hoorde / was hy bedroeft / want hy sijn troost op Valentijn geset hadde / en vermalebiede Panestropen Hendzick / om dat hy oorzak waren van sulck booznemen. Doe riep de Coninck Valentijn / en zepde : siet wat gy doet / den Wildeman te bevechten / dunckt my on-

B V.

nog

mogelijck / want gy weet wel dat menig Edelman zyn lijf gelaten heeft voor hem / dus acht hem-lieder woorden niet / om u in sulck avontuer te setten / daer gy u lijf verliesen meugt / Ik neem u den eedt of dat gy belooft hebt / Ik sal Godt voor u doen bidden / dat hy u den eedt vergeven wil.

O Mogende Koningh (zep Valentijn) vergebet my / dat ik my boozgenomen heb Ik sal laten / men sal my niet verwachten dat ik myn booznemen verandert heb / oock leze ik in groot verdriet / want ik niet en weet wie mijn Vader ofte Moeder is / of van wat geslacht ik geboren ben : dancke u van al de weldaden die gy myn bewesen hebt / dat ick arm Dondeling niet verdien en mag / ick moet gaen en mijn opfot volbrengen. Doe viel hy op zyn knien en nam ooslof aen den Koning en al de Peeten / om te repfen / en de Wildeman te bebegten. Ende Engletijne dit hoorende / suchtede seer / 's morgens met den dag opstaende / riep een van haer Staat-suffers / zeggende : wilt gaen tot Valentijn / ende zegt hem dat ick van hem begeert / dat hy my komt spreken eer hy reys / dat hy geen vrees heeft voor peinant / want ick dit van hem begeere. Als Valentijn verstant wat de Jonckvrou zepde / antwoorde hy met soete woorden : Jonckvrou ick versta dat de Edele Maget begeert my te spreken / maer moet het om de valsche tonge laten / soo bid ick om al de wereld haer geen schant sou willen doen / die verraders slapen niet / zy zyn altijd vol valsheyt / Ik weet dat Panestroy en Hendyck myn dood soeken ; dat eerger is / sy souden haer Suster alle schande doen dat sy souden mogen / om my ter dood te brengen. Hierom myn Jonckvrouwe / gaet tot de schoone Engletijne en doet myn onschult / als ik u gesep heb. Hier mede is Valentijn opgeseten te Paerde / om te repfen in 't bosch daer de Wildeman hem onthielt / ende Jonck-

vrouwe is wederkeert met een bedrucht herte / heeft de onschult gedaen als Valentijn belast had / daer of Engletijne beboest was van herten.

Hoe Valentijn Oursson zyn Broeder in 't Bosch van Dylens verwan / als gy hooren sult.

Het XII. Capittel.

Als Valentijn te Paerde alleen met zyn Dienaer sat / is hy gereden upt Dylens / na het Bosch daer Oursson hem onthielt. Valentijn by het bosch komende / zepde hy tot zyn Dienaer : Geeft my myn helm / en ik wil niet dat gy verder reys met my / want ik gezworen heb dat ik alleen in 't Bosch zal rijden om desen Wildeman te bevrachten / bidt Godt voor my dat hy my beschermen wil / indien ick hier blyve / so bebele ick myn ziele den Almogende God. Valentijn reed met dese woorden in 't Bosch / ende zyn Dienaer bleef daar al suchtende en schrijvende. Valentijn reed nu daer om de Wildeman te soecken / maer wat hy socht het was om niet. Dus rydende is de nacht aengekomen. Valentijn is van zyn Peert getreden / bond het aen een boom / heeft wat brood en wijn genomen om hem te ververstten. Als hy wat gesopt hadde en de nacht aenquam / voor de wilde Beesten vreesende / is op een boom geklommen / en daer de nacht gebleven. Als den dag aenquam / heeft hy zyn broeder sien lopen door 't Bosch als een wild beest / niet wetende dat zy broeders waren. Oursson Valentijns Peert siende / is daer na toe geloopt / siende dat het Peert soo schoon was (want hy noopt sulcken Peert gesien hadde) streech hy 't Peert met zyn rouwe handen / en hemder met zyn lange nagelen. Als het Peert dit voelde en sag de Wildeman / heeft na oursson geslagen en gebeten. Valentijn nog op de boom zynde / sag de vreeselpechheyt van de Wild-

deman / riep Godt almachtig aen / so de boereijck als hy moecht / dat hy hem beschermen wilde voor hem / en dat hy hem verwinnen mochte. Oursson ging om het Paert te besien / dat weder begon te byten en te slaen. Als dat oursson sag is hy toegeschoten om 't Paert ter aerde te werpen ende te dooden. Valentijn siende dat de Wildeman zyn Paert wederom wond / riep hy / en zepde tot den Wildeman : Laet myn Paert slaen / want tegen my suldy hebben stryd en batalie. Den Wildeman liet het Paert slaen / sag om hooge na den boom ; en soo haest als hy Valentijn sag / heeft hy een teeken gedaen met zyn rouwe handen / schuddende zyn hoofd / wijfende hoe hy hem in suchken sou scheuren. Doe beval hem Valentijn in de handen Gods / heeft zyn Zweet upt getogen / springende van den Boom. Als Oursson dat zwaert sag blinken / wierde hy verlagen / is hy achterwaerts gesprongen / heeft den slag gewecken / die Valentijn hem meynde te geven. Daer op is de Wildeman toegeschoten met groote kracht op Valentijn / nam hem in zyn armen / smiet hem onder de voet. Valentijn die een boom kletter was / heeft de Wildeman met geweld gebat in 't midden van zyn lijf / wierp hem een stuck weegs van hem / op springende nam zyn mes om oursson te slaen ; maer de Wildeman / die stout was / in de slag ontwecken / heeft hem versien om Valentijn te slaen met zyn rouwe handen / maer Valentijn wreck den Wildeman dat den slag geen voortganck had. For Valentijn na desen Wildeman sloeg / hy ontweck het / so dat hy hem niet raken konde. Oursson sag als een Beest die verwoedt is schoot met sulcken kracht op Valentijn dat hy hem voor de tweede-mael in zyn arm nam en ter aerden wierp / daer Valentijn af verwoedet is / werd mistrooslig / want hy dacht op de plaets te sterben / doe hy zyn Broeders sterckheyt voelde / zeg-

gende : Gode wilt my beschermen van dese onredelijcke Creature / dat ick myn leven dus schandelijck niet laet onder dese Wildeman Valentijn dede menigke krage om Oursson onder hem te krijgen / maer het was om niet. Als Valentijn sag dat hy hem niet verwinnen moecht / roog hy een mes upt / welck seker was / en stack Oursson in 't lijf dat het bloed op der aerden meer liep. De Wildeman hem dus gequelt voelende / is opgesprongen / gaf een schreeuw dat het heele bosch dreunde / liep doe op Valentijn om hem te ver scheuren. Dese twee Broeders hebben malkanderen den geheelen dag soo bebochten / dat de Wildeman Valentijns Schilt in stucken sloeg / en zyn helm van zyn hoofde. Oursson Valentijn aensende / verwonderde hy hem van zyn schoonheyt / om dat zyn aengesicht ontdeckt was. Dus heeft Valentijn Godt aengebeden / dat hy hem beschermen wilde van dese Wildeman ; doe / nemende zyn zweet in de hand / is na Oursson gelopen / die achterwaerts trad / sag een boom / de welke hy upt der aerde trock / scheurende daer van een stuck dat verbaerlijck was om te sien / is daer mede na Valentijn gekomen / en hem daer mede een slag gegeven / dat hy op sijn knien ter aerden viel. Valentijn stont weder op / en hebben malkanderen schickelijck bebochten / want peder socht den anderen te dooden / 't welck so lang duerde / dat zy van vermoeptheyt moesten rusten. Albus sittende heeft Valentijn gesep : Na Wildeman greft u op in myn handen / gy leeft hier in dit Bosch als een Beest / gy hebt geen kennisse van Godt noch zyn Gebodt / daer door u Ziele in noed staet van verdoemnisse ; come hy my ick sal u lieven doopen / en leeren het Christen Gelove / ick sal u te eeten geven broot bleesch en wijn van al dat u van node wesen sal / en kleederen om u lichaem te decken / soo moogt gy leven als een Christen mensch. Als Oursson

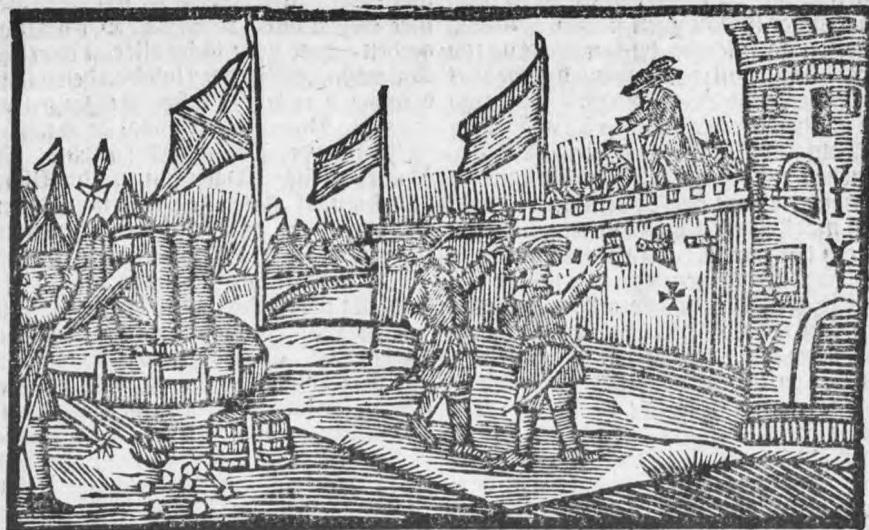
son Valentijn hoorde spreken / sag hy hem aen met een minlyck gesichte. Valentijn dit merckende / sprak hy noch meer van Godes barmhertigheyt / en leerlinge der naturen der menschen. Doe mocht Oursson gem niet langer onthouden / maer viel op syn knien / kussende Valentijn handen / hem wysende teekenen van vriendschap en onderdanigheyt. Als Valentijn die wonder sag / was hy verblyd / en zeyde: wilt gy u in myn handen geben / ich sal u onthouden als ich geseyt hebbe? Oursson neeg Valentijn toe met een nederig gelaet / waer ober hy verheugt was om syn overwinninge. Doe nam Valentijn Oursson by der hand / deed hem een teeken dat hy voozlopen sou / en wysen de wech om upt 't bosch te komen / 't geen hy dede in korte tijd. Als Oursson upt het bosch was / sag hy onder een boom kruyt staen / dat hy in de wonde wyef waer dooz hy stracks genas. Doe heeft valentijn genomen een gordel van syn Zadel / heeft oursson daer mede gebonden / dat hy niemand misdoen sou. Als valentijn den Wildeman gebonden hadde / is hy te Paerde geseten / leydende oursson als een Lam / het welke een groot mirakel was. oursson heeft noch een kruyt sien staen / dat hy pluchte / wyef het in syn handen / gaf het valentijn om in syn wonden te leggen / als hy ook gedaen heeft / en is van stonden aen genesen / dat het wonder was dat so een wild dier / dat soo lange by de Wepren geweest had / dat hy 't verstand had van de krupden.

Doe Valentijn met de Wildeman te oxlens reed / daer Coning Deyn was.

Het XIII. Capittel.

Valentijn de Wildeman aldus gebangen hebbende / reysde na oxlens / onderweg quam haer een schoon wild

Hart tegen om in 't bosch te gaen wepden: Als oursson dit Hart sag / sag hy valentijn aen / gaf hem een teeken of hy dat Hart sou mogen vangen. Valentijn dit verstaende / heeft hem ontbonden / deed hem een teken / nam handtasting dat hy weer komen sou. Doe liep valentijn hem topen na 't Hart: als 't Hart de Wildeman gewaert wierd / keerde het Hart weer na 't bosch. oursson dat siende / ondersehepte het / vatet en smeet het tegen de aerde / nam het op syn schouder / en bzoecht het vooz valentijns voeten / brack het met syn nagelen de keel af. Valentijn bzaegde / wat sullen wy met dit Hart nu doen? De Wildeman dit verstaende / heeft van stonden aen 't Hart op syn schouderen gewoopen / liep soo ras als valentijn ryden kon. Als zy 't Doorp genaechten / lieben de Boeren upt bzeefe in haer huys. Valentijn siende dat 't volck wech liep / soo riep hy / hebt geen sozge vooz dese Wildeman / hy sal u niets misdoen / sluyt u deuren noch poozten vooz ons niet / want wy geerne Logijs hadden om geld. Wat dat valentijn zeyde / niemant die sijn deur of poozten open doen doost. Doe zeyde valentijn met een grammen moede / indien gy ons niet inlaet / ik zweer dat ich den Wildeman sal ontbinden / soo sal ich wel logijs kruppen tot myn wille. Als valentijn sag dat 'er niemant was die hem logeeren wilde / ontbond hy oursson / en dede hem een teken dat hy de poozten op loopen soude. Oursson die sag eenen grooten boom / heeft hem upt der aerden getogen / isser mede gelopen vooz de poozte van de Verberge / heeftse daer mede opgeslagen in twee repfen / dat zy in stukken vielen / en valentijn is in de Verberge gegaen. Als de Weert sag dat de poozten in stukken was / is met al sijn volck achter upt gelopen / datter niemant in huys gebleven is. Valentijn is gegaen met sijn Paerd na de Stal / heeft 't daer in geset / en heeft oursson by der hand genomen

men gingen in de keucken / daer zy bonden goede spijs gebzaden. Doe deed Valentijn Oursson een teeken dat hy de spijs eeten soude / want het was delicate spijs. Als de Wildeman de spijs sag is hy toe geschoten / en heeft een deel daer af-gegeten / als een Wolf doet; hy sag niet aen of de spijs genoeg gebzaden was of niet. Daer na sag Oursson een ketel met water / slach 'er sijn hoofd in / en dzonk als een Peert. Doe dede Valentijn hem een teeken dat hy 't laten soude water te dinken / hy sou hem Wijn geben. Doe nam Valentijn een groote kanne van vier potten / en leyde Oursson in de kelder / en tapten de kanne vol wijns die hy Oursson gaf om te dzincken. Oursson heeft de kan aen sijn mond geset en proefde dat het goet was / heeftse in een teug upt gedzoncken / werpende de kan tegen de vloer. Oursson dede een teeken dat hy noch eens tappen sou / als hy dede / want hy sehepte genoegte om te sichten sijn manieren. Als Valentijn de kanne vol wijn getapt hadde gaf hyse Oursson / die sag een ketel staen / heeft de wijn daer in gegoten / is daer mede in de Stal gegaen by Valentijns Peert / op dat 't oock Wijn dzincken sou. Als Valentijn dat sag dede hy oursson een teeken dat 't Paert geen Wijn dzonck maer water. Oursson dede een teeken dat de Wijn beter was dan het water daer Valentijn om lachte. Hy dede meenige klucht in 't huys / zo van eeten als van dzincken / dat het te lange waer om te schryben. Als 't tijd was om te eeten / nam oursson de emmer met wijn / dzonck hem upt in een teuge / wierp hem doe in stukken / en wees Valentijn dat hy noch een kanne tappen soude. Hy tapt tot dat hy 'er ses upt gedzoncken hadde. Hadde Valentijn meer willen tappen / hy soude mere gedzoncken hebben. Valentijn beklagde

ourfa

Oursson dat hy te veel gedroncken had / en wees dat hy sou gaen slapen. Doe is Oursson gaen liggen by den wyere op zyn stoek / begon lustig te slapen / dat men het hoorde een groot stuch weegs. Valentijn dese Wildeman aensende / zep: *o Mogen de Godt (wat is een mensche die slaapt of droncken is) hy verliet zyn verstant en memorie: Want de Wildeman nu kracht noch macht heeft / men sou hem nu doden als een dorn beest. Als Valentijn aldus sat / dage hy in hem selven / ik zal ziju stoutheyt en kracht beproeben / stotende hem met een boet dat hy opspronk / wijfende hem dat daar ontrent vanden waren die hem bebegten wouden. Doe schoot hy op / nam zyn stoek / en sloegh op de Poozt alsulken slag / dat het hups stont en schudde / ende Valentijn begost te lagchen / waer dooz Oursson sag dat hy hem beproeben wilde. Doe ginch hy slapen als te voren op zyn stoek. Valentijn sat al de nacht by den wyere / hreesde dat ymant komen mocht om hem te bevechten: de roep was datter niemant in hups doost blijven / maer bergden haer in de kerck: De nacht ober gaende / heeft Valentijn Oursson geweekt om te reysen / hy gaf hem een teeken om het Hart daer te laten vooz haer bepder gelach / datse daer verteert hadden. Valentijn is op zyn Paert geseeten / en heeft Oursson weder geboden / en is also na Oylens gereden. Als hy in de stad gekomen was / en de lieden de Wildeman sagen / was 'er groot geroep datter noopt sulchen geringt geweest is. want een pegelyck liep in hups / stoten den ren en poozten toe / en sagen ten bensteren uyt. De tijding quam vooz den Coning / dat Valentijn gekomen was met de Wildeman / die hem seer verwonderde / en zepde: Valentijn ter goeder upren zyt gy geboren / gy zyt van Godt verkoren / dooz u bezijs hy ons groote teekenen. 't Volk sag de Stad dat in de bensteren lag / riep*

met luyder stemme: *Daer leeft geen vromer nog stouter Man dan Valentijn op aerden / daer dooz is hy alle eere tweedig / Valentijn heeft ons verlost van desen Wildeman / daer wy al te samen in sozgen om waren. Valentijn reed dooz de Stad tot dat hy vooz des Conings Hof quam. De Pooztlers sagen Valentijn met de Wildeman komen / sloten de Poozten. Valentijn die siende / riep / weest niet verbaert / maer gaet tot den Coning en segt hem dat ick de Wildeman gebangen bring / sel myn Lpf tot onderpant / dat hy niemant misdoen sal / of ten ware dat men hem quaet dede. De Pooztlers de Voodschap aen de Coning doende / is belast dat men haer in sou laten. Valentijn is ingetreden de Wildeman by de hand genomen / daer de Coning was. De Coninginne Barchem en Engletyne hoozden dat Valentijn met den Wildeman in 't Hof quam / hebbense haer kameren vast toege sloten. Den Coning Pepijn was met een groot geselschap van Heeren bergaert in den caed-zael / daer mede waren Hanefroop en Hendyck / die Valentijn groote eere bewesen; maer waren ontfcken met haer dat hy de eere vercregen had: want zy gehoopt hadden / dat hem de Wildeman sou verwondering de maniere van den Wildeman / zeggende de Coning tot zyn Heeren: siet toch hoe schoon dat zyn lichaem van maechsel is / waer hy gekleet als wy / hy sou wesen een vroom ridder. Doe zepde Valentijn tot den Coning / ick begeer dat men desen Wildeman doopen sal / en hem 't Heylige Christen geloove leeren / als ick beloost hebbe. Doe liet de Coning een Priester halen dien den Wildeman doopen soude: zyn Gevaders waren Koning Pepijn / den Hertoge Dangler / Sampson / Carnas / Valentijn met noch veel Hertogen en Graven / de vrouwen waren des Conings Hupsvrouw / de Hertogin van Oylens /*

Oylens / met noch veel andere Damen / zyn naem was genaemt Oursson. Als hy gedoopt was / ging den Coning ter Tafel siten met al de Heeren en Vrouwen die daer waren / liet doe Oursson in de Zael komen om te sien wat hy doen sou. Oursson komende in de Zale / ging vooz de Coning zyn Tafel staen / de Coning sterck aensende / sag dat 'er veel spijse stont / nam hy upt de schotel die vooz de Coning gestelt was / een stuch dat hy wech droeg / at het op / op zijnde wiert een Paen gebrocht / die hy oock nam om te eeten Valentijn dit siende / wees dat hy qualijk deed / waer dooz dat hy beschaemt wert liet den Paen staen / want hy ontfag Valentijn als een kint. Den Coninck beval dat men hem sou laten begaen / also hy daer geneughte in nam / Oursson dit verstaende / heeft den Pautvoozt op gegeten / sag doe een kanne met wijn staen / die hy nam en dronkse met een teug upt / wierpse doe tegen de aerde / en hy schudde zyn hooft. De Coning met al zyn Heeren begosten te lagchen. Als de maeltijd gedaen was / ging een pegelyck na zyn ruste: doen wert Valentijn een schoone kamer gewesen om te slapen / en een bed vooz Oursson: maer hy wou daer niet op slapen wat teeken hem Valentijn dede maer viel neder op der aerde / gelyck hy gewent was / en bleef daer liggen.

Hoe Hanefroop en Hendyck raed namen om Valentijn dood te slaen in de kamer van de schoone Engletyne.

Het XIV. Capittel.

Daer was groote blydschap dat Valentijn den Wildeman verwonnen had onder alle menschen / maer boben al de schoone Engletyne / die Valentijn met een van haer Jonckvrouwen ontbood / dat hy komen wilde met de Wildeman in haer kamer. Valentijn riep Oursson en gin-

gen. Als Valentijn met Oursson in de kamer quam / begost hy te lagchen / en viel op een bedde dat daer stont / aensag de Jonckvrouwen heel snellelyk veel nieuwe klugten bezuyvende die zy niet verstonde / waerom zy rypen Valentijn / en dzagden wat de Wildeman daer mede meynden / doe zepde Valentijn: voozseker de Wildeman wijs dat hy u al te samen eens kuffsen wil. Als de Edele Juffrouwen dit hoozden begosten zy te lagchen / en sagen op malkander. Aldus lagchende en koutende met de Wildeman / zo is Hanefroop tot zyn broeder Hendyck gegaen / seggende: Broeder onse saken gaen seer qualijk. Gy siet dat dese bondelick alle dagen meer en meer toeneemt / ja dat erger is / de Coninck heeft hem lieber dan ons / 't welck een grote onere is vooz ons bepde. Hendyck zepde: hoozt Broeder / gy weet dat wy dese bondelick verboden hebben niet te komen in de kamer van onse suster Engletyne / nu is hy daer / zo mogen wy hem met eere bevechten en dood slaen / dan sulen wy seggen dat hy by ons Suster sijn wil doet. Dus hebben dese twee besloten haer bepraet te volbrengen als de Goden deden om den Heer te krupen sonder recht of reden: want in Valentijn was niet dan deugt en eer. Doe zyn zy bepde in de kamer gekomen van haer Suster: doe zepde Hanefroop tot Valentijn / gy vermaleddijde mensche / nu sien wy u sochept / dat gy gekowen zyt in de kamer van onse Suster / gy verhaert u in quaetheyt / besaeg van dage tot dage de schande van onsen Vader dooz onse Suster / daer gy u wille mede doet als het u belieft / daer dooz gy sterben sult: dus sprekende / sloeg hy Valentijn met een vuyt dat hem 't bloot ter neuse upt sprong: doe quam Hendyck met een bloot zweerd in de hand om Valentijn te doozloven. Oursson siende dat zy Valentijn dood slaen wouden / is toege schotelt na Hanefroop / gaf hem zo grooten slag dat

dat hy ter aerden moest vallen / nam doe Hendrik in zijn armen / woep hem ter aerden / en hadden de Jonckvrouwen niet gedaen / hy soude daer gebleven hebben. Hier doo: quam een groot geroep in de kamer / so dat daer veel groote Heeren in quamen; dit siende dat Oursson zijn hand geslagen had aen des Conings kinderen / wouden sy hem dooden / stellende haer alle te woer: Valentijn sag dat sy alte-samen bielen op Oursson / so heeft hy zijn zwoert uptgetogen om Oursson te beschermen / en zepde: Indien gy Oursson slaet of quetst / ik sal 't wreken / my komt'er af dat magh / en sal hem zijn Lijf benemen / hy sy wie dat 't sy: doe dede Valentijn Oursson een teeken dat hy stil staen sou en niemant misdoen sou. Oursson is met Valentijn syn Broeder sonder yemant meer te misdoen upt de kamer gegaen. Banescop en Hendrik syn seer droevighyde Coning gegaen / zeggende: Heer Coning ter quader tyd was Valentijn geboren / die gy albus wyft / en dat hy ons gebracht heeft desen Wildeman / die ons beyde ter dood gebracht sou hebben / hadden 't u Heeren niet belet / gy doet qualpck indien gy desen Wildeman niet verdrinct / of laat hangen / want hy in kozten tyd u beschadigen sal / want met hem om te gaen is seer sozzelph. Als de Coning dit hoorde / was hy bedroeft en seyde / dat men Oursson in een Dooren sluyten sou / daer hy niet upt konen mocht / dan met consent. De Coning dede Valentijn by hem komen om te vragen de oorzaak. Heere Coning zepde Valentijn / ik was in de kamer van u Dochter met veel geselschap van Dames / om te laten sien Oursson de Wildeman / die ick by haer bracht / soo syn daer ingekomen beyde u Zonen Banescop en Hendrik / niet wetende om wat saecke / so heeft Banescop geseyt met een gramme moed: Gy vordelinct / wat doet gy in de kamer van onse Suster / dan dat gy u

spel speelt met haer / wy hebben dit lange getweten / met dese woorden sloegh hy my dat het bloed my te neus en mont upstiep / en Hendrik toog syn zwoert upt / om my 't leven te nemen. Oursson dit siende / heeftse beyde onder de voet geworpen / waer doo: een groot geroep gekomen is / als u Mesept nu dragen kan. Is dat waer bzaegde de Coninck / so heeft Oursson anders niet gedaen dan hy schuldig was te doen. Gy Banescop en Hendrik bzaegt een quaet herte / ick merck dat gy anders niet en soecht dan Valentijn te beschamen / gy moet wel wesen van quader naturen / gy siet dat ik hem lief heb / en hy is my getrouw. Soo gebiede ik u beyden dat gy hem niet misdoet / noch op myn ongenade laet misdoen / ick ben seker dat hy 't bloet van Dankryck geen schade sal doen. Dus syn de twee broeders met schande geschepden. Oursson is daer in het Paleys gegaen / is gekomen in de keuken / alwaer hy gesien heeft routue spys / die de Kok bereyden sou om te eeten / nam twee ranwe Capoenen die hy op at. Als de hock dat sag / nam een schootel en heeft Oursson daer mede geslagen dat hy krom was. Oursson nam de hock in syn armen heeft hem onder syn voeten geworpen / dat hy niet wist of hy sou doot gebleven hebben. Dese tydinge is vooz de Coning gekomen dat Oursson de hock gedood had / en dat niemant hem doot gemaekten daerom den Coning verstoort Oursson dede booz hem komen / en wees dat hy hem sou hangen. Oursson ginch halen den schotel / en wees den Coninck hoe dat de hock hem daer mede geslagen hadde. De Coning dit siende vergaf het Oursson / en gebood dat niemant hem sou misdoen op Lijf straffe. Valentijn onderwers Oursson / leerde hem soo dat Oursson geen quaet meer dede daer men hem in berispen kon.

Doe

Hoe den Hertoge Sabarijn aen Coning Pepijn om securus sond tegen den Groenen Ridder / die met kragt syn Dochter wilde hebben.

Het XV. Capittel.

In die tijd als Valentijn ende Oursson te samen in 't Hof van den Coning haren Som (hoewel onbekent waren) is daer gekomen een ridder van den Hertoge Sabarijn / zeggende: Mogende Coning Pepijn / den Hertog Sabarijn heeft my hier gesonden / dat gy hem wilt bystaen tegen een ongelovig Sarazijn / genoemt de Groene ridder / die des Hertogen Dochter wil hebben / al sou hy al syn land daerom beoorlogen: Sy is de schoonste Jonckvrou die men blinden mag / heeft noch drie broeders die stout en kloek syn ter ooplagen. So seyde de Coning / ick doen den Hertoge bystant. Strax is daer een ander Dode gekomen / doende de Coninck zijn behoorlijke reverentie / zeggende: Mogende Coning wilt doch u heyz vergaderen / en senden die van stonden aen na de stad Lions / want de hoogduytsen zijn vergaderd tot hondert duysent gewapende mannen / om u land onder hen te bzingen. Als de Coning dit hoorde / was hy seer verstoort / liet by hem komen de Bisschop van riemen / de hertoge Willou Dangler / den hertoge Germans met veel andere heeren / haer bzagende wat hy best doen sou / of hy reysen soude na Aquitanien om den goeden Hertogte ontfetten / of na Lions om zijn eppen Land te beschermen. Daer op de heeren antwoorzen / 't hemdt is nader dan de rock / gy behoort niemands Land te beschermen en u eppen laten verloren gaen: daerom laet ons reysen na Lions om u land en onderfaten te beschermen; als gy u vanden verjaegt hebt / moget gy reysen om de hertog Sabarijn te ontfetten. Doe liet de Coning de Bode in komen / zeggende: Bode gy siet dat ick op

dit pas u Hertog niet ontfetten mag / ick moet aa Lions reysen / als gy hier gehoozt en gesien hebt / het is my leet: dus wilt hem zeggen dat hy hem manlyck houd tegen den Groenen Ridder / als ick mijn tepse by der hulpe Gods volbracht heb / sal ick hem te hulpe komen. Heer Coning zepde de Bode: Ich sie dat u Edelhepd den Hertog op dit pas niet kan helpen / dat hem qualijck sal komen; doch Heer Coning ick danke u van mijnes heeren wegen en reime oorlof. De Bode is weder geeyft en quam in 't kozt by den Hertog / die hem al 't gepasseerde verhaelde / waer over sijn Heer seer bedroeft was: want den Groenen ridder benaude 't Land ende Stad / also dat sy niet een voet upt de Stad satten mochten. Gy sult wesen dat dese Groenen ridder was een volle Broeder van den reyse Faragus / Coning van Portugael welke bewaren dede de schoone Belesante / die Moeder was van Valentijn en Oursson / als gy boozt gehoozt hebt en noch hooren sult. Dus was de Hertog vol van gedachten hoe hy het maken soude met desen ridder / die sijn Dochter hebben wilde tegen sijn dank en hem daerom een groote oorlog aendede. Hier over heeft de hertog een gebod gedaen / dat een yder hem soude wopen om den Groenen ridder te bevechten als geschiede; den dag aengekomen zijnde / hebben de Trompetten en Claroenen lustig geslagen / de heeren te boet en te paerde hebben hen opgemaecht in groote ordonnantie om tegen den ridder te vegten. Als de hertog byten op 't veld gekomen was / heeft hy sijn Trompetten doen blasen en Trommelen doen slaen / is also zijn vband te gemoed gekomen; sy quamen mede in de wapens / en rees een harde stryd. Als de Groene ridder in de stryd quam / heeft hy niet sijn hamer verflagen twee ridders die hem te gemoed quamen. De hertog dit siende / is gereden na de Groene ridder / en bochten mannelijck te samen / de

C

geede

gacde Hertoge hielt hem seer bzoorn in den tijd / maer hy was om niet de Ridder te bevechten / want hy versekeret was / daer hem niemant overwinnen mocht dan een Conings Sone / dewelcke noopt bzouwen boort gefogen hadde; desen Ridder dacht niet dat sulcken kind gebozen was wepelig wetende van Dursson de Wiltbeman / als gy hooren sult. De Hertog bebochte desen Gzoenen Ridder een lange tijd en hy volgde hem om te verwinnen / maer is van de Sarazijnen beset en beboogten / so dat de Hertog van zijn Paert geslagen wert / en fouden hem gedood hebben / haddet een Ridder niet gedaen die hem gevangen nam en boort den Ridder bzaecht / die seer verblijd was / al had men hem twee hondert dupsent kroonen gegeven / sou hy niet los gekomen hebben. De Hertog was seer bedzoest / bad God Almachtig dat hy hem vertroosten wilde in zijn tegen spoet. Als de Christenen wisten dat hun Hertog gevangen was / heerden zy weder in de Stad / alwaer een geschrey onder de Heeren en gemeenten raechten / maer meest van zijn drie Soonen en Dochter / zy toog haer gandegeel hant upt haer hooft / schreyende so seer dat al de Heeren genoeg hadden om haer te troosten / maer zy beklagden haeren Vader van hetten / zeggende: Eplacy dat ick oopt geboren was geweest dat so menig Edelman zyn lijf verloren heeft om mijnen wil / mijn Vader in handen van zijn Dood-byant geraecht is. Och mijn liebe Vader / u Edelheyt heeft mijn te lief gehad / want u liefde heeft u in dese last geboort / waer boort u dood u genakende is. Aldus hierinde de schoone Fesone / ja zy sou haer selven gedood hebben / hadden 't de Heeren en Vrouwen niet belet. Dese Gzoene ridder was in zijn Tente / liet den Hertog by hem komen / zeggende: Heer Sabarjn / nu zijt gy in mijn handen / dat ick u 't leven nemen mag / doch gy sult my wten Dochter geven tot een

bzoorn / dan sal ickse bzingen in 't groene gebergte / daer sal ickse doen kroonen tot een Coningin. Heer Ridder zeyde de Hertog / ten zy gy u laet doopen / en 't heylige Christen geloof aenneemt / sal ick u myn Dochter niet geven / doet met my wat u believen sal. Hertog zeyde de Ridder / spreect my van u gelooft niet / in dien gy myn raet niet en doet / gy sult sterben een schandelijke dood / u Stad sal ick verbzorden / u Soonen met u Onderdanen vernielen. Den Hertog antwoorde daer sal myn Godt boort behoeden; dus suchtende ten hemel siende / worden den Ridder weemoedig / zeggende: heer hertog laet staen u schreyen / voldoet myn liefde die ick tot u Dochter bzage / so boort secker als ick lebe / ick ben te breden u oozlof te geven op sulcke conditie: Indien gy kond binden een Ridder die my verwinnen kan / zo sal ick van de Stad repfen / u Land verlaten / en u Dochter gupschelden van myn liefde / sal de schade die ick gedaen heb / betalen: en indien ick niet verwonnen werd binnen 5 maenden / zo sult gy myn geven u Dochter Fesone tot een huysbzoutwe / en false voeren in myn Land als boortseyd is / sonder eenige oozlog malkanderen aent te doen. Aldus wert dit tractaet gemaecht met de twee heeren / met noch een conditie / dat desen Gzoenen Ridder eens-daegs in de Stad van Aquitanien mogt komen / om te weten of de Ridder gekomen was / maer meest was 't hem te doen om de schoone Fesone te sien. Als nu 't bestand uptgeroepen was / heeft den Gzoenen Ridder de hertog losgelaten / die in zyn hof gekome zijnde / heeft de heeren 't accoozt bekent gemaecht / deselbe hebben doen uproepen: Wie den Gzoenen Ridder bevechten wil / en overwint / sal Fesone ten Echt hebben / met hei halve hertogdom van Aquitanien.

Hoe

Hoe menigh Edel Ridder gekomen is in Aquitanien / om te krygen de schoone Fesone.

Het XVI Capittel.

In die tijd als 't bestant gemaecht was / so is den Coning Peppyn gecroest na Lons met sestig dupsent Man / en heeft verjaegt den Coning Lampartiz. Dese Sarazijn was een Coning van Pollant en Drieland / had noch dat Morenmarfen onder hem / daer in lag een schoone Stadt heel sterck / daer in hy vluchten / die Coning Peppyn belep / bestoznde en overwon / liet doe den Pepdensche Coningh boort hem komen / zeggende: Wilt gy een boort hem wozden / Mahomet verlaten / so sal ick u laten leven met al u volck: en zo niet / moet gy allegaer sterben: Doch God gaf den Coning Lampartiz verstant dat hy hem met al zyn volck liet dopen in den Dame Jesus / en gaf de stad aan zynen Maerschalk Gulon. Dit gedaen zijnde / is Coning Peppyn weder gecroest na Parys / daer gekomen zijnde / heeft hy brieven ontfangen van den Hertoge Sabodyn / behelsende haer accoozt. Als de Coning dat tractaet gelesen had / heeft hy gesept: die nu een schoone Bzoutwe winnen wil / moet nu zyn kloechheyt tonen: want die den Gzoenen Ridder verwinnen kan / sal des Hertogen Dochter hebben met half zyn Ryck. De Heeren dese blesende / was niemant so stout / die dese saeck doort armbaren. Doe bzaegde Coning Peppyn: Gy Heeren / is hier ymant die den Hertog vertroosten wil om de schoone Fesone te verwerven / die spreect nu / zo mag de Bode zyn Heere zeggen wie dat komen sal upt Bzanchrijck / ick sal hem geven 't beste Peert dat op myn Stal staet / een Wapen / en noch dupsent goude kroonen / de Bode danclite den Coning van zyn Heeren wegen / maer niemant antwoorde van de stoude Valentijn / zeg-

gende: Mogende Coning / is 't dat u u Edelheyt belieft dat ick mach repfen na Aquitanien ick sal den Gzoenen Ridder bevechten / ende met een vernemen wie myn Vader ende Moeder is: want het my mishaegt dat ick niet en weet wie ick ben / ofte van wie ick gekomen ben. Daer lept u niet aen wie dat gy zijt / ick ben so machtig dat ick u mach verheffen antwoorde den Coning; doch Valentijn begeerde te verrecken / heeft consent gekregen op conditie / indien hy den Gzoenen ridder verwon dat hy wederkeeren sou. Valentijn beboofde de Coning sulckz te doen en heeft oozlof behomen / waer af de schoone Engletijne bedzoest was / ontbiedende Valentijn om aen hem oozlof te nemen. Valentijn by haer komende / heeft gesept / ick sie wel dat ick nimmermeer van u bzeugde hebben en sal / want gy zijt gefint dit Land te laten / och oft Godt belieft dat ick met u nu repfen mocht / zo moet my Godt helpen / ick sou u trouwen; maer nu 't anders niet wesen mag / moet ick myn tyd in bzoefsenisse verlijgen / nogtans sal myn hert altijd by u wesen / toe een teeckien geef ick u myn sleutel / en opent myn koffer / en neme u behage daer upt. Edele bzou zey Valentijn / ick danck u van u gunst / goud noch silber heb ick van doen / myn repse is om dat ick weten sou wie ick ben / of van wat geslagt ick gekomen ben / nu sal ick u Edelheyt zeggen dat ick verzwegen heb tot dese dag toe / ick bzage een kruzice op myn schouderen / blinkende als gont / ick weet niet wat dat bedied / daerom ben ick van sin dat ick repfen sal / zo ver dat ick weten sal wie dat myn vader en Moeder zyn; daerom neem ick oozlof ende seg u Edelheyt adieu / ick belobe u by mynder trouwen (so 't God belieft) dat ick mag weten van wat geslagt dat ick ben / en so Edel zy van geboorte dat ick by u komen mach / en gy u dan verootmoedigen wilt / sal ick my aen u Edele verbliden. Indien niet /

C 2

30

so sal ick altoos u Dienaer wesen: met dese woorzden heeft Valentijn oozlof genomen/ en Engletyne alken gelaten / seer bedroeft sitende in de kamer / so heeft zy haer bedacht / dat een Conings Dochter niet behoort haer selven ober te geben. om 't bloet van Franckrijck ineen te houden. Dus is Valentijn wech geroepst met Oursson tot blydschap van Hendzick en Vanescrop.

Hoe Vanescrop ende Hendzick deden wachten Valentijn en Oursson / om hem op den weg dood te slaen.

Het XVII. Capittel.

Als Valentijn ende Oursson geroepst waren na Aquitanien / is de haet van de bezraders so groot geweest / dat zy ontboden een van hun Dieben / en hebben hun bezraet aen hem te kennen gegeven / hem belastende / dat hy met hem sou nemen dertig Mannen / en dese twee ridders in het Bos ombrengen / die boozt hem togen om 't schelmstuck te volbringen. Hoort daer na is Valentijn en Oursson gekomen daer de bezrader Gzingaert met zyn volck lag. Als dese bezraders hen sagen / hebben zy geroepen / sla dood / sla dood / nu is het tyd: hebben Valenzyn scherpeplk bevochten. Gzingaert gaf hem sulcken slag met een hamer / dat zyn bloet op der aerden liep / zeggende: Valentijn hier moet gy sterben. Als den Jongelinc hem geseest voelde / en van alle zyden bevochten / heeft hy hem God bevolen: zeggende: myn Heeren / gy hebt my de dood gezworen sonder recht of reden / so sal ick myn toereken dat gy niet al weder 't hups komen sult / treckende zyn zwert / gaf de eerste die hem te gemoete quam sulcken slag dat hy hem 't hooft vloofte / met nog 5 andere. Oursson aende andere zy / scheurde met zyn routwe handen al dat hem in 't gemoet quam in sulcke manier / dat al die hy krepden kon / beet hy met zyn tanden dood / en wierpse ter aerde

den een op den ander / is so boozt gepoefeert. Dit siende den bezrader / is gereden op zyn Slot dat daer by stont / om meere hulp / quam doe met andere 35 Mannen / riepen doe: Valentijn geest u gebangen / want gy moet hier sterben. Valentijn dit siende / heeft God aengeropen / dat hy hem helpen wilde. In dese noot is hy na Gzingaert gegaen / en tegens hem soo gevogten dat 't te verwonderen is. Oursson dede mee zyn best / so dat daer niemand was of zy ontfagen die twee broeders; doch ten laetsten werde Valentijn soo bevogten aen alle kanten / dat hy gebangen wert van desen bezrader. Als Oursson dat sag / so is hy komen loopen huplende en kryptende in 't bos / maer 't hielp hem niet. Doe beval Gzingaert dat men Oursson vervolgen soude / en levende of dood by hem bzeugen / maer dat was om niet: hy liep en sprong dooz 't Bos dat niemant by hem doost komen: want die hy in zyn handen kreeg scheurde hy met zyn tanden / so dat een pegelpeck van hem reed na het Slot toe. Oursson heeftse vervolgt tot aen de Boort van 't kasteel daer Valentijn op sat: Op dit kasteel was een Capitayn van Dieben / Moordenaers en Hoovers / die een Arbe was van Gzingaert / en dedden hare roof te zamen. De Edele Coning Pepijn wist van dese sake niet / meynde dat 't een goet Edelman was Valentijn dus gebangen zijnde / hebben hem onredelijck geaccepteert / sloten hem in een doncker Put. Als Valentijn dus gehandelt wierde / begoft hy zwaerlyk te suchten / viel op zyn knien / biddende God dat hy hem helpen wilde / dat hy uyt de handen van dese bezraders komen mocht. zeggende: o Koning ick sie u Edelheyt niet meer / mijn dood sult gy niet weten ik moet hier in dese diepe put sterben. Adieu oursson / gy hebt de dood om mijne wil geleden! gy bent in de lybob n alle menschen; so dee ick u coek / als of gy mijn eygen Broeder geweest had / ick

ick begeerde te sien mijn Moeder / maer nu sal ick van haer geen kennisse hebben / daerom ick in groot lijden ben; dus als 't God belieste / sal ick mijn lichaem de bezraders geben en mijn Ziel den Alnogenden God. De bezraders namen raet wat zey met Valentijn doen souden: eenige wilden dat men hem doozt sou dooden. Doen zey Gzingaert / van die opinien ben ick niet / men sal hem houden in desen Coren / en ick sal gaen by Vanescrop en Hendzick / en zeggen haer dat wy hem gebangen hebben / het geen zy goet vonden: en Gzingaert is geroepst na Pareys. Oursson was onderwijl in 't Bosch / makende groot misbaer / rustende onder eenen boom / als de dag aenquam / heeft hy hem na Parijs begeben / om den Koning te kennen te geben hoe Valentijn gebangen was en gelept op een kasterel. Hy liep so ras als een Peert / maer Gzingaert is eer te Parijs gekomen als Oursson / ginch boozt na Vanescrop en Hendzick / en heeft vertelt hoe Valentijn gebangen was / waer in zy verblijd waren / bzaeghden of zy Oursson mede hadden? Doe zeyde Gzingaert neen / en dat oursson ontgaen was: doe kregen zy verdriet / maer zy troosten malkanderen om dat hy niet spreken kon. Oursson toefoe niet lange / hy quam te Parijs of hy dol geweest had / so dat al de Bozgecen haer deuren sloten boozt de Wildeman. Des daegs daer na soude Gzingaert repfen na 't kasteel om Valentijn te doen dooden: maer God die syn vriend niet verlaet / heeft oursson gesonden in 's Conings Paleys / daer de Coning ter Tafel sat te eeten. Als de Coning oursson sagh / meyniden hy dat Valentijn weder quam / daer de Coning hem in verblijde. Oursson ging in de Sale glints en weder seer bedroeft / sloeg boozt syn boost / waer ober de Heeren haer verwonderden. Dus gaende glints en weder heeft hy Gzingaert de bezrader gesien / sittende aen Tafel onder d'andere Ridders /

syn hooft nederhoudende / om dat oursson hem niet kennen sou. Oursson siende dat het Gzingaert was / heeft syn hooft opgeheben / als hy hem welkende / gaf hy hem soo grooten slag met sijn routwe hand / dat syn ooz op de Tafel viel: hem verhalende / sloeg hem van onder in syn aersichte dat al syn tanden bzaeken in zyn mond / en zyn een ooge uyt. Doe begoft de bezrader seer te krijten / dat al die in de Sale waren medelyden met hem hadden. Doe is oursson achterwaerts getreden / gaf sulcken slag op zyn hooft / dat hy ter aerde slozte onder de Tafel. Doe smeet oursson de tafel om / met al dat 'er op stont / waer af de Ridders verstoozt waren. Gzingaert sou dood gebleven hebben / haddet niet gedaen een stout Peer / die hem uyt ourssons handen met kracht trock. Eplacy zeyden de Princen tot den Coning: siet hoe deser Wildeman den Ridder geslagen heeft / doet Justitie ober hem / want hy is een sozgelijck Man. Doe zeyde Coning / op dese sake moeten wy ons beraden / ick geloof niet dat hy sonder oozsake Gzingaert geslagen heeft / doet hem hier komen / so mogen wy weten waer boozt dit gevecht gekomen is. oursson is boozt den Coningh gebzacht / die hem bzaegde / waerom hy desen Ridder geslagen heeft? oursson dede teekenen dat Gzingaert had vermoost Valentijn in een bosch / wpsende wonderlijke teekenen dat hy Gzingaert bebochten wilde in eenen kamp / om hem 't bezraet te doen lijden / simptende zyn Capoen boozt Gzingaerts voeten / tot een teekenen om tegens hem te begten. Als de Coning dit sag / seyde hy: Mijn Heeren / gy hebt gesien dat de Wildeman mijn Ridder geslagen heeft / en ick heb hem na de questie gebzacht / so laet ick my duncken dat hy een kamp wil bechten tegen Gzingaert: mijn Heeren wilt hier in helpen raden / u aller opfen seggen / wat ick hier in doen sal / ick ducht boozt eenigh bezraet dat ons nakende is / daerom sien

ick den kamp consenteerden / 't geen al de heeren toestonden : 't selve wierd Gzingaert geseyd / die daer wepnig lust toe had / verzeende dat 't verzaet upt komen sou dat dus lange verholen was geweest. Gzingaert aensag hantrop en hendzick / die hem wenchten zeggende met een bedroeft aengesicht : Neve sozgt niet / wy beloven dat wy u paps maken sullen / indien gy verwonnen word. Gplaes zepde hy : mijn saken gaen seer qualijck / ik sie dat ik sterben moet om uwent wil : dit zeggende / is hy by de Coning gegaen en zep : Mogen de Coning / ik bid u dat u Mogenhep my ontlasten wil tegen den Wildeman de kamp te bechten / het is een Man daer geen ridder eer af behalen mag / want het geen natuerlijck Mensch is. Gzingaert / zepde de Coning / u onschuld mag u niet baten / de kamp is geconsentert by al mijn Heeren / hebt gy recht / 't sal u wel beschermen Van dese antwoorde was Gzingaert bedroeft : maer Hantrop zepde / verstaet u niet / ik sal u so wapenen dat de Wildeman u niet misdoen magh. Als Dursson verstont dat hy den kamp begten sou / bedreef hy groote blijdschap en wees de Coning dat Valentijn dood en vermoort was : waar af de Coning hem seer verwonderde van de tekenen. Alsoe stont Dursson om Gzingaert te slaen : de Coning wees dat hy hem niet slaen soude vooz dat hy in den kamp waer. Doe zep de Coning tot Gzingaert / wapent u en denkt om wel te doen. Och laep / Heer Coning / zepde Gzingaert / ik heb u lang gedient / maer ik wort geloont dat ik moet bechten tegen een onredelijcke Creatuer. Gzingaert / zep de Coning / hebt gy recht soo wilt niet sozgen / u goet recht sal u beschermen ; Ik sal u doen wapenen / Dursson sal ongewapent ; en gy sult te Peerde zijn / hy te voet : gy bewijst wel dat gy onrecht hebt / doet u best / beschermte u recht / God wil u beyde bewaeren.

Hoe de Coninck Pepijn gebood dat men de kamp vooz zyn Paleys maeken soude om te sien Gzingaert ende Dursson te samen bechten.

Het XVIII. Capittel.

NA dat Gzingaert veel onschulds gedaen had om tegen Dursson te bechten / zo heeft den Coning den kamp doen bereyden vooz zyn Paleys. Als al bereyde was / stont Dursson om op Gzingaert te wagten / die al gewapent was by Hantrop ende Hendzick. Dursson in de kamp wesende / heeft menig bewijs gedaen met zyn handen / hoe hy Gzingaert bebrechten sou. Als Gzingaert wel gewapent was / heeft hy oorlof genomen aen Hantrop en hendzick : zeggende : myn heeren / ik moet desen kamp bechten / maer ik weet wel dat ick verwonnen sal worden / en dat ick de dood moet sterben om uwent wille ; zwiigt zepden hantrop en hendzick / hebt goede moed / indien gy van de Wildeman verwonnen word / sullen wy u peps maeken tegen onsen Vader / so dat gy geen sozgt hebt vooz u Lijf / indien den Coning u yet sou willen misdoen om dese sake / daer sou lieber om sterben hondert dupsent man : maer zyt secrete / en tijt vandier saken niet. Aldus is Gzingaert gerden na de kamp / die vooz 't Paleys bereyde was. Als nu de tijd gekomen was om te bechten is de Coning in zyn venster gaen leggen / en bebal dat elck sijn best sou doen. Als nu Gzingaert in den kamp gekomen was / seer hoogmoedig / stak hy zyn Paert met sporen / en reed na Dursson / en zepde : ha valsche Verzader / gy hebt myn eene oogge upt geslagen / ik sal u bewijzen dat gy my onrecht gebaen hebt. Als Gzingaert na hem toe quam / heeft hy hem beswefen veel tekenen / stak zyn handen om hoog / grijpende met zyn tanden soz zeeselijck / dat die 't sagen / daer af verbaert waren Gzingaert liet zyn Lang dalen / stak

stak sijn Paert met sporen en lietet loopen na Dursson. Dursson sprong agterwaert soo dat sijn Lancie in de aerden stak / doe is Dursson toegeschoten / heeft de Lancie upt Gzingaerts hand met geweld genomen / gaf hem met deselve sulcken slag dat hy berdooft in de Zadel sat. Gzingaert hem boelende geslagen / stak hy zyn peert met sporen / en reed in de baen nu hier / nu daer. Dursson liep hem na grijpende met sijn tanden. Doe Gzingaert hem sag in dusdanigen last / zepde : Ha Hantrop en Hendzick / nu is mijn tijd gekomen / hier moet ik om u beyder wille sterbe. Hy rijdende heen en weer / heeft Dursson de Lang upt sijn hande geworpen / loopen de na Gzingaert / het Peerde by den hals genomen / en soo vast gehouden / dat het niet en voet voort en kon. Gzingaert meynde sijn Zwert te trecken / maer Dursson dat sienden heeft hy het

Paert met kracht onder sijn boeten geworpen / so dat Gzingaert sijn Zadel rupmen most. In 't opstaen verloor hy sijn Schilt. Doe is Dursson toegeschoten / gaf hem sulcken slag met sijn hand dat hy ter aerden vallen most / ging op sijn Paert sitten / en dede daer veel wonderlycke kueren mee. De Coning zepde : ick verwonder my seer van dese sake / ick weet niet wat ick hier upt nemen sal / ick laet my duncken dat hier een groot verzaet upt komen sal / maer waer van daen weet ick niet. Dursson sittende op 't Peerde reed na Gzingaert toe / gaf hem noch een slag dat hy weder ter aerden most vallen. Doe nam hy sijn eygen Zwaerd / gaf hem noch drie wonden in 't Lijf / en een in de arm / so dat hy vooz dood bleef leggen op de aerde. Doe heeft de Verzader getoepn om sijn sake te mogen bekennen / de bewaerder van de kamp / die hem vzaegde

wat zijn begeeren was. Doe zepde Gzingaert / laet de Coning komen / ick sal hem 't verbaet ontdekken / laet desen Wildeman my niet meer slaen. Den Ridder wees Oursson dat hy hem niet meer slaen sou / en Oursson was te vreden.

Hoe Gzingaert den Coninck het verbaet ontdeckte / als hy verwonnen was van Oursson / ende hoe Valentijn na Aquitanien trock / en tegen den Gzoenen ridder bocht.

Het XIX. Capittel.

Als Gzingaert den Coningh sagh / heeft hy om genade gebeden / en zepde / o Coningh / ick heb my ontgaen tegen u / hier toe hebben my gebzacht u Sonen / want om hen te believen / heb ick Valentijn gebangen in een Wosch / en onse raet is also gesloten dat men Valentijn soude doen steruen. De Coning de waerheyt verstaen hebbende / bebal dat men Gzingaert hangen soude. Ende Coning is met eenige Heeren na 't Kasteel gereden om Valentijn te ontfetten. Oursson is booz den Coning geloopt / wijsende den wegh soo recht of hy deselbe gemaccht had. Den Coning zepde: Het is een vzeemde sake van de Wildeman / dat hy Valentijn soo lief heeft / ick sal hem goet doen; het was geen wonder / want het was zijn Dusters Done / al wist hy 't niet: oock en sal de Coning niet weten wie dat Valentijn en Oursson zijn / dan dooz een hooft dat Escleremonde betwaert in een Kasteel dat Faragus den Keuse toebehoort. Dit hooft is van een spinne / dat met konste van Agromantie gemaccht is / en toekomende dingen boozsept / is van sulcke arde dattet niet vergaen sal / booz dat in het Kasteel komt de alderboozste Man die op aerde leeft / dan sal dat hooft zijn sprack en kracht verliesen / daer sal een komen die 't te niere doen sal: nanielijck

Valentijn / en Escleremonde krijgen. De Coning by 't Kasteel komende / hebben zy hun Poozten gestoten / en de Pooztiers bebolen op hun Lijf geen Poozten te openen. De Coning dat siende / liet het Slot beslozmen: de Gzacht gebult zijnde / bzaaken zy de muren / zijn met macht in 't Kasteel gekomen / hebben de bezraders gebangen / doen gaende in een diepe donckere Coon / daer Valentijn in lag in groot verdriet. Als hy den Coning sag / is hy op zijn knien gevallen / hem dankende dat hy hem verlost had van der dood. Doe vertelden de Heeren Valentijn van Oursson / hoe dat hy een kamp gebochten had tegen Gzingaert / daer dooz dit verbaet uptgekomen was. Valentijn dit verstaende / nam Oursson in zijn armen / en heeft hem gekust / deden malkanderen goote vziendfchap. Doe liet de Coning de verraders in het Wosch aen boomen hangen. Doe zepde de Coning / mijn liebe vziend Valentijn / doet mijn raet / en reys met my wederomme / soo suldy wijselijck doen. Heer Coning zepde Valentijn / vergebet my / ick sal niet wederkeeren / booz dat ik weten sal van wat geslacht dat ick gekomen ben. Ick sal gaen reysen na Aquitanien als ik gezworen heb om den Gzoenen ridder te beechten / ick bid u dat gy my oozlof wilt geven / om myn opfer te volbringen / ick sal altoos u arme Dienaer blijven. Aldus is de Coning Pepijn geschepten / en sal spracken boozt van Valentijn en Oursson / die na Aquitanien reysde om de Gzoenen ridder te bebegten. Als de Landt-lieden vernamen dat daer quam een ridder met een Wildeman alrupp gewassen / liep elck om hem te sien / die al naecht en rupp als een Bepz was. Valentijn liet hem een Cofak van root armozyn maken / daer dooz hy te wilder sag. Als hy dus gekleet was / besag hy hem selve en hielt een hobeerdige maniere / dat een geneugte was om te sien. Dus rijdende

de heeft Valentijn sien komen een jong ridder die seer schzepe. Valentijn braegde / waerom schzept gy aldus? heeft u pemand leed gedaen / so wil ik u bpslaen? Eplaes! zepde den Jongelinc / ten is dat niet / ick heb myn heer verloren / die heeft een strijd om de schoone Fesone tegen den Gzoenen ridder aengenomen / en is verwonnen: daer leeft geen ridder die hem overwinnen sal / daer op is hy so hobaerdig / dat hy de ridders / die hy verwint / aen een boom laet ophangen; ik heb'er al 23 getelt / myn heer die hangt oock daer. Doe zepde Valentijn; so het God bellest / sal ik daer na toe rijden / en bechten lijf om lijf / ik heb oock so veel gehoozt van dese Jonckvrouwen schoonheyt / ick hoope haer in korten tijd te sien. Heete zepde de Jongelinc / gaet daer niet om hem te beechten / want het is al-te-mael verloren arbeyt dat gy begint / wild gy u Lijf tegen sulcken een dwaes setten / want hy veel stoute ridders heeft verslagen / ick sozge oock booz u lijf en leven / indien gy tegen hem becht. Oursson wees Valentijn met terekenen / dat hy op de schoone Fesone verliest was / en daerom de Gzoenen ridder beechten wou / daer Valentijn om lachten / en reysde boozt na Aquitanien. Valentijn de Stad van beyre aensfende / heeft een Man geroepen die daer quam gegaen / ende braegden hem waer hem de Gzoene ridder onthiel? Heer zepde de Man / ick geloove niet dat gy hem wilt gaen beechten? ja zep Valentijn: och Heer gy neemt een goote stoutheyt aen / gy sult nimmermeer victorie tegen hem bechrijgen / komt hier op desen Berg en siet aen de boom / daer hangen meer dan 40 die hy al gedood heeft / binnen 14 dagen sal hem den Hertog maeten geven zyn dochter / een der schoonste Jonckvrou van de Wereld. Myn liebe vziend (zep Valentijn) God sal den Hertog helpen. Als Valentijn sprack met de Man / quam doen een

Man van 70 jaer / als een Pelgrim / met een langen grijfen baert / het was Blandemijn / die Belesante des Konings suster en Valentijn en Ourssons Moeder blende die by het Slot was / daer de reuse Faragus hem onthiel / als wy hier te booren geseyt hebben. Valentijn braegde van waer hy quam? hy antwoorde van Constantino-polen: maer ik moecht daer niet in / om dat de Turcken de Stad belegerd hadden Pelgrim zepde Valentijn / zeg me van den Gzoenen ridder / is hy niet woert? Myn Heeren zepde hy: Indien gy my gelooven wilt / rade ick u dat gy niet tegen hem becht / al warenter hondert / hy sou u alle 't lijf benemen. Boozt braegde hy Blandemijn / waer zyn reys heen was? die hem zepde na de Coning Pepijn / om hem aen te dienen / dat de Coning Faragus begeere een kamp te bechten tegen de Keiser / die Belesante zyn huyssvrouw onrechtelijck verjaegt heeft / 't welck den koning van Byzanchrijck suster is / en by hem onderhouden word. Doe bad Valentijn in Gods naem / dat hy geliefde te wachten / dat hy den Gzoenen ridder verslagen had / dan wilde hy met den Keiser een kamp bechten / want hy in niemant so gehouden was dan in koning Pepijn. De Wode sloeg het af; zeggende; hy moest de boodschap van Belesante doen; daer op Valentijn belaste de gsetenis aen den koning Pepijn / en zegt dat gy my hier gesien hebt met den Wildeman. Dus reysde hy heen / Valentijn heeft de Stad aengesien / die seer schoon was / en siende een Fonteyn / is daer na toe gereden / ging sitten rusten onder een boom / want hy seer vermoept was / oock begeerde hy weer te slapen en Oursson bewaerde hem. Doe Valentijn wat geslapen had / is hy opgestaen; dor quam daer een ridder / die dooz zyn hobeerdigheyt den hobaerdigen ridder geheeten was; want hy was 30 opgeblasen / dat hy niemant groete / en hem pemand ontmoete / en hem

C. V. gem

geen eere doe / noch tegen hem vechte / waer dooz hy meenigh ter dood bracht. Dese hebberdigen ridder komende by de Fonteyn / trad van sijn Peert / Valentijn hem aensende / niet wetende wat zijn mening was / om dat hy van sijn Peert trad / vurfson ging neben hem staen / hem neersig aensende / dat de ridder seer spacet / die hem een slag gaf / dat hem 't bloed ten neuse en monde upclep. Doen heeft hem Oursson in sijn armen genomen / hem ter aerden werpende / dat al sijn leden braken / heeft doe sijn mes genomen / en stach hem daer mede een groote wonde / datter bloed oberbloedig upt sijn lpf liep. Dese hebberdigen ridder hem aldus gequest voelende / heeft lypde geropen. Doe sprak Valentijn: Heer ridder / gy hebt onrecht dusdanigen Man te slaen die niet spreken kan. Doe zep de ridder / gy rabaut / waerom doet gy my geen heuschepd? meenende hem met sijn zwaert te slaen. Valentijn die siende / sloeg de ridder dat hy dood ter aerde bleef liggen / zeggende: so zal men leeren goede Heeren groeten. De ridders Soldaten die siende / sijn met schyck na de Stad gebloden / brachten tyding aen den Hertog / die hierom seer gestoorst was want hy was van sijn naeste bloed. Valentijn hoorde het geroy van 't volck binnen de Stad om de doodslag / is te Paerde gereeden in de Stad / in een rijk Bozgers huys nam daer sijn rustplaets. Dit werd dadelijck de Hertog aengebient / die hem dooz een Bode heeft laten halen: komende by de Hertog / vragde hy: Gy Heeren wilt my zeggen of gy ridders zyt of niet / en upt wat Land gy zyt. Heer Hertog zepde Valentijn / ridders sijn wy / en dienaers van de Coninc van Branchrijck. Ridder zep de Hertog / gy hebt myn Aref gedood: het welck Valentijn stoutelijck bekende / ende verhaelde 't van woord tot woord / gelijck 't geschied was: zepde boozt wy sijn gekomen om de Groene ridder te beveh-

ten / ende schoone Fesone te winnen: maer gy Hertog hebt qualick gedaen dat gy dooz den hoorde ridder u wegen onspbaer hebt laten maken wy hebben ons lpf verweerd / u wegen bezyd / een open wegh gemaccht booz alle ridders die om u Dochter te winnen hier komen: dus sijn wy onspbaer / maer gy strafbaer: dooz welke reden den Hertog haer beyde pardonneerde: zeggende: Heer ridder / alsoo gy gekomen zyt om den Groenen ridder te bevehchten / sult gy in mijn Palys komen / ende besien mijn Dochter om welke gy gekomen zyt / by haer sult gy blinden noch veertien ridders die mee gekomen sijn om den Groenen ridder te bevehchten. 't Is de manier dat alle ridders die hier komen om mijn Dochters wil / die moeten eerst in de Zale komen en met haer spreken / eer zy de Groenen ridder bevehchten / zy zal u geven een gouden rinch / wilt die bewaeren ter liefde van haer. Dus is den Hertog met Oursson ende Valentijn in de Zael gegaen / daer de schoone Fesone ende de ridders waren. Doe Valentijn de schoone Jonkvrouw sag / heeft hy haer eertweerdelijck gegroet / ende zepde oberluyt: Edele Jonkvrouw / dooz gants Christenrijck weet men van u schoonheyt te spreken / Godt moet u bewaeren booz de Groene ridder / die niet weerdig is u te gemaeken. Dus sal u belieben te weten dat de Coninc van Branchrijck ons oghier gesonden heeft om ons lpf te abontueren tegen den stoutsten Man die op aerden leeft / soo men zep: Hier is ook een alder vromste Man / hy ontsiet hem geen Wapen ter wereld hoedamig dat zy sijn / noch geen Man op aerden: hy heeft nagelen aen sijn handen spidende als schetmessen / dat hy spreken kon / zyns gelijcken waer op aerden niet gebonden. Edel Vrouwe gy moogt seker weten / inden desen Man mach vechten tegen den Groenen ridder / hy sal niet lange tegen hem mogen staen / maer

maer sal het schandelijck op moeten geben. Fesone antwoorde seer beleefdelijck. Ik dancke den Edel Coninc van Branchrijck: mijn Heer / booz den grooten arbeyt die gy om mijnent wille gedaen hebt: Segt my ridder hond gy hem niet? het is een schoon Man van maechsel / schijnt een stout Man van herten te wesen / ick geloof waer hy gebaert in een Stobe / sijn Lijf sou so wit wesen als andere Mans. Edele vrouw zepde Valentijn / hy heeft van sijn leven geen kieren aen gehad / dan nu eerst / om te sien hoe dat hy hem houden soude / ick heb hem al naecht in Parijs gebrocht by den Coninc / hy ontsiet houde / hitte noch wind. Dus kontende aensag de schoone Maget Oursson / en verliesde op hem en boben alle andere Heeren en ridders die daer waren / daerom men gemeenlijck seyt: daer is geen Lief leelijck.

Als Valentijn dus sprak tegen de Jonkvrouw / zepde hy / hoe hy een eed gedaen hadde om den Groenen ridder te bevehchten in een kamp om haer Edelhepts wille / en niet wederkeeren booz hy hem verstaegen en haer verlost had. Eplace zepde de schoone Fesone / set u liff in de avontuere niet om my / want wie een ander liever als hem selven heeft / die heeft een ongeregelde liefde: daer sijner om mijnent wille so veel gestorven dattet my verdozt langer te leven / doch Godt almachtig wil u victorie verleenen. Doe nam Fesone twee Goude ringen / gaf den eenen Valentijn / en de anderen Oursson / daer na sijn dese twee ridders gaen sitten aen de Tafel daer de andere saten. De Hertog dede hen lieden eerlijck dienen / dan Fesone heeft altijd haer oogen op Oursson geslagen / meer dan op de andere ridders / soo dat haer hert was

ontsteken met liefde. Certwijl de Heeren aten is den Groenen Ridder booz de poort gekomen om de schoone Fesone te sien: want het tractaet also gemaecht was / dat hy eens daegs komen soude. So haest als hy in 't Hof was / zepde hy met luyder stemme: Heer Hertog hebt gy Riders om my te beechten? Ja zepde de Hertog hier zijn noch beechten / sie hun lyf avontueren willen om mijn Dochters wil / en tot dien eynde upt bezre landen gekomen zyn. Doe zepde de Groene ridder / laetse my sien en de schoone Fesone oock. Dies treedende in de Sacl / heeft de riders aengesien / en zepde: gy Heeren zyt gy hier gekomen om my te beechten / so zyt gy verdwaelde? eet / dylacht / en maectse goe cier / morgen sal 't wesen den lesten dag / ich sal u alle hangen aen den hoogsten tack van myn boom. Valentijn dit hozende / was seer verstoot / heeft den ridder geantwoord: Heer ridder / sulcke woorden te spreken hoort gy u te schamen / de dag is nu gekomen dat gy beechten sult worden so sterck als gy oopt geweest zyt / hy is nu gekomen die u verwinnen sal. Cursson sittende ter Tafel / sag den Groenen ridder aen / verstont wel dat men van hem sprak / is opgestaen / na hem tredende / nam hem in zyn armen / wierp hem op zyn schouder als of hy een kind gewaest had / kuyperende so met hem heen en weer: wierp hem ten lesten tegens de muur / also stift dat hy meende de hals te breeken: want Cursson wel verstaen had dattet de Groene ridder was / die so veel riders had laten hangen. Als den Groenen ridder op gestaen was / giack Cursson aen de tafel sitten / en wees met tekenen dat hy 'er wel die sulcke riders op sijnen hals nemen soude: doe begosten zy allegaer te lagchen die in de Zale waren / zepden dat nu gekomen was die de schoone Jonckvrouw hebben soude. Doe Fesone dit van Cursson sag / wierd sy te meer ontfreucken met lief-

de. God die alles boozset / heeft haer bepaeder herten ontfreucken met een hand dooz Venus / dat 't qualijck is om te schryffen. Den Groenen ridder beklaegden hem seer van 'eyne dat hem geschiet was. seggende: Myn Heeren dese Man heeft my vercrast / is aen my gekomen sonder te spreken / ick belove hem dat ick hem so straffen sal / dat gy aen hem een exempel nemen sult; en tot spijt van hem sal ick een galge doen maken om hem aente hangen. Cursson verstond wel dat hem den Groenen ridder beklaegde van de smaede die hem gebeurt was / is ontfon opgestaen / heeft zyn hooft geschud / bewees met reekenen dat hy hem 't anderen daegs wilde beechten / tot een teeken heeft hy zyn Capoen upgetogen / en deselve booz des Groenen riders voeten gewoepen. Doen sprak Valentijn tot den Groenen ridder: Siet hier het pand van den Wildeman / hebt gy nu een boom hert so helpt hem op. Dit spreed den Groenen ridder so seer / dat hy niet een woort en sprak. Doe zepde den Hertogh / gy sult steyde hebben tegen dese Wildeman / indien gy hem vercrast so moogt gy roemen dat gy zyt de bloem van alle riders. Zy myn Godt zepde den Groenen ridder / morgen soo sult gy 't sien wat zyn sterckhepd is / hy sal niet levendig upt mijn handen komen / ick sal hem hangen boven al de andere. Met dese woorden is hy upt 't Casteel gegaen in zyn Pabelsoen om te rusten. Den Hertog is gebleven met zyn Heeren in de Zale by de schoone Fesone / die groote blijdschap en brengt bezeven / zeggende: Hier is de meester van den Groenen ridder. Daer was groote sprake in de stad van de Wildeman / eick begeerde hem te sien / waer dooz soo groote menigte volck quam in 't Paleys / dat men de Poorte moest sluyten. Als Cursson 't gerecht hoorde / stact het hooft te versterken upt om te degen besien te konnen worden / ende om eenige Datament-speelen te sien /

sten / die ge-epndigt zijnde / is eick gaen slapen. Valentijn in zyn rust zyn e / dede hy Cursson een teeken dat hy bo hem te bedde konen sou / maer Cursson ging liggen op der aerde / dede als hy gewoon was. Doe den dag aengekomen was / is Valentijn met Cursson in de zale gegaen eer de Hertog met zyn Dochter quam. Daer waren de brechten Riders / die gekomen waren om te beechten / pder hoopie op de schoone Fesone. Doe sprak daer een Ridder van groote geboorte / zeggende: mijn Heeren / indien 't u alle beliest / ick ben berept om de ridder te beechten / 't geen hem van de andere riders geconsenteerd wert / hy heete Gallerant / was een Fransman / hy hem haestig gewapent hebbende / quam hy Fesone sijn afschept nemen / is gereden na de Tente van de Groene ridder. Doen den Groenen ridder sag dat daer een ridder quam om te beechten / is hy te peerde gefeten / quam met een hooberd gemoet tegen den ridder Gallerant / siekende hem ten eersien van het Paert dat hy ter aerde viel nemende boozt den Helm van 't hooft: daer dooz Gallerant verbaert wierd / en bad om genade / maer ten hulp hem niet. hy toog hem sijn Darnas upt / en hingh hem aen den Boom by de andere. Om de dood van desen ridder was in de Stadt een groot geschrey / want hy een volpresen Man was. Cursson verstaende de dood van Gallerant / dede een teeken met zyn handen / dat hy den Groenen ridder van stonden aen beechten woude / en sijn vleys van den anderen scheuten: maer Valentijn zepde dat hy de eerste most wesen / soo heeft hem Cursson ontsien / en is weg gegaen. Nu is Valentijn hem gaen wapenen; gewapent zijnde is hy gegaen by de schoone Fesone om oorlof te nemen. Den hoeft niet te bzagen oft haer sechten of hermen is geweest: och! zep de schoone Jonckvrouw / ick bidde God Almagtig dat hy u beware wil booz dese Groenen rid-

der / die mijn Maegdom soekt. Daer beelden heeft Valentijn oorlof genomen aen de Jonckvrou / zy heeft hem Godt beboelen / haer sin was alsoos by Cursson / daer zy reden toe hadde / dooz dien dattet Godt beliefte dat het geschieden soude dat Cursson haer tot een Pupsvrouw sou hebben / als gy noch horen sult. Doe is Valentijn te Paerde gefeten om den Groenen Ridder te beechten / maer op de weg zijnde / is daer gekomen een ridder die op de schoone Fesone verliefte was / roepende: Heer hebt een luttel patientie / laet my dog booz gaen. Jonckheer gaet in den naem Gods antwoorde Valentijn: Ich geve u oorlof / God moet u bewaren: Hy was genaemt Cprus / gebooren upt Sabopen hy had al zyn goed verteert / daerom sette hy hem in de avontuere / hy nam oorlof aen Fesone / en aen alle de ridders / en is soo gereden booz 't Pabelsoen van den Groenen ridder. Doen den Groenen ridder Cprus sagh komen / is hy upt zyn Tent gekomen als een hoogmoedigh Man. Cprus zepde: Heer ridder sit op u Paert / en denkt om u te beschermen: Den Groenen ridder ontbood dat men zyn Paert bzengen soude / en is daer op gefeten / heeft zyn groene Schilt aen zyn hals gehangen / de Lanck in zyn handen genomen / en zyn op malkander gereden in so grooten nyd / dat den Groenen ridder Cprus dooz zyn Tijf reedt / dat hy doodt ter aerden viel / die hy als de andere met een hoozt aen een Boom hingh. Doen Valentijn sagh dat Cprus was gehangen / mishaegde hem dat seer en beval hem Godt / bad hem verbaelich aen / dat hy doch weten mochte wie zyn Dader ende Moeder waren. dat hy daer kennits of krijgen mochte booz zyn dood. Doe stact hy zyn Paert met sporen / en reed booz de Tente van den Groenen ridder / en giack daer in. Den ridder kende Valentijn wel / dooz dien hy Cursson geantwoort hadde / waer dooz hy Valentijn meer ontsag dan

al die daer waren / zeggende; Heer Ridder ik ben te vreden dat gy wederkeert in u Land / want my beziet u ongeluck. Doe zeyde Valentijn / Ridder dat mag niet zyn / ick heb beloofte en gezworen dat ick mijn macht tegens u probeen sal / dus ontfegte my niet. Den Ridder septe / in dien gy my wilt beproeben / so moet gy halen mijn Schilt / die onder hangt aen den boom. Doe zeyde Valentijn / gy hebt dienaers / doet se die halen. By mijn wil zeyde den groenen Ridder / gy sult mijn Schilt halen wil dy tegens my bechten / in dien gy mijn Schilt niet en haect / so sal ick u geen strijd lieveren. Als Valentijn sag dat den Groenen Ridder zyn onschult daer op nam / soo is hy als een vromen Ridder gereden na den boom om den Schilt te halen / maer wat hy troeck / hy kon het Schilt niet los krijgen / t geen hem verdroot. By mijn gelobe / zeyde de groene Ridder / nu desen jongen Ridder mijn Schilt niet hinderen mag / so neeme hy een sotte daed booz hem / my dunckt dat hy my met bezaet soecht te overwinnen / ick zal hem wijzen dat zyn voornemen en al zyn pzaetphen en schandelijcken booztgank zyn sal tot groote schade. Doe is den Groenen Ridder te Paerde geseten / roepende zyn Dienaer Gobert / die hem haelde een steffe daer Balsam-Op in was / die upt het Paradys gchomen was / welke Op is van sulcken kracht / dat inden pement ter dood gequest waer / en hy hem de Salve op den wonde streeck / hy sou van stonden aen genesen wesen. Dese Op heeft dese Groenen Ridder lange tijd by hem gehad / in menige last hem genesen. Doen hy wel versien was / heeft hy zyn Lantje in de kincke gelept / en zyn malkanderen te genoot gchomen met sulcken kracht / dat hun beyder Lantjen braken / en de slucken in de Luchte vlogen; aldus booz by malkanderen passerende. Doe zy wederkerden / hebben zy hun Zwaerden upt getogen om

malkanderen te beechten. Valentijn sloeg den Groenen Ridder sulcken slag niet zyn Zwert / dat t dooz het Parnas in zyn lijf ging. Den Groenen Ridder hem gequest vorlende / herft zyn Zwaert opgeheben / en sloeg Valentijn op zyn dpe / dat hy hem een groot stuck van zyn Parnas af-sloeg / zeggende: Nu meugdy weten Heer Ridder of ick kan speelen met den Tweerde / gy hebt my gequest / daerom sult gy moeten sterben. Gy zijt ter quader tijd hier gekomen / ick ben versekerd dat ick van u hand niet sterben sal / noch verwonnen worden / maer ick sal u in hozt hangen aen den hoogsten tack aen den Boom by de andere / die t leven gelaten hebben dooz haer hobaerdp. Ridder zeyde Valentijn / van u ben ick niet verbaert / wilt u beschermen / want gy t ban node sult hebben. Doe is de strijd weder begonnen. Valentijn gaf den Groenen Ridder sulcken slag / dat hy hem een groot stuck van zyn Schilt sloeg / dat het op de aerde viel. Den Groenen Ridder dit siende sloeg op Valentijn met sulcken kragt op zyn Helm / dat zyn Zwert in twee slucken brack / zo dat Valentijn verdooft sat moeck de zadel ruppen en viel ter aerde / stont van stonden aen op. Doe de Groenen ridder sag dat Valentijn opstont / toogh hy een mes upt / wierp na Valentijn / mepnde hem dooz zyn lijf te werpen. Valentijn is den woep ontspzongen. Doe de Groenen Ridder sonder Tweert of Gewert was / keerde hy wedet na zyn Tent om andere Wapenen te halen / daer hy hem mede verweeren sou / maer Valentijn was hem te ras en sloegh zyn Peert een been af / so dat den Groenen Ridder ter aerden viel / maer stont dadelijck op. Is doe by Valentijn gekomen / hebbende malkanderen boozt bevochten / dat zy beyde gequest waren / elck heeft zyn upterste kragt getoont. Om hozt te maken sloeg Valentijn den groenen Ridder so groote wonde in zyn lijf / dat

dat men mepnde hy sou van stonden aen gekozven hebben. Dat baete Valentijn lirtel / want wat wonden dat hy hem sloeg / streck hy dadelijck met zyn olie / die hy by hem boez / daer af hy van stonden aen genesen was. Dus langen tijd seer strengelijck tegen malkanderen bechtende / is den dag geepndigt / zijnde beyde seer vermoept. De Groenen Ridder was seer bedroeft dat hy Valentijn niet verwonnen had / zeggende: Ridder wy moeten desen strijd laten / ick sie dat gy vermoept zijt en den nacht komt aen / dus keert nu weder in Aquitanien en ruste desen nacht / gy moogt wel roemen boven alle Ridders dat ik noopt so stouten Wan gebonden heb: komt morgen weder / neemt oozlof aen alle vrienden / want gy dan sterben moet. Valentijn was blijde dat hy den Groenen Ridder verlaten sou / want hy seer moed en gequest was. Doe is Valentijn na Aquitanien gereden. Als die van de Stad sagen dat hy weder quam / bezeben zy groote blipschap / gingen upt om hem eerlijck te ontfangen; Oursson nam hem in zyn armen en kuste hem. Doe zy in t Paleys waren / vzaegde de Hertog hoe dattet met den Groenen ridder stont; Peere zeyde Valentijn / hy is in zyn Tent en rust hem daer / hy is de vroomste Wan die ik oopt gesien heb; daer is geen vromer op aerden dan hy / men mag hem niet verwinnen / ten ware by Gods gratie. Den Hertog zeyde gy hebt u vroom gehouden tegen hem / gy alleen zijt weder gekeert / zy allegaer zyn een schandelijcke dood gekozven / maer gy hebt betwefen / dat gy zijt een bloeme van alle riddersen. Valentijn zeyde: Edel Heer / van hem mag ick my niet vermieten / op morgen vzoeg sal ick weder strijd hebben / ik bid God dat hy my beschermen wil tegen desen ridder / want sonder Gods hulpe mag men hem niet verwinnen. Doe is Valentijn ontwapent / en gegaen in de kamer van Pefone;

elck dede Valentijn groote eere om zyn vroomighepts wil. Doen het tijd was om te eeten / setten den Coningh Valentijn aen zyn eppen Tafel / spzekerde van meniggehande materie. Doe de maeltijd gedaen was / is Valentijn opgescien / nam oozlof aen de Heeren / en is in zyn kamer gegaer om zyn wonden te verbinden / want hy seer gequest was. Doe hy verbonden was is hy gaen liggen om te slapen. Den Groenen ridder was in zyn Pabeljoen / die van zyn Meester zyn wonden dede sneeten: hy en hadde geen wonde so groot / of so haest hy gefineert was / so was hy also gefont als hy oopt had getoest van te vooren.

Hoe Valentijn Oursson sandt ons
s anderen daegs den Groenen ridder
te beechten / ende hoe Oursson dem
Groenen ridder verwon / die hem zeyde
dat hy een Conings Done was.

Het XX. Capittel.

Adus sag Valentijn al de nacht sonder
Apet te slapen of te rusten / suchten
de / en zeggende met klagelijcke woorden
O Almogende Godt / nu sie ik wel dat
ick mijn opset nimmer te boven komensal /
her zy dooz u gratie; so bidde ik u
Almogende Godt / dat ghy medelijden
met my wilt hebben tegen desen Groenen
Ridder / die myn de dood gezworen heeft.
Och ick had booz my genomen / dat ick
niet rusten sou booz dat ick getweten had de
Vader die my wan / en de Moeder die my
ter wereld gebzaecht heeft in t Bosch van
Oylleng. Maer nu beken ick dattet al om
niet is: want ick heb een sot werck aengenomen /
dat ick desen kamp bechten wil tegen den
Groenen ridder / nu my de Fortyn tegen is:
want niemant hem verwinnen mag / of hy moet
wesen van Coninglijcke geslachte / en die van
geen vroomt opgeboed is / noch vroomt
sozen

fogen heeft: die ben ik niet / ik ben so weer- dig niet / dat ick een Conings Soon soude wesen / doch ben ick in myn jonckhep so niet opgeboed: dus sie ick geen hope noch troost in myn boognemen / die my vanden dood beschermen mag dan Godt / die my beschermen wil dat ick zo schandelyck niet sterben moet. Dus slagende / so woort hy denckende op Durffon den Wildeman / die hy in 't bosch verwonnen had / want hy geen voutwen borsten gefogen had / en datter mogelyck geweest is eens Conings Dochter die hem in 't Bosch gebaert hadde. Den nacht gepasseert zynde / is Valentijn opgestaen en gegaen by Durffon / hem wespene dat hy hem wapenen soude om tegen den Groene Ridder te bechten. Durffon seer verblyd zynde / spyzingende en danssende over de Zale / betwees met teekenen dat den Groenen Ridder nimmer upt zyn handen komen soude: so heeft hy hem versien met een groote zware knodse van hout / leydse op zyn hals / schud- dende zyn hooft / wikkende geen ander Wapen of harnas hebben. Valentijn zeyde: Mijn goede vrend dat mag soo niet wesen / ick wil dat gy met myn harnasch gewapent zyt / en mijn Schildt die myn den Coning gegeven heeft en myn paerd: dus was Durffon te vreden. Doe gebood Valentijn dat men Durffon daer mede soude wapenen om daermede ten strijde te gaen. Als hy gewapent was / en sag 't harnas blinken / soo maechte hy teekenen met zyn armen / eer dattet middag waer soude hy den Groenen ridder verwonnen hebben oft gedood / waerom den hertog / met alle sijn heeren lachten. Durffon nam oorlof aen den hertog en alle sijn heeren; daer na nam hy Valentijn in sijn armen en kussen hem en nam oorlof. Dus is Durffon geschepden / maer eer hy de Paerde ging is hy in den Zale gegaen / om oorlof te nemen aen de schoone Fefone / die hy verfocht om te kussen / waerom zy hertelick begost te laggen met al de heeren en voutwen die daer waren. Hy bede haer een tecken dat hy om harent wille ging bechten om haer liefde te verkrigen. De schoone Fefone die vol eerbaerhep was / belaste hem dat hy hem vroom houden sou tegen den Groenen Ridder / en indien hy wederkeerde en den Groenen ridder verwonnen had / so sou hy haer liefde verwonnen hebben. Aldus is hy gaen sitten te paerde / detwecken met een groot geselschap worde gelept byten de Stad. Durffon reed met de Wapenen van Valentijn / daer af de Groenen ridder geen kennis had / komende vooz de Cente van den Groenen ridder sonder een woord te spreken / stach met het Hfer van de Lancel aen de Tafel tot teken dat hy upt-komen soude om hem strijd te leveren / het welck den Groenen ridder seer speet / zwoer by zyn God dat hy hem de hoogmoedighhep soude vergelden eer de avond quam; is op sijn Paerd gaen sitten / nam zyn Lancel in de hand die wel sterck was / is gekomen in 't perch om te stercken tegen Durffon. Doe Durffon dat sag trock hy zyn Paerd achterwaers / so hebben zy hun Lancel laten dalen / ende zyn malkanderen gemoet in sulcken manier / datse byde ter aerden zyn gevallen. Doe zynse opgestaen als vrome Riders / hebben hun Zwerden uptgetogen om den eenden anderen te bechten: De Groenen Ridder was seer tooznig: sloeg Durffon eerst soo groeten slag om zyn helm / dat den gulden knop af viel en een stuck van zyn Schild / van welck slag Durffon seer gequest was. Als Durffon sag dat het bloed upt zyn harnasch quam wiert hy selder dan een Lecut / hy keerde zyn oogen / schudde zyn hooft / en heeft zyn Zwert verheben / en sloeg de Groenen ridder soo grooten slag dattet dooz zyn helm ginck / ende nam een groot stuck van zyn hooft met hant dattet ter aerde viel /

biel / en noch een groote woude in sijn arm / so dattet bloed overvloedelyck upgelopen quam. Den Groenen Ridder maechte van dese woude geen werk / hy nam van de Balsam-olie / en steekse daer mee / en wort van stonde aen genesen daer af hem Durffon verwonderde / doch in hem selven dat men desen Ridder niet verwinnen sou mogen / want hy hem genas met de Olie daer ick van gesegt hebbe. Doe heeft Durffon hem bedocht / heeft sijn Wapen van hem geworpen / is met een sellen gemoedt gelooopen op den Groenen Ridder / hem nemende in sijn armen soo vast dat hy hem niet roeren mocht / en wierp hem ter aerden onder sijn voeten / doende hem de Helm af om 't hooft te sloven / daer lagh hy in soo grooten last van sijn lijf / dat hy hem over gaf aen Durffon / en bad om genade. Durffon die niet verstaen wou sijn bidden / maechte daer geen werck af / hielt hem vast als oft hy hem sijn hals af streeken wilde. Met dien is Valentijn daer gekomen die Durffons maniere wel kende doende een tecken dat hy hem niet doden soude. Doe hielt hy op van hem oopt te misdoen / maer liet hem leggen so lange als Valentijn tegen hem sprach. Doe zeyde Valentijn: Heer Ridder gy moet nu weten dat gy verwonnen zyt / en geen macht hebt om u te beschermen tegen desen Man / dooz welcken gy den dood moet sterben en u leven laten / so schandelyck als gy dese andere Riders hebt gedaen / die gy hebt gehangen aen desen boom / daer suldy oock aen hangen. Och! zeyde de Groenen Ridder / my dunckt dat gy sijt een Edelman seer heus / daerom bid ick u dat gy met my mede-lijden hebben wilt en mijn lijf beschermen. Ridder / zeyde Valentijn / dat zal ick niet doen of gy sult geloben in Iesum den levendigen Godt sijn Sone / en sult u laten dopen; en als ghy dit volbracht hebt / suldy repfen in Brancerijck by den Coning Pepijn / en

zeggen dat u daer gesonden heeft Valentijn ende Durffon die u verwonnen heeft / geef my antwoort hier op. Hy antwoorde ick ben te vreden dat gy op my begeert / en versake van dese upre af mijn Wet / ende de balsche Goden die ick gedient hebbe; en nette aen 't gelobe van Iesum Chyllum den levendigen Sone Gods / en wil daer in leven en sterben: ick beloof u (als u die-naer) dat ick sal repfen tot den Coningh Pepijn als u gebangen / en presenteren my vooz den Coning. Doen den Groenen Ridder sijn Eed gedaen had / heeft Valentijn een tecken gedaen aen Durffon / dat hy hem op-laten soude. Durffon heeft den Groenen Ridder sijn Wapen en harnas ontnomen / op dat hy hem geen leet soude doen. Den Groenen Ridder opstaende / sprach tot Valentijn: Heer Ridder / my dunckt dat gy sijt de geene daer ick gisteren tegen vocht / die my nu overwonnen heeft: die is die geenen die my in 't Hof van den Hertog tegen der aerden wierp. Het is waer zep Valentijn; ick moet u wat seggen / zep de Groenen ridder sent desen die my verwonnen heeft aen de hooge Boom / mach hy mijn Schildt dat daer hangt afnemen dan mag ick wel zeggen dat hy de geene is die my verwinnen sou / want van niemand sou ick anders verwonnen worden dan dooz dien / die dese Schildt afnemen mag. So haest als Durffon aen de Boom gekomen is om den Schildt af te nemen / so viel hem 't Schildt in sijn handen. Als de Groenen ridder sag dat Durffon hem 't Schildt bracht sonder kracht / bekende hy dat Durffon de geene was daer hem van gepropeteert was / die hem verwinnen soude. Hy viel Durffon te voet / en woude hem sijn voeten kussen. Durffon woude dat niet liden / nam hem by der hand / en hief hem van der aerden. Omijn Weeren zeyde den Groenen ridder / ick b: hooz u alle eer en reverentie te doen; ick weet dat hy de vroomste ridder is die leet / het

is seker dat hy is een Conings Doone van een Coninginne gekomen. hy heeft geen vrouwen Dozzen gefogen. En dat die waer is / dat sal u verklaert worden op het Slot daer myn Suster Esclemonde woont / daer moogt gy de waerheid vernemen; zy heeft daer een Spinnen-hoofst het welck alle dingen van abontueren weet te seggen / van wat geboorte dat hy gekomen is; Dit hoofst sal slaen en seggen de Liedden haer abontuer / tot ter tijd toe dat daer in komen sal de vroomste Ridder van de tweereld. Gy sal hem antwoorden al dat hy vragen sal; als hy antwoorde ontfangen heeft / sal het hoofst zyn kragt verlietzen / en sal hebben myn Suster Esclemonde tot zyn Hupgebrou / het Schoonste Wyf dat op der aerden leeft: ick wilde dat gy myn Suster had / want gy een vroom Ridder zyt / ende om by haer te komen / brenge haer desen Ring / die zy my gaf doen ik oorlof nam van haer: Ik sal gaen by Coning Pepijn om myn eer te quijten; in 't wederkeren sal ick komen in 't Kasteel daer myn Suster woont. Valentijn verstaende van de schoone Esclemonde / werd voort met haer liefde bevangen / nam voort na toe te reysen De Groene Ridder liet voort zyn volck afstrecken / sonder enige schade te doen / en hy wierd met gzoote blijdschap van een pder binnen Aquitanien gebracht / en daer van den Hertog seestelijck verwelkomt. Als den Groenen ridder voort den Hertog stond heeft hy geseyt: Mijn Heeren gy behoort desen ridder wel te eeren / die my verwonnen heeft met zijnder kracht: Weet voort waer dat hy een Conings kind is / heeft noopt Drouwen dozzen gefogen / anders sou hy my niet verwonnen hebben. Zy mynder trouw zeyde den Hertog / ick wil dat men hem alle eer doe die men bedenken mag. Doe heeft den Hertog zyn Dochter ontboden zeggende: dochter siet hier den Groenen ridder / die doot u liefs ge-

dwongen heeft het meeste deel van mijn Ryck / die tot mijn vruyde ver wonnen is: Ick gelobe dat God desen ridder hier gesonden heeft / om u te hebben tot een vrouwe / daerom wilt op dese saken antwoorden / want gy mijn zwoest op dese Wereld zyt. Mogende Heere / zeyde de schoone Maegde; Gy weet dat gy mijn Vader zyt / soo waer 't geen recht dat ick u niet gehoortact wesen sou. Ick ben berept u gebod te volbringen. Gy weet dat gy belooft hebt doot u Mandamenten wie desen Groenen Ridder ver winnen mocht / die soud gy u Dochter geben; nu is hy verwonnen; Nu is 't reden dat ick hem neime tot een Man / 't en souden u eer noch de myne niet wesen so wy het lieten. Valiede Dochter; zeyde de hertog / gy hebt eerlijck gesproken / en u antwoort behaegt my wel. Nu moeten wy vragen of hy u hebben wil tot zyn Hupgebrou / ik sal hem geben het halve ryck van Aquitanien met u Houwelijck / daer was Oursson en Valentijn in presentie. Valentijn dede Oursson by teekenen verstaen / of hy de schoone Fesone hebben wilde tot zyn Drouwe. Oursson wees dat hy anders geen hebben en wilde dan haer. Den Hertog liet komen een Bisschop om Oursson en de schoone Fesone in Ondertrou te verstercken.

Hoe een Engel Valentijn openbaerde. dat hy met Oursson reysen soude na het Kasteel van de schoone Esclemonde / ende hoe Coning Pepijn bescheyd kreeg van zyn Suster / en haer kinders.

Het XII. Capitel.

Als oursson versterck was van de schoone Fesone / werd daer gzoote blijdschap doot al 't Land / so dat dien dag in blijdschap en genoegen is gepasseert / daer na is pder in zyn Kamer gegaen om

zyn rust te nemen: outrent de midder-nacht openbaerde hem een Engel doot Valentijns bed / zeggende: Weet dat God u gebod dat gy moogen vzoeg met Oursson / dewelcke den Groenen ridder verwonnen heeft / reys na 't Kasteel van Faragus / daer gy blinde sult de schoone Esclemonde / doot welken gy weeten sult upt wat Stam gy gekomen zyt / wie u Vader en moeder is / en dat eer u Gesel troudt de schoone Fesone. Van dit Visioen was Valentijn in groot gepeynse / de nacht dootgaende / ende de dag aenkomende / heeft Valentijn Oursson oppgewecht / zyn in de Zale gegaen daer den Groenen ridder was by de andere Heeren / om te verbeypden den Hertog Saboryn. Soo haest als de Hertog in de Zale was / heeft de Groenen ridder gesproken met behoortijcke reberentie: Mogende Heere het is waer dat tusschen u Edelheyt ende my gemaeckt is een Contract / 't welck ick verlozen heb / so heb ick geen reden te eyschen u Dogter / ick schelde u quijt / dan ick bid u dat gy my wilt laten Dopen. Eyn Hertog beval dat men een Bisschop haen soude om den ridder te Doopen. Als de ridder by de bonte was om zyn Doopsel te ontfangen / spzalk Valentijn: Mijn Heeren / indien 't den Hertogh belieft sco noemt desen ridder Pepijn na den Coningh van Brankrijck / die my opgeboerd heeft / 't geen den Hertog toestont / welke naem hy behield tot zyn eynde. Doe ontbood den Hertogh van Aquitanien Valentijn en Oursson om te trouwen Fesone. Valentijn dede voort hem en Oursson zyn excusatie hoe dat zy belooft hadden / indien zy den Groenen ridder verwinnen mochten / soo souden zy de Stad van Jerusalem met de heplige verstoeken: doot welken onschult de Hertog oorlof gaf / midts dat Oursson zweeren sou weder te keeren / so haest als hy zyn Bedebart volbaen hadde / om dan zyn Dochter te trouwen. Valentijn vzaeghde de

Groenen Ridder na den ringh die hy hem beloofd had / om die te brengen zyn Suster Esclemonde / die hy hem gaf / zeggende / bewaert den ringh wel / want den steen die daer in staet / is van sulken kracht / die hem heeft die sal niet verdinken / noch met onrecht veroordeelt worden. Valentijn nam den ringh stachts aen zyn vinger / en nam oorlof om haer bedebaert te volbringen. Den Groenen ridder nam oock oorlof om in Brankrijck te reysen. Oursson en Valentijn zyn Scheep gegaen / en in liczten tijd gezept na 't Casteel van Faragus / alsoo de Wint en Zee haer mee was. Den Groenen ridder (nu genaemt Pepijn) reysde mee spoedig te Lande: doch eer hy in Brankrijck quam / is te Parijs gekomen Blandemijn die de schoone Blesante des Conings Suster bewaerd heeft / als ick hier vooren geseyt heb / die Valentijn ontmoeten als een Pelgrim. Blandemijn heeft den Coningh Pepijn gegroet. Doe den Coningh hem sag in sulcken habijt / zyn baert grijs zynde / heeft hy hem gevraegt of hy een Pelgrim was? Heer Coningh antwoorden hy / ick ben een Bode van uwre Suster de schoone Blesante / dewelcke sonder recht of reden van den Kesper Alexander schandelijck upt alle zyn Land gebannen is / ende in armoede haer leven gelept? Ghy moet wel een steenen hert hebben dat gy haer niet te hulp komt / ghy zyt de Mogenste Coningh die in het Chyriemph is / toont nu u macht tegen den valschen Kesper / of anders men sou u niet voort ge trouwen Broeder houden. Doe den Coningh hoorde van zyn Suster / heeft hy seer gesucht / want het wel twintig saer geleden was dat hy geen tijdinge van haer gehoozt hadde / zeggende: Segt my waer myn Suster is / en hoe het met haer staet. Heer Coningh zeyde Blandemijn / ick heb haer beloofd niet te seggen in wat

dat zy in dese sake schuldig is / daerom zy verjaecht is geweest: maer ick sal hier een brengen die tegen een Man vechten wil een strijd in u tegenwoordigheyt; ende in dien hy verwonnen werd; is hy te vreden dat men hem hangt tot sijn groote schanden / en de Vrouw is te vreden te liden een schandelijcke dood. Och zeyde de Coning / ick begeer geen onschult van myn Suster / dan dat de goede kroonman de vermaledijde Ridder in een kamp heeft doen liden / die het verraet bekent heeft / vooz alle menschen. Ick weet dat myn Suster met onrecht verjaecht is / ick hebse laten soeken in alle Landen / maer ick kan van haer geen tijding horen: Iad dat my het meest deert en op myn heet leyt dat is dat myn Suster zwaer ging met kinde / nu weet ick niet of zy gebaert heeft of niet. Heer Coning zeyde Blandemijn van die saecke weet ick wel te spreken / u Suster scepde van haere kinderen in het Bosch van oylens / maer als den tijd quam om te baten / sond zy my in een Doop dat daer by stont / om vrouwen te halen die haer helpen soude in haer noot / ick dede al myn vlyt die ick mocht / maer ick kon zo haest niet wederom komen / of zy had gebaert twee schoone Doonen; terstont quam daer gelopen een wilde Bepz / die heeft een van haer kinderen genomen in zyn muyl / isse mede in 't Bosch gelopen / zy kroop op handen en voeten om 't kint te beschermen / maer zy wist niet waer dat 't gebleven was / zo vermoeyt zynde is zy onder een grooten Boom blyven leggen als oft zy dood geweest had. Doe ick op de plaetse quam daer ick se gelaten had / en niet en vant / zo heb ick haer gesocht in 't Bosch / en vantsse leggen onder een Boom vooz dood: ick namse in myn armen / hebse getroost na myn beste vermogen. Als zy wat bekomen was / suchte zy deertlyck / ende heeft my vertelt hoe dat zy haer kind verloren had

dooz een wilde Bepz / en dat zy 't ander kind gelaten had onder den Boom. Doe ick dat hoorde heb ick se na den Boom gelept / daer komende is haer verdziet gebubbelt / om dat zy haer ander kind niet en vond / dat zy daer gelaten had. Aldus zyn de twee kinderen van u Suster verlooren in 't Bosch / anders weet ick daer niet meer af / ick ben Blandemijn die u Suster beholen was. Eplace Blandemijn zeyde Coning / hoe langen tijd is het geleden dat zy van haer twee kinderen scepde? Heer Coning zeyde Blandemijn / dat was op den selven dag / als gy my vond in 't Bosch van Oylens / doe ick u zeyde dat zy gebannen was vnt des kepers geselschap. Doe Coning Pepijn die verstont was hy in groot gepeys / werd dencken de dat hy dien selven dag gebonden hadde Valentijn / endat Valentijn Oursson in 't selve Bosch verwonnen heeft. Op dese saeck was de Coning lange tijd bedenkende / hy ontbood de Coningin Barthe / en sijn Dochter Engletijne / met al sijn Heeren die in 't Hof waren / kom hun te zeggen de woorden van Blandemijn / zeggende Valentijn die ick in 't Bos van Oylens vant is van myn suster Belesante gebaert. Oursson de Wildeman / die by Valentijn verwonnen is / zyn broeders / kinderen van den keper van Constantinopolen. Van de tijdinge was de Coningin Barthe seer blijde / en al de Heeren. Daer waren de vanden van Valentijn in presentie / te weten / Panestropen Hendrick / die met gebepngder herte mede blyschap toonden. Blandemijn was seer verwondert als hy hoorde van dese kinderen: zo vragde hy de Coning of hy niet wist in wat Land dat dese twee kinderen waren? Waer op den Coning antwoorde: Ick heb den renen opgeboet in myn Hof / zo dat hy groot sterck / en stout is geworden / heeft syn broeder in 't bos van Oylens gebangen / daer hy sijn leven leyden als een wilt beest / dee al 't

Lant

Lant hier ontrent groote schade. Als hy hem gebangen had / heeft Valentijn desen Wildeman gezocht in myn Hof daer zy bepde een tijd zyn geweest / nu zyn zy na Aquitanien om aldaer te bebechten den Groenen Ridder / ick heb sint geen tijdinge van haer gehad. Heer Coning zeyde Blandemijn / dese twee daer ghy af sprecht / heb ick gesproken by Aquitanien / hebben myn noch de groetenis aen zyn Majesteit belast. Daer wert Blandemijn in 't Hof wel getraceert. Op den selven dag quam den Groenen Ridder in het Hof van den Coning / tredende van zyn Paert / ende dede hem groote rebitentie. Als den Coning sag dat hy gewapent was met de groene Wapenen was hy seer verwondert / vragde wie hy was: Hoog Wagende Coningh zeyde den Groenen Ridder / ick ben vnt Portugael geboren / van de linagie van den Coning / ick heb een heel Jaer gehouden het Land van Aquitanien onder myn subjectie / epndelijck maechten ick bekant / dat zo in ses Maenden ick van geen Ridder verwonnen wierd / so sou den Hertog my sijn Dochter geben Daer quamen veel Ridders om te kampen / maer zyn van my al verwonnen en gebangen / uptgesept twee Ridders den een genaemt Valentijn en de andere Oursson / welken Valentijn een heelen dag tegen my kempte tot dat den abont aengquam / dat wy ons vechten moesten laten. Des anderen daegs is zyn gezel oursson met Valentijns Harnas en Wapen in den kamp gekomen om te vechten; hy dede anders niet of 't was Valentijn / hy deed my een teken / doen trad ick vnt myn Pavelsen om hem te bebechten / maer myn kzych hulp my niet: want in 't kocht was ick van hem verwonnen. Opdee my belooven dat ick soude ontfangen het Doopsel (oock dat ick hier vooz u komen sou / en geben my gebangen in u handen / daerom ben ick hier gekomen myn Oede te

quiten / op dat gy met my doet also het u believen sal / 't zy my te doen sterben of leven. Ick ben nu een Christen / en gelobe in Jesum Christum / nu sal ick daer in leven en sterben. Doen ick myn Doopsel ontfangen sou / heeft Valentijn den Hertog van Aquitanien gebeden dat men my heeten sou Pepijn / na u Edelheyt / en ick ben genoemt Pepyn. Doen de Coning gehoozt had de woorden van den Groenen Ridder / heeft hy hem vrendelijck geantwoort: Heer Ridder / gy zijt my welleskam / maecht goet clier ende zijt vrolijck / ick verseker u lijf / maer segt ons / waer zyn de Ridders gebleven die u verwonnen hebben? Heer Coning / zeyde hy / zy zyn in Aquitanien by den Hertoge / die hun bepde houd in grooter eeren.

Hoe den Coningh Pepijn reysde na den keper van Griecken / ende hoe dat hy Doxloogde tegen de Soudaen / die de Stad van Constantinopolen belegerd had.

Het XXII. Capittel.

Als nu de Coningh tijdinge hadde van zyn Suster Belesante / heeft hy hem gereed gemaccht om te reysen na Constantinopolen / by den keper van Griecken / om hem de tijdinge te brengen van zyn Vrouw / en is in korten tijd gekomen tot Komen / alwaer hy eerlijck ontfangen wert van den Paus. Als zy by den anderen waren / is daer gekomen een Bode van den keper van Griecken / die den Paus en den Coning groeten / seggende: Heplige Vader / gy sult weten dat de Sarazjnen met groote macht de staden al 't Lant van Constantinopolen in bedwang houden / daerom is de begeerte van den keper van Griecken / dat gy hem bystant wilt doen / of anders sal de stadt en al het Landt verlooren blijven. Den Paus dese tijdinge hoorde / was seer be-

draeft. Den Coning die daer in presentie was troosten hem seer: en seyde: Heplige Vader / wilt gy my doen een redelyck getal van u volck / ick false leyden vooz de Stad van Constantinopolen / en sal met Gods hulpe de Sarazynen het Land van Grieken doen rupmen. Doe den Paus Coningh Pepijn hoorde spreken / heeft hy hem bedanckt / seggende: Coning van Godt moet gy gebenedijt zijn / onder alle Coningen zyt gy de bloe ne; indien gy de sacck aennemem wilt / sal ick u een deel Romeynen leveren om tegen de ongelobte Sarazynen te vechten. Dus liet de Paus een deel volck vergaderen / pder droegh een kruys op de borst / na dat zy de Benedicte ontfangen hadden / zynse met den Coningh Pepijn te scheep gegaen / zynde sterek hondert en 85 duysent Man sonder de Wyfs en Kinderen / sodatse in korten tijd quamen by Constantinopolen / en sagen dat de Soudaen Morandp de Stad harde belegert hadde. Dese Soudaen hadde met hem gebzacht twintigh Coningen om het Christen geloove te niet te brengen. De Keyser van Grieken dede alle Christenen by hem vergaderen / en de Stad seer wel ver sien van volck / altyd suchte hy om zyn Puybzoutwe Belesante / als hy overpeynde in wat staet hyse van hem geset had / dachte dat zy dood was / want het wel 20 Jaren geleben was / dat hy geen tydigh van haer gehoozt had / die hy kortelyck hooren sal van den Coning Pepijn / die op 2 Mylen na by Constantinopolen gekomen is / stelden zyn volck in odenantle. De Wachters dit siende / hebben de Soudaen geseyt dat twee hondert duysent man daer gekomen waren / maer wilden 't selve niet geloven. Echter stelden hy zyn volck mede in batalie. Doe heeft de Coningh Pepijn een Bies gefonden aen den Keyser van Grieken; dat hy daer gekomen was om hem te ontfetten. De Keyser was seer ver-

blid / heeft al zyn Heeren doen wapenen / is daer mede getrocke upt de Stad van Constantinopolen / om de Sarazynen te bebechten / die den stuyt verwachtende waren. So haest als den Keyser op het veld was / sagh hy den Standaer en banniere van Coningh Pepijn / met soo veel volckes dattet niet te seggen was / die toe hem quamen aentrecken / met geluyt van Trompetten en Schalmeyen. De Soudaen dit siende / sond twee ridders upt om kondschap-te-nemen hoe zy in Batalie stonden / en van waer zy quamen; de een was Clarpn / en de ander gieten Daudyn. Den Groenen ridder wierde haer gewaer en reed dese twee te gemoete / de Lanck in de hand hebbende als een byzoms ridder. Als de twee Sarazynen sagen de Groene ridder alleen komen / hadden zy schaemte te blien vooz hem: maer zyn tegen hem gekomen met sulcken kracht / dat den een zyn Parnas van zyn lyp viel / het Peerde onder hem; haddet Daudyn niet gedaen / den Groenen ridder sou zyn Befelle gedood hebben: maer Daudyn heeft hem genomen en te Peerde geset / bluchtende voozt wech / latende Daudyn in de pekkel / die sulken steek kreeg / dat hy dood ter aerde viel. Doe is de Koning met zyn volck getreden in 't Gepr van den Soudaen / dat datelyck onder den anderen gemengt is; daer wert menigen Schilt dooz-houwen en Lancien gebzoken van alle zyden. Willoen Dangler siende de Koningh van Danquelen groote moozt onder de Christenen doen is hy gereden na hem toe / heeft hem een slagh gegeven met een hamer / dat hy hem 't hooft sloofde / en noch byle Sarazynen daer toe / die hy 't leven benam. Vooz bevel van den Soudaen / wert Willoen Dangler aen allen zyden soo bebochten / dat sy zyn Peerde een been affloegen / daer dooz hy ter aerden vallen moest / zy fouden hem dood geslagen hebben / hadde 't niet belet den Groenen ridder die tegen haer aen-

quam

quam / gy sloeg so afgrijselijck dat hy plaetse maecte / ende Willoen Dangler wederom te Peerde hielp. Den Coning Pepijn met zyn volck deden op dien dag de Pepdenen groote schade / echter fouden zy het veld verloren hebben / hadden 't niet gedaen den Keyser van Grieken / die met al zyn heeren stoutelijck quam aen een ander zijde de heydenen invallen. Den Coning dit siende / begoft weder moed te greppen / roepende tegen alle de heeren / toont nu u byzomighepd. Maer dese woorden was de Keyser blijde / en zyn kracht ten dubbeleerden / hy beloofden zyn volck groote giften en rijckdommen / so zy hem byzomelijck helpen wouden; met dese woorden zyn zy weder aengevallen / elck aen een bysonder eynde / so dat de Sarazynen begosten te wycken / en dat meest dooz den Groenen Ridder. De Soudaen Morandp begoft te twyffelen aen de Wapenen van den Groenen Ridder / dat hy de Broeder van de Reuse Faragus was / maer om dat hy een heyden was / dacht hy niet dat hy daer komen soude. Doe wierden de Sarazynen zo bemaute / dat zy geen hope hadden / daer dooz zy de blugt namen. Den Coning van Slabonien die de achter garde bewaerden / quam met 30 duysent Man. Als de Keyser ende de Coning gewaer wierden de komste van dese Sarazynen / ende merckende dat hun volck moede was / en haer volck vers / zo b. sloten zy dat zy haer niet wagen fouden maer retireerden in goede ordze / na Constantinopolen. Als de Soudaen sag dat de Christenen in de Stad waren / dede hy de Stad beleggen zo vast dattet de Keyser noch Coning niet mogelijck was om daer upt te komen. Ik sal nu hier laten te spreken van dese materie / ende spreken van Valentijn ende Oursson / die om de liefde van Escleremonde zyn op de Zee / als ik u te voren verteld hebbe.

Hoe Valentijn en Oursson quamen aen 't Kasteel daer de schoone Escleremonde was / en hoe zy kennig kregen van hunder geboorten.

Het XXIII. Capittel.

Als Valentijn en Oursson lange tijd Ageweest zyn op de Zee / hebben zy gesien een Eyland / daer in stonde een schoon Kasteel / gedeckt met Natien dat maer lichtende was / zo dachte Valentijn dat dat het Kasteel was dat den Groenen Ridder hem geseyd had. Als hy daer was / zo bzaeghden hy wie dat Kasteel toebehoort; doe worde hem geseyd dat 't in bewaringe was van een Maget / genaemt Escleremonde / Zusster van den reuse Faragus / 't is gemaakt van een rijck Sarazyn / in de Kamer staet een seer schoon uytgenomen Pplaer / daer op staet een Spinnen-hooft / met groote subrijhepd van Nigromantie gemaakt / 't welck een pder antwoozd geeft van alles dat men hem bzaegt. Als Valentijn dit verstant / was hy verblijd / ende reed met Oursson vooz de Poozte / zy hebben daer gebonden thien Dupsent groote Mannen / stoude ende grouwelyck sterck / die den Pooztem bewaerden. Als dese Wachters sagen dat zy geern binnen wesen wouden / zo sepden zy; mijn Heeren vertreckt / want in dit Kasteel mag niemand komen dan Hoog-geboren kinderen / en dat met verlof van een schoone Maget die het bewaert. De Pooztier is op 't verzoek van Valentijn gegaen by de schoone Escleremonde; Die upt haer venster ging leggen op een gulden sack lakens / en seyde tot Valentijn; Wie zyt gy die zo stout doet brengen om in dit Kasteel te komen? Gedele byou seyde Valentijn / ick ben een Ridder die mijn weg rijd / wilde wel dat 't u Edelhepd believede dat ick mocht spreken 't Spinnen-hooft. Ridder seyde zy / gy mooght hier niet komen sonder een

tercken van mijn twee Broeders / te weten van den Coning Paragus oft van den Broonen Ridder: oft noch by conditie dat gy moogt oozlof kypgen van den Kasteleyn / die ick bukten den Poozt sal doen komen om vps of ses repfen te sicken Lijf om Lijf / anders moogt gy hier niet in komen: siet wat gy doen wilt van dese twee saken. Edele Drou zepde Valentijn laet de Kasteleyn komen. ick heb liever eer kampf te bechten / en winnen den inganch met sicken / dan ik sou gaen bidden om in te come. Doen de schoone Escleremonde sag zijn vromigheyt / wert zy in 't herte met zyn liefde ontsteken / en is gegaen in de kamer daer het Spinnen-hoofst was: zeggende: O Hoofst / segt my de waerheyt / wie is de geen die met sulchen moed wil komen in dit Kasteel? Drou zepde 't Hoofst / van desen Ridder sal ick u niet seggen / booz dat gy hem booz my bzingen sult. Om dese antwoort was Escleremonde verwondert / zeggende: Mogende God / wie mag desen ridder wesen daer mijn liefde so plotselich op valt / indien 't Hoofst myn wil doen woude / ick sou anders geen man nemen. Doe ontbood zy haere Kasteleyn / zeggende: Heer Kasteleyn wapent utw want gpeen groote strep hebben sult ik heb forse dat gy 't beklage sult / en rade u dat gy u Lijf in geen forse en settet. Drou zepde de Kasteleyn (die een hoberdig Man was) al eer hy hier komt sal hy myn Lijf hebben of ick het zijn: met dese woorden is hem den Kasteleyn gaen wapenen / en ter Poozten upt gereden met een stercke Lancie in de hant / en Escleremonde is na een venster gegaen / om te sien het Streekspel. Als Valentijn den Kasteleyn sag heeft hy zijn Lancie laten dalen / en slack zijn peert met sporen / zyn malhanderen also te gemoed gekomen / en staken dat haer beeder Lancien in stucken byaken. Van stonden aen hebben zy weder andere Lancien genomen / en zyn so strengelpeck op den

anderen gekomen dat den Kasteleyn en Peert ter aerden viel. Valentijn heeft soetelyk tot den Kasteleyn geseyt: staet op en gaet te Peerde sitten tot u begeeren / gy sult geen batalse hebben booz gy te Peerde zyt / ik sou geen eer daer af hebben. Den Kasteleyn was verblijd / en pces Valentijn van zijn heugheyt / en is weder te paerde geseten / nemende een Lancie in de hand quam met een sel hert tegen Valentijn / die mede wel versien was van een goede Lancie / daer hy wel mede spelen kon / gebende den Kasteleyn al sulken steeck / dat hy zyn Helm van zyn hoofst stak / en met 't Peert ter aerden viel / zeggende / ridder ick weet niet van wat Land gy zyt / maer ick heb van al mijn leven geen vromer ridder gevonden. Ich geef my op in u handen: op conditie dat gy de schoone Maget niet coespreken sult dan by myn oozlof. Wel sot sepde Valentijn / ick ben om haer liefde de Zee overgekomen / en sal van hier niet schepden of ick sal tegen haer gesproken hebben / als ook tegen het Spinnen-hoofst. Als Valentijn en de Kasteleyn dus te samen spraken / zepde Escleremonde tot haer Maegden / hoe sot is de Kasteleyn / ter quader tijd is hy geracht om tegen sulken ridder te bechten / die hem ober lang gedood sou hebben / had hy 't dooz zyn beleefsheyt niet gelaten / ick verwondre my wie desen is die so grooten begeerte heeft om in dit kasteel te wesen: ondertusschen wies de liefde hoe langer hoe meer. Als Valentijn sag de hoberdigheyt van den Kasteleyn / zepde hy / sit op te peerde en laet u hoberdige woorden / ick sal u om geen oozlof bliden / om in dit kasteel te komen. Doe sprong de Kasteleyn te paerde met den toorn / nam zyn Lancie in de hand / en zyn malhanderen te gemoet gereden. Valentijn heeft den Kasteleyn also gestoke / dat de Lancie dooz Leber en Longe gegaen is / en dood ter aerden viel / daer dooz Escleremonde verblijd

blijd was / bebal de Pooztiers dat zy op doen souden. De Pooztiers hebben gedaen als haer bevolen was / ende Valentijn en oursson gebrocht by de schoone Escleremonde / alwaer byde de Ridderz wel ontfangen werden / seggende: Myn Peeren zyt welkekom / geen vromer nog stoutter Ridderz zyn in dit Kasteel gekomen / gy betwist dat gy gekomen zyt van Edele Stam / ick sou u byder namen geerne weten. Doe verhaelden Valentijn zyn begin tot het epnde / als mede van oursson / als by hier boren verhaelt hebben / toonende haer den rinch die hem den Broonen ridder gegeven had. Als zy den rinch sag zo kende zy den rinch wel / en zepde tot Valentijn: Heer ridder / indien gy my de rinch had laten sien doen gy booz de Poozte kont / ick soude u in hebben doen komen sonder u Lijf te abontueren / maer hebt betoont u vromigheyt die in u is. Terwijl Valentijn en de schoone Escleremonde te samen spraken / wiert de Tafel gedeckt / en Valentijn wiert tegen Escleremonde overgeset. Valentijn wiert met groote liefde ontsteken / seggende: och of ick noopt geboren geweest had / zo was ick niet in dese liefdez strick verballen / ende Maget beklagde haer in haer herte noch veel meer; want haer verwe alle oogeblick veranderinge / soo dat zy haer manier verloor. In dese benauthepd waren zy bepde / dat men mercken mocht aen hun gelaet dat zy malhanderen lief hadden. Doe de Tafel opgenomen was / heeft Escleremonde Valentijn by der hand genomen / en geseyt: Heer ridder / gy hebt so veel gedaen met u vromigheyt / dat gy weerdig zyt in de kamer te gaen daer het Spinnen-hoofst staet / 't welck u seggen sal de afkomst daer gy af-gelomen zyt / komt met myn neemt u Gesel met u / want ick heb groote begeerte om u te hoorzen wat het Hoofst u antwoorden sal. Valentijn was verblijd als hy Escleremonde so hoorzen spraken: zy

zijn gegaen daer het Spinnen-hoofst was / was schoon geordineert; als zy booz de deure waren / vonden zy aen de eene zyde van de deur een verbaerlyk groot Monster / hebbende een zware ptere knodse op zijn hals aen d'andere zyde van de kamer deure lag een groote Leeuw sterck sel en hobaerdig / dese twee verbaerlyche Beesten waren geordineert om de kamer te bewaren / dat daer niemant in komen sou sonder oozlof van Escleremonde / of te bechten tegen den Leeuw en den verbaerlychen Man. Als Valentijn sag dat zy haer op hieven om hem te benemen den inganch / vzaegde hy wat dat bebieben / oft wat zy doen wilde. Heer Ridder zepde zy / dese twee zijn gestelt om de deuren te wachren / dat daer niemant in komen mag sonder tegen haer te bechten / dooz welcken meer dood gebleven dan ingekomen zijn; dan de Leeuw is van sulchen natuer dat hy geen Conings kinderen misdoet. Valentijn wilde abontuer af-wachten / trad na dit verbaerlych Beest: de Leeuw nam Valentijn in de armen: maer zo haest als hy de rinch had / liet de Leeuw Valentijn gaen / en dede hem geen quaet / hy tredende achterwaerts / betwees hem vriendschap. Oursson was aen de andere zyde tegen den verbaerlychen Man / maer eer hy op honde komen / nam hy hem in zijn armen / en heeft hem tegen den wand geworpen / zo sterck dat hem zijn ptere knodse ontviel / die Oursson opnam / en heeft de Man so grooten slag gegeven dat hy ter aerden is gevallen / hadde het Escleremonde niet gedaen / hy sou de Man gedood hebben; aldus was de Leeuw en de Man verwonnen by dese twee ridders. Doe wiert de deur opgedaen / en gingen in de kamer die schoon verclert was / en van sijnen Goude en Lazuer geplabeyt / ende met veel kostelijche Gesceente beset; de Wand hing vol Capjtserspen ende gulden Laccenen / daer in stonden kostelijche Stee-

nen ende Peerlen / In dese kamer waren vier Pylaren van Jasper seer kostelyk gemaect / de eerste twee Pylaren blinkten schoonder dan Gout / de derde was schoonder dan eenige groene Boom in de Wep / de vierde scheen schoonder roder dan Vper. Tusschen dese vier Pylare stont een schoone Kasse van grooten rijckdom dat niet te seggen is / daer dat Hoofst in besloten was / staende opeen schoone Pylaer. Valentyn dede de Kasse op / en bezwoer 't Hoofst / dat het hem seggen wilde van wat staet hy gekomen was: Doe sprack 't Hoofst also klaer en overlupt dat het elck verstaen mocht / seggende:

Heer Ridder, ick seg dat uwen naem is Falentyn, die alderstoutste die nu ter tydt op Aerden leeft, en geen vromer Man is hier binnen gekomen, gy zyt de geen die de schoone Esclemeronde hebben sult: Gy sult weten dat gy zyt des Keyfers Soon van Griecken, en u Moeder is de vrouwe Belefante, Susster van de Coning Pepyn, die met onrecht verjaegt is uyt des Keyfers geselschap. U Moeder is nu in Portugael, in 't Kasteel van Faragus, die daer bewaert is den tyd van twintig jaren. Koning Pepyn is u Oom, en u Gesel die gy met u leyde, is u Broeder, gy twee zyt gebaert van de schoone Belefante in 't Bosch van Orlens, in groot verdriet en droefenis. Doen gy geboren wiert quam daer een wilden Beyr, die u Broeder nam, en is by hem opgevoed in zyn Hol, en gy wiert op deselue tyd gevonden van Koning Pepyn in 't Bosch, sonder van u eenige kennis te hebben, ende heeft u op doen voeden, ende ick segge u, dat u Broeder die hier tegenwoordig is, dat hy nimmermeer spreecken en sal, voor dat gy hem hebt laten inyden den Riem tonge die onder zyn tonge leyt: en zo haest als hy gesneden is, zo sal hy zo klaer spreken dat gy hem verstaen sult.

Nu denck om wel te doen als gy begonnen hebt, doet wel: alles goeds zal u toekomen, nu gy gekomen zyt in dese Kamer, daer door mynen tyd geleden is, ende ick en sal nu voortaan nimmermaer antwoordt geven.

Doe 't Hoofst aldus gesproken had / so lietet dat hangen / en sprack niet meer / en Valentyn was seer verblyd / trad by Cursson / begon bitterlyck te schrepen. Cursson nam Valentyn in den arm seer suchtende. Doe seyde Esclemeronde: Heer Ridder ick verblyde my van u komst / want dooz u ben ick gekomen upt verdziet / daer ick ober tien jaren in geweest heb / ik verwachte die my verlossen sal / en die ick hebben sal tot een Man: ick sie dat ghy de selde zyt / want niemant sou dat Hoofst zyne sprack benomen hebben / had ghy de Ridder niet geweest; nu begebe ik my in u handen / als u eppen Dienareffe / tot u liefde / als een goede Vrouw schuldich is te doen / nu zweer ick u mijn trou. Coele Vrouw seyde Valentyn / ick bedanck u hooglyck / het is wel reden dat ik u lief heb boven alle andere Jonckvrouwen: Ghy zyt my gegeven vooz Aquitanien by den Groenen Ridder u broeder / die by my en mijn broeder verwonnen is geweest: Indien gy aen Christusum Jesum geloben wilt / als u Broeder gedaen heeft / sal ick u Dienaer wesen. Heer Ridder antwoorde zy / ick sal volbrengen 't geen gy eyscht. Doe wert daer groote vreugde / so wel van de klepne als van de groote / en seyden tegen den anderen: Nu is de Ridder gekomen die Esclemeronde hebben sal / alsoo 't Hoofst geseyt hadde; maer de groote blijdschap van Valentyn en Esclemeronde veranderde in groote droeffenis / als gy hier na nog wel hooren sult.

Doe Pacolet den Gouverneur de Heuse Faragus seyde de tydinge van zyn

zyn Susster en Valentyn / en van 't vertraet van den selven Heuse.

Het XXIV. Capittel.

In het selve Kasteel van Esclemeronde was een Ouwerg Pacolet genaemt / die zy opgevoed had / was van groote subtylheit / wel geleert in de vye konsten van Magromantien / hy hadde gemaect een kleyn Peert van hout ende in dat hoofft van 't Peert stach hary van sulcke kracht / dat als hy op 't Paert sat en in vzeemde Landen wesen wilde / draepde hy dat haryken subtyllyck na de Landen of plaetse daer hy wesen wilde / en quam daer in korte tyd sonder eenigh quaet te geschieden. Dat Peert was so gemaect dattet dooz de Lucht voer raffer dan een boogel. Dese Ouwerg sag de maner van Valentyn / ende dacht in hem selben in Por-

tugael te reysen / en vertelde de wonderlycke dingen tegen den Coning Faragus / en de komst van Valentyn. Hy is op 't Peert gaen sitten / heeft 't hary gedraept na Portugael toe / 't Peert heeft hem opgeheben in de Lucht / daer hy in 't korter gekomen is / vzeingende den Coningh desen nieuwe tydinge. Als Faragus hoorden Pacolet's woorden / was hy seer bedroeft dat Valentyn hebben sou zyn Susster Esclemeronde / ende zy het Christen-geloof aennemen wilde. Hy zwoer by Godt dat hy 't wreken sou / maer hy toonde niet vooz Pacolet de quaetheit die hy in zyn hert hadde / en seyde / reyt wederom by mijn Susster / en seght den Ridder dese: Ik wil / dat ick van zyn komst seer verblyd ben / dat ick in korte tyd by hem komen sal om de Wyploft met hem te houden / met een schoone geselschap van

Ridders / en sal hem geben een groot deel van mijn Landt daer zy bep af leven mogen. Heer Coningh zepde Pacolet / ick sal doen als gy mijn bevelct. Doe is Pacolet op zijn Peert geseten / en weder in korten tijd gekomen by Esclemonde / zeggende: Edel Vrouwe ick come van Portugael / heb gesproken u Broeder Faragus / die seer verblyd is van den ridder Valentijn / die ghy hebben sult tot u Man / hy sal in kort komen op u Bynloft. Och Pacolet zep zy / ick weet niet wat my daer af komen sal / ick sozge dat mijn Broeder bezraet in zyn herte heeft: want ick weet dat hy nimmermeer de Francospen lief hebben sal / die het Christen geloof houden. Doozt ven ick bedroeft dat ick niet geweten heb dat ghy in Portugael reysen soud; ick sou u bevolen hebben / dat ghy gebraeght soud hebben na een Edele Christen Vroudele in 't kasteel van mijn Broeder is / en daer langen tijd geweest heeft by mijn Broeders Wyf. Edele Vrouwe zepde Pacolet / ick sal van sonden aen gaen reysen / en sal u morgen voozmidaghy weder tijdinge brengen. Valentijn zepde dat meught ghy niet doorn / dan dooz de konst van Agromantien. Doe zepde Esclemonde tot Valentijn / laet hem begaen / hy is so wel geleert in zijn konst / dat hy op een daghy hondert mylen reysen kan. Doe was Valentijn verheught / dacht in hem selve hoe het toegaan mochte. Doe riep Valentijn Oursson / om hy Esclemonde te komen / alwaer een Meester quam die hem uytgetogen heeft een draet die hy onder zyn tonghe hadde liggen / so haest als den draet uyt was / heeft hy beginnen te spreken geheel perfectelyck. Doe vertelden Oursson dat hy een langen tyd opgeboed was geweest in 't Bosch van de wilde Wyren. Oese bekende zy kilaerlyck dat het Spinnen-hoofst hun verklaert hadde de waerheyt van haer leven en af-komst. De schoone Es-

cleremonde hoorde Oursson geerne / die vzeemde dingen vertelde. Als de dag gekomen was / is Pacolet in de Zale gekomen by Valentijn / heeft hem gegroet / zeggende: Heer ick come van Portugael / en heb gesien u Broeder. Welckom moet ghy wesen zepde Valentijn / ick heb groote begeerte om haer te spreken en te sien: want ick al mijn leven in armoede haer gesocht hebbe. O Valentijn zep de schoone Vrouwe neemt een goet herte / indien mijn Broeder hier niet komt / so sullen wy by hem reysen / daer sult ghy u Broeder sien daer gy so na verlangt. Edele Vrouwe zepde Pacolet / weet dat u Broeder Faragus hier wesen sal in 't kort / volgens zyn belofte. Och zepde zy / ick ducht dat mijn Broeder ons bereyden sal een sacch daer dooz onse vzeughde tot dzyck en lyden sal komen: want ick te nacht een zwaren droom heb gehad / die my in groot gepens gebzucht heeft: als ick rusten soude / droomde ick dat ick was een groen diep water / daer ick in verdzoncken sou hebben / hadde 't niet gedaen een aengesicht / 't welck my daer op uyt haelde. Daer na saghy ick een Griffioen komen / die my nam in zyn klauwen / endzoeg my so ver dat ick niet weet in wat Landt dat ick was gekomen. Lebe Vrouwe zepde Valentijn / verstaet u niet van dromen / wie in dromen geloven wil / die sou veel te doen hebben / dat is waer zep zy. Met dese woerden zynse gegaen in een schoone Boomgaert / verciert met schoone krusden en bloemen / en allerlepe wel-ruphende Baomen en raere gewassen / alwaer zy langen tijd stoffeerden van haer liefden. Het gebeude dat op dien selven daghy den Coningh Faragus quam in het kasteel van Esclemonde / die niet anders in zyn hert hadde dan om Valentijn ter dood te brengen. Als Esclemonde wist dat haer Broeder gekomen was / is zy hem te gemoet gegaen / om hem welckom te hee-

sen.

ten Faragus zepde / Suster onder alle Creatueren levende / heb ick u begeert te sien: Ik bid u dat gy my zeggen wilt / wie de Ridder is die u trouwen zal? Myn liebe Broeder / hier moogt gy hem sien antwoorde zy. Doe is Valentijn de Coning Faragus te gemoet gegaen / hebben malkander seer hooglyck gegroet. Heer Ridder zepde Faragus / welckom moet gy wesen / en veel geluchts hebben met mijn Suster. En also mijn broeder den Groenen ridder u hier gevonden heeft / die gy verwonnen hebt / dooz dien hy het Christen gelobe aengenomen heeft / soo is mijn sin het selve mede te doen. Heer Coning zepde Valentijn / van u begeerte moet God geloost zijn / dat is den rechten weg om u Ziel in de eeuwige glorie te brengen. Als de reufe Faragus aldus gesproken had / zepde Valentijn: Heer my is geseyt / dat gy binnen u Hof hebt een kersten vrouwe / Velefante genaemt / die gy hebt gehouden twintig Jaren of daer omtrent / dewelcke ick geerne sien en spreken sou / want het is mijn Broeder / des Conings Pepijns Suster / en des Keysers van Constantinopolen huyzervrou. By mijn God gy segt waer / zepde den Coning / om dat gy het te beter gelooven meugt / sult gy met my reysen / dan sult gyse sien en spreken / of sy is 't daer gy my na braegt. Ick danck u hooglyck zepde Valentijn / ick sal 't bedienen met al mijn macht. Doe liet Faragus zyn spreken om zijn bezraet te volbrengen en is in de kamer van zijn Suster gegaen / en zepde: Myn Suster daer al myn troost op staet / ick begeere u te verceren / en ben verblyd dat gy gebonden hebt soo vromen ridder die u trouwen sal. Dus is mijn begeeren dat gy met my naer Portugael reysen sult op dat ick de Bynloft te hooglyker verceren mag. Dit geseyt hebbende doe hy zijn Scheepen bereyden / en ontbode Valentijn / die seer blijde was / dat hy met

zijn Lief Esclemonde reysen sou; want hy dacht dat den reufe hem daer gelepde om hem eer aen te doen / en dat den reufe niet al zijn volck kersten sou worden / dooz het welck Valentijn en Oursson bezraden worden. So haest als Faragus op 't water / en de twee Bebroeders in 't Schip waren / dacht hy dat zy nu den dood niet ontgaen souden. In 't beginfel van de reyse bewees hy haer groote vzeendtschap / ende maecte goede clere: maer als 't tijd was om te slapen / is den bezraet in der nacht opgesaen met zijn volck / ende heeft de twee Broeders gebangen genomen / heeft hen handen en voeten en ogen gebonden / als of zy ter dood gewesen waren: Als Esclemonde sag haer Lief Valentijn so gebonden was / bebreef sy groot misbaer: Ghy laey zep zy / Heer nu is onse vzeugde verandert in groote droeffnisse / gy hebt mijn liefde dier gekocht / als gy den dood om myn lyden moet / het waer beter dat gy noyt geboren had geweest / in dzyck en arbeyt hebby my gekregen / ende in dzyck en lyden sal ick moeten leven. Och! nu mag ick wel klagen / dat om myn liefde moet sterben de vroomste en Edelsten van al de Werelt. Ha! Faragus myn Broeder / gy houd u oneerlyck / gy zult weten / soo gy dese twee doet sterben / dat gy daer om lyden sult / want van haer dood zult gy geen profyt hebben / indien gy immers haer dood begeert / so werpt my in de Zee. Aldus was Esclemonde in lyden / zy sou haer selven verdzoncken hebben / hadden 't de Heeren haer niet belet. Als Faragus dit sag / dee hy zyn Suster bewaren / ende beval dat mense niet sou laten spreken tegen de gevangenen. Eplacy zepde Valentijn hoe is ons de forstunne contrarie? ick heb al myn dagen in dzyck en lyden verbleven / en om te onder soecken van wat Geslacht dat ick geboren ben. Nu ick gekomen ben tot myn begeeren / dat ick myn Broeder sien

ende

ende spraken soude / soo ben ick ter quader uore gekomen in de handen van mijne dood-vranden / die myn dood begeeren. Och laep myn Broeder oursson! ons blipschap is haest verandert / want wy nimmer Dader of Moeder sien sullen. In dit verdriet ledden zy haer leven / zyn so met de Sarazynen gezept tot zy in Pooztugael quamen op 't kasteel van Faragus. So haest de Coningin Belesante hoorde dat Faragus gebracht had twee Kerstenen gebangen / is zy gegaan om die te besien. Als zy Valentyn en oursson sagh die zy niet en kende / soo heeft zy gevraegt / gy Heeren upt wat Lant zyt gy gebooren? Vrouwe wy zyn upt de Landen van Frankryck. Als Faragus sag dat Belesante sprak tegen de twee Ridders / zepde hy: Vrouwe laet staen utw spreken / gaet in u kamer / zy sullen nimmermeer haer geslachte sien / ick salse in de gebanknisse doen sterben en gelooben in onse Wet. Op ontbood den Stock-be-waerder / en beval dat men haer niet sou geben dan water en droog brood. Doe sloegen de Sarazynen met groote stocken op de twee Ridders / als of zy op houten geslagen hadden / en sloten se in een diepe Put. Als zy daer in waren / bielen zy op haer knipen / hebben Godt aengeroepen / want geen hoop en hadden om daer upt te komen. Doe dee de Geuse zyn Suster Escleremonde booz hem brengen / die so deertlyck schreyde / dat haer Aensicht van de tranen nat was. Suster zepde Faragus / laet staen u schreyen / heert u herte van de Ridders; by mynder trouw / gy hebt te lange geloof't 't Spinnen-hoofst / dat u gesep't heeft te trouwen een vromde Man die van onse Secte niet en is. Gy hebt wel verdwaelde sinen / dat gy lief hebben wilt een dood-vrind van u Broeder den Goenen Ridder: indien gy my geloben wilt / ick sal u geben den Coningh Trompaert / daer booz gy ge-

acht en ge-eyt sult worden / vergeet de twee Kerstenen / want ick salse doen hangen. Broeder zepde Escleremonde. ick be-hoor u te gehoorzamen in saken die rede-lyck sijn / maer dwang doet dichtwils quaet doen. Na dese woorden ging Faragus in de Zale / en de Coninginne oock die Escleremonde welkom hiete / zeggende: ick heb lange begeert om u te sien en te spreken. Vrouwe zep Escleremonde. ik dancke u dupsent-fout / maer ick ben bezoeft om dese twee Kerstenen / die mijn Broeder onder 't decksel van vriendschap heeft doen komen op Ze alhier / en heeft se in zyn gebanknisse doen sicken / en ge-zwooren dat hy haer dooden sal; och my! Hytverkoren Suster / het is waer dat ick een van dese twee Ridders hebben sou ten houtwelyck / hy is die my met kragt gewonnen heeft / wilt my helpen raden wat ick doen sal / wilt my oock wijfende Ker-sten-vrouwe / die ghy hier in dit kasteel lan-gen tijd behouden hebt. Schoon-suster zepde de Coninginne / hier meugt gysien. Doe sprach Belesante / vrouwe wat gellest u? ick zep Escleremonde / ick byeng u nietwe tijdinge / daer of gy seer verblyd sult wesen / en daer na seer bezoeft; Gy zyt de Suster van Coning Pepyn / en Vrouwe vanden Keyser van Gzyken / die u sonder recht gebannen en upt al zyn lande gesaegt heeft / en niet lange daer na haerde gy twee Doonen in 't bosch / daer of u een Doon genomen werde van eenen wilde Wepz; gy en weet niet hoe gy de anderen verloten hebt / u twee kinderen zyn noch in het leven gebleven / ick weet waer dat zy zyn siet dat gys kryght. Met dese woorden viel Belesante in onmacht van blijdschap / maer Escleremonde hieft haer soetelyck op haer armen. En als zy nu opgeheben was / so braeghde zy van wie zy de tijdinge gehoozt had? Doe vertelde Escleremonde hoe dat zy 't wiste upt het Spinnen-hoofst / en hoe dat Faragus

ragus booz schoone woorden de twee Ridders bezraden heeft / en in zyn gebank-nisse houd. Doe bedreef Belesante groote rouw / en begoft deertlyck te schreyen / dat de Coninginne inde Zale quam / die haer braegde waerom zy so grooten misbaet marckte / 't welk Escleremonde vertelde. Och mijn liebe Vrouwe zepde Faragus wijf / sield u te vreden / en maect van dese sacch geen zwaarighepd / want sooden Coningh het wist / het sou haer meer verachten dan bezraden. Als dese drie Vrouwen te samen saten / so is Pacolet den Tobenaer daer in gekomen met sijn Paert. Als Escleremonde hem sagh / so riep zy seer bitterlyck: Och Pacolet! wat quaet heb ick u misdaen / dat gy my soo schandelyck wilt benemen mijn vruyt? ick heb u op-geboed / en doen leeren in de konsten / het welk gy my nu qualijck loont? Pacolet antwoorde: Genadige Vrouwe geloof't mijn dat ick onschuldig ben / ick sal de geban-gen los maken booz mijn konst / zyt maer te vreden / ik sal u trouw blijven totter dood. Mijn vruyt / zy de Keyserin / indien gy hond soo verlost mijn kinderen upt de gebanknisse / zy sullen u arbept loonen. Edele Vrouwe zepde Pacolet / zyt blijde ick sal met mijn konst also werken / dat ghy wel te vreden sult wesen / ick sal zyn bezradetpe wel loonen: Een Coningh be-hoozt geen bezradet te wesen.

Hoe Pacolet met zyn Konsten Va-lentijn en Oursson upt de gebank-nisse verlost / en haer Moeder Belesante / en de schoone Escleremonde te Schrey vruyt / ende voerde na Con-stantinopolen.

Het XXV. Capittel.

In deselve nacht als Coningh Faragus te rust was / vermoeyt van dansen en speelen / soo is Pacolet gegaen na den Cooren daer Valentyn en Oursson ge-

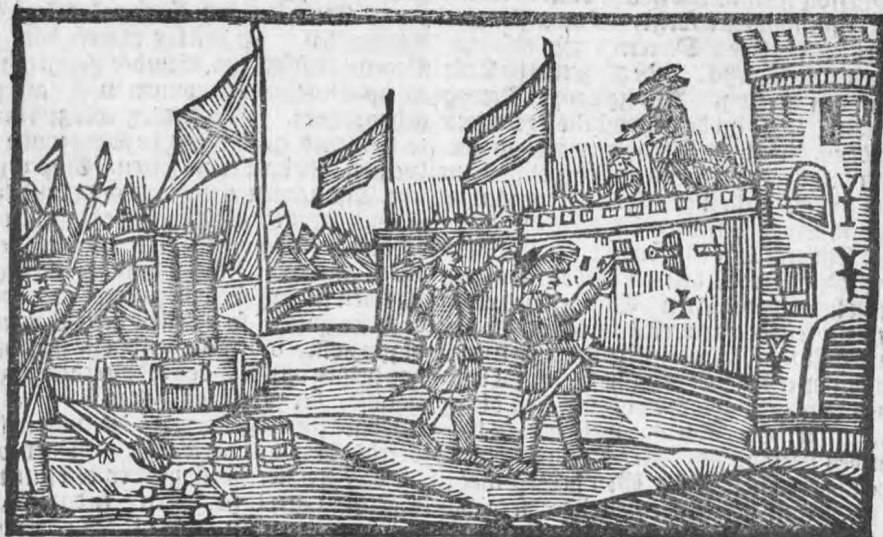
vangen lagen: hotnende booz de poozten die van sijn Cattoenen waren / heeft desel-ve booz sijn konst geopen / gaende na den Put daer de gevangenen in lagen / welke zeuren hy als de voozgaende heeft open doen springen. Als de twee Ridders de deuren hoorde openen / hebben zy Gode in de dupsternisse nengeroepen / biddende om een zaligh sterben / want zy anderz niet en wisten of den Coningh dede haer halen om te doen sterben. Valentijn weende om de schoone Escleremonde / daer oec hem Oursson vertroostede zeggende: ick zal mijn dood ben dier genaeg verko-pen / den eersten die de hand aen mijn meynt te slaen / zal 't hem niet betoemen / nemende een groot hout in de hant dat hy hem stont. Pacolet dit siende / zepde hy: Gy Heeren hoeft booz my niet te vreesen / want ick kom tot u verlossinge: dus volgt my / want ick sal u terfont doen sien die geene die u gebaert heeft. Valentijn was seer verblyd als hy Pacolet soo hoorde spreken: maer Oursson hem seer fel aen-siende / wou hem niet geloben / dies Pa-colet agterwaerts trad van verbaerthept / maer Valentijn verseeckerde hem booz Oursson. Doe nam Pacolet de twee Ridders / leyden se in een kamer daer de twee Edele Vrouwen in waren / suchten-de en schreyende. Alle die in 't Hof waren had hy soo vast doen slapen dat niemand van haer komste wist. Als de Heeren in de kamer quamen zyn de Vrouwen opge-staen / sonderlinge de Keyserinne Belesante. Als zy haer kinderen sagh mocht zy niet een woozt spreken / viel ter aerden of zy dood geweest had. Escleremonde zepde tot Valentijn: Edel Ridder / 't is u Moeder die aldus ter aerden in zwijm leyt. Valentijn en Oursson zyn toege-schoten hebben haer Moeder opgeheben en gekust / zeggende: Liebe Moeder spreect ons aen. Doen lagh de Edele Vrouwe en konde niet een woord spreken / was

waer door de twee Broeders oock in onmagt vielen op haer Moeders lijf / zo dat Escleremonde seer begon te schreyen. Als de Moeder de kinderen bekommen waren zepde de Moeder al schreyende: Mijn liebe kinderen / door de liefde die ick u drage heb ick geleden veel verdriet / meer dan ick uitspreken mach: maer nu u God bewaert heeft dat ick u beyde noch eens gesien heb / zo is mijn verdriet ten eynde gekomen. Liebe kinderen wild mijn zeggen op wat manier gy opgeboed zyt / sint die tijd dat ick u baerde? Valentijn en Oursson vertelden haer Moeder al haer avontueren die zy geleden hadden: Waer uyt Belsante verstonde dattet haer kinderen waren / dies zy weder in onmacht viel. Pacolet zepde: Edel Vrouwe laet staen u schreyen pepnst te komen uyt dit Kasteel / want het is tijd / indien gy uyt de handen van Faragus wesen wilt. Och laep! zepde Escleremonde tot Valentijn: Mijn goede vriend / laet u gedencken aen de eed die gy mijn gedaen hebt / houd u beloften / en neemt my tot een vrou. Doe zepde Valentijn al dat ick beloofd hebbe sal ick houden / doch nu leyt my meer op 't herte / mijn Moeders liefde / die ick niet sulcken arbejd verkiegen hebbe / dan alle de bezugde van de Wereld: maer twijffeld niet mijn Lief / ick sal niemand anders Trouwen dan u. Doe heeft oursson Pacolet gebeden / dat hy de kamer van Faragus open doen wilde / hy sou de Coning zyn hals bryken / en wyack ober hem nemen / 't geen Pacolet aennam / maer wierde door Escleremonde belet / zeggende: De dood van mijn Broeder consentec ick niet / zyt seker als gy 't al gedaen had / zo soud gy de vryndschap verliesen van mijn Broeder den Goenen Ridder / die welck u noch eeniger tijd in lasten helpen mag / 't geen Valentijn doen gelaten heeft. Doe is Pacolet voor gegaen heeft de Poorten seer soet opgedaen / dat daer niemand van

wil si / heeftse also uyt de Stad gelept / en door 't Land van Portugael / tot dat zy quamen op de Haven daer zy gingen in een Galeye / die daer reedt lag / hadden de wint tot haer wil / en sijn zo de Zee over gezept / tot zy gekomen zyn aen het Kasteel van Escleremonde / daer zyn zy op gegaen om hen-lieden te verberfchen. Valentijn die altijd beduchte was voor de Coning / wilde niet lang in 't Kasteel blyven / maer sijn te Scheep gegaen met sijn Moeder / de schoone Escleremonde / en broeder / sijn also heymelijck weg gerepft. Als zy in 't Schip waren / heeft Valentijn gesept dat hy repfen wilde in Grieken te Constantiropolen / om te sien sijn Vader / 't welck zy alle consentecden / nam en zo haer cours na Grieken-land. Tes morgens als de Stock-bewaerder de twee gebangen Ridderz misse en de deuren open bond / is hy haestelijck gelooopen by den Coning / vallende op sijn knien / begeerde met een verbaest gewoede sijnz lijfs genade / zeggende: Heer Coning / de twee gebangen ridderz sijn uytgebroochen / ik heb al de poorten en deuren (die ick nochtans wel gesloten hadde) wijd open gebonden. Terwijl de Stock-bewaerder sijn klachten dee / is daer een ander gekomen / zeggende: Heer Coning in desen nacht is de Kersten-vrou / die gy so ge-eert en ge-tracteert hebt / deur-gegaen en heeft mede genomen u Suster. Den Coningh Faragus die tijdinge verstaende / begoft te roepen als of hy rasende grweest had dede alle sijn volck wapenen / om de twee ridderz na te repfen. Faragus nam een groote zware pferre knodse op sijn hals / is voor al sijn Heeren ter Poorten uytgerogen sonder Peert / want hy groot en zwaer was / dat hy qualyck een Peert kypgen kon dat hem dragen kon. Hy had een groot hoest / 't hayz zwart als een wild Bercken / sijn armen en knien waren so groot als een Os / sijn lichaem was 18. voeten langh. Als

Als hy uyt de Stad was / so riep hy zyn volck te samen om sijn Suster te achterhalen. Al de gene die hun te gemoet quamen / bzaegden zy of zy niemant gesien hadden / maer niemant die haer beschept geven kon: want Pacolet had al het volck doen slapen daer zy voorzy repfen. Als

Faragus hem niet binden kon / zwoer hy dat hy 't Kasteel van zyn Suster beleggen sou; hy dacht haer en Valentijn met de anderen daer in te binden: maer als hy hoorde datse vertzochten waren / daer van so wert hy rasende van quaetheyd.

Doe Coningh Faragus om wazake te nemen van Valentijn ende Oursson / ende van zyn Suster Escleremonde / al zyn Magt vergaderde / ende quam zo voor Aquitanien.

Het XXVI. Capittel.

Als Faragus sag dat hy Valentijn en Oursson niet konde binden / gebood hy in al zyn Landen / dat al die in hem gehouden waren / haer gereed maken souben ten oorlog / om met hem over Zee te

repfen tegen de Chyftenen. Op dit bebel zyn vergadert een groot volck / en zyn te scheep gegaen. Als zy op de Zee waren / gebood de Coning Faragus de Schipperz te zeplen na Aquitanien / want hy meynd haer daer te binden. Valentijn en Oursson zyn in de Stad van Aquitanien gekomen als Passagiers / sonder conig geruyt te maken / zyn gaen logeren in een Dorgerz huys. Valentijn had geerne gegaen in 't Hof van den Hertog Saborijn / maer oursson bedacht hem / en zepde tot zyn

Broeder Valentijn / de natuer van een
 Vrouw is lichtelijck verkeert / hierom ben ik
 van sin in 't Hof te gaen sonder te kennen
 te geben van onse konst / totter tijd toe
 dat ik sien en weten mach van de schoone
 Fefone / of haer hert verkeert sal wesen
 dan of sy gestadig gebleuen is: Valentijn
 zeyde / gy segt wel en doet so. Doe kleebe
 Oursson hem in een habijt vaneen ridder
 die zijn abontuer socht / en nam Pacolet
 met hem als een Dienaer / zijn also ge-
 gaen na 't Paleys / ende gingen in de Zale
 van den Hertog. Als hy voor de Hertog
 quam / heeft hy de behoorlyke reuerencie
 gedaen. Als hy de hertog gegroet had / be-
 sag den hertog Oursson seer neerstig / om
 dat hy hem so veel geleek: waerom dat hy
 spzack / kende hem niet. Doe seyde hy / Rid-
 der segt my wat is u begerete? Edel heer
 zey Oursson / ik beneen Ridder / soek een
 goet heer om te dienen. Doe zey de hertog
 gy zyt schoon en sterck / inden gy my die-
 nen wilt / ich sal u dienst geben / en maech
 u hof-meester van mijn hof / ich sal u ge-
 ben hondert pond vooz die dienste die gy
 doen sult. Oursson was wel geleert / bleef
 in des hertogs hof eten / en hieft hem by
 de andere Ridders. Den hertog met al
 zyn heeren verwonderden haer seer van
 zyn goede manieren / hoven al wiert hy be-
 sien van de Vrouwen / selfs van de schoone
 Fefone (die zijn gezworen Wijs was)
 maer zy dacht niet dattet Oursson was
 want hy verkeert was in habijt ende in
 spzack. Na de Maelspdy riep den hertog
 zyn Tresaurier / dee hem geben hondert
 pond patesis / als hy hem beloofde hadde.
 Oursson bedankte den hertog / beloofde
 hem te dienen in alle saken. Oursson nam
 doozlof op dat pas / en ging na zyn Logijs /
 daer de Vrouw hem verwachtte. Als hy
 by hun gekomen was / heeft hy bertelt hoe
 den hertog hem ontfangen had vooz een
 Soudenier / en had hem doen geben hon-
 dert pond / daer dooz zy seer begoft te lag-

chen. In deselve week kreeg den heer
 tog tydinge dat Faragus was gekomen
 in zyn Land / om tegen hem te doozlogen:
 hy ontbood al zyn heeren / dat zy hun be-
 reyden souden om den koningh te weder-
 staen. Den hertog dede zyn Stad ver-
 sien vooz dize oft vler Jaren / ontbood al
 zyn Onderfaten / dat zy haer reed maken
 souden om zyn Land te helpen bescher-
 men. Den koning Faragus belegerde
 Aquitanien / op deselve plaetse daer de
 Groenen ridder zyn Broeder gelegen had
 die by Oursson verwonnen was / als gy
 gehoozt hebt. Den hertog dede zyn volk
 te wapenen gaen tegen de Sarazzen te
 bechten ende haer te ontfetten. Dus zynse
 upt Aquitanien getogen / onder tusschen
 is Valentijn en Oursson met Pacolet on-
 der de heeren gekomen / sonder eenige ken-
 nis te maken in 't heyr van den hertoge.
 Als den hertog sagh de groote macht van
 de Sarazzen / so beval hy hem God met
 al zyn volk / verrouwden dat hy hem dien
 dag helpen wilde. Doen ordneerden hy zyn
 batalje / dee zyn Trompetten slaen / is op
 de Sarazzen gekomen / die met een ho-
 veerdig hert haer verwachten. Daer was
 die dag een sterke stryd / en bleef menig
 Edelman aen bepde zyden / so dat 't bloed
 liep op der aerden / als oft een rivier ge-
 weest had. Den Reuse Faragus quam in
 den stryd by zyn Rebe Doormanen / die
 zyn banliere doozogh / die heeft dien dagh ses
 ridders verslagen / telweten Blandemyn /
 Baldys / Galtje / Galerain / Antonis de
 goede Marschalk / en den kouten Glo-
 rian / die doen naest den hertog van A-
 quitanien waren / ja deden de Kerstenen
 wycken. Den hertogh was so omcoringelt
 dat hy alleen bleef sonder eenige hulp / dan
 hy hieft hem byomelyck / dat geen Sara-
 zzen hem genaken dooz / hy riep Aquita-
 nien (dat was 't woort) maer zyn vroom-
 heyt helpt hem niet: want so haest als Fa-
 ragus hem kende / is hy na hem gegaen /

en gebangen genomen / heeft hem wel
 doen bewaten en gebonden gelept in sijn
 Pabeljoen. Daer na is Faragus weder
 gekert in den stryd. De Christenen had-
 den die dag veel te lijden: want zy wouden
 allegaer vlieden. Doe quam Valentijn
 en Oursson en riepen met luyder stemme:
 Drome ridders van Aquitanien / toont u
 ridderschap / soo ghy nu hier falseert sal 't
 u staen tot groote spot en schanden: Godt
 sal u helpen. So hebben de twee ridders
 't volck van Aquitanien getooft / die op
 nieuw moed namen / en sijn weder gekert
 tegen de Sarazzen / en begosten de stryd
 stercker dan oopt te vozen. Doe de tydinge
 quam binnen Aquitanien dat den Her-
 togh gebangen was / so begosten alle te
 schreijen om haren Heere; boven al soo
 was de doozheyt van suchten / kerren
 en klage van de schoone Fefone / win-
 gende haer handen / en treckende 't hazz
 upt haer hoofft dat schoonder scheen dan
 gout / schrepende menigen bitteren traen /
 seggende: Och laet! ik ben de ongeluc-
 kigste Vrouw die op aerden levende is. Och
 myn goede vader / gy moet nu sterben /
 ik sal u niet meer sien / maer alleen blyven
 als een arme Weese: o Oursson myn ge-
 trouwe vyzend / u lang toeben doet myn
 verdriet / waert gy hier tegenwoozdig /
 mijn vader sou wel ontfet worden. In
 dese maniere suchte en kernde de schoone
 Fefone: onderwyl was de betalje harder
 dan zy oopt gewest had. Daer was den
 Edelen Valentijn onder de Sarazzen
 en sloegh met sijn zweert al die hem ont-
 moeten / so dat daer niemand so stout was
 die hem by doozt komen. Oursson was
 aen d' ander zeyde / zwoer by God dat hy
 lieber had te sterben / dan den Hertog laten
 gebangen blyven. Pacolet was by Our-
 son / die hem trooste en beloofde by te staen.
 Doe stack Oursson sijn paerdt met spoo-
 ten / quam onder de Sarazzen / houwten-
 de seer vrezelijck. Als Oursson en pacolet

de batalje doozgeboken waren / hebben zy
 hun Wapenen afgelept / en de Sarazzen-
 sche aen den hals gebangen / daer haren
 Afgodt in stont / en sijn gegaen na 't Pa-
 beljoen daer den Hertog gebangen sat.
 Pacolet kende haer Tale wel. Doen heeft
 hyse allegaer dooz sijn konst doen slapen:
 als zy sliepen / is Oursson gekomen by
 den Hertog / seggende: Edel Heer / komt
 met my sit op dit Peert / ik sal u verlos-
 sen / ik ben de Ridder die in u Hof quam
 om soldy te winnen / gy deed my geben
 hondert pond / hebt geen sozge vooz de
 Sarazzen / ik sal u leyden in u Wez:
 Den Hertog bedankte hem voozt / seggen-
 de: Ik sal u geben mijn Dochter tot een
 Vrouw / ik hadse gegeven een Ridder die
 seer wild was / en niet een woort sprekken
 kost / dat niet lang geleden is / en om dat
 hy niet weder come behoef ik dat niet te
 houden / daer toe sult gy hebben de helfe
 van mijn Rijk. Oursson bedankte den
 Hertog / en haesten haer om upt der Sara-
 zzen handen te komen / 't geen geschiede /
 want sy gesont in 't Leger quamen van de
 Hertog. Terwijl dat Oursson den Hertog
 gehaelt had upt de handen van de Saraz-
 zen / was Valentijn bedroeft / menende
 dat sijn Broeder dood was. Dus despe-
 raet sijnde / is hy onder de Sarazzen ge-
 reden sloeg 'er ses gelph dood. De Coning
 Faragus siende / wert Valentijn kennen-
 de / is na hem gereden / en hem so benaut /
 dat hy sijn Peert onder hem dood stack /
 dat hy ter aerde viel; daer wert Valentijn
 gebangen / vast gebonden en jammerlijck
 wech gelept / zwoerende by de Goden dat hy
 wzaech ober hem nemen sou. Als hy hem
 leyde dooz 't veld / is den Hertog en Our-
 son met Pacolet den Coningh Faragus te
 gemoet gekomen. Den Hertog zeyde by
 den Heere Jesus / ginder wozd een van
 onse Ridders gebangen gelept. Doozwaer
 zey oursson / sijn wy vroom / hy sal ons
 niet ontgaen / en reed na de reuse / en stak

Het XXVII. Capittel.

op hem so sterck / dat Man en Peert ter aerden most vallen / en moest Valentijn mede laten die hy op sijn Peert gebangen had. Den reufe is van stonden aen opgeresen / is gebloeden van verbaertheit. Oursson siende dat 't Valentijn was / heeft geropen; Broeder staet op en tred achterwaers / hebt geen sojn / hier is een Peert / sit daer op Pacolet / die in dat Pyp was / riep Sarazijne sprake luyden sterck / Portugael de b. ste. En dooz desen roep sijn zy dooz der Sarazijnen in 't Kersten Leger gekomen / upt de handen van haer vanden. Als den hertog verloft was / en binnen Aquitanien quam / riefen de Bozgers met luyder stemmen: Wibe de Graue / en wiesen op de Sarazijnen datse veldvluchtig wierden. Als de Kerstenen sagen datse vluchtig waren / liet den hertog sijn Trompetten slaen om weder te keeren en rusten. Als den hertog in de stad was / is Valentijn met Pacolet in sijn Logijs gegaen / en oursson in 't Paleys met den hertog Sabotijn en al de heeren / die by hem ontbood sijn Dochter Fesone. Doe riep hy oursson en vragde hoe hy hiet. Oursson zepde ick heb geen naem ontfangen. Doe zepde Hertog weet mijn Necken dat ick gehouden ben aen desen Ridder / en wil dat men hem eere als mijn eygen persoon / want ik dooz hem weder gekomen ben in Aquitanien / en heeft my verlost upt de handen van mijn dood vanden / daerom is mijn begeeren / mijn Dochter / dat gy desen Ridder nemen sult tot u Man / want ik hem boven alle Ridders lief heb; 't geen dooz al de Ridders geconfenteert werd. Oursson was daer present / maer woude sijn sin niet seggen / tot dat hy deez Edele Vrouwen hert beproeft had.

Hoe Oursson wilde beproeben de trouwheyt en gestadigheyt van de schoone Fesone eer hyse trouwen wilde.

Oursson die subtyl en wijs was / eer hy trouwen wilde de schoone Fesone / woude hy weten of zy stantvastig was van haer beloften die zy hem gedaen had. So zepde hy tot den Hertog; Mogende Peer / van de eere die gy my doet ben ick schuldig u te danken / maer de wil van u Dochter hoorde ick te weten / daerom soude ick geerne tegen haer spreken alleen. Ridder zepde den Hertog / u begeerten sijn deugdelijk / gaet in haer kamer / ondersoecht van wat opinie zy is. Oursson in de kamer komende / nam de schoone Fesone by der hand / seggende; Edele Vrouw / u schoonheyt heeft my bevangen / dat ick sonder u niet leven mag / gy zijt de schoonste Vrouw die op aerden leeft / en nademael dattet u Peer Vader den goeden Hertog belieft dat gy my nemen soud tot u getrouwe Man / daer behoort gy my mede te vreden te wesen / ik beloobe u Oelheyt dat ick u getrouwen wesen sal tot het eynde mijnes levens / dus bid ik u dat gy my ontfangen wilt in goede gratie. Peer Ridder zepde Maget / van sulcke reden sult gy patiente hebben / want gy u arbeit verliest; ik heb lief alle Ridders / maer boven al heb ik een uptverhozen / die ik niet laten sal zo lange als ick lebe / ick sal hem trouw blijven als ik hem gezwozen hebbe / ik sal mijn sin niet veranderen. Jonckvrouwe zepde Oursson / als 't u Vader belieft behoort gy sijn wil te doen. Ridder zepde de Maget / het is reden dat ik mijn Vader obediere / maer niet dat met mijn Godt strijd. My is gegeven die den Groenen Ridder herwonnen heeft / ik had liever alles te verlaten / dan mijn beloften te breeken. Zy mijnder trouw zepde Oursson ik ben wel verbzeemt / dat gy dus verliest zijt op dese Ridder / want gy weet wel dat hy is van een wilde natuer / en kan niet een woort spreken. Ridder zepde zy; liefde

liefde en salteert niet / hy bejreget my / ik en sal hem nimmermeer verlaten. Oursson was blijde van haer wijsheyt die zy hem getoont hadde / en ginc up de kamer sonder oorlof te nemen by den Hertog / zeggende sijn wederbaren. Den Hertog antwoorde / en verlaet u niet / want 't is haer macht niet / weest te vreden / ik sal met haer vreedere spreken. Doen ginc Oursson upt na het Logijs van sijn Broeder Valentijn / en vertelde de antwoorde van Fesone. Broeder zepde Valentijn / gy hebt wijselijck gedaen / nu meugt gy wel bekennen de liefde die zy tot u draecht / maer laet ons te samen gaen in de Hertogen Hof / so haest als hy my sien zal / sal hy ons wel ontfangen. Broeder uwe wil / legeschiede zepde Oursson. Doe is Valentijn hem gaen verkleeden / oursson heeft sijn Casak aengetogen / die hy te vooren had doe hy in Aquitanien quam / gaende so in 't Paleys met Pacolet / onderwyl was den Hertog by sijn Dochter om haer van ourssons liefde af te trecken: waer op zy antwoorde tot haren Vader / waer of spreekte gy myn? Ghy weet dat ik myn trouw gegeven heb den Ridder / die ons verloft heeft van den Groenen Ridder / het waer schande dat gy u Ged breeken soud / eer dat gy mijn daer toe brengen wilt met krachten / so sult ghy oorsack wesen van mijn verdoemenisse / het welck u booz God en de Werelt een groote schande sal wesen. Als de Hertog aldus sprack met sijn Dochter / is Valentijn en Oursson daer gekomen / die van al de Heeren wel ontfangen wierden. Als zy de Hertogh de reberentie gedaen hadden / is Oursson gegaen by de schoone Fesone die van blijdschap begon te lachen / seggende: Welkom moet gy zyn / u lang toeben is my groot verdriet geweest; en indien ghy niet gekomen waert / myn Vader sou myn een ander gegeven hebben. Myn liebe Vrouw zepde Oursson / siat dat ik van u geweest

ben / hi ik leeren spreken / ik ben die gene die van daegh in u kamer heeft geweest om u liefde te verkerigen. Zy was so verblijd dat ick 't niet vertellen kan. Doe heeft Oursson hem heerlyck gekleed / met klederen die Pacolet hem nadroeg / en is also in de Zale gekomen. Als de Hertogh hem kende is hy opgesaen / en heeft hem in sijn armen genomen / en gesept: Myn Schoonsone wilt myn vergeben dat ick myn Dochter aen een ander besteden wilde / ick dacht dat ghy niet weder komend soud. Edele Peere zepde Oursson / ik vergeeft 't u van herten. Doe heeft oursson den Hertogh vertelt / hoe datse sijn Soonen van den Keiser van Grieken / genaemt Alexander / en dat haer Moeder is Suster van Coningh Peppin van Brankryck / welke wy gebonden hebben in Portugael / genaemt Belesante. Als den Hertog verstant haer grooten afkomst / was hy meer verblijd dan te voren / seggende: Gy zijt de bloeme van heel Kersteneijt / ende de Edelste op aerden levende. Maer ick ben hertelijck bedroeft van u Vader den Keiser / en u Som Peppin / die in de Stad van Constantinopolen van de Sarazijnen seer strengelyck belegerd zijn / indien God hen geen ontfet doet / ik duchte dat zy hun sellen moeten opgeven in hun vanden handen. Als Valentijn hoorde dat sijn Vader en den Coningh sijn Som in sulcken verdriet waren / so bedreef Valentijn grooten rouw dat hem niemant troosten mochte / boven al brilargde hy den Coning Peppin die hem opgevredt hadde. Doe zepde Pacolet / Heere laet slaen u treuren / indien gy my gelooven wilt / ick sal u brengen zee morgen middag in de Stad van Constantinopolen. Doozwaer zepde Valentijn / hy sou wel sot zijn die u gelooven sou / of gy salceerde / soo moecht ons den Dapbel wech nemen met Ziel en Lijf. Doch Pacolet bespach hem dat hy mede soude reysen na Constantinopolen / maer

den Hertog begeerde eerst dat Oursson
sijn Dochter Fesone soude trouwen / liet
de Buploft houden / die so rijkelijck
was dat 't te lang waer te schrijven. De
Keeser was so groot van Competten en
Musijck dattet in de Sarazynen heyt
g'hoort wiert / daer af zy verwonderden.
De hertog dede de twee Edele Vrouwen
Belesante en Escleremonde in sijn Paleys
lepden. Daer was een Bespieder die de
vergadering had gesien / en is gegaen by de
reufe Faragus / seggende: heer ik kom
upt de Stad van Aquitanien / daer ik heb
gesien Belesante / die gy so lange betwaert
hebt / en u Sustre Escleremonde / oock
de twee ridders die ghy gebangen had /
daer by de kleyne Pacolet die u verraden
heeft. By mijn God zeyde den reufe / ik
mag wel dzoebig wesen van den verra-
der die my mijn Sustre ontvoert heeft / die
ik so behendig met de twee Kerstenen in
mijn kasteel g'brocht hadde / ik salfe alle-
gader doen hangen aen een boom.

Hoe den Coning Faragus ont-
bood den Coning Compaert / dat
hy hem te bate komen wilde met sijnen
Cobenaer Adriaen Meyn / ende hoe
Valentijn reysde na Constantinopo-
len.

Het XXVIII. Capittel.

Faragus was seer toornig / om dat hy
geen waerhe nemen mocht van sijn
Sustre en de twee Ridders. Hy liet schry-
ven aen Coning Compaert / dat hy most
komen met al sijn macht / hy soude hem
ten houtwelijck geben sijn Sustre Esclere-
monde / en dat hy brengen soude Adriaen
Meyn de Cobenaer. De Bode de Bzief
Hebbende / is heen geroepst. Nu sal ik la-
ten te spreken van Faragus / en spreken
van Valentijn / die binnen Aquitanien
was / en nam oozlof aen al de Heeren en
aen de schoone Escleremonde die van sijn

vertreck bedroeft was / en zeyde: Lief
wanneer zult gy my trouwen / houd u be-
loften / want al mijn troost staet aen u.
Doe zeyde Valentijn so / sozgt niet vooz-
my / ik sal houden al dat ik u beloofst heb-
be / daer-en-boven zweer ik u by mijn
trouw / so haest ick weder kom van Con-
stantinopolen u te trouwen sonder langer
te beyden. Dorder zeyde Valentijn tot den
Hertog / en Oursson sijn Broeder: Mijn
heeren / ik sal hier laten Escleremonde
mijn Lief / betwaertse als u eygen Lijf /
en bid u vriendelijck / so haest als 't te pag
komt dat gy haer laet Doopen / ende in
geender manier haren naem verandert /
't geen den hertog beloofde. Doen nam
Valentijn oozlof aen den hertog / nemen-
de met tranen sijn afschept / als mede van
Oursson / die hem belaste de groetenis aen
sijn Vader de Keeser. Aldus sijn de twee
Broeders van malkanderen gescheppen /
seer bedroeft van herten. Doe is Valentijn
in sijn Logijs gegaen by sijn Moeder Be-
lesante / die om sijn vertreck seer versoozt
was. Als zy meynden hem te kussen / en
oozlof te nemen / koste niet een woort spre-
ken. Valentijn hiel haer in sijn armen / seg-
gende liebe Moeder laet staen u droefheyt /
hebt geen sozge vooz my / indien 't Godt
belieft ik sal haest wederheeren. Hebt on-
dertuffen het oog op de schoone Esclere-
monde / ik sal haer trouw blijven tot in myn
doot. Oeh laep; mijn liebe kind zeyde
Belesante / ick mach wel suchen / ick
hoop noch vooz u bromigheyt dat ick ont-
schuldigh bevonden sal worden / daer ick
mede beschuldigt ben. Als gy tot Con-
stantinopolen zijt / segt dan aen den Keeser
Alexander u Vader / en aen myn broe-
der Pepijn / dat ick 't neme op de verdoe-
menisse van myn ziel; dat ick onschuldigh
ben in de saek daer ik mede beschuldigt
ben; indien daer pinant is die my beschul-
digen wil / so wilt den kampf voor myn
aennemen; indien gy verwonnen wort /

sal

sal ik verbrand worden tot een eeuwige
schande. Liebe Moeder zeyde Valentijn
indien 't God belieft / sal ick sod veel doen
dat den Keeser mijn Vader u om vergiffe-
nisse sal bidden. Belesante versocht dat hy
Pacolet senden sou soo haest als hy mochte
om tijdinge van hem te hebben / 't gene hy
beloofde te doen / trad doen in de hamer
daer hy Pacolet bond / die zyn Peert be-
rept hadde. Pacolet zeyde / het is nu tijd
dat wy repfen / sit nu op mijn Peert en
houd u vast. Doe sat Valentijn op 't peert
by Pacolet / die draepde 't hant van 't peert
so perfect / dat het haer ophiel in de Lucht
en voer haer ober de Zee en Steden / so dat
zy s'anderen daegs voozmiddag by Con-
stantinopolen quamen. Valentijn was
seer verblijd dat hy soo nabij de Stad was.
en dat vooz 't middag-mael. Op den selven
tijd was de Keeser en den Koningh in de
Zale geseten om te eeten. Pacolet leyde
Valentijn in de Zale / die seer verwonderd
was als hy so grooten geselschap sagh.
Blandemijn en de Goene Ridder die in de
Zale waren worden Valentijn kennende /
deden hem groote eer. Dit siende Coning
Pepijn / zeyde tot den Keeser: Mogende
Keeser / noch is u Linagie niet al doot:
siet hier de stontse Ridder / die u eygen So-
ne is. Als den Keeser dit hoorde / veran-
derde al zyn bloet / wret verweloos. Daer
na stont hy op om zyn Doon te kussen en
welkekom te hieten; maer den Goenen
Ridder was so verblijd van Valentijns
komst / dat hy de eerste was die hem welle-
kom hiet / en daer na Coning Pepijn. Doe
quam Keeser Alexander / die half van
blijdschap en van rouwe zwijnde / nam
zijn Sone in zijn armen die hy kustte / en
zeyde: Mijn liebe Sone wilt my vergeben
wat ick u Moeder misdaen heb / want zy
de saeck onschuldigh is. Blandemijn / die
zijn baerd grau was / kende Pacolet / die
hy in Portugael gesien hadde / en vzaegde
wat tijdinge hy brocht van de Edele Bele-

sante. Pacolet vertelde al de saken alsoe
geschiet waren. Daer was groote blijd-
schap in de stad van de koniste van Valen-
tijn / die des Keesers Sone was. Doe is
Valentijn opgestaen / ende seyde in deser
manieren vooz al de Heeren: Mijn Hee-
ren die hier vergadert zyn: de eere die gy
my doen wilt / daer danck ick u alle af / en
boven al danck ick myn Gom die my op-
gevoed heeft / want ik meer gehouden ben
aen hem / dan aen eenigh Man op aerden
levende / ja meer als aen mijn Vader die
hier present is: want ick my wel te beklag-
gen hebbe ober hem dat ick vooz een Don-
delinck opgenomen ben / en opgevoed van
Nelmoeffen. God die alle ding doozsiet /
heeft 't dus belieft / anders mozt ik in
armoede en ellende vergaen hebben. De
gene die my gebaert heeft / dat is de Edele
Belesante / die dooz den vermaleydide Rid-
der verraden is geweest / daer vooz zy in
ellende is geweest twintig Jaer; om te too-
nen dat sy in de saek onschuldigh is / so
wilt ik (die een Sone ben) vooz haer een
kampf begten tegen de vermaleydide Rid-
der. Als de Keeser hoorde zyn Doon spre-
ken die van so grooter hert was / om be-
lieft van zyn Moeder / begost hy bitter-
lyk te schrejen / seggende: Myn liebe So-
ne / ick weet dat gy myn Sone zyt. Nu
dat gy met goet recht wilt vooz u Moe-
der een kampf bechten / die ick dooz quaet
aenbrengen en lichtelijck te geloven gefon-
den hebbe in ellende en verdriet / maer een
kampf te bechten is van geenem node. De
valsche Ridder is verwonnen van een
kroopman / en heeft bekent in presentie
van u Gom en my / al de Heeren / dat hy
haer belogen had / daer ober ik hem heb-
ten dooden. Daer na heb ik henen ge sondert
in alle Landen om u Moeder te soeken:
maer ick kost noyt tyding van haer verne-
men / daerom myn liebe Sone wret gy
eenige tydinge van u Moeder / wilt my
niet verbergen. Daer zeyde Valentijn /

C 4

weert

wreet dat ick tegen haer sprack gisteren / voor midder nacht in de stad van Agulianter. Den Keyser zep dat is onmogelij / dat gy in zo korten tyd zo veel ter ege tepsen soud. Doe vertelde Valentijn hoe dat Pacolet by sijn konsten hem daer geboert hadde. Als de Sarazynen hoorden de groote blydschap die in de stad was / so zyn s. ter Wapen gegaen. Als zy reed waren / dede den Soudaen Morandij vergeselschapt met 10 Coningen / de stad sterckelijck bebrachten / die vol volck was / en groot gebreck van victalie hadden / zodat Menschen en Veerden van honger stozben. Als Valentijn doorzagh de menigte der Sarazynen / en hiet verdrzet van Constantinopolen / so sprack hy voor al de Heeren: Wy zijn in dese stad in groote gebreck van victalie / en mogen 't niet verbeteren dan door vromigheyt op de byanden te toomen. Ick sou van opinie wesen / als dat wy sonden uyttrecken met een groot getal van volck / om victalie te vercrijgen / ick sal d'eerste wesen / van dat opset waren al de Heeren verblijd / en zyn met Valentijn uyt der stad geroepst tot 20000 mannen / die door den honger hun Lijf met Valentijn avontuerden. Als zy byten de Poorten waren / zyn zy op de Sarazynen met sulcken moed gelopen / dat zy in korte stont wonnen 200 Wagens met victalie / die zy dreven na Constantinopolen. Den Soudaen die van dit verlies seer qualijk te vreden was / sloeg onder de Christenen om de victalie wederom te nemen. Als Coning Pepijn sag dat den Soudaen de passagie gesloten had / stach sijn paert met sporen / septe de Lancel in de kilneck / en teed met een moed voor den Soudaen dat hy 't aensagh / en stach den Coning van Capernaum Maragon van den peerde dat hy doot ter aerden viel / trock doe sijn Zweerd en sloeg een hoogmoedig Ridder dat hy van den peerde ter aerden viel. Als Valentijn en den Groenen Ridder dit sagen / zyn

mede gekomen in de batalje / en smeten den standaert van den Sarazyn ter aerden voor des Soudaens voeten / rijdende door de Sarazynen / quam voor de Soudaen / en gaf hem so grooten slag / dat hy ter aerden moest vallen van sijn Elefant daer hy op sat. Den dag wert door Valentijn en den Groenen Ridder den Coning Morandij doot geslagen / en noch vijf Coningen / en den Admirael Dombis sloeg hy sijn beyde armen af. Dese twee Ridders om eer te krygen / hebben hun beyde te diep onder de Sarazynen gesteken: want zy beyde omringelt zyn / en met sozge gevangen geworpen / en wel vast gebonden voor de Soudaen gebzacht. So haest als hyse sag / zwoer hy by al sijn Goden / dat hyse aen een hooge Galge sou doen hangen. Valentijn en den Groenen Ridder hadden geen hope meer om uyt de Sarazynen handen te komen. Die van binnen sagen dat de hare in noot waren / hebben zyn Gebod doen upgaen / dat alle Menschen Grestelijcke en Wereldlycke uyt de stad soudengaan / so wel vrouwen / kinderen / Konnen en Bagynen / en ick soude voor haer borst hebben een teeken des D. Kruys / en gaen alsoo in de eere ons Heeren Jesu Christi / om hun vrienden te ontfetten. Dit getal was so groot van dese veranderinge tot 40000 toe. Als de Sarazynen sagen datter uyt de stad quam so grooten getal van volck / so zijn zy achterwaerts geweken / en hebben de Kerstenen die victalie gelaten / die de Wagens binnen brochten: maer eer de Sarazynen in hun Tenten kosten komen / blebender wel 10000 doot / en van de Kerstenen 400. De Keyser en Coning waren seer bedroeft van 't verlies van sijn Heeren / maer boven al van sijn Valentijn en den Groenen Ridder / die groote vromigheyt gedaen hadden. Dese twee Heeren bedroeben groote misbaer: maer Pacolet troosten de Heeren / seggende: Mijn Heeren laet staen u we-

wreenen / gy sult goede tijdinge van haer hoozen al eer gy meent. Mijn vriend zepden den Keyser / Gadt moet u geven die macht / indien gy hun lieder hier bzingen meugt / en hun verlossen uyt de handen van de Sarazynen / die haer doot gezwoeren hebben / soo sult gy de gelukkigste wesen van al u vrienden / en ick sal u doen eeren boven alle myn Heeren. Doe nam Pacolet sijn Peert dat van hout was / en sonder meer woorden te sprecken / rupsde hy na den Soudaen toe / die was in sijn Tente / om Valentijn en den Groenen Ridder te verwysen.

Hoe Pacolet den Cobenaer Valentijn met den Groenen Ridder verlosste uytter Gevangenisse van den Soudaen / ende hoe hy hem bedjoog.

Het XXIX. Capittel.

Als den Soudaen in sijn Tente was / liet hy komen Valentijn en den Groenen Ridder / seggende: myn Heeren siet dese twee die ons veel spijts gedaen hebben: noch daer-en-boven den Groenen Ridder die ons geloove afgegaen is / het sou goet wesen dat wyse senden tot den Coning Faragus / die sal hun beyde een schandelycke doot aendoen. Heer zepden de Sarazynen / laet morgen een hooge Galge maken om hun beyde aen te hangen. Myn Heeren zepde Morandij / u raet is goet / so wil ik doen en dat morgen vzoegh dat al die van der Stad het sullen mogen sjen / en aen haer exempel nemen. Doe is den Soudaen aen sijn Tente ghekeert om te gaen ceten / daer Pacolet by hem quam / en heeft hem hooglijck gegroet. De Soudaen heet hem welckom / hem boort vragende na Faragus. Heer zepde Pacolet / hy gebied hem in u goede gratie / en hy ontbied u by my goede tyding die secrete zyn. Doe trad Pacolet se-

zijde / zepde: Mogende Heer / weet dat ik kom van Portugael / en ben hier ge sonden van Faragus Wyf / die op u verliefte is dat zy niet rusten mag: zy ontbied u vriendelijck dat gy niet laten wilt of komt haer besoecken / want den Coning in Aquitanien is. Pacolet / zepde den Soudaen / gy verblijd my seer / want boven alle vrouwen heb ick haer lief / maer noyt kost ik pets binden om haer myn secrete te kennen te geven: nu hoop ick morgen broeg met u te reysen in Portugael om met haer te spreken. Pacolet ziende dat de Soudaen soo verblijd was / zepde in hem selven / eer morgen middag / sal hy die my nu aldus eert / en die ik sijn vzoed eet / vermalebijden de ure dat ik oopt gebooren had geweest. Valentijn en den Groenen Ridder waren in de Tente van den Soudaen wel vast gebonden: zy kenden Pacolet wel en dachten dat hy daer gekomen was om hun te verlossen: maer zy hielden haer of zy hem niet gekent hadden. Pacolet bewes den Soudaen groote eer / en besag den gevangenen en zepde overluyt: Heer Soudaen hoe zyt gy so beleest dat gy de Groene Ridder houd lebende? die boven al sijn Broeder Faragus groot leet gedaen heeft / en het Christen gelove aengenomen / ende manker gevonden heeft om sijn Sustert te ontvoeren / en te geven een Ridder die Christen is. Den Soudaen zepde op morgen sal ik hem doen hangen / en gebod dat men de gevangenen wel bewaren sou / en ging slapen met al de Sarazynen. Doe sloop Pacolet niet / maer belepde sijn konst / dat zy allegaer so vast slieden / al had men haer Tente omgeworpen zy en souden niet ontwaecht hebben. Doe is Pacolet tot Valentijn en de Groene Ridder gekomen / en gesept: Myn Heeren / ik sal u nu uyt de handen van den Soudaen verlossen / men derft niet vzagten of zy verblijd waren. Sy traden terstont uyt de Tente sonder woorden te maken / gingen

hepmelijck dooz der Sarazijnen Pēp; tot in de Stad. Pacolet keerde weder / hiel hem stil. Als den dag aenquam ging hy in de Tente van den Soudaen / en zepde oberlupt: Heer Soudaen u saken gaen seer qualyck / gy bewijst niet wel de liefde die gy hebt tot de Vrouw van Faragus / die u so seer begeerende is staet op verroeft niet lange. Als den Soudaen Pacolet hoorde spreken. Is wacker geworde / en verhaelde hem sijn droom / seggende: my docht dat my een kraen droeg dooz de Lucht / over Zee en Land: aldus vliegende / is daer gecomē een grooten Vogel / die met sijn bech my stach dat 't bloed ter aerden viel. Ich weet het niet wat dat bedupden mach / ik vrees dat den Coning Faragus dit opset weet. Heer Soudaen zepde Pacolet / gy hebt een slaue hert dat ghy om een Vrouw laten wilt sulcken schoone Vrouw. Doe riep hy sijn kamerling en kleede hem / en zepde tot sijn Dienaer dat hy secreet wesen soude. Indien mijn Som Buzant na my vzaegt / sult gy seggen dat ik my wat vermenyden ben met Pacolet. Doe trad Pacolet op sijn Peert / dede den Soudaen achter op sitten en hem vast houden. Als zy bepde op het Peert saten / heeft Pacolet 't hant gebjaept en 't Peert heeft hem gegeven in de Lucht en zyn in korte tijt gecomē binnen Constantinopolen in des Kēpers Paleys. Als nu den Soudaen sagh dat Pacolet wachte / zepde hy / sullen wy hier logeren? Doe zepde Pacolet / wy zyn in Portugael in 't Hof van Faragus. Wy mijn God Mahon zep de Soudaen / ik ben verwondert hoe de Dupbel ons dus gethige hier gebjaecht heeft. Pacolet zepde / gaet in de Zale / ik sal gaen in de kamer van Faragus wylf. seggen haer u komst / dan meugt gy hy haer slapen. Dziend zepde den Soudaen / gy doet my lagchen / gaet haestig. Pacolet liet de Soudaen in de Zale alleen staen / daer al de deuren en vensteren wel

bewaert waren / dat hy niet uyt komen mocht. Doe ging Pacolet booz de kamer van den Kēper / en smiet aen de deur van de kamer een grooten slagh dat de kamerlinck opspjong / en vzaegde wie zyt gy / die by nacht hier dus stout komt kloppen booz des Kēpers deur: Heer kamerlinck zepde Pacolet / hebt geen vrees / ich ben Pacolet / en kom uyt het Pēp; van den Soudaen / ich heb Valentijn met den Groenen Ridder verlost / noch daer en boden heb ik den Soudaen alhier met my gebjaecht / die anders niet weet of hy is in Portugael. Als den kamerling dese tijdinge hoorde / is hy by den Kēper en den Coning Pēp; gegaen / en haer dese tijdinge gesept. Den Soudaen die in de Zale was / begon oberlupt te roepen: Wa gy valsche Devrader / Mahon moet u vermaledijden / ich heb u hooren spreken dat gy my met u schoone woorden verraden hebt / by die Wet die ik hou / sal ik my noch eens aen u wreken. Doe trok den Soudaen sijn zweert uyt en sloeg op de deur en mueten / datter vper uyt de Kamer-stenen vloog / en beerde als of hy dol geweest had. Den Kēper en Pēp; zyn gecomē in de Zale by den Soudaen. Als hy den Kēper en den Koning sag / stelde hy hem lustig te weer / en verfloeg booz Pēp; voeten een Ridder die hem houden wilde. De Coning Pēp; dit spytende / heeft den Soudaen so grooten slagh gegeven dat hy ter aerden viel. Doe wiert hy gebangen en vast gebonden / en Valentijn met den Groenen Ridder zyn in de Zale gecomē vanden Kēper / daer sy sagen de Soudaen. Den Kēper en Coning waren seer verblijd van Valentijn en de Groenen Ridder / dat zy uyt de handen van de Sarazijnen verlost waren. Den Kēper danckte Pacolet dat hy sijn Som Valentijn verlost had. Pēp; zepde tot Pacolet / wilt my wijzen te drijven 't hant van u Peert. Pacolet antwoorde / wilt gy

op

op mijn Peert sitten / ik sal u voeren al woud gy wesen booz de Poorte van de Pel; B;ind zepde den Coning daer moet ons God booz beschermen. Dooder ging men te rode wat men met den Soudaen Mandandp soude doen; daer werd besloten dat men hem hangen sou aen de hoogste Cooren van de Stad / als ook gedaen wiert. Als de Sarazijnen sagen dat den Soudaen gebangen was / waren zy seer verwondert hoe hy in de Stad gebjaecht was / den kamerlinck Buzant vertelde hoe dat hy met Pacolet gerepft was / de Sarazijnen bedreuen groote droeffenis om den dood van hunnen Soudaen. Dit gekrijsch en misbaer wat ober zende / hebben zy hun raed bergadert / en kosen Buzant den Coning booz hun Capiteyn / die Som was van den Soudaen. Dit aldus geschiet zijnde / heeft Pacolet oozlof genomen aen den Kēper en Coning / om weder te keeren na Aquitanien by Esclemonde / als hy beloost hadde. Doe quam Valentijn / en zy / goede bynd / als gy komt in Aquitanien groet my mijn Moeder Belesante / en mijn Lief Esclemonde / mijn Broeder Oursson / de goede Hertog van Aquitanien / en de Heeren van den Hoben. Geeft desen Brieft mijn Moeder / waer dooz zy klaerlijck verstaen mach hoe dattet hier staet. Heer zepde Pacolet / ik sal de boodschap doen. Doe nam Pacolet sijn Peert dat stont in een venster van marmersteen gemaekt / sat daer op / voer in de lucht als hy te boyen gedaen hadde. De Kēper en Coning stonden in 't venster / sagen hem na: Wy al dat leeft zep den Coning / so woude ich daer niet mede repfen. Des anderen daegs veel vzoeg quam Pacolet in Aquitanien / groete den Hertogh byndelijck van Valentijns wegen: doen ginck hy daer hy Oursson vanden sijn Moeder en Esclemonde / hy groetense seer eerlijck van Valentijns wegen. Doe vzaegde Oursson / hoe staet 't met

den Kēper mijn Vader / Heer / hy baert seer wel / hier is een Brieft aen de Edele Vrouw Belesante / die Valentijn haer send. Doen riep zy een van haer dienaers die den Brieft las / daer uyt zy verstant dat den Kēper seer blijde was dat zy daer was / en verlangde om haer te sien. Pacolet zepde verder / als hy verlost sal wesen van de Sarazijnen / die met groote macht Constantinopolen belegerd hebben / sal hy komen met den Groenen Ridder om u Edelhept te halen. Als Belesante de tijdinge hoorde / bezwijnden zy van blijdschap; Oursson namse in sijn armen tot dat zy behomen was. Doen zep Belesante tot Oursson / liebe kind / ik kan God niet ten vollen dancken / om dat de Kēper weerd dat ik onschuldig ben van 't quaet daer mede ik valscheelijck belogen ben. Och of my Godt de ratie geben wilde / dat ick in 't hoort booz den Kēper komen mocht / dat ik my verontschuldigen mocht / dat wilde ik geerne sterben.

Hoe Koningh Crompaert den Koning Faragus te hulpe quam / en met hem broecht Adriaen Mēp; den Conbenaer / daer dooz Pacolet verraden wiert / en hoe Coning Crompaert Esclemonde wech boerde.

Het XXX. Capittel.

Op den selven dach dat Pacolet in Aquitanien quam / quam de Coning Crompaert in 't Pēp; van den Coning Faragus / om bystant te doen tegen de Christenen / die zepde: Heer Coning van u komst ben ick seer verblijd / want ick hope dat ick gewozen sal worden van die gene / die mijn Suster my ontvoert heeft / ick weet dat zy is tot Aquitanien / ick ben so machtig niet dat ikse krijgen mach sonder u hulp / indien dattet so komt dat ikse krijgen mach by u hulp / so beloobe ick u

dat

dat ikse u geben sal tot u byzouw. Heer Coning septe Trompaert sozgt daer booz niet / want ick met my gebrocht heb den Cobenaer Adriaen Mepn / die sal Pacolet haest bedziagen / want hy meer weet van de konst van Agronomantie / dan al die op aerden leven. Faragus septe / ik ben seer verblijd van zijn konst: indien hy my Pacolet levert / ick sal hem so verkenen van rijkdom / dat hy al zijn Wagen te boben gaen sal. Heer septe Adriaen Mepn / ik sal u so dienen / dat gy in kort sien sult; Adriaen Mepn berepde hem om sijn konst te stellen ging by de Stad van Aquitanien / gelagen met victalle / en heeft begreert dat men hem in laten wilde / om sijn se te verkopen. Hy was subriyl en kost wel houten tegen de Doozier dat hy inquam / van stonden aen verhocht hy sijn victalle daer na ging hy na het Paleys / aldaer hy Pacolet vand / die hem siende / hieten hem wellekom / braegde wanneer zyt ghy hier gekomen? Adriaen zepde: Ghy weet dat ik lang gedient hebbe den Coningh Trompaert / so is 't gebeurt dat'er een was die my sloeg / om dat ick hem niet leeren wilde mijn konst / als ik geboelde dat ik gequest was / heb ick mijn mes getrocken en hem gestoken: doe ben ick geweken upt her Hof / duchtende dat men my doden sou en ben hier gekomen / om dat ick al mijn betrouwen op u set. Ik ben te vreden / zep Pacolet / maect goede eier / en sozgt booz niemant. Doe dede Pacolet Adriaen Mepn eerlijck dienen. Als zy nu goede eier maecten / sag Adriaen Mepn de schoone Escleremonde gaen dooz 't Paleys / hy braegde Pacolet wie de Jonchvrou was? Pacolet zepde tot Escleremonde / de sustter van Faragus / die trouwen sal met een byzoum Alder. Op die tyd quam daer Gurfson by de twee gesellen / ende septe Heeren speelt een wepnich van u konst booz de eere van u byden. Doe nam Adriaen Mepn een kop settense onder een

pylaer. Doe dachten al die daer waren datter een rivier quam lopen / daer meentgerhande visschen in waren. De Heeren dit siende / waren sy alle verbeyert / so datse hun kleederen op hieben / en begosten te roepen als oft zy verdzirclan souden. Pacolet / die dit werck oock sagh / begost van sijn konsten te tonen / dede daer dooz de riviere komen lopen een groot Hert / die al ter neder woyp dat hem te gemoet quam. Doen dacht haer datter veel Jagers quammen volgen om 't Hert te vangen. By mijn trou septe Gurfson / gy hebt wel gespeeldt. Doe stonden de twee gesellen op / en gingen in Pacolets kamer om daer de nacht te rusten / dat Pacolet daer na wel rouden / want na middernacht dede Adriaen Mepn sijn konsten / so datse alle gader begosten te slapen so seer / dat dooz geen gerucht ymant mocht ontwaken / en dede Pacolet mede slapen als de andere. Doe gingh hy na 't peert dat stondt in de kamer aen een venster / dat hy wel gesien had / is doe gegaen in de kamer van Escleremonde / die kleeden hy al slaapende met sijn konst / setten haer op 't peert / en sat mede op / en braegde 't hapt van dat peert: want hy de konst oock wel wist / sijn alsoo gekomen in des Coninghs Trompaerts Pabelsoen. Doe riep Adriaen Mepn tot den Coning / Heer Coning / wilt nu niet slapen / maer staet op / siet de schoone Escleremonde / die ik gestolen heb in Aquitanien / als oock h't peert van Pacolet: Och mijn vrient / zepde Coning Trompaert / nu sie ick dat gy mijn getrou zyt / dactom ben ik weder aen u gehonden / is dit niet des Coninghs Faragus Sustter? ja 't zepde Adriaen / ick hebse subriyllyck Pacolet ontstolen en sijn peert mede. Doe wees Adriaen Mepn den Coning al de manieren van 't peert / en hoe hy 't hapt dzapen sou / en 't peert regeren / als den Coningh dit gesien had / dacht hy in hem selven dat hy 't Peert nemen wou / en reysen daer mede in

in sijn Land met Escleremonde / om al daer te trouwen. Doe nam hy haer in sijn armen / die noch sleepdooz konst van Coberpe / en settense op 't Peert. Adriaen Mepn zep: Heer Coning indien gy mist van 't hapt te dzapen / sult gy u in grooten last stellen / en de schoone Maget mede. Doe braepden den Coning 't hapt na sijn meyninge / en sijn booz den dagh gerepft hondert mijl. Op de selfde tyd woerde Escleremonde wakker / die bedroeft wierdt als zy sagh dat zy in sulcken staet was / bezweck van benauwthept / daer dooz Coning Trompaert seer ontfelt was: want hy dacht dat zy dood was. Hy braepde 't hapt van 't Peert na een fonteyn die klaer was om te sien. Als hy de byzouw van 't Peert geset had op der aerden / nam hy wat waters en gotet in haer aensicht / om wat te bekomen. De Goede Vrou dooz hoelighepd van 't water dede haer oogen een wepnich op / en begost derlijck te roepen en te suchten / dat de Coningh Trompaert anders niet en meende of zy zou doot gebleven hebben van rouw die zy bedreef; daer was justt een Pastoor by den Coningh Trompaert / die een stuck broods had / 't welck hy gaf aen Escleremonde / en wat van 't Fonteyn water om te gozelen / daer dooz zy heel bequam; zy wat beginnende te spreken / woerde seer derlijck schrijende / en zep: Och laeten! wat djoever dag is my aengekomen. Och wat heb ik verlokoren / al mijn troost en toeberlaet / en dat dooz een vermaledijde bezraetschap. Och! mijn troost Valentijn / hoe heb ick u dus verlokoren al mijn troost en toeberlaet / en dat geschepden heeft. Als den Coningh Trompaert de klachten hoorde die zy dede om Valentijn / zepde hy met een sellen moede: Drouwlaet staen u klagen van de Kerstenen / of ik beloode u by mijn Godt Magon / dat ick u het leven benemen zal het is beter dat ick u tot een Drouw neem / en maek u Coningh van mijn Rijk / dan

dat gy neemt een Man die geen goed of land en heeft. Dit seggende / hoogh hy hem om haer te kussen / maer zy die van hem geen vrientschap begeerde / gaf hem een slagh dattet bloed ten neuse en monde upt sprongh / daer dooz hy seer toornig en beschaemt was / en nam haer met een toornigen moed / settese op sijn Peert / om in sijn land te voeren: maer de wetenschap niet vast hebbende / braepde het hapt contratie / so dat hy upt den wege reysde meer dan 200 mijlen / en quam in 't Land van Indien / in een groote Plaetse daer het Jaer-mercht was. W't volck sagh den Coning met de schoone Drouw ter aerden dalen / van welke faecke zy verwondert waren. Den Coning van Groot-Indien presenteerde Escleremonde tot Coningh te maken. Twee Majestept presenteerde my meer dan ik weerdig ben; wepnich dagen geleiden / heb ik om seckerere oorzaken onse God Mahon beloften gedaen / geen Man te trouwen binnen een jaer / ick hoop sijn Majestept my niet sal mijn eedigh soecken te maken. By Mahon zep de Coning / gy segt niet dan redelijck / ik ben te vreden. Nu sal ik laten te spreken van haer / en van den Coning van Indien / ende spreken nu van den grooten rouw die bedreben werd in Aquitanien over het verlies van Escleremonde.

Hoe Pacolet hem getzoocken heeft aen den Cobenaer Adriaen Mepn / die hem sijn Peert en de schoone Escleremonde ontvoert hadde.

Het XXXI. Capittel.

Als de Nacht gepasseert en elck ontwaecht was / en bevonden dat Pacolet bezraden was van Adriaen Mepn den Cobenaer / was daer een groot rumoer in 't Paleys dooz 't verlies van Escleremonde. Als Pacolet verstant dat Adriaen Mepn

Wepn weeg was / was hy beducht booz
sijn Peert / en siende dat hy 't verloren had /
toog sijn haptē / maechten groot mis-
bacc / seggende : Da valschen bezrader / gy
hebt my mijn Peert ontstolen / en de schoo-
ne Esclerimonde verboert / ick mach wel
mijn leven haten / dat ik dus van u ber-
eaden ben : Och dood komt haelt my upt
dit strenge leven. Dus klagende sou hy sig
selven doozgesteeken hebben / 't Ours-
son niet belet. De Coninginne Belesante
ging haestelijck by Fesone / bezijvende
grote rou om Esclerimonde. Als Pa-
colet sag 't verbyzet en kerren dat een pe-
gelijck bedreef / zepde hy / Mijn Heeren / ik
zweert re by God dat ick geen vrede soeck
booz dat ick gewroken heb het leet dat den
bezrader Adriaen Wepn aen ons gedaen
heeft. Met dese woorden heeft Pacolet
hem verkleet in het habijt van een sonje
Drou / wel rijckelijck geclert van klederen.
In desen staet is hy gegaen in 't Heer van
den Coning Faragus. So haest als hy
daer quam / ontmoet hy een grooter Heer
die hem groete / meynende dat hy een vrou
was ; want hy had sijn aensicht met een
subtyl waterken gewassen / so dat al
die hem sagen / zepden dat zy noopt so scho-
nen bysu sagen : hy wert besien van al de
Heeren / elck begeerde hem byzindschap te
doen / 't geen hy wepgerde / seggende : Gee-
gen vergeeft 't my / ick ben verlooft aen
Adriaen Wepn / die my onderhoud / gaende
aldus na sijn Tente. Als hy Pacolet sag
docht hem dat hy noopt so schoonen Drou
gesien had / so bad hy Pacolet dat hy die
nacht daer blyben wilde / 't geen Pacolet
consenteertbe / en zepde : Ick ben ver socht
van veel Heeren / maer mijn dunct dat
gy behoort booz te gaen. Doe beval W-
driaen Wepn een van sijn Dienaers / dat
hy haer dienen sou ter Caselen / en hy is
gegaen by Coning Faragus om hem te
dienen. Pacolet by de Dienaers wesende /
vraegde waer Coning Trompaert was /

die hem zepden dat hy wederom gekeert is
in sijn Lant / heeft mee genomen Escler-
monde op een Paert van hout / dat mijn
Wester hem heeft gegeven. Doe was Pa-
colet seer bedroeft / maer heeft 't niet laten
blijcken. Daer na quam Adriaen Wepn
in sijn Tente en ging sittet by Pacolet / en
zepde : Jonckvrou het is tyd dat wy gaen
slapen / siet daer het bedde daer wy riken
sullen. Heer als 't u belieft zepde Paco-
let / en Adriaen Wepn is te bed gegaen /
meynende dat hy by hem komen sou : maer so
haest als hy te bedde was speelde Paco-
let sijn konst / deed hem so vast slapen /
dat hy booz geen ding getwecht mocht
wozden booz 's anderen daegs morgens /
als oock alle die daer omtrent waren.
Als zy nu altemael sliepen / heeft hem Pa-
colet ontkleed / en gekleed met de klederen
van Adriaen Wepn ; doe heeft hy een
zweert genomen dat daer hing / en heeft
Adriaen Wepn sijn hoofd daer mede afge-
slagen / en vzoeg 't met hem op de punt
van sijn Zwaert. Dat gedaen zijnde /
ging hy in de Tente van Faragus / dede
daer oock de Sarazijnen altemael vast
slapen / bindende Faragus sijn gozdel
om den hals / hem lepdende als een beest
dicht by de Stad van Aquitanien / daer
hy den Hertog met veel Heeren bond. Als
zy Pacolet sagen / zo vzaegde de Hertog
waer de schoone Esclerimonde was / Mijn
Heeren zepde Pacolet / hebt een weynig
patiantie / ick ben gewroken van Adriaen
Wepn / siet hier sijn hoofd. Doch vzeeng ik
hier den Coning Faragus in sijn slaep.
Doe zepde Oursson / gy hebt wel ge-
daen. Noch heb ick meer gedaen zep Pa-
colet / daer is in al 't Heer van Faragus
geen Heerden / of zy sijn in slaep : daer-
om wilt gy wesen van haer onlast / zo
is 't nu tyd dat gy u vzeeken meugt / het
geen zy wilden. Doe wiert Faragus ge-
stoten in een kamer / wel bewaert / en zy
sijn upt de Stad gerepft met 10000. ge-
wapende

wapende mannen zoo sijn als sy mochten
en zijn gekomen onder de Sarazijnen / die
zy al verslagen hebben / soo dat 't belt be-
dekt was met dooden. Doe zijn de Kerste-
nen in de Centen gegaen / hebben berooft
hun-lieder rijkdom en Juweelen / en zijn
met groote blydshap wederom gekeert in
Aquitanien. Doe liet de Hertog in sijn
Paleys booz hem vzeengen de Keuse Para-
gus. Als koningh Faragus ontwaecht
was / was hy seer bedroeft / en begoft soo
seer te krijssen / dat een pegelijck dacht dat
hy upt sijn sinnen geweest hadde. Doe
zepde den Hertog / wilt niet mistroostig
wesen / indien gy u wilt laten doopen en
het Christen geloobe aennemen / soo sal ik
u leven behouden / en sal u eere daen als
een koning toebehoort. By mijn God
Wahon zepde Faragus / ick had liever te
sterben. Doen gebood den Hertog dat men
hem dooden soude sonder langh te bep-
den. Also is Faragus gestorven / daer
dooz 't Volk van Aquitanien blyde om
was. Oursson bedanckende Pacolet's
boozsichtigheyt / zep hem : Ik bekē dat
gy een getrou Dienaer zijt / en dat gy om
onsent wil u set in groot abontuer / daer-
om wil ick dat gy by my blyben sult.
Heer zepde Pacolet / ick danck u hooglijck /
en beloobe so lange als ick leve / en in wat
plaetse ick wesen sal / u getrou sal blyben.
Doe nu Aquitanien verlost was van de
Sarazijnen / is Oursson by den Hertoge
gekomen / en heeft ooziof begeert om na
Konstantinopolen te reysen / seggende :
Dewijle Godt belieft heeft victorie te ver-
leenen / soo is 't reden dat ick mijn Vader
te hulp treck / die soo langen tyd belegerd is
geweest / sal met my nemen mijn Moeder
Belesante / die so lang van haer Man ber-
stoten is geweest. Mijn Sone zepde den
Hertog / dewijle gy dit doen wilt / so ben ik
te vreden u te bergeselschappen met onsen
macht / om den Keiser en den koning Pe-
ppyn te ontsetten. Oursson was seer ver-

blyd / en dankte den Hertog. Het leed niet
lang of den Hertog deed sijn volck reed
maken en sette een goet Heer in sijn Stad /
die 't Land betwaren sou. Zijn doe te schree-
pe gegaen / om Oursson te gelepen met
sijn Moeder Belesante. Zy waren wel
boozsien van volck en van victalie / en zijn
in 't kort gekomen in de Zee van Sycken
daer sy Konstantinopolen sagen / daer sy
seer af verblyd waren / doch konden daer
niet in komen sonder hulp van Pacolet /
die zepde : Hebt geen sozge / ik sal een ma-
niere vinden dat wy wel in komen sullen ;
ick sal in de Stad gaen / en sal u komst en
opset daer vertellen. Mijn vriend / zepde
Oursson / segt Valentijn van de quade
soztupne van Esclerimonde niet. Pacolet
zepde / quade ydinge komt altoos vzoegh
genoeg. Doe is Pacolet upt het Schip ge-
gaen / maer eer hy in de Stad quam is hy
gegaen om Valentijn enden Groenen Rid-
der te verlossen / die op die tyd gevangen
waren / als gy hooren zult.

Hoe de Christenen upt de Stad
spzingen om victalie te verkrppen / en
hoe Valentijn en den Groenen Ridder
gevangen wierden.

Her XXXII. Capittel.

Den Keiser en koningh Peppyn waren
zwaerlyk belegerd. Valentijn siende
het gebreec van victalie dat onder het
volck was / is dooz sijn vromigheyt met
den Groenen Ridder opgeseten met 20000
Mannen / daer mede zy een uptbal de-
den om victalie te verkrppen. Zy heb-
ben genomen 300 Wagēnen victalie / en
hebbense alle dood gestagen die de Wagēns
betwaren wilden. Als zy meynen de
victalie in de Stad te vzengen / is daer
gekomen den Soudaen / den koningh
Dramagam / en Affaleant / die de upt-
vallers bespzonnen. Daer deed Valen-
tijn soo grooten vromigheyt / dat hy dood
sorgh

noegh den Koningh Djamagam / en den Ridder Cleryn / niet noch veel meer andere Ridders die hier niet genoemd zijn. Den Goenen Ridder sloeg Koning Moerinem een arm af met een Schildt / en des Konings Broeder Abelammet thien Ridders; maer hun barmherticheit mocht hun niet helpen / zy wierden soo benaut dat zy beyde gebangen werden / en booz de Soudaen gebzocht / die daerom seer verblijd was; maer in de Stad was groote barmherticheit / also tijdinge quam datse beyde verslagen waren. Valentijn en den Goenen Ridder waren in de Cente van den Soudaen wel vast gebonden / daer Valentijn zepde: Och Escleremonde / nu sal ik u niet weer sien / daer dooz mijn hert bedroeft is / ga hebt my lang verbejd in d'uch / ik heb u vercregen met grooten arbejt / ik had gemejnt dat wy ons beyde leven gelejt fouden hebben in blijdschap / dat ik mijn verdriet te boven gekomen was / maer later neen / ik moet nu een schandelijke doot sterben. Adieu mijn Vader en liebe moeder / ghy hebt luttel troost van my gehad / nu sulc gy van my hebben d'uch / suchten en ketenen: Adieu mijn liebe Broeder Oursson / die my upt goeder herte hebt lief gehad / adieu in ewighent. Doe zepde den Goenen Ridder: Heer Valentijn / vergeet Vader en Moeder / en laet ons Godt bidden dat hy ons upt dit verdriet wil helpen / ende onse Zielen in zijn handen setten / en hebben b'zoutwen in God / die booz ons den dood geslozen is. Den Soudaen die in zijn Cent sat / zepde booz al zijn Heeren / ik heb een Sed gedaen by mijn Godt Mahon / dat ik dese twee vermaledijde Kerstenen (die ons soo groote schade gedaen hebben) sal laten dooden / so wilt u beraden wat dood ikse aendoen sal. Onderwijl is Pacolet mede in de Cente gekomen daer den Soudaen te recht sat / roonenbe zijn konsten / dat niemand hem kenpe mocht van Valentijn en de Goenen

nen Ridder / die daer seer verblijd om waren. So is Pacolet booz den Soudaen op zijn knien gevallen / en heeft hem gegroet in de Sarazijnse Tale / seggende: Vermoende Heer / weet dat ik ben een Bode van de Mogende Coning Bzoart van Vergien u Broeder / dewelcke u te hulpe komt om de Kerstenen t'onder te bzingen met vier Coningen / en veel volck van wapenen; hy ontbied u dat gy my topfen soud waer hy liggen sal / en indien gy eenige Kerstenen hebt gebangen / dat gyse hem senden soud / hy soudese laten de Ploeg tzecken als de beesten; my dunckt dat ik die twee stercke Soeben sie / die daer wel toe dienen soude. Doe bles Pacolet den Soudaen in zijn aensicht / en dede zijn knien van Pigromantien. Den Soudaen was seer verblijd van die tijdinge / en besval dat men dien nacht hem daer houden soud / en loonen van zynen arbejd. Als de nacht gekomen was / so is Pacolet gegaen by de Wacht / en groetese by haren Godt Mahon / die hy alle dede slapen; nemende twee Peerden / is daer mede gegaen tot de gebangenen / die vast aen een pplaet gebonden waren. Als hyse ontbonden had / reden zy wech. Als zy op 't velt waren upt de handen van hun vbanden / so herst Pacolet gesept: Myn Heeren weest b'zlijck en getroost / want de Hertog van Aquitanien met Oursson hier gekomen zijn met veel volck / bzingen mede Belesante en Fesone. Valentijn bzaegde na Escleremonde / maer Pacolet zepde datse Zee siek wierde / en so wederom keerde; belastende boozt de Heeren datse fouden na Constantinopolen keeren / en 's morgens met al haer macht upkamen om tegen u vbanden te bechten. Als den dageraet aenquam / zyn de Heeren upt de Stad getegen om de Sarazynen te bebechten. Als zy op 't velt zyn gekomen / sloeg elck hun trompetten / daer dooz groot rumoer quam in 't Keyz van de Sarazynen / daer dooz sy clepen

pen Armees / Armees; zyn also upt hun Tenten gesprongon / en stelden haer ter weer / maer daer bleef wel vijftigh duy sent man. Doe zep de Soudaen / ik hope op mijne God Mahon / dat den dag booz ons wesen sal / dat wy de Kerstenen onder bzingen sullen. Booz dat woort hebben de Sarazynen moede genomen om de Kerstenen te bebechten / ende dat met sulcken coeragie datse wijcken moesten: maer den Hertog van Aquitanen en Oursson die siende hielde de haren tot stant die daer weder in bielen / en versloegen al de Sarazynen tot op d'ze-en dertigh na: dus is de Stad ontset. Daer na is Valentijn na sijn broeder Oursson gegaen om hem welckom te heeten / zyn doen gegaen by den Keyser / seggende: Heer Vader hier sie mijn broeder Oursson die gy noopt gesien hebt / die op desen dag u te hulp gekomen is. Doe nam de Keyser Oursson in sijn armen begost bitterlyck te schrepen / seggende: Liebe Sone / welckom moet gy wesen / dooz u is mijn blijdschap vermeerderd. Doe zepde de Coningh / Bebe staet u niet bozen dat ik u bangen woude in 't bosch / dat gy my met den Perde onder de voet wierp. Doe bezgaderde de Keyser en Coning / Valentijn / Oursson / den Goenen Ridder / met den koopman / die den vassen Ridder verwonnen hadde / zyn also te samen gegaen in groote triumpher nae de Cente daer de Keyserinne en Fesone in waren. Als Belesante wist dat zy opkomende weg waren / zepde zy tot Fesone Schoon-dochter maecht goede ciere / gy sulc terstont sien den Keyser mijn Man / en Vader van Oursson u Man. Moeder zepde Fesone / die te sien heb ik groote begeerte. Dus sittende / is daer gekomen den Keyser met al sijn Heeren. Als de b'zoutwen dat vernamen zyn sy opgestaen / en haer verwelkomt. Als den Keyser sagh Belesante trad hy van zyn Peert / en sonder een woort te konnen sprecken nam hy zyn

Bzoutw in zyn armen / die op beyde haer knien biel met weenende ooggen / want zy inalkander in geen wintigh Jaren gesien hadden / so dat zy in onmacht bielen. Als Valentijn en Oursson dat sagen / begosten zy bitterlyck te schrepen / en al de Heeren die daer waren. Als de slaute wat ober was / zepde de Edel Bzou / 't verdriet daer ik in geweest heb denke daer niet meer om / so haest ich u gesien heb / heb ich al mijn verdriet vergeten; dan wilt my wijfen den goeden koopman / die de verrader openbaer gemackt en den Ridder verwonnen heeft / die haer getwefen woort De Keyser in danchte hem hooglyck. Doe bzaegde Valentijn aen zyn Moeder na Escleremonde / die hem zepde dat zy gestolen was / en obce geboert in handen van Coning Crompaert. Valentijn dit hoorende / meende dat het Pacolet gedaen had / wilde hem slaen. Pacolet die hem wel kende / biel op zyn knien / en zepde: Ik bid om Gods wil / wilt op my niet vertoont wesen / weet dat ik selfs beraden was van een Cobenaer / die Coning Crompaert met hem b'zacht / hy heeft my onstolen mijn Peert van hout dat ik in soo grooter werden hiel: maer niet tegenstaende / ik heb my so gewrohen dat ik zyn hooft afgeslagen heb. Doe hebben de Heeren hun berept om na Constantinopolen te keeren en de Priesters en al de Inwoonders zyn met groote devotie gekomen met Processie / gingen al singende ende lobende Godt Almachtig van de victorie / en b'zachtense tot in de groote kerck. Als zy hun devotie gedaen en Godt gedankt hadden / is den Keyser met den Coning gegaen in 't Paleys / daer zy seer groote Feeste bedzeben veertig dagen lang / en hielden open Hof booz alle Man.

Hoe Coning Pepijn boozlof nam aen den Keyser om in Branchryk te Geyfen / en 't bezwaet van Hanescop en Venzek tegen Oursson.

Het XXXIII. Capittel.

NA dat Constantinopolen verloft was van Gods vanden / nam Coningh Pepijn oorlof aen den Kefser / om weder te keeren in Franckryck. Durffon dat horende / zepde: Ick heb groote begeerte met u te reysen. Doe zepde de Coningh ick ben te vreden / en om dat gy my dienen wilt / sal ik u met my nemen / en maken u te Constantinopolen Heerder van het Rijk. Durffon zepde / Heer Coning / ik danck u dypsent fout: maer ik soude geerne met my nemen Fesone / 't welck de Coning toestond. Doe ging Durffon om oorlof te nemen aen sijn Moeder / maer om sijn groote droeffenis / die hy hadde om haer te laten / mocht hy niet een woord spreken / dan hy namse in sijn armen en kusse. Da dat hy oorlof genomen hadde so wel aen de groote als aen de kleyne / is de Coning te schepen gegaen met al sijn geselschap. De Kefser leyde de Coning tot op de Haven van de Zee / keerde doe weer na Constantinopolen. Daer na is Valentijn by de Kefser gegaen / seggende liebe Vader / ik bid u / dat u Edelheyt niet qualijck nemen wilt my oorlof te geven om de schoone Escleremonde te soecken / want ik se in perijckel van mijn leven vercregen heb / daer dooz ik se niet verlaten kan. Als de Coninginne hoorde dat Valentijn reysen wilde / was seer bedroeft. Paolet was berept met Valentijn te reysen dooz de liefde van Escleremonde. De Kefser en Belesante sijn Moeder waren so bedroeft dat 'er niet om te schrijven is: so dat de Kefser met sijn Vrouw ging in sijn kamer sonder oorlof te nemen / en Valentijn is te Peerde geseten en henen geest. Daer na sepde Panefrop: Mijn Heeren verstaet wat ick en mijn Zoeder hebben gestoten / een saek daer ons en u groot profijt af komen sal / wy sullen u so groot maecken / dooz dien gy ons aldernaesten vrienden zijt / dat gy

ons bedancken sult: 't is sulks / gy weet dat onse Vader ons niet bemint / en altoos vyeemde opgetrocken heeft boven ons / daerom heeft mijn Zoeder en ick besloten den Coning te doen sterben; dat gedaen zijnde sullen wy onder ons bieren het Land regeeren / maer de saeke moet gedaen wesen by een van u beuden: ick laet my durcken Bernier / dat gy dat best by brengen sult: want hy Conings Kamerling / die altyd in de kamer is / als den Coning slaept / wilt hem dan den hals afsteken: als den dag gekomen is / als men seyt dat den Coningh doot is sal de schult op Durffon gelept worden / want hy alle nachten in sijn kamer slaept / dan sal men hem by Justitie doen dooden / dan sullen wy den jongen Carolus verworzen / en het Rijk vredig besitten. Aldus is de verradery besloten tegen den Coningh. Den selven avond werde Bernier ontflecken met sulcken nijd op den Coning sijn Groot-vader / dat hy een Mes nam dat wel seker was / en ginck al heymelijck in de kamer / verbergde hem achter een Conte dat men hem niet sien mocht. Als den Coning sou gaen slapen / beval hy hem in de handen Gods / al de Heeren gingen upt de kamer / sonder Durffon alleen / die by hem bleef stonten: maer als hy sag dat den Coningh wilde slapen / ginck mede te bedde op sijn koets die daer by stont Omtrent midder-nachte is de Verrader gekomen booz 's Coninghs bedde om den dood-slag te geven / so dagt hem dat den Coningh wacher was / daer dooz hy het Mes upt sijn hant liet ballen op 't bedde / en viel neder / bleef daer leggen een lange wijle sonder hem te derben verzoeren. Daer na stont hy weder op / maer hem quam so grooten vrees aen / dat al sijn leden begosten te beven / en staek het Mes onder 't bedde / ginck hem verbergen op deselbe plaetse daer hy hem te vooren verbergen hadde / wenschte hem wel hoovert mylen aen de ander zepde der Zee.

Durffon

Durffon lagh in sijn bed / van geen quaedt wetende / dooz omde een verhaerlyke doom / hem docht datter een was die sijn Vrouw ooteren wilde / endat 'er waren twee Dieben die een groot vercaedschap tegen hem opgenomen hadden; daer na sag hy twee groote Keggers / staende op de kant van 't water / die tegeneen Spertwer bochten / en deden hun best om den Spertwer ter dood te brengen. maer de Spertwer verwonde de twee Keggers; hy souse beyde gebood hebben / hadde niet gedaen de menigte der vogelen / die daer quamen om den Spertwer te dooden / maer hy wiert dooz een grooten Wrent ontfet. Als Durffon ontwaecte was hy seer verwondert van desen doom / zepde: God wilt my bewaren booz verradery / en mijn zoeder troosten dat hy goede tijdinge van Escleremonde mach horen. Doe openbaerde hem de dag / en Durffon is opgestaen / en heymelijck upt des Conings kamer gegaen. Als Bernier sagh dat hy wech was / ginck hy in silte daer hy de twee Zoeders Panefrop en Wendzick met Flores vant / die hy den handel verhaelde / seggende: Ik ginch de saeke niet weder aen om al het goed dat in de Wereld is / maer ik heb een ander raed gedocht: 't mes dat ick in de kamer boecht / heb ik gelept onder des Conings bedde / daer op heb ik my bedocht dat wy Durffon dat verract opleggen sullen / en seggen datter sijn dien den Coning met Carolus sijn Dore willen dooden / daer af Durffon de principaelse is / sijn mes alreede in 's Conings bed gelept heeft. Indien de Coning ons vzaegde hoe dat wy dit weten / sullen wy seggen dat se waren in een kamer / en dat wy booz de deure waren ende hoorde desen raed. Dus was 't bezraet tweemael gestoten tegen durffon. Den Coning in sijn Zale zijnde is gaen sitten om te eeten / daer Panefrop en Wendzick / die de Coning dienden / Durffon groote vrendeschap zoonden. Als Bernier sijn tyd sagh is hy

in de Zale gekomen / en zepde: Mogende Coning / u Edelheyt heeft my Ridder gemaect / en meer dan ik weerdygh ben gegeven / so dat ik niet behoor te weten / daer dooz u Edelheyt vernedert soude worden / sonder te ontdecken / op dat gy u wagen meugt / en u vanden weder staen. Segt my de saeke / seyde de Coning. Doe zep Bernier / doet Durffon wel bewaren / op dat hy u niet en ontgae / hy is de verrader daer 't bezraet upt spruyt: Weet dat 'er sijn hier van de meeste van u Hof die besloten hebben u te dooden / daer af Durffon de principaelse is / die u vermoorden sal als gy slaept. En op dat gy my beter geloben meugt / ik was op een secrete plaetse daer sy hun raed stoten / maer wisten van my niet. Durffon zepde tot de andere / dat hy 't mes gelept had onder u bed / daer hy u het leven mee benemen sou: is 't dat u Majesteit dat belieft te besoecken / gy zult de saecke waerachtig binden. Den Coningh was seer verwondert / sag op Durffon met menigerhande gedachten / en zepde: O valsche ontrouwe man hebt gy sulcke valsche gedagten dat gy mijn dood begeert / ik die u dus hooglick boven mijn kinderen vereert heb. Mogende Heer zepde Durffon / wilt niet licht tegen my geloben want ik noopt mijn leven verradery en dacht. Spreekt niet meer zep de Coning / het mes is onder mijn bedde gevonden ik houd op u geen ander getuygen. Doe ontbood den Coning al sijn Heeren / en sepde. Ik was mijn leven noopt verwondert als van dit bezraet. Daer Willoen Dangler antwoorde ik kan niet geloben dat Durffon dat doen sou; maer laet ons gaen sien na het mes / gelijk gedaen wiert: komende aen 't bed / heeft den Coning 't mes gevonden / als den verrader Bernier geseyt hadde. Och seyde den Coning / op wien sullen wy ons betrouwen / ik sie dat mijn eygen Heef mijn doot begeert / die ik opgeboed heb; nu dit

F 2

dus

duſ behouden iſ / zweert ik dat ich hem ſal laten hangen. Daer was een vroom Ridder / Simon genaemt / die ginc by Ourſſon / en zepde: Mijn vrient ſal veert u lyf / want de Coning heeft het Mes gebonden / alſo Bernier geſeyt heeft / en heeft gezwo- ren dat hy u ſal doen hangen / ſo haest als hy upt de homet komt. Bort niet zepde Ourſſon ik sette mijn betrouwen op God die mijn recht bewaren ſal. Met dien quam den Coning in de Sale daer Ourſſon was die met vyfſien ſterke Mannen bewaert was.

Hoe Ourſſon (als men hem ver- oordeelen wilde) een kamp begeerde te- gen die hem accuſeerde / 't welck gecon- ſenteert wlerde van de twaelf Genoten.

Het XXXIII. Capittel.

ALs Ourſſon booz den Coningh en den Raed gebzagt was / die daer verga- dert waren om hem te veroordeelen / heeft hy ſtroutelich booz hem ſelven geſproken / ſeggende: Gy Heeren: gy weet dat 'er geen Man op aerden iſ / die hem wachten kan van een quaet opſeggen als 't my doet: Maer om dat ich aengeklaeght ben als een Verrader / ſo begeere ich recht booz des Conings Paleys / dat iſ / als een Ridder geaccuſeert worde van moozt ofte verra- derpe / en hy hem beſchermen wil met een kamp te bechten / dat hy behoorde ontfan- gen te worden: Nu ben ich een Ridder die my houd ſonder blame / en onnoſel van de ſake; ſoo iſ myn begeeren dat ich na de oz- donnantie van 't Hof mijn gerechticheyt met een kamp ſal verweren: Indien ich in de kamp verwonnen worde / ſo doet mijn Lichaem als 't recht upwijſen ſal. Doe zepde Bernier: Gy meugt wel zwijgen hadde 't God niet beſteft te openbaren / het ſou onſen Coning niet wel vergaen heb- ben. Da valſche Verrader zepde Ourſſon 'cen iſ ſo niet / men behoorde een ſaech eers

te onderſoecken / my dunckt dat gy breeſe hebt dat 't u op de kop ſal kromen. Op deſe woorden geboden de twaelf Genoten van Vranckrijck dat men ourſſon en de twee Broeders ſoude doen upgaen / om de re- den van pacipen wel te overleggen / doen wert ontboden Bernier en Florens. Doe vzaegde de Hertog Milloen Dangler wie d'andere waten / die met ourſſon dit ver- raet opgeſet hadden. Bernier antwoorde vzaegt my niet meer daer af / ik zepdet u niet om al dat in Vranckrijck iſ. Dangler zepde / ten rechten ſuidp den kamp opne- men / gy en u Broeder ſult tegen ourſſon bechten / indien gy niet noemien wilt de geene die hier in ſchuldich zijn. Die blijde was / dat was Ourſſon / die wierp ſijn pant booz de twee Verraders / en zepde: Mijn Heeren / ſiet hier mijn Pantſchoen / die ik u leber op ſulche conditie / indien ik de twee Verraders niet verwanen magh / iſ mijn begeeren dat men mijn Lichaem doe hangen booz u allen. Doe zep de Coning / gaet boozt het iſ alſo gewefen / maer om deſe kamp te volbzengen / ſal ik elck par- tye bozge ſtellen om op den geſelden dagh daer te weſen. Doe wert Hanefrop en Hendzich bozge booz Bernier en Florens / en Hertog Milloen / Sampſon / Saleram en Garmans ſtellen hun booz ourſſon / en beloofden hem te bzengen op den ſelven dag als hen geſtelt ſal worden. Als de dagh gekomen was / hebben de Heeren ourſſon gewapent en geſet op ſijn Peert / den Schild aen den hals die wel rijkelijck / gemaecht was. Doe reed hy dooz de Stad met groot geſelſchap regt na de plaetſe daer den kamp geozdonneert was / bup- ten de Stad aen den oever / daer hy ſijn v- anden verwachtten. Het leet niet lange daer quam Hanefrop en Hendzich / die hun Heven brochten in den kamp / wel rijke- lijck gewapent / maer Bernier en Florens waren beducht booz hun Weder-partye / maer Hanefrop en Hendzich trooſtenſe /

en

en beloofden hem te ontſetten. Als de par- tijen in den kamp waren / quam de Certs- Biſſchop van Parijs by hun / nam de Eed na de gewoonte / doe quam de Heraut en de Bewaerders vanden kamp / dede upt- gaen die daer in waren / ſonder die dyle die den kamp bechten ſouden. Hanefrop had dyle hondert mannen gelept in een huyg by de plaetſe daer men den kamp bechten ſoude / en beval hun lieden ſo haest als hy ſijn hoorn blies / datſe by hem komen ſou- den / als de kampbewaerders bevolen was dat een pegelijck ſijn beſt doen ſou. Ourſſon nam ſijn Lancier / en ſtaek ſijn Peert met ſporen / quam alſo tegen ſijn vanden met een ſtout hert / reed eerſt op Bernier / en ſtaek hem met ſulcken kracht dooz ſijn Schild en Harnas / dat hy van ſijn Peert moſt vallen. Florens quam van de ander zijde die ſeer de dood van Ourſſon begeerde en gaf hem een groote ſlagh op ſijn Helm / maer den ſlagh ſchade Ourſſon niet. Gy bemaledijde verrader / zepde Ourſſon / gy hebt my valſchelijck belogen / nu ſal ik be- wijſen de ontroowicheyt die ghy my doet. Met deſe woorden toogh Ourſſon ſijn zweerd / en floegh Bernier met ſulcken kracht / dat hy den zadel rupmen moeſten viel ter aerden. Ourſſon ſprong van ſijn peerd / nam Bernier den Helm van ſijn hoofd / ſoude hem den hals afgeſteken heb- ben hadde Florens niet belet / dien Ourſ- ſon ſo floeg / dat hy Bernier begeben moſt. Ourſſon rees op en floeg Bernier het rech- ter ooz af. Doe zepde Ourſſon de Meester die verlaet ſocht behoort te winnen aen de hoop. Daer begoft de Batalie ſeer ſtreng ruffchen de dyle kamp-bechters. Bernier ſette ſijn Helm weder op / en quam met al ſijn magt tegens Ourſſon. Ourſſon dede grooten arbeyt aen deſe twee Broeders te verwinnen / die ſeer wel gewapent waren en moed hadden op Hanefrop en Hendzich die hun hadden beloofte te ontſetten / ſo dat hy Bernier ſeer quetſten / die van ſijn

Peert trad / en floeg Ourſſons Peert een been af dattet ter aerden viel / maer hy die wijs was / ſprong van 't Peert en na Ger- nier tredende / nam ſijn Schild van den hals / en wierp hem ter aerden. Als Flo- rens dit ſag / ſtaek hy ſijn Peert met ſporen om ſijn broeder te ontſetten / en gaf Ourſ- ſon ſulken ſlag op ſijn Helm / dat hy ſup- ſelden. ourſſon liep na Florens / ſloegh 'e Peert dattet dood ter aerden viel / nam de Helm van 't hoofd / hy wiſt hem anders niet te verweeren / dan boozt te loopen / en ſijn hoofd te beſchermen / en ourſſon iſ hem nagelopen. Broeder zepde Bernier dencht u te beſchermen / heden ſal hy van ons oberwommen worden. Met deſe woor- den hebben de Verraders ourſſon ſo ge- ſlagen dat hem het bloed upt 't Harnas quam loopen. Als hy hem dus gequetſt voelde / heeft hy God aengerocpen / ende floeg Florens met de punt van ſijn zweert de eene arm af. Ondertuſſen was Feſone in de kercke ſeer ſchzepende / en bad Godt dat hy haer lief Ourſſon beſchermen wil- de. Het volck was ſeer verwonderd van Ourſſon dat hy alſulcken bromigheyt be- zreef. Florens die ſijn arm verloren had / liet daerom niet Ourſſon te bevechten met al ſijn macht: maer Ourſſon trad agter waerts als of hy wycken ſou / en ter ſton- keerde hy weder / en floeg Florens dat hy dood ter aerden viel / en zepde tot Bernier / valſche verrader gy ſult die gang mede gaen / of gy ſult 't verlaet lieden dat gy ge- bzoutwen hebt. Doe zepde Bernier / anders ſal 't gaen / ghy hebt mijn Broeder doodt geſlagen / ich ſal heden wzaecke nemen. Hanefrop zepde tot ſijn Broeder / onſe ſa- ken gaen qualijk. Ourſſon heeft alrede een verſlage / Bernier ſal ook in 't kort het verlaet doen lijde / daer boozt wy al ons leven ſullen onteert weſen. Broeder zepde Hanefrop (die vol verraderpe was) ſo haest als wy ſien dat Bernier verwonnen iſ / al eer hy die ontdekke ſal / ſullen wy in de

111

kamp

kamp gaen in teken van vriendschap / en Oursfon ende onse Hebe 't hooft afflaen dan sal 't berraet nimmermeer upkomen Oursfon verbaet tot Gernier / gy siet dat gy 't niet langet herden meugt / daerom geeft u op / belijdt u verraderp / ik belobe u dat ik paps sal maken tegen den Coning / en dat hy u senden sal by den Keyser van Griecken mijn Vader . die om mynent wil u daer sal houden. Doe zep Gernier / gy Rabbout u beloften staen my niet aen / ik hebbe een oore berlooren / so soude ik in geen plaetse geacht worden / soo heb ik liever mijn lijf te avontueren / en u te doen sterben een schandelijke doot. Zp mijn trouw septe Oursfon / gy hebt u Meester gebonden / het is u laetsten dagh: is also gegaen tot Gernier / nam hem in sijn armen / hem werpende onder de voet. Doe Hanefrop sagh dat Gernier verwonnen was / heeft hy geroepen: Hebe Oursfon wilt hem niet dooden / wy sien wel dat hy onrecht heeft / daerom sullen wy Justitie doen / belijdt u misdaet. Doen tredende by Gernier / seggende / wy sullen u veer doen by den Coningh dat hy 't u vergeben sal. Mijn Heeren (zepde den Verrader) ik heb het Mes gelept onder het bedde. Met dese woorden toog Hanefrop (die loos was) sijn zweet uyt / en sloegh doot sijn Susters Soon / om dat hy niet vzeeder spreken sou van dat valsche berraet. Doe zepde Hanefrop / laet ons desen verrader aen de Galg doen hangen / want hy het wel verdient heeft. Doe ging hy by Oursfon / seggende liebe Hebe / ik ben seer verblijdt van u victorie. Daer na is Fesone gekomen / die Oursfon vziendrijck in de armen nam en kuste hem. Daer na ontbood Coning Pepijn Oursfon / vzaegde hem of hy oock eenige wonden ontfangen had? daer hy neen op antwoorde / seggende: Ik heb de twee Verraders verwonnen / welker confusie Hanefrop gehoort heeft en heeft Justitie gedaen als een vroom Heer. De Co-

ning met al sijn Heeren heerende weder na Parijs. Hanefrop en Hendrick sepden op dien dag veel goets van Oursfon met den monde / maer metter herten begeerden zp sijn dood. Hun berraet is daer na noch upt gehomen. Nu sal ik dese materie laten / en seggen van Valentijn.

Hoe Valentijn tegen een Serpent vocht / ende dat zelve verwonnen hebende / dede doopen den Coning van Antiochien met al sijn volck.

Het XXXV. Capittel.

Als Valentijn wat geteyt had / en sijn Wonden genesen waren. zep hy / Heer gy weet wat gy my belooft hebt / dat gy in Jesum gelooven soudt / ende u met al u volck laten doopen / indien ik u bescheremde van 't Serpent; nu heeft my God gratie gegeven dat ik het schandelijke Monster verwonnen heb / houd nu u beloften. Edel Ridder zepde den Coning / ik wil myn beloften houden / en gelobe in Jesu. Doe liet den Coning gebieden door al sijn Land / datse gelooven souden in Jesum den Sone des levendigen Gods / en verfakte Mahometers Wet / op poene van 't hooft te verliesen. Van stonden aen ontbood de Coninginne Valentijn in haer kamer / daer hy by haer ging: zp zep de vromighepd en Edelhepd en is in genen Ridder levende die in u is / de vromte sal wel gelukkig wese die gy verkiefen sult / en sal wel mogen seggen datse de vroomste en Edelste Ridder heeft die op aerde leeft / dat ik aen niemant verbonde waer / en indien gy my in u gratie wilt nemen / ik sou my gelukkig achten. vromte zep Valentijn / ik danck u van goede gratie / gy hebt getrouwt een Coning die vroom is / hi is die lief. Ridder zep de vromte / ik heb hem lange lief gehad / maer siet ik u sag is mijn liefde berandert. Als Valentijn die merke-

te /

te / zepde hy / indien de Coningh dat wilt hy sou my ter dood doen brengen: maer indien ghy belijft te beyden tot dat ik mijn Bedebaert gedaen heb te Jerusalem / en 't heplige Gzaf besocht heb / so wil ik in 't wederkeeren / indien de Coning dan niet leeft / u wille doen. De Coninginne ontsteken in liefde / socht niet dan de dood van haer Man. Als de Coning sou gaen slapen heeft de Coninginne een Schale met Wijn genomen / en daer in gedaen al sulck sijn / dat so wie dat gedronken had / sterbe moete: zp betrees den Coning groote liefde / en presenteerde hem die schale met den Wijn. De Coning gebedijde den wijn in den Naem Iesus / die van stonden aen veranderde. Den Coningh die siende / dwongh haer het selve te dinken / of te seggen waerom zp dit gedaen heeft Zp viel op haer knien / biddende genade / seggende: Valentijn heeft 't my geraden om my tot sijn wil te krijgen / 't geen den Coningh geloofde. Zp had den Coningh dat hy Valentijn wilde dooden / 't geen hy belooftde. Als de Coningh dat hoorde was sy seer bedroeft / en dee soo veele in de nacht datse sprack eene van haer secreteste Kamenieren / die sonde zp by Valentijn / om hem te seggen des Conings voornemen / en hoe datse gemist had hem sijn te dinken te geben / en door bedwanck gesep hadde / dattet Valentijn haer geraden had / 't geen de Kamenier heeft gedaen. Als Valentijn hoorde 't verraet daer hy onschuldig af was / zepde hy: O God! wat is een ongetrouwe vrouwe! Nu moet ik door een geyle Overtspeelster reysen als een Verrader; ik wil haer niet beschamen / maer liever uyt dit Coninkrijk reysen. Terstont dee Valentijn sijn Peerden zadelen / en de Poozt open doen / is alsoo gerepft met haest tot datse gekomen sijn op de Haven van der Zee / daer zp een Schip vonden / daer sijn zp ingegaen met den koopman: hy heeft God gebeden dat

hy mogt binden Escleremonde sijn huysvrouw. Als den dagh quam is den Coningh opgestaen / dede vergaderen al sijn Heeren / en zepde: Mijn Heeren ik ben seer verstoort op Valentijn / die om sijn lust te bedrijven mijn Wijs gerade heeft my te vergeben / wilt my raden wat recht ik doen sal / en met wat dood ik hem doen sterben sal. Doe sprak een wijs Heere / ten behoort niet hem te veroorzdeelen in sijn absentie: want die goet recht wil doen / behoort den Misdadigen te hoozen. Doe wiert om Valentijn gesonden / die alweg was / daer de Koning seer bedroeft om was / ende dee sijn volck wapenen om hem te vervolgen.

Hoe Escleremonde als het Jaer om was haer sieck gelliet / om dat den Koningh van Indien haer niet trouwen sou; en hoe Koningh Lucra de dood wrecken wilden van sijn Vader den Koning Trompaert aen den Koning van Indien.

Het XXXVI. Capittel.

W hebben verhaelt hoe den Koning van Indien de Koning Trompaert had om doen brengen / en Escleremonde wel te tracteren / meende haer te trouwen / maer also 't Jaer seer na om was / en sy geen verlossinge vernam / heeftse haer sieck gemaeckt; 't welck den Coning verstaende / seer bedroeft sijnde / haer komen besoecken. Als hy sijn hant op haer hooft wilde leggen / hief zp haer armen en hooft op / of zp hem had willen bijten. De Coning seer verbaert wessende / weech uyt de kamer / en beval haer wel te tracteren: want my dunckt (zep hy) dat haer de herfsenen ontfonken sijn. In desen staet hielt haer Escleremonde langen tijd / datse eerscheen een Beest dan een rebelijck Mensche: zp krabden en beet met de tanden al

4

dat

dat haer vermaecken wilde / so datse alleen bleef in haer kamer besloten / en dooz een denker wert haer eeten en drinken gegeven. In die staet quam de Coning haer besien / seggende: Hoe qualijk gater met u Persoon / neemt doch een wepnig patientie / en sijt so onberduldig niet. Als zy den Coning hoorde spreken / zellet zy haer of zy 't niet verstaen hadt / maar bedreef meer sotticheyt / viel tegen de wand en tegen de Schoorsteen maecte haer aensicht so zwart als een Doorn / somtijds gaf zy een soet lachjen / daer na een breeffelich sichten; dit dedese al om haer eer te bewaren. By mijn Godt Mahon zep den Coningh / sulke siechten heb ik noopt gesien / ick wil datse gezocht sal worden booz Mahon / en sullen hem bidden dat hy haer helven wil; 't geen gedaen werdt / maer hoese nader quam / hoese meer gillen bedreef. Als den Coning sag dattet niet en hulp / dede hyse weder in haer kamer brengen / zy behielt de materie tot datse van Valentijn gebonden wiert / als gy nu hooren sult. Valentijn hakende na sijn Lief / heeft dooz menig Landt gerepft met Pacolet / die hem niet begeben wilde: zy reden so ver datse quamen in Esclardpen / 't welck was 't koninkryk van Coninck Trompaert / a's booren gesepft is. Sy vzaegden na Coning Trompaert / haer werde gesepft dat hy gedoot was in groot Indien / en dat sijn Dore sijn dood wyreken wil met twaelf Coningen. Pacolet vzaegde sijn Waert van Coning Luera voortkomen: de Weert vertelde hem hoe hy beloofst hadde ten Wybte te nemen Coning Brandesiers Dochter / dewelcke te voren hadde den Coning van Antiochien / die by den Coning Brandesier gedoot is. Van dese tydlinge was Valentijn seer verwondert / vzaegde sijnen Waert / waer is de Vrouw gebleven / die Trompaert mee vzocht / daer hy af wist. Als Valentijn die verstaen had / is hy ge-

repft na Esclardpen / om den Coningh Luera te gaen dienen / ende sijn Esclermonde te binden.

Hoe Coning Luera trouwde de schoone Hofmonde / ende hoe Valentijn verlaste een Dochter upt de handen eens Sarazyns / die hy verkrachten wilde.

Het XXXVII. Capittel.

S den Coning Luera was in de Stadt van Esclardpen gekomen / quam daer ook den Coningh Brandesier niet sijn Dochter Hofmonde. Als de Coningh Luera dat vernam / is hy met groote triumphe haer te gemoet gegaen: maer Hofmonde was bedroeft / want zy den Coning Luera niet gesint en hadde / maer dacht altyd op Valentijn. Sy werdt geslepft in 't koninghlyk Paleys / in 't boozkeel van Mahon / daer trouwde Coning Luera Hofmonde. Valentijn repfende na Esclardpen / is gekomen in een schoone Bosch / dat groen en genorghlyck was / daer hy hoorde een vrouwe deerlyck roepen / zepde tot Pacolet: Laet ons wat aenrijden / wy sullen groote Nelmisse doen haer te ontfetten. Heer / zepde Pacolet / laet de vrou / en moept u niet haer niet / gy weet niet wat 'er is. Pacolet / zep Valentijn / gy spreekt onwijsfelyck / 't en is geen vroom Man die de vrouwen niet en helpt. Doen staken zy haer peerden met sporen / en sijn ghemmen daer zy de vrou vonden / die een Sarazyn ontfieren wilde. Heer Ridder laet staen u vooznemen / zep Valentijn / want de vrouwe tot u niet gesint is. By Mahon zepde de Sarazyn / ik wil te gen u stryden / om dat gy my belet mijn wil te doen: met dese woorden is hy op sijn peert geseten / dat daer stont aen een boom gebonden / heeft de Lancel in de handt genomen / en van malkander greden / gevende malkander een tecken. Valentijn heeft

heeft 't Peert de sporen gegeben / en de Sarazynen soo getrefte / dat de Lancel ghyng dooz 't Parnas in 't lijf / dat hy dood ter aerden viel. Doen gaende by de Jonkvrou en zep: Vrouw nu zijt gy verlost van u vromant / wilt so wel doend dat ghy my segt hoe hy u in dit bosch gezocht heeft: och Heer zep de vrou / ick sal u de waerheyt seggen; gister avond quam hy logeren in mijn vaders huys / die heeft hy vermoort / doe heeft hy my genomen en hier gebracht om mijn eer te benemen / 't welck ghy beschut hebt / dies gy met my doen meugt wat u belieft. Vrouw zepde Valentijn / dooz my sal u lichaem niet onteert worden / zrecht wederom in u huys / en denkt om wel te doen. Doe verliet Valentijn de Maget en reed na Esclardpen. 't Volck van de Sarazynen quame by hun Weesier / die se dood vonden leggen onder de boom; dus zy verchzicht na den Coning gingen / seggende: O Majestept / den Maerschalk die gy soo lief had / is heden van de Doozdenaers in 't Volck vermoort. Den Coning liet datelijck veel volcks upt de Stadt rijden om de Doozdenaers te forcken / die Valentijn sagen komen / die daer met al sijn volck als een Doozdenaer gebangen wert. Nu was de schoone Hofmonde in dit Kasteel / dewelcke Valentijn hiende / en dooz de groote liefde die zy hem toedroegh / is g'gaen by den Coning / en zepde: Heer Coningh / wacht u wel dat gy desen Ridder niet en doot: Ick zweer u dat hy is de vroomste Ridder die gy onder al u Ridderen hebt: Gy is Valentijn / die dooz sijn vromigheyt het Serpent doode booz Antiochien / wilt hem in u dienst houden. Vrouw zepde Coning / ik heb menig Man hooren spreken van sijn vromigheyt / ick moet hem doen roepen / en zepde: Ridder hebt geen breefe dooz sterben / gy moet my dienen / en sult gaen in groot Indien / en seggen den Coningh van mijnent wegen / dat ick berepft ben met al mijn Macht de

dood te wyreken van mijn Heer Vader / Coning Trompaert / die hy schandelijck heeft doen dooden. Gy sult hem sommet en in 't Paleys te komen met een koozde om den hals / en dan te ontfangen sulck gozdeel als myn Heeren wijfen sullen. Heer Coning zepde Valentijn / ik sal de boodschap doen dat gy my bedanken sult.

Hoe Valentijn toogh na Indien den Coning te ontfangen van wegen den Coning Luera / ende hoe Hofmonde hem eer ring mede gaf / daer hy sijn leven mede salbeerde.

Het XXXVIII. Capittel.

Als Hofmonde sag dat Valentijn besrept was om te repfen na Indien / soo heeftse haer Jonkvrouwen gerocpen / en liet Valentijn halen. Als hy gekomen was / zepde de vrou: Welckom moet gy sijn / ik heb groote begeerte gehad u te sien. Edel Vrouw zepde Valentijn / so heb ik ook gehad / de saken sijn seer verkeert sint ik u laetse sagh / ik heb verstaen dat uw Man dood is / en dat gy weder gehoud zijt aen dese / ik was by den Coning beschuldigt van verract / daer dooz ik in groot perijhel was. Dat is waer zep zy / daerken ik my schuldig in; maer nu sal ik de sante versoenen. Hoewel mijn vader my gegeben heeft Coning Luera / die rijck en machtig is / so sal ik hem nimmermeer lief hebben want hy is een verrader. So haest als ghy in mijn Paleys gekomen zijt / is hy jaloers geworden: want al die Bodent die hy haer send / is 'er noopt een weder gekeert / wantse den Coning van Indien al laet doden. Niet lang is 't geleden dat my den Coningh van Indien versocht tot een vrouwe / maer mijn vader heeft my gewepgert / en gegeben den Coning Luera. Den Coning van Indien heeft my gesonden een kostelijck Ring / die ik ter liefde

van hem bewaer; ende om dat ik sie de valsheid van mijn Man/ sal ik u helpen om dit prijsel te ontgaen. Als gy sijt booz den Coningh van Indien/ so sult gy hem groeten van mijnent wegen/ als mijn secreete Bode en hem seggen dat mijn Vader my gegeven heeft den Coning Lucra tegen mijn danck/ maer dat ik hem niet heb vergeten/ en dat ik middel vinden sal met den Coning Lucra dooz Indien te komen/ zo sal in sijn macht wesen my te krijgen: op dat hy niet en twijffele/ sult gy hem desen rinch presentieren van mijnent wegen.

Hoe Valentijn zijn boodtschap dede aen den Coning van Indien van des Coning Lucra wegen/ en van de antwoorde die hem den Coning gaf.

Het XXXIX. Capittel.

Als Valentijn was booz 't Hof van den Coning/ is hy gegaen in de Zael daer den Coningh sat/ vergeselschapt met sijn drie Coningen/ die hem seer fellyk aensagen/ en de een septe: Mahon de Dupbel heeft u hier gebracht/ zijt gy niet een Dienaer van den Coning Lucra? Heer Coning septe Valentijn/ ik sal niet liegen/ ik bzing u tyding van de schoone Hofsemonde/ daer af gy verbljdt sult wesen. Bode septe de Coning/ ik seg u in spijt van den Coning Lucra/ sou ik u hebben doen dooden/ maer om de liefde van haer/ daer af gy my tydinge bzingt/ sal ik u lijf bersekeren/ indien gy my eenige sekeren bewijst. Valentijn septe/ het is waerachtig dat ik ben een Bode van Coning Lucra/ die my alhier gesonden heeft; en laet u weten om den doot te vzeercken van sijn Vader Coning Trompaert/ so sult gy komen in sijn Stadt Esclardpen/ in u binnen klederen/ met een hoodde om den hals/ als een verrader en openbaren

Boozdenaer booz sijn Coninglijke Boogenthept/ om u Sententie te ontfangen. Indien gy niet en wilt komen/ so laet hy u weten/ dat hy sal in korten tijd in u Land komen/ bzingden en verdriven u' Steden en Onderfaten; dat heeft hy gezworen sijnen God Jupiter en Mahon/ hy sal Mannen/ Wijs/ Kinderen ten zweerde geben. Bode septe de Coning/ ik heb u wel berstaen/ ik mach geen werck van de Coning Lucra sijn quaethept/ op dese maniere sal ik u geben een bysc/ die gy hem bzingen sult. Du seght my de boodtschap van Hofsemonde/ want ik boden al haer bemin. Heer Coning septe Valentijn/ ten bebele van hare Hofsekte/ so groete ik u van haer wegen/ als een secreet Dienaer/ en getrou vziend. Spontbiedt u datse weder gehoudt is aen Coning Lucra/ dat tegen haer danck is/ want zy is ontsteken met u liefde: indien gy haer verseygen wilt tot een vrou so heeft zy gezept dat zy hier komen sal met haer Man in 't geselschap/ mooght gy praetijck binden om haer te krijgen. Zy Mahon/ septe de Coning/ die tyding behaegt my wel/ daer ik blijde om ben/ Heer Coningh septe de Valentijn/ siet desen rinch die gy haer hebt gegeven/ dewelcke zy u send tot een teken: Mijn vziend septe den Coning/ ik ken de ring wel/ nu gaet eten en bzingken en maect goet cleer/ ik sal doen schryben een Bysc/ dien gy bzingen sult Coning Lucra booz een antwoorde. Valentijn wierdt hooglyck gedient: hy bzaegde de Edelheden na Escleremorde/ of daer in 't Land een Kersten vrou was? men septe hem ja. Doe quam de Coning die Valentijn bzingen gaf/ daer hy mee weg trok. Och laen! hy wist niet dat sijn Licffe in dat land was/ so na hy hem/ die Gode bad dat zy doch tydinge mogt krijzen van haer lief Valentijn.

Hoe Valentijn wederkeerde in Es-

Esclardpen/ met het an'woort van den Coningh van groot Indien/ ende hoe Coningh Lucra na hem toe boert met veel volchs.

Het XL. Capittel.

Met groeter blijdschap keerde Valentijn na de Haven daer 't Schip lagh seggende tegen de Schippers/ laet ons weder keeren in Esclardpen/ ik heb mijn boodtschap gedaen/ daer ick Godt af dancke. Doe septe een van de Officieren wy zijn wel verwondert/ want niemant een Bode heeft sien wederkeeren. Valentijn antwoorde/ die Godt helpen wil mag niemant deeren. Dus zijn zy in korten tijd wederom gekomen in Esclardpen. Valentijn gingh ter stont na het Paleys/ daer hy den Coningh Lucra vand met den Coningh Brandesier/ en veertien Admiraalen/ die daer gekomen waren om hem te helpen tegen den Coningh van groot Indien/ zy waren van Valentijns wederkomst seer verwondert. Coning Lucra bzaegde Valentijn hoe 't hem gegaen was? daer op hy antwoorde/ hy acht u niet meer als een stros/ hy is sel en hoveerdig: indien gy daer gaen wilt/ hy heeft groote begerte u daer te ontfangen/ en desen Bysc send hy u/ daer dooz gy sijn hert weten meugt. Als Coning Lucra en Brandesier den Bysc verstaen hadden/ so zweerdense hy Mahon en Kollijn/ datse wierdt hooglyck gedient: of sy souden den Coningh van Indien levende of dood hebben; zy deden hun volck gereed maken/ en 's anderen daegs op de Zee begaven wel met hondert duysent mannen. Als Hofsemonde verstont datse repen souden heeft zy den Coning gebeden datse mee mocht/ dat hy consenteerde en hem na maris berouwde. De Koninginne Hofsemonde/ siende den Coning van Indien komen (want zy hem wel kende aen 't wa-

pen) so is zy uit de Tent gegaen den Coning te gemoet 't welck hy merckende so staek hy sijn Peert met sporen/ is hy haer gekomen/ en heeft se van sonden aen op sijn Peert geset. De vrouwe septe tot de Coningh van Indien: Weet Coningh welkcom moet gy wesen/ op zijt de geene die ik soo lange tijd begeert heb/ sint de tijd dat gy na my stont/ maer mijn Vader my gehordt heeft aen Coning Lucra tegen mijn danck/ nu mach hy wel seggen dat hy al sijn vzeugd heeft gehad van my/ die hy nimmermeer hebben sal: want nu ick u heb gebonden/ so begeert ick geen ander dan u Edelhept. Vrouwe septe de Coningh hebt geen sojge/ want ick u nimmermeer verlaten sal/ sal u binnen drie dagen maken Koninginne van groot Indien. Met dese woorden is de Coningh met haer gereden na de Stad toe. De Jonckvrouwen bedzeven groot misbaer/ en zijn by den Coningh Lucra gegaen/ seggende dat de Koningin genomen was. Dwijge septe de Coningh/ die een quaet Wyf berliest heeft kleyne schade. Doe is hy by den Coningh Brandesier gegaen/ seggende Heer Coningh uw dochter behoort wel een quaet leven te hebben/ want zy vereenigt is met mijn vrant. Schoonsonne septe Brandesier/ ick sal desen dagh waecke nemen van den Verrader die mijn Dochter heeft genomen. Doe heeft Coning Brandesier sijn Peert met sporen geslagen/ om den Coning van Indien te vervolgen met menigte van Edelen/ daer Valentijn mede by was/ staek sijn Peert met sporen/ en septe tot Pacolet: 't is tijdt dat gy u konst doont/ doe dede Pacolet een groote konst/ als dat den Coningh van Indien docht dat booz hem stont een groot Bosch/ dat wel diek was van hout/ en seheenen groote Biberen die seer wijdt en diep waren: doe was hy soo verbaert om gebangen te worden dat hy de Vrouwe van sijn Peert sette om

richter met haer wech te komen: maer Valentijn was daer by/ die tot haer zepde: Edel Vrouw ghyp moet met myn gaen/ want gy hebt my beloofd dat ik u liefde verkrijgen sou. Sp antwoorde/ ha Valentijn ik behoef u niet lief te hebben: doen ik u bad om liefde/ doe ontfepde gy my/ maer nu ik gemist heb in myn booznemen/ so gebe ik my in u handen/ inden gy my peys maken meugt by den Coning Lucra. Doe heeft hy de Vrouw gelepd voor Coning Lucra seggende: Heer Coning siet hier Hofemonde u huybzouwe die geboort was van den Coning van Indien. Heer zepde de vrouw/ hy heeft u die waerheyt geseyt/ als de batalie begon/ sag ich na myn herten een Ridder/ die ick meende dat eene van uwe had geweest/ die quam om my te bewaren: soo ben ick hem te gemoed gegaen/ en sonder my pers te seggen/ heeft hy my doen sieten op sijn Peer. Doen ick merchte dat ick verraden was/ nam ik hem by sijn hant/ en heb hem also in 't aengesicht gekhapt/ dat hy my by sorsen moest laten van den Peerde. Doe ben ick van den Ridder ontfet. De Vrouw dede Valentijn groote vryndschap/ om dat hy haer verlost hadde/ maer in 't herte hate zy hem/ want zy wel gewilt had dat de sake booztgegaen hadden.

Hoe Hofemonde ptractiseerde dat zy gebragt werd by den Coning van Indien.

Het XLI. Capittel.

DE Coningin Hofemonde geheel 'onvreden zijnde/ dat haer booznemen niet volbracht was/ heeft niet gerust/ maer secretelijck den Coning van Indien ontboden/ dat hy den derden dag daer na haer toelleggen sou/ datse met wepnigh volck omtrent de stad soude komen spanneren/ daerom men wel mach seggen/

dat 't boose booznemen eener vrouwe quaderlijck te beletten is. Den derden dage gekomen zijnde/ is hy gesceten op eene Celle om haer wat te vermaken/ en de Stadt te besien: 't welck den Coning van Indien getwaer wordende/ is dooz een kleyn Pooziken uptgereden met eenige Ridders/ nemende de Celle daer de Coningin op sat by den toom/ seggende: Alesie gy moet met my in de Stadt/ en voerde haer met grooster blydichap binnen/ alwaer hy haer dien selfden dag noch trouwden/ en wan die nacht aen haer een Sone/ die hy Epbaster liet heeten/ die de Stadt van Jerusalem noch besat. De Coning Lucra dit hoorende/ sepe: Die wy myn Wyf weder bzingt sal ik Beneschael maken/ en Dester van mijn Hof. Parolet sepe tot Valentijn/ ick weeter u aen te helpen. Valentijn zepde neen. De Coning Lucra was seer bedroeft/ siende dat hy sijn vrouwe verloten hadde: maer Coning Brandesier boozte hem zweerende van daer niet te reysen of hy sou sijn wzake nemen/ maer het berging anders/ want op dien selfden dag quam daer een Bode/ en zepde: Heer Coning daer is quade tijdinge: Coningh Pepijn van Branchrepe/ met de Doon van den Kesper van Gstecken/ die in u gevanckenisse leyt/ zijn gekomen met een groot Heer in 't Land/ en hebben verdozben Steden/ Pozzen en Kasteelen/ hebben beleert de groote Stad van Angorien/ in welke u Vrouw bevallen is van een schoone Sone. Als Brandesier dese tijdinge hoorde/ is hy gegaen by den Coning Lucra/ seggende: siet hier een Bode/ die my tijdinge bzingt dat de Francospen zijn in mijn land gevallen/ daerom is 't van node dat ik wech reyse/ om dat te beschermen; gy sult een Bode senden aen den Coning van Indien/ dat hy u weder geft u huybzou/ op sulcken conditie dat gy hem vergeben sult de dood van u Dader/ en dan sult gy opzeken. Ridders

zepde

zepde den Coning/ gy spreect als een vroum Man/ u woorden behagen my w' gy sult Coning Lucra tot antwoort geuen: Indien hy een Vrouw van doen heeft hy soekt die/ ick hou mijn Lief Hofemonde. Heer Ridder zepde Vrouw/ groet my mijn Dader/ en segt hem dat hy de schult heeft/ hy wist dat ick Coning Lucra niet hebben wilde/ en segt Coning Lucra dat hy niet meer op my en passe. Goele Vrouw zepde Valentijn/ u boodschap sal ick doen/ en heeft oorlof genomen/ en is gekomen in 't Heer by de Coning Lucra/ hem seggende de antwoorde van den Coning van Indien/ daer by boegende: gy moogt wel een ander kiesen/ den Coning van Indien die heeft Hofemonde getrouwt/ daer hy alle nagten by slaept. Als Coning Lucra dat hoorde toog hy upt sijn hant en wrong sijn handen Dozen Brandesier/ Schoon sone/ van desen spijt ben ik seer bedroeft/ maer op dese tijd mag ik u niet helpen.

Hoe Coning Lucra soo veel dede dat Coning Brandesier by hem bleef ende hoe dat hy Valentijn sond naer de Stad van Angorien tege den Coning Pepijn.

Het XLII. Capittel.

Als Coning Lucra berstont dat Coningh Brandesier hem begeben wilde/ was hy seer bedroeft/ en zepde: Heer Coning/ gy weet dat gy my beloofd hebt te helpen wreken de schande die my gedaen heeft den Coning van Indien. Dat is waer zepde Coning Brandesier/ 't is my leet dat ik mijn beloften niet houden en mach/ nu sal ik u seggen wat wy doen sullen zepde Coning Lucra/ ik sal Valentijn en u Dom Margalant senden met een groote macht om de Stadt Angorien te ontfetten/ en gy sult belieben hier te

blijbe/ 't welck aen beyde zepden geconsenteert is: Doe hebben zy Valentijn en Coning Margalant/ met twee hondert dupsent Mannen van Wapenen te Schrey doen gaen/ en hebben de wint tot hun begeren gehad/ datse in korten tyt gekomen sijn in de Haven van Angorien/ maer eer zy in de Haven quam/ seg Valentijn een hoogen Toeren in 't Vosten/ die gedeckt was met Latoenen. Doe vragde hy de Schippers wat Plaetse het was? Zy zepden dattet genaemt was het sterck Kasteel/ en vertelden hem boozs de gelegentheit daer van ook dat Coning Brandesier aldaer bewaerde sijn Dochter Salasie. Als Valentijn dit hoorde/ nam hy booz de schoone Vrouw te gaen besien/ so sijn zy gekomen by Angorien. De Kerstenen deden groote neer sighept om de Stadt te bestozmen/ maer daer was binnen een Admirael genaemt Vulant/ die alle dag uptbiel en groote schade dede. De Coning Margalant sag 't Heer van de Kerstenen/ zepde hy tot Valentijn/ laet ons beraden wat wy doen sullen/ ick sie dat de Kerstenen seer sterck sijn. Heer Coningh zepde Valentijn/ laet ons een Bode senden in de Stadt Angorien/ dat wy hier gekomen sijn/ en zy moegen uptballen op de Kerstenen aen een zepde: dan sullen wy aen de ander zepde aen komen/ soo sullen wyse vangen; 't geen bestoten wiert/ daer wierde Parolet na toe gevonden om den boodschap te doen/ maer in plaets dat hy gaen sou in de Stadt/ ging hy in 't Leger van de Christenen by Coning Pepijn ende Outfion/ die hy al sijn abon uen vertelde/ die zy in het reysen gehad hadden. En dat hy niet vernemen kon van Gfeteremonde/ verhaelde mede dat sijn Broeder Valentijn en Margalant hier gevonden sijn van den Coning Lucra en Brandesier/ om u te verjagen upt den Lande/ niet sulden zy my geloven wist/ sal van de twee hondert dupsent die hier gehoomen sijn/ niet

een

een wederom keeren / het sijn vermaledijde
Ponden. Mijn vriend zeyde Oursson / in
de Name Gods / indien gy dat doet / so
hebt gy van u leven nooyt so veel eeren be-
gaen / ghy sult facti'stie daer aen doen.
God sal 't u vergelden.

Hoe Pacolet by sijn konst dede
dooden de Sarazijnen van Brandesier /
dien haer gesonden hadde.

Het XLIII. Capittel.

Het zeyde Pacolet tot Oursson / ick
ben een Dienaer van u Broeder en
van u / hoor hoe ick 't toelaggen sal / doet
u volck dese nacht wapenen / steltse in or-
dinantie / ick sal u Broeder Valentijn in
sijn Tenten doen bliguen / ende sal de Sa-
razijnen in eenen vasten slaep maken / dan
sult gy 't buyz in de Cente steke / slaen
al dood dat gy vind. Met dese woorden
sijn Oursson en Pacolet gegaen by den
Coning Pepijn om te vertellen het op-
set / die wel te vreden was als hy dat
hoorden. Als Pacolet gegeten had nam
hy oorlof / en tepsde na Angorien / om
sijn boodschap te doen / op dat den Co-
ningh Margalant een seken bzingen sou-
de als hy in de Stadt quam. In 't Pa-
lejs daer hy den Admirael Bzulant vant /
die hy aensprack / seggende: Weer Womi-
rael / weet dat wy van den Coning Bran-
desier hier gesonden sijn met twee hondert
duysent Mannen / om u te ontfetten / en
Coning Margalant ontbied u / dat gy
morgen met den dage u volck rebe hebt / en
de Kerstenen bespringen sal uyt de Stad
hy sal met sijn Pez van achteren komen /
dan mogen zy ons niet ontkomen. Als
den dag aengekomen was / dede de Ad-
mirael Bzulant sijn volck wapenen / als
Pacolet geseyt hadde / en sijn uyt de Stadt
getreft om Coning Pepijn te bevechten
maer de Kerstenen die van hun wel wi-
step / sijn haer te moed gekomen / en hozt

onder malkander gemengt. Daer begof
den strijd seer zwaer / 't getucht was seer
groot om horen / daer mocht men horen /
menig Trompet en Oliphant voeren /
daer men mede vecht / daer werd menig
Spere en Lancie gebrooken en de Schildt
doozhoutwen / en menig Man ter aerde
gewozzen / ende menig Varnasch gebro-
ken / en Lichamen ter aerden dood geval-
len. Als den Admirael Bzulant sag dat
de Kerstenen so grooten schade onder sijn
volck deden / is hy gekomen als een rasen-
de Man / met de Lancie in de hand tegen
een Ridder / en heeft hem so getreft dat de
Lancie dooz sijn Lijf gingh / dat hy doode
ter aerden viel / hy doode noch Gerard
van Parijs / en Robert van Normandpen
die sloeg hy 't rechter been af / en noch
tien vrome Ridders. Dit sag Coning
Pepijn / die heeft een Lancie genomen en
sijn peert met spozen gesteken / en is met al
sijn Macht gekomen tegen den Admirael /
die stach hy dooz Longe en Leber / dat hy
dood ter aerde viel. Als de Sarazijnen
sage dat den Admirael dood was / waren se
seer bedroeft / en keerden nade Stadt om
die te bewaren. De Christenen meenden
met eenen de Stadt in te nemen / maer die
van binnen schooten so gewelddigh datse
daer van moesten wijchen / het welck
Coning Pepijn merckende / heeft met
haesten de Brachten gebult / en also de
Stadt ingenomen / slaende al dood dat zy
in de Wapenen vonden.

Hoe Valentijn weder keerden
dooz Indien / by den Coning Brande-
sier / die met hem boerde des Conings
Margalants doode Lichaem.

Het XLIV. Capittel.

Als de Stadt van Angorien van de
Christenen ingenomen was / heeft
Valentijn 't doode Lichaem van Coning

Margalant in een Ioden Kist doen leggen
en te scheepe doen bzingen / en is met tien
duysent Mannen / die overgebleven wa-
ren / gekeert by den Coning Lucra en
Brandesier. Als Valentijn aen lant was /
dede hy Margalants doode lichaem vce-
ren booz de Cente van Coning Brande-
sier / dewelcke sat en schaechte tegen Co-
ning Lucra / vergeselschap met 15 Co-
ningen. So haest als Coning Brande-
sier Valentijn sagh / vzeegde hy hoe de
Batalle ge-eyndigt was / die hem alles
verhaelde / en wces het doode lichaem van
sijn Gem. Doe wierde Brandesier als
rasende / ende seyde: Va Valentijn ick sie
wel dat gy mijn volck doen sterben hebt.
By mijn trouw zey Valentijn / dat is qua-
lyk gesproken / ick ben daer niet schuldigh /
was daer yemant die my dat aenseggen
wilde / ick wou een kamp tegen hem aen-
nemen. By Mahon seyde Coning Lu-
cra / van hem behoest men dat niet te seg-
gen / hadde hy berraet willen doen / hy had
hier niet weder gekomen. Die van de stad
hebben dese tijdinge gehoozt / daer zy in
verblijd waren. Den Coning van Indien
dede sijn volck wapenen / ende quamen
uyt de stad met veertig duysent Man.
Als Coning Brandesier hoorde dat die
van Indien uytquamen / dede hy sijn
volck wapenen / en quamen in batalien.
Valentijn was mede in dien strijd / die aen
alle zijden groot wonder dee / en verfloeg
al die hem te moet quamen. Hy is so beer
getreden in de batalle / dat hy by den Co-
ning van Indien gekomen is / en heeft
hem soo grooten slag gegeven / dat hy
van sijn Paert moest vallen. Als Paco-
let sag dat hy ter aerden lag / is hy met
meer anderen gekomen by den Coning /
ende hebben hem gebracht in de Tent van
Coning Brandesier. Als die hoorde dat
Valentijn gevangen had den Coning van
Indien / soo heeft hy met luyder stemme
tot sijn volck geroyzen: Myn Peeren /

wy sullen heden victorie hebben op onse
vanden: Ik zwoer by mijn God Ma-
hon / dat ick nu booztaen de goede ridder
Valentijn niet lasteren sal. Hier dooz heeft
de Coning Brandesier / en den Coning
Lucra met al hun volck een moed gemo-
men / en zy in den strijd gereden sterker
dan oopt te voren / soo datse verfloegen
meer dan dertig duysent Mannen. Als
de Maerschalck van Indien dit groot ver-
lies sag / dse hy de Trompetten slaen om
te vertrecken. Als Coning Brandesier
en Lucra sagen dat zy de blucht namen /
zijne hun nagevolgt met al haer macht /
en eer zy in de Stad quamen / worden
daer meer dan tien duysent Mannen ver-
slagen.

Hoe Valentijn tijdinge hoorde van
sijn Vader / den Keyser van Con-
stantinopolen / en hoe Pacolet uyt hielp
den Coning van Indien / en hem den
Coningh Brandesier gevangen le-
verde.

Het XLV. Capittel.

Te selbet upren als Coning Lucra
de Coningh van Indien met 'er doode
bzeegde / quam daer een Bode aen de Co-
ning Brandesier / die hem tijdinge bracht
dat Coning Pepijn de stad van Ango-
rien ingenomen / alle Inwoonders met
den zwoerde omgebracht had. By Mahon
zeyde Coning Brandesier / dit zijn quade
tijdinge / want het de schoonste Stad is
van myn rijk / maer nu wy die Coning
van Indien hebben / sullen hier haest re-
eynde maken / en zeyde tot Lucra: Laec-
ong desen Betrader moegen ter doodbz-
ngen / dan sullen wy keeren na Angorien
tegen de Francospen / die myn Lant ver-
derben / en nemen wzaech: Ik heb den
Keyser van Griecken in myn sterk Ka-
steel / met den Goenen ridder die ons wet-

gelastert heeft / die sal ik doen hangen bin-
nen veertien dagen. Valentijn was seer
blijde dat hy hoorde van sijn Vader spreec-
ken / dede een teken aen Pacolet dat 't ijd
was om sijn konsten te toonen / badt in
hem selven Godt dat hy sijn Vader wilde
bewaren van 't perijchel daer hy in was.
Ick sal geen blijdschap hebben voor dat ik
hem verloft sal hebben. Den Coning van
Indien sogh Valentijn aen / en zepde in
hem selven: vermaledijdt moet wesen de
upre dat ik u oopt liet gaen uyt mijn han-
den dat ik u niet dede sterben / ik sou noopt
in dese zorgen geweest hebben als ik nu ben.
Doe liet Coning Lucca hondert Sara-
zyinen komen / wel gewapent / en heeft ge-
sept: Siet dat gy desen Verrader wel be-
waert op poene van u lijf / want so haest
den dag aengekomen is sal ik hem doen
hangen. De Ridder die den Coning van
Indien te bewaren hadden / beden een
groot byer maken voor 't Pabelsoen daer
hy in gebonden was. Pacolet is mee ge-
gaen in hun Tente / als of hy mede hadde
willen waechen om den tyd te verbyven.
Het leet niet lang / Pacolet dede sijn konst
in sulker manieren / dat hyse dede vallen op
der aerden slapen oft zy dood geweest had-
den. Doen ging hy tot den Coning van
Indien / die hy ontbood / en zepde hem:
Edel Heer / neem een moed / ik ben uwen
grooten Godt Mahon / die op der Aerde
is gekomen om u te helpen / om dat gy
my lange gedient hebt / so wil ik u niet
ongetroost laten: gy sult gaen in u Stadt
van Indien in u Paleys / sonder pemaent
in der seggen / gy sult met u nemen den
Coning Brandesier / die gy houden sult
in u gebanckenis datter niemand af weten
sal. O mijn Heer / zepde den Coning
van Indien / waer mede hebbe ik dit ver-
dient / dat gy zijt gekomen op der Aerden
om my te beschermen van mijn dood by-
and? Heer Coning zepde Pacolet / set u
betrouwen op mijn / ik sal u in de Stad

lyden sonder zorg / dan mooghy met u
vanden doen al wat u belieben sal; boven
al bevele ik u dat gy doen sult den raed
van u Puyssrou / ging also in de Tente
van Brandesier / die hy nebrong al het volck
in slaep toberde / en deed dat Brandesier op
skont / slapende toog zyn hoosen / schoenen
en klederen aen / en zepde tot den Coning
van Indien: Ons God is hier gekomen /
ik wil met u gaen in u Paleys / en doen
al wat u belieben sal. Doe viel de Coning
van Indien op sijn knien / ende zepde: O
Wogende Heer toont gy u mirakel! Doe
nam Pacolet twee schoone Paerden / daer
hy op dede sitten den Coning van Indi-
en / en den Coning Brandesier. Pacolet
zepde / hond den Coning Brandesier wel
vast / ick sal op het ander Peert gaen sit-
ten / en sal u vzenge in de Stad van In-
dien. Also sijn zy gereden voor de Stad
daer Pacolet oorlof nam: De Coning
clep aen de Wachters met luyder stemme /
doet op de Poort / ik ben u Coning die
Mahon verlost heeft. Als de wachters
dit hoorden / zyn sy gelopen tot de Stede-
honder / en hebben hem de tydinge gesept /
die den Coning ingelaten hebben en zyn
in 't Paleys gegaen. Als Hofemonde den
Coning vernam / heeft sy hem welkoma
geheten en zepde: Heer Coning / segt my
hoe gy mijn Vader hier gebracht hebt?
Is den peys gemarckt tusschen hem en u?
Heen seyde de Coning: her gaet wel an-
ders. In dese nacht als ick lag en slap /
heeft mijn Godt Mahon geopenbaert /
die dooz sijn grondeloose barmhertigheyt
my gelebert heeft uyt de handen van mijn
vanden / en u vader den Coning Bran-
desier. Doe wert de Coning ontwaecht /
seggende tot den Coning van Indien:
Hoe mag dit wesen / hoe ben ik hier ge-
komen? Heen / zep de Coning van In-
dien / Godt Mahon wil dat wy samen
vereenigen / en een goede Peys maeken.
By mynder trouw / zep Coning Bran-
desier /

desier / ick had liever te sterben dan met u
vereenigen / laet my gaen by mijn volck.
De Coning van Indien zepde / dat en sal
ick niet doen; dus was de Coning Bran-
desier in de Stadt in groot verdriet / als
hy sag dat hy gebangen was. De hondert
Sarazyinen die den Coning van Indien
bewaren souden / lagen noch op der aerden
en slapen. Als de dag gekomen was / is
Coning Lucca opgestaen / en ging na
de Tente daer hy den Coning van Indien
gelaten had. De Sarazyinen wacher ge-
worden zijnde / zepden: Wy zijn beco-
bert geweest / want wy onsen Coning be-
laten hebben. Valentijn riep Pacolet en
zepde / ick sal mijn niet verbliden voor ick
mijn Vader gebonden heb / en ick hope dat
ick oock Esclermonde gebonden sou heb-
ben / maer ick gelobe dat zy doot is /
daerom wilt ik gaen by den Coning Pe-
pijn. Dit is wel zepde Pacolet / wy sullen
eerst gaen by 't stekel Kasteel daer de Key-
ser gebangen leyt / en hope met mijn konst
u den Keyser te leveren. Valentijn heeft
verlof genomen / en is met sijn volck te
schepe gegaen / om sijn opset te vol-
bringen.

Hoe Hanefrop en Hendrick ver-
raden den Coning Pepijn hun Vader /
met de twaelf Genoen.

Het XLVI. Capittel.

O P een nacht als Coning Pepijn te
ruste was / openbaerde hem in een
droom die drie Nagels / daer mede Chri-
stus an 't kruys genagelt was / ende de
Lancie daer zyn zijde mede geoyent was
ende een Plester singende een Lof sangh
by 't graf. Als hy nu in 't Hof by sijn Ve-
ren was / heeft den Coning van Indien
sien geopenbaert / seggende dattet voor
eenen droom te houden was / bewyl sulchs
tot drie mael hem verschene was / daer uyt

hy besloot dat hy de D. plaetse tot Jerusa-
lem soude besoecken. De Heeren dit ver-
staende / zijnder wel brel geweest die niet
begeeren te reysen / en vooral was Our-
flon d'eerste / seggende: Heer koningh in-
dien u belieft sal ik mede reysen / alsoo
oock Willoen Dangler / en de twaelf Ge-
noten / daer af den Coning hun bedankten.
Doe dede de Coning hy hem komen Ha-
nefrop / seggende: Gy weet dat gy mijn
Bone zijt / maer doe gy gebooren waert /
had gy noch u broeder niet een boet land
in Brandesier / so wil ik dat gy hier blij-
ven sult om dit Land te bewaren: Indien
gy u draegt als een broom Ridder / ben ik
gestint het koninkrijcke van Angorien u
te geven / dat ick gewonnen hebbe / en de
Coning Brandesier heeft een Dochter die
sal ick u geven tot een Vrouw / zy sal wel
ons geloove aennemen / ick sal voor Hen-
driek een ander koninkrijck verwerven /
daerom dunck heppe wel te doen. Vader
(zep Coning Hanefrop) ick dancke u
hooglyck / en is wech gegaen / en zepde in
hem selven: By Godt Heer Coningh ik
heb u wel verstaen / gy gunt ons niet dat
wy 't Coninkrijck van Brandesier heb-
ben souden / maer al soud' ik Godt verfa-
ken sal 't anders gaen. Hoe heeft hy Hen-
driek getoepen / en gesept liebe Broeder /
gy hebt gehoozt de mening van Vader: hy
wil ons bewyzen aen vreedende koninkrij-
ken / daer uyt wy verstaen dat hy Caro-
lus Coningh van Brandesier maken wil:
en dat wy aen 't Rijk niet hebben souden /
laet ons hem doen dooden van de Sara-
zyinen / en wy wesen Heeren van Brande-
sier / en Keyser van Rome. Liebe
Broeder zepde Hendrick / ghy segt wyffe-
lyck / maer wy moeten de sake wel oer-
tegen. Broeder zep Hanefrop ik sal gaen
by Coning Brandesier / en overkomen
niet hem van dese saken / op conditie dat
hy my geven sal sijn Dochter Galasie / dan
sal ik hem seggen dat Coning Pepijn
met

met de twaelf Genoten sal reysen te Jerusaleem om het H. Graf te besoecken dan sal hyse lichtelijck mogen vangen / wantse ongewapent komen sullen. Doe is Hen d'zich mede gereys met de twaelf Genoten by Brandesier / alwaer doe bestant was. Doe zeyde de Kalisse / mijn Heeren ghy weet dat onse vyanden de Kerstenen in ons Landt sijn gekomen / en bederben; dat meer is / hebben zy gewonnen het Landt van Angorien / dat groote schade is / so lange als de Oorloge duurt: 't is waer dat de Coning van Indien u vader heeft doen dooden / maer met reden: want u Vader den Coningh Compaert heeft sijn Doem doen dooden / nu moet ghy dencken datse heerde dood sijn; de Coningh van Indien sal los laten Brandesier / die Mahon hem gelevert heeft / en de schoone Hofemonde sal men brengen in presentie van u en den Coningh van Indien / tot dien zy dan gaet die salse behouden. In dit hebben zy alle geconsenteert. Doe wert Hofemonde booz den Coningh Luera en booz den Coningh van Indien gebzacht. Als Kalisse haer vzaegde by wien zy gaen wou / is zy gegaen by den Coningh van Indien sonder haer te beraden. Als Kalisse de peys gemaccht hadde / gaf hy sijn Dochter aen Coningh Luera / daer booz de peys geroepen wert booz alle het Landt. Nu sal ik sprekken van Haneftrop den bezrader.

Hoe Haneftrop en Brandesier en Luera quam om sijn bezraet te volbringen / ende hoe hy selfs bezraden wert.

Het XLVII. Capittel.

Op den selfden dagh als den peys gemaccht was / quam Haneftrop in 't Peys / ende vzaegde wie dat Luera ende Brandesier was / die werden hem getweken die hy met groote reberente groete.

Brandesier zeyde / wat is u begeeren? Heer Coning zeyde Haneftrop / die sacche daerom ick gekomen ben is niet te seggen booz dus veel volcks / soo sijn Brandesier en Luera met Haneftrop en Kalisse aen een zijde gegaen. Doe heeft Haneftrop geseyt / Mijn Heeren ick ben Coningh Pepijns Sone / en ik heb hooren seggen dat gy Coningh Brandesier een schoone Dochter hebt / indien gy my die geven wilt tot een vrou / ick sal u seggen hoe gy de twaelf Genoten in handen krijgen sult. By Mahon seyde Brandesier / om u goet booznemen ick aen geenem Man verloben wou / maer gy moet versaken u Jesus. Doe zeyde Haneftrop / ik ben te vreden u Dochter te nemen / die ik ben een Kersten / en ik versake mijn Wet / want ik daer niet vast in stont. Als de Coning Brandesier verstant dat hy sijn selven bezraden wilde en sijn geloof asgaen / is hy met Luera Baldak alleen gegaen / seggende: Mijn Heeren / ghy mercht 't bezraet van desen Man / ik sou mijn luttel op hem betrouwen / als hy sijn Vader wil bezraden / ik had liever mijn Dochter te doen sterben / dan haer sulcken Man te geven / gaen wy na Jerusaleem / om te vangen Pepijn met de twaelf Genoten; indien wy hem krijgen / so mogen wy seggen dat wy hebben de bloene van 't Chyftenryck / en om dit te volbringen sal ick dese bezrader senden by mijn Dochter en sal hem een Bzief geven daer booz zy hem zal doen steken in een diepe gebangekens.

Als de schoone Galasie verstaen had de valshepd en bezraderp van Haneftrop / deed hem strengelijck in de gebanchenisse sicken.

Het XLVIII. Capittel.

Als Haneftrop in 't Kasteel was / heeft hy hem selven gepresenteert booz de Jonck.

Jonckvrouwe / als hy sagh haer uptnemende schoonhepd / is hy met liefde ontsteken / ende zep: Erweerdig vrouwe / die Mogende Godt Mahondie 't Firmament gemaccht heeft / moet u kracht geven u wil te volbringen / de groote Fame die ick gehoort hebbe van uw uptnemende schoonhepd. Ik heb gesproken met Brandesier uw Vader / om u ter echt te nemen; om dat dit waer is / soo is hier een bzief die uw Heer vader my gesonden heeft. Als sy die gelefen had / aen sagh zy Haneftrop met een quaet aensicht / en zep oberluyt: Heer ick heb den Bzief gelefen / die luyt dat gy verhoecht hebt de twaelf Genooten van Byzanchrijck / en dat noch erger is hebdy u eygen vader verraden / sijn de Kerstenen sag goddeloos? dat dunkt my vzeemt / maer hoe dattet is / gy moet wel een valsche bezrader wesen! De Coningh mijn Vader ontbied my dat ick u in de alderdiepste gebanchenisse leggen sou / want gy u Vader verraden wilt? soo willen wy in u geen gelooe setten. Doe liet hy Haneftrop in het diepste van de gebanchenisse steken / daer 't heel dypster was. O Edel vrou riep Haneftrop / dit is een verdzietelijcken Houwelijchsdag. Heer zeyde Galasie gy sult tot een Wyf trouwen mijn Gebanchenisse / want gy niet beter weerdigh zijt. In dese Gebanchenisse was den Keyser van Constantinopolen met den Groenen Ridder. Als Haneftrop by hen was / vzaegde de Keyser / wie zijt gy? Och laeten zeyde hy / ik ben Haneftrop d'angebaltige Bastaere van Coningh Pepijn. Seker seyde Keyser wy kennenu wel / en ik ben de Keyser van Gzlecken / segt my hoe dattet met mijn Sonen Valentijn en Oursson gaet / en met Coning Pepijn Sampson / Berniers / den Hertog van Vendormine / den Hertog Milloen Dangler / en al de Heeren van Byzanchrijck. Heer zeyde Haneftrop zy sijn in dese lande / en hebben de stadt van Angorien genomen met al het Landt /

maer ick derick datse niet weten dat gy hier zijt; dus spzaken de gebangenen van hun materie. Nu sal ik sprekken van Valentijn en Pacolet / die gekomen sijn by 't Kasteel Fort. Valentijn zeyde: Mogende Godt / ik heb noyt so stercken plaetse gesien. Heer zeyde Pacolet / ick sal 't bezproeben: doe trat hy een weynig van Valentijn / begost sijn konst / soo is by hem gekomen den boosen vyant / die zeyde / laet staen u booznemen / dit Kasteel mag men niet winnen met Coberpe / beleggen / noch met stozmen / maer met verraderp. Met dese woorden is Pacolet geschepden / en quam by Valentijn / en zeyde: laet ons van hier gaen / want dit Kasteel mach nimmermeer gewonnen worden / en sijn na Angorien gebaren. Als hy in de Stad was / is Valentijn in 't Paleys gegaen / en vzaegde de Bewaerder waer sijn Doem was / den Coning Pepijn en Oursson en de twaelf Genooten van Byzanchrijck? hem weder vertelt datse in Pelgrims habijt na Jerusaleem waren. Als Valentijn dit hoorde: zeyde: Godt wilsse bewaren / en hy bleef in de Stad van Angorien / bertwachtende de konst van Coning Pepijn en de twaelf Genoten.

Hoe den Coningh Brandesier en Luera in Jerusaleem vingen den Coning Pepijn met de twaelf Genoten.

Het XLIX. Capittel.

Nu is de Coningh Pepijn met de 12 Genoten van Byzanchrijck gekomen in Jerusaleem om 't H. Graf te besoecken / so sijnse gegaen by den Patriarch / die gaf hun een Leydsgman om hun te leyden tot al de H. plaetfen. Onderwijl is de Coning Brandesier met de Coning Luera / en de Coningh van Indien booz ingeben van Haneftrop daer gekomen / met groot geselschap van Sarazynen: zy gingen aen den Coningh van Surien / die 't land te-

grntwoozdig hielt / seer verwondert wesen-
de van hun komst: die hun vzaegde / wat
isset dat gy hier komt? Doe zepde Bran-
desier: Heer Coningh daer is een Kersten
Pont by ons gekomen: u / en heeft ons gead-
verteert / dat den Coningh Pepijn met de
twaelf Genoten van Brancryck in dese
Stadt zyn / daerom zyn wy hier gekomen
om hun lieden te vangen / dan mogen wy
doen met Brancryck als 't ons believen
sal. Wy Mahon zepde de Coning van
Surlen / die den Tempel van Salomon
in had / myn Heeren gy segt wel / dat als 't
u belieft / want ick sal doen vzaegen aen de
Patriarch of hy geen Pelgrims heeft uyt
Brancryck / endie hy heeft / dat hyse by
my vzeugt / ik sou geerne een vzelef na
Brancryck sende / 't geen gedaen wiert.
Doen is de Patriarch gegaen daer zy aen
Casel saten (want zy hun Pelgrimage
gedaen hadden) en heeft gesept: myn Hee-
ren / de Coning van Indien doet u geble-
den dat gy by hem sulc komen: Och zepde
de Coning Pepijn / ick weet indien hy my
kent / ick sal nimmer weder keeren in
Brancryck / ik sal u seggen wat wy doen
sullen: Ik rade dat wy myn Dons Pen-
dyck maken opperste van ons allen / ik
sal zyn bagage nabzagen als of ik zyn
Dienaar waer / en in sulker manieren so
sal ick niet bekent worden. Heer Coning
zepde hendzick / (die van dit berraed wel
wist) spreekt daer niet af / also ick u Dons
ben behoor ick u te dienen / daerom sal ick
daer niet in consenteren dat gy my soud
dienen. Doe zepde de Coning van Surlen
ik ben versichert dat gy alle Francopsen
sijt / en hier komt om my te verrieden /
en onder u geselschap is den Coningh Pe-
pyn / die nu houd de Stad van Angori-
en / ende veel volchs van ons doot geslagen
heeft ende by myn God Mahon / zo sal
hy nimmermees in Brancryck weder kee-
ren. Heer zep een van de twaelf Genoten
gy sulcet ons vergeben / want in dit ge-

selschap is Pepijn niet. Swijght zepde de
Coning van Surlen / ik zweer by God
Jupiter / indien de Coning hem nu open-
baert / ik sal u allegaeder doen hangen son-
der berrack. Heer Coning zepde de verr-
der hendzick / wilt op my niet pepynen dat
ik het ben. Doe dacht de hertog Mil-
doen wel dat se berraden waren / zepde ober-
lypt: heer ik sal u niet liegen / ik ben de
Coning / maer dat wy hier gekomen zyn /
is om het h. Graf te besochten / zo be-
hooren wy in geender manieren gebangen
te worden want 't recht is dat al de Kerste-
nen mogen bypelyk gaen en komen hun
Bedebaert te doen / mis betalende de tri-
bunt / die wy al betaelt hebben / daer dooz
gy ons onrecht doot te molesteren.

Hoe de Coningh van Indien
met hem nam Pepijn / niet wetende dat
hy den Coning van Brancryck was.

Het L. Capittel.

Aldus nam den Coning van Indien
met hem den goeden Coning Pepijn
sonder hem te kennen / daer de twaelf Ge-
noten seer bedroeft om waren / maer nie-
mant dede 't blycken / om dat men 't niet
mercken sou. De heeren sagen hun kro-
ning na / maer daer was niemant die hem
dozi adieu seggen / om dat hy niet bekent
sou worden. Och lacer zepde hy in hem
selben / God wil myn vertroosten / och
myn goede vzielt Milloen / ik behoort u
wel lief te hebben / want gy u Lijf om
mynent wil in sulcken aventure set. Wen-
dzick! hendzick! gy hebt wel bewesen
dat ghy een verrader zyt / 't kindt behoort
niet wel te varen dat zyn Ouders in noot
begeeft. Och myn koninginne Barchem
ick sal u niet meer sien. Mogende Godt
wilt doch bewaren myn Doon Carolus /
want ick weet dat de verraders hem lagen
leggen; dus beklagde hem den kro-
ning

ningh met s. hzende oogen. Als Gose-
monde verst. n d it den Coningh van In-
dien quam is zy h te gemoete gegaen / en
bewees hem 't root vziendichap. De vzhou
besag den Coning Pepijn die wel gemaekt
was van lichaem hoewel dat hy kleyn
was: zy vzaegde / mijn Heer wie heeft u
desen kleynen Man gegeben? Vzhou hy is
niet den Coningh van Brancryck en de
twaelf Genoten gekomen in Jerusalem /
daer hy mede gebangen is: indien hy sijn
geloofde versaken wil / ick sal hem veel
deugden doen. De Coning Pepijn sprack
niet een woort / die wel een ander hert had.
Doe 't tijt was dat de Coningh eten wou-
ging Pepijn in de keucken. De Coningh
zepde / soo hy koken kon / dat hy hem een
sause maecten wulde van gebakken broodt.
Pepijn heeft 't van sonden aen soo wel ge-
maecht / dat de Coningh van Indien geen
spyse eten wilde dan die Pepijn bereyt had /
't welck de keucken-meesters seer speet en
kreeg op Pepijn een grooten haet. Het
gebeurde dat hy Coning Pepijn beval te
beropen een Daen / doen is hy na de keuc-
ken gegaen om sijn last te doen: zy begos-
ten alle met Pepijn te spotten / dat hy niet
achten / maer is gegaen om de spyse aen 't
hyer te leggen. d' Opperkock die hem seer
haeste by quam / en nam een brandende
kole / en wierpse na Pepijn / die hem daer
af verbzande / en zwoer dat hy hem wyec-
ke. fou en sloeg hem al sulcken slaght tuf-
schen hals en hoofte / dat hy dood ter aerde
blef. Als de andere Dienaers sagen dat
hun Meester dus gehanteert was / heb-
bense Pepijn aen allen zyden bespongen.
Een met stoken / end' ander met messen.
Pepijn die stout was wreck niet / maer
zwaer dat hy liever te sterben had dan sul-
ken verfaemtheit te liden. Dit geroep
quam vooz den Coning dat men Pepijn
vzengen sou. Als hy vooz de Coning quam
zepde hy / ghy quade Catijf / hoe zydy zo
stout dat gy myn Opper-kock dood gesla-

gen hebt / segt my hoe dat 't toegegaen is.
Heer Coningh zepde Pepijn / ick sal u de
waerheyt seggen. De Coning ontbood de
Dienaers van de keucken / die zepden mede
alsoo. De Coning dede een gebod dat nie-
mant hem pet doen sou.

Hoe Coningh Pepijn was by de
Coningh van Indien / ende kennisse
kreeg van Esceremonde.

Het LI. Capittel.

De Coning van Indien die Escere-
monde opgesloten hiel als boren ver-
haekt is / dee haer nochtans vzeugen van de
alderbeste spyse daer hy selver van at; het
gebeurde op een avond dat hy Coning Pe-
pijn ontbood / en zepde / gaet in de kamer
daer staet een kerstler / daer suldy blinden
een rasende mensche / die suldy spyse vzae-
gen. Coning Pepijn nam de spyse ende
brochtse de vzhou / als hem den Coning van
Indien belast had. So haest als hy de vzhou
sag had hy daer medelijden mee / en zepde:
Myn liebe vziendin / Jesus moet u ver-
troosten / hebt vertrouwen in hem / ende
dient hem van herten / hy sal u vertroosten
in u liden. Als de vzhou van Godt hoorde
spreken / is zy nader gekomen en zep goe-
de vzielt weest niet verbaert vooz my / segt
my of gy Kerstenen zyt of niet? Vzhou
ik ben een goet Kersten zepde Pepijn / ende
ben uyt Brancryck. Doe zep de vzhou
al lachende / gy soud dan wel kennen Co-
ning Pepijn en sijn Hebe Valentijn. Dat
is waer zep Pepijn / ik ken ook wel sijn
Moeder Oursson / ende de Kerstler van
Giecken hun Vader / met de twaelf Ge-
noten en Belesante hun Moeder. Als de
Vzhou dit hoorde / begoft zy deerslyck te
schrypen / en zepde: magh ik myn betrou-
wen op u setten? Ja zepde Pepijn als of
ik u Vader ware: myn goede vzielt sprack
de Vzhou / weet dat ick my dus sijn ge-

late / ick ben so gefont als ik opt getwerft heb / ick heb ondertrout den Ridder Valentijn / maer ik ben genomen geweest van den bermalejdighen Coningh Crompaert / en vertelden al haer saken so die gepasseert waren / en hoe 't met haer stont. Als Pepijn dit hoorde / begost hy deertlyk te schreien en te suchten / bedenkende de aborture der werelt / en zepde in hem selven: **W**o-gende Godt / wat is dese dupsterheyt des werelts? Ik sie de Coele vrou in aldusdanig verdriet haer leuen leeden / om haer sekerheyt te houden **Wep!** Valentijn mijn Hebe / men behoefst u niet te vraghen in wat verdriet gy zyt om de schoone Ecele-remonde / die ghy aldus verlooren hebt / och! dat ghy dit wilt dat ick u gevonden heb / die om uwent wilt verdriet lydt. **H**yp zepde / schoone vrou ick weet wie ghy zyt maer ghy weet niet wie ik ik ben / maer om dat gy u vertrouwen op my geset hebt / so wil ik u seggen dat ik ben den Coning Pepijn van Branchrijck / daer de Fortuyne op gevallen is / dat ik moet dienen den Coningh van Indien. Met dese woorden is de vrou in onmacht gevallen / en Pepijn heeft haer gelaten / ende is hy de Coningh van Indien gegaen / die ter Tafel was geseten.

Hoe de Coningh Brandesier de gebangenen van Branchrijck in syngebanckenisse lepde.

Het LII Capitel.

De Coningh Brandesier is met de 12. Genoten geryft na sijn kasteel-fozt alwaer hy sijn Dochter Galasie verhaelde in wat manier hy Francospen gheuegen had / dewelcke hy al te samen dede stellen in de Gebankenisse / daer den Kepsier / den Groenen Ridder en Haneftrop facten: Haneftrop viel Willoen (die hem wert kennende) aen / zepde: gaet aen d' eene zij-

de / want daer komender meer / maer hoe komt ghy hiet / dewyl wy u in Angorien hebben gelaten? Den verrader zep hy op een abont gebangen / en aldaer gebacht te wesen: hy vzaegde of sijn Vader Koningh Pepijn oock by hem was / daer men neen op septe? Oursfon versterchte haer / seggende dattet God also bellesde / en vercroosten haer met Valentijn en den vroomen Pacolet / maer hy wil niet dattet kasteel so sterck en met geen Magromante te winnen was. Als Brandesier de Heeren in de Gebankenisse had doen vangen / zep hy tot Galasie / ick wil gaen tot Falasien om myn heyt te vergaderen / daer sal ick vinden de Koningh van Groot-Indien en Koningh Lucra / die met my komen sulen in 't Land van Angorien / dat den Francospen ingenomen hebben / soo is myn begeerten dat gy die Gebangenen wel betwaert; dus is Brandesier geryft na Falasien / daer hy sijn volck vergaderde. Daer quam Coning Lucra met een machtigh heyt volck / maer den Coningh van Indien die sond alleenspeck sijn volck / want sijn Vrouw Hofemonde sieck lagh / en slierf binnen negen dagen / daer dooz den Coningh seer bedroeft was / ende lagh te bedde twaelf dagen sonder pemandt te spreken / daer den Coningh Lucra om lachten / want hy hem niet lief had / om dat hy hem sijn Wyf Hofemonde ontomen hadde.

Hoe Brandesier sijn Heyt vergadert hebbende / na Angorien gegaen is.

Het LIII. Capittel.

Als den Coningh Brandesier met Lucra hun heyt vergadert hadden / zyn zyn te Schepe gegaen / gekomen in de Vaden van Angorien. Als de wacht van de Stad sagen Brandesier in de Vaden komen / zyn

3p

zyp tot Valentijn gelopen / die wagtende was den Coning Pepijn met de twaelf Genoten. Als Valentijn sag de Centen van Brandesier opgericht booz de Stadt van Angorien / beklaegde hy sijn Som en zepde tot Pacolet / goede vziende dese saken gaen qualijck / dat ik niet weten mach hoe 't met den Coning Pepijn gaet: Pacolet zepde / laet my gaen / gy sult haest bescheept hebben. 's Anderdaeghs is Pacolet van Angorien geryft by den Coningh Lucra als de Coning Pacolet sag / so heeft hy hem gebragt na sijn Meester / die hy zepde dat dood was / maer 't berginck hun bepdenet dool. Als de nagt aen quam dede Pacolet booz sijn konst den Coning Lucra slapen / sette hem op een Heert / en boerde hem in de stad van Angorien in 't Paleys. Valentijn was seer verblijd als hy de Coning sag. Als nu Lucra ontwaecht was / so was hy verwonderd dat hy daer in de zale was / en Pacolet die hem qualik boozsien had quam by Lucra / ende zepde hem: Heert Coningh ik ben u Dienaer / beliest u my pet te bevelen? Doe bekenden Lucra dat hy verraden was / en trock een scherp Mes / en stak Pacolet in sijn Lijf dat hy dood ter aerden viel / daer Valentijn seer bedroeft om was / en zepde: nu magh ik wel seggen dat ik een groot vziend verloren heb / en sal nimmer sod'n getrouwen dienaer krygen / ik ben alleen na by mijn vanden. Als de Coning Lucra in de gebankenisse was / de Valentijn 't lichaem van Pacolet eertlyck ter aerden doen / dat van elk beklaegt wert.

Hoe Coningh Brandesier wist dat Coning Lucra in Angorien was en Valentijn dede vraghen of hy hem Lucra wilde doen ransoeneeren.

Het LIII. Capittel.

Anderdaegs vzoeg was 'ereen groot Armoer onder de Sarazynen / om

den Coning Lucra die zyn verloren hadden. Doe quam daer een Bespieder / die hem zepde dat hy in Angorien was / en dat hy Pacolet gedood had. De Coning Brandesier was verblijd van de dood van Pacolet / maer bedroeft dat Lucra gebange was. Gy heeft een Bode ontboden / die Francois kon / en zep: Gaet tot Valentijn / indien hy my senden wil Coning Lucra / ik sal hem weder senden Coning Pepijn van Branchrijck / den Kepsier van Griecken of sijn Soon Oursfon / of eenige van de 12. Vendoeten van Branchrijck / ofte Haneftrop of Hanzsk / of den Groenen Ridder / so wie hy van dien Heber heeft. De Bode is geryft na de stad van Angorien / die ingelaten wiert / en gebacht is by Valentijn. Valentijn was seer verwonderd / en zepde tot de Bode: Hoe mag dat wesen dat Brandesier so menig Edelman in sijn gebankenisse heeft / en hoe mag hyse gebangen hebben; 't welck de Bode in 't hoort verhaelde van al de verraderp / seggende op 't lest / wilt wy wijslyck doen / so laet uytgaen de Coning Lucra tegen een vait u lefste vzienden. Bode zepde Valentijn / ik sal u terfont antwoort geven / en is gegaen in de Zale / en de sijn Heeren by hem komen / zepde: Mijn Heeren ik mag uyt de gebankenisse van Brandesier verlossen den Kepsier mijn Vader / of mynen Broeder Oursfon / of mijn Som den Coning Pepijn / die mijn alderbeste vzienden en naeste Maden sijn / so wilt my hiet in raden wie ik booz Coning Lucra nemen sal. De Heeren antwoorden / hier is niet te raden / ghy weet dat een jegelyck gehouden is aen sijn Vader ofte Moeder. Mijn Heeren zepde Valentijn ghy spreect wijslyckheit; maer ik ben van ander sijn / weet gy alle wel dat mijn Moeder Beslefante met groot onrecht van mijn Vader gebangen is geweest / en in alskelke verdriet gestelt / dat se gebaert heeft in het bosch van Orlens? met recht help ick

G 4

mij

mijn Goom den Coningh Pepijn / die my daer bant / en heeft doen opbaeden sonder mij te kennen / en my Ridder gemaecht heeft / en al 't goet dat ik hebbe dat is van hem gekomen / de Kersker mijn vader heeft my noopt so veel gegeven als een paer spore / daerom ben ik gesint de Coningh Pepyn te verlossen voor Coningh Lucca.

Hoe den Hertog Milloen Dangler gelost wert voor Coning Lucca.

Het LV. Capittel.

Koning Brandesier verstaen hebben / de dat Valentijn Pepijn voor Lucca wilde hebben / heeft hy terstont Boden gesonden na sijn Dochter Galasia / beschept begeertende / datse Coning Pepijn senden sou om Coning Lucca te verlossen. Galasia belaste de Stock-bewaerder dat hy Coningh Pepijn upt de Gebanchenisse sou halen. Als hy quam aen de Gebanchenisse / riep hy / laet den Coning van Brandesier upt komen. Milloen Dangler antwoorde / ik ben hier / waerom roept ghy my? Heer zy de Stock-bewaerder hebt geen sozge / gy sult verlost worden voor een Coning / die de Kerstenen gevangen hebben. Als Hendryck dat verstant / beklaghe hy hem dat hy sijn Vader ontsept had / dat hy geen Coningh gemaecht was als men 't hem bood. al d'ander Heeren namen oozlof aen hem. Och zep den Kersker van Griecken / groet my mijn Soons Valentijn en Oursson / ik gebiedten my tot haer / seght haer in wat verdriet dat wy hier sijn: Mijn Heeren neemt een moet antwoorde hy / als ik in Brandesier heer sult ghy ontlast wesen van u gebanchenisse. Doe Milloen Dangler upt was / is hy gegaen by de schoone Galasia / en nam oozlofaen haer / die hem met soete woorden haren God Mahan beval. Also is de Hertog Milloen

gerepft met de Boden / die om hem quam op de Gaben van der Zee / doen sijn zy te Schepen gegaen / en in 't heyz van Brandesier welkorn geheten / seggende: gaet met mijn volck / die u hier gebragt hebben tot in Angorien / en seght Valentijn / dat hy my weer send Coning Lucca also dat besloten is / Doe is Milloen Dangler gerepft met die hem gelepden in 't stad van Angorien tot in 't Paleys / daerse Valentijn vonden. Als Valentijn Milloen Dangler sag / heeft hy hem vrendelijck in de armen genomen / en Milloen heeft Valentijn in 't secreet vertelt / hoe dat zy gevangen werde in Jerusalem / en hoe de Coning van Indien met hem gelept heeft Coning Pepijn / sonder hem te kennen / en hoe dat de ander gevangen lagen in het kasteel. Als Valentijn de sake verstant / zepde hy / gy hebt wysselijck gedaen. Als Valentijn dus met Milloen gesproken hadt / dee hy Coning Lucca halen / en zepde. Heer Coningh voor dese tijt sijt by / maer denck om mijn goeden vrend Pacolet die gy gedood hebt / ik be-loove u / indien ik u in 't gemoet komen in eenige batalje / dat wy sullen sien wie van ons beide de vroomste is. Met dese woorde is Coning Lucca seer blijde wech gegaen. Als hy upt de Poozt was / bedrebe zy groote Feesten om sijn wederkomst.

Hoe Valentijn en den Hertogh Milloen Dangler upt Angorien reden op de Sarazijnen / en hoe de Sarazijnen den strijd verloten.

Het LVI. Capittel.

Als Milloen Dangler by Valentijn was / ordneerden zy hun Batalje van 50000. Mannen / en zyn also upt de Stadt gekomen. Als Brandesier dese tijdinge hoorde / dee Trompetten slaen / en heeft sijn Batalje geordneert van ses-

tigh

tigh dupsent Mannen / hy had by hem 13. Coningen die hem al onderdanig waren. De Kerstenen sijn gekomen om in hun Poozt te slaen / maer zy waren so wel geordneert / dat men daer in niet komen mocht. Doe ley Valentijn sijn Lancel in de kiling / ende riep met luyder stemme: Gy Kersten Heeren neemt een maed / denck om 't bloedt / dat onsen Schepper gestoet heeft. Daer begon een stercken stryd / de Kerstenen sijn na den Standaert van Brandesier gereden / die by hem had den Coning Lucca met veel Sarazijnen / die seer scherpelijck bochten; om den Standaert van Brandesier waren vijftig dupsent Mannen / die voor hem hielden groote Schilden / daer door de Kerstenen hun niet deeren mochten. Doe quam den Admirael van Colcidonen by een Francops / die questte hem seer / zo is hy voortgetreden en sloeg een ander Francops met een hamer op sijn Helm / dat hy hem 't hooft geklooft heeft / maer eer hy weer op hooft komen / heeft hy 't selve sijn gesopen. Doe quam een Joncker upt Roymandpen den Admirael te moet / en sloeg hem dood voor de voeten van Milloen Dangler / die hem Ridder maechten; dese Batalje dupden dat de Son onder was. Als den dag aengekomen was / begost de stryd wederom. Valentijn die licht te voet was heeft hem van stonden aen opgerecht met sijn zweert in de hand / en sloeg al dood daer hy by komen mocht / en riep met luyder stemme: Gy Kersten Heeren denck om wel te doen / Milloen Dangler brocht Valentijn een Peert. Als hy weder opgeseten was / is hy upt de Batalje gereden om hem wat te verberschen / en brande een teuge Wijns / doen is hy wedergekeert in 't sterckste van den stryd. Valentijn is met sijn volck na den Maerschalck toe gerepft en sijn onder de Sarazijnen gekomen met grooten moed / dat zy der Heepden Batalje scheurden. Valentijn heeft den Maers-

chalck / die hem meende te bergen / zo grooten steek gegeven met sijn Lancel / dat Man en Peert ter aerden viel. Doe heeft hem Valentijn gevangen genomen / en vier Ridder te bewaren gegeven die hem in de Stadt van Angorien brochten. Doe bekende Brandesier en Lucca dat zy het quaetste hadden.

Hoe Coning Pepijn verlost wert voor den Maerschalck van de Coning van Indien.

Het LVII. Capittel.

NW dat de Kerstenen de Batalje gewonnen hadden / is Valentijn in 't Paleys gegaen / ende bede voor hem vzenge de gevangen; daer wert gebracht de Maerschalck van Indien; doe vzaegde Milloen Dangler upt wat land hy was? 't geen hy zepde. Als Milloen dat verstant heeft hy Valentijn aen een zijde genomen / en gelept: Het is goet dat wy desen Maerschalck gevangen hebben / want voor hem sullen wy den Coning Pepijn wederom krijgen / die den Coning van Indien met hem nam voor een Oweg. Doe vzaegden zy de Sarazijnen / of den Coning van Indien in sijn gebanchenisse niet had een kleyn Man van marchsel dat een Kersten is. Doe sprak de Maerschalck in sijn Hof is een kleyn perfoon die altijd met den Coningh van Indien tijdt / die hy brocht van Jerusalem / doen de twaelf Denoten gevangen waren. Heer Maerschalck zepde Valentijn / dat is hy daer wy na vzaegen / moogdy so wel doen / dat gy hem hier doet komen / gy sult voor hem upt gaen sonder rantsen te geben / want het mijn dienaer is / en hy heeft my lange tijdt trouwelijck gedient. Ich ben te vreden zep de Sarazijn / en was seer verblid; doe schreef hy een vrief aen den Coning van Indien / dat hy Pepijn senden wilde / hy sou ge-

o v

vrijd

bruid worden van al zijn rantsoen. Als de Coningh van Indien den brief verstaen had / dee hy den Coning Pepijn voor hem komen / ontsoeg hem / daer Pepijn blyde om was / seggende: Majesteit / vergeeft my dat ik u also niet gedient en heb als uw toebehoort. Doe is Pepijn aen de venster gegaen daer Esceremonde in was / en zeyde haer: Mijn Riche hebt een goeden moed / ik ben onclast van mijn Sevanckenisse / en sal in hozen tijde sien uw Lief Valentijn / en niet rusten voor dat ghy sulst verloft sijn: daer mede heeft Coningh Pepijn oorlof genomen aen Esceremonde / daer door zy van blydenschap ter aerden viel in onmacht.

Hoe Koning Pepijn van Angorien na Brancrichen keerde / om Artus van Britangien te verduyben / die sijn Quysvrou hebben wilde / om dat hy 't Koninkryck verkriggen sou.

Het LVIII. Capittel.

Gedurende dat Coning Pepijn te Angorien was om de Sarazijne te bevechten / is hy hem gekomen een Bode van de Coninginne Barthem sijn huysvrou / die heeft hem gezeyt / dat sijn onderdanen geloven dat A. C. niet de Genoten doodt zyt / om dat zy geen tydinge gehad hebben sint dat gy gepangen zyt van de Sarazijnen. En Artus is niet groote macht in 't land gekomen / en wil niet kracht Coning van Brancrich wesen / en wil hebben u Coninginne Barthem tot een vrouw / ich den tot u gekomen om A. C. dese sake bekent te maken. Op dese wpr is groote oorloge in Brancrich / want Willelm van Mongen heeft Garijn gebod / en heeft opgenomen te dooden u Saon Carolus. Pepijn was van dese tydinge bedroeft / en sijn Raed vergadert wat hy doen sou / soo waren zy van accoozt / dattet beter was zyn

epgen Landt te beschermen / van te arbeiden om andere: alsoo heeft de Coning oorlof genomen om in Brancrich wederom te keeren. Doe heeft valentijn tot hem geseyt: liebe Som / het is van node dat ik hier blybe / om mynen vader de Keyser ende Oursson mijn broeder met de twaelf Genoten te verlossen. Doe zeyde de Coningh / ghy sprekt wijsfelijk / ende is te Schepe gegaen met ses duysent mannen.

Hoe Valentijn reysde na Indien / en hem upgaf voor een Doctoor / om te sien de schoone Esceremonde / die hy wech voerde.

Het LIX. Capittel.

Als Valentijn wist waer Esceremonde was / is hy gereyst met een dienarr alleen / gheleet als een Medicijn-meester / vond een koopbaerder die in Indien wou wesen / hy trad mede in 't Schip / en sijn also gereyst / dat se in 't hoit quamen in 't land van Indien. En Valentijn in de Stad ging dee hy een lange Tabbaert aen en setten op sijn hooft een voerde Kapoen / en quam soo in de Stad / ging in een tijck bozgers huyss logeren. So haest als de Weert hem sag / vragde hy wat sijn hanteringe was: Heer Weert zep Valentijn / ik ben een Medicijn-Meester / en verstaen up van alle siekten. Op begerde een knecht / die hem de Weert bracht / die niet een schoen aen sijn voeten hadde / nachroh noch houffen / ja hyna-naecht. Valentijn die siende / dee hem verkleeden om Gods wil / en zeyde vriend gaet in de Stad ende roept met luyder stemme / hier is gekomen een Meester in de Medicijnen / die hem vermeet alle siekte te geneesen hoe dat se zyn / en oock al de gene / die hun sinen verloren hebben / 't zy Man of Wyf. De knecht die wesen de dat hy verkleed was / gingh

door

door de Stadt roepende al den dagh / als hem Valentijn bevolen had / sood dat de sindinge voor den Coning quam / die dese Meester ter liefde van de schoone Esceremonde ontboodt. Daer waren voor Valentijns Logijs veel siecke menschen; soo doof / blinde / kreupel en manck van aller ley Natie / maer hy dee sijn onschuldt dat de Coning hem ontboden had / om daer te komen. Op groete den Coning van Indien. Den Coningh zeyde: Meester gy moet welckom wesen in mijn Hof / eet eerst en dincite / dan sal ik u seggen waer om ik u ontboden heb. Doe zeyde de Coning: Meester / ich heb in mijn Paleys een Vrouw die boven alle Vrouwen de schoonste is / so haest als ik se sic reg begerde ik se ten houtwelyk te hebben / maer sy dee verstaen dat sy haren God Mahon beloofd hadde niemant te trouwen / dattet een Jaer geleden was / so heb ik haer geconsenteert dat Jaer te beyden / maer in 't laeste van het Jaer heeft haer een deerlycke siekte bevangen / datter geen persoon by komen derft / zy schreyt en roept seer deerlyck nu lachte dan schreyt se / en houd geen manter / daer door mijn hert bedroeft is: indien zy geneesen was / ich souse nemen tot een Vrouw. Heer Coningh zeyde Valentijn / ich salder mijn best in doen / maer de siekte is nabp 't herte gekomen door lanchhepd van tijdt. Niet te min ich hope dat ik haer vertzoosten sal / ich dien dese nacht om trent haer kammer te wesen / om haer manieren te sien. Ik sal u daer doen leyden / maer wacht u wel dat sy u niet bijt noch quaet doet / en liet Valentijn leyden door een van de Dienars. Valentijn dit verstaende / heeft tot sijn Lief geseyt / ik sal gaen / soohaest als 'er gegeten is sal ich weder komen / ik heb geseydt dat ich een Doctoor ben / hy heeft my ontboden dat ich u geneesit sou. De vrouw seyde: Mijn Lief / ik vld God Almachtigh dat te volbgengen. Doe is Valentijn van daer gegaen / seggende: Heer

Coning weest verblijd / by de hylp van Mahon / binnen drie dagen sal zy spreken so wijslyck zy opt gedaen heeft. De Coningh was seer verblijd / en dee Valentijn geben een Mantel van goude Laken / en dee hem sitten aen de Tafel om te eten. Na 't eten heeft Valentijn oorlof genome aen den Coningh / en gegaen by de schoone Esceremonde / liet een groot licht ontsteken ende byer make. De Koningh bebal dat men de Meester van sou al dat hy begerde. Doe beval Valentijn dat een pegeylck gaen sou / sonder alleen sijn Dienaer / die hem dienen moest. Valentijn is daer alleen gebleven in de kammer / heeft de deuren en vensters vast gestoten / en geseyt: Mijn Liefste nu mogen wy byzlyck zyn. Den tyd is gekomen dat wy malkanderen gebonden den hebben. Aldus vergat Valentijn en Esceremonde al haer rou / die sy geleden hadden gedurende haer beyde liefde.

Hoe Koningh Pepijn te Parijs quam / ende den Koningh Artus dede onthoofden.

Het LX. Capittel.

Als Koningh Artus van Britangien hoorde dat Koningh Pepijn met de twaelf Genooten gevangen waren in Jerusalem / doecht dat se gebood souden worden / nam voor Barthem tot sijn Vrouw te nemen / en te wesen Koningh van Brancrich. Artus dede vragen den Hertog d'Anjou of hy hem de passagie wilde verlernen om in Brancrich te komen / 't geen hem afgeslagen wierd. 't Was niet lang of de Koning Artus quam met drie Hertogen voor Angiers / en beleydese: den Hertog van Anjou verweerde hem mannelich. De Koning Pepijn dede sijn meestlycheyt / sood dat hy te Parijs is gekomen / waerom groote blydenschap bedreven wierd. Als de Koninginne Barthem wist dat de Koningh

te Parijs gekomen is / so is hy by hem gecept / en hebben met groote stille den Coningh op een nacht gebangen binnen sijn Cente / en hebben hem gelevert Coning Pepijn / dewelcke hem dede onthoofden in 't kasteel van Parijs.

Hoe Valentijn 't kasteel Forz in-nam / en verloste de Kieper van Griecken-landt / ende alle de andere gebangenen.

Het LXI. Capittel.

Valentijn in Angorien sijnde / was nacht en dag in gepynse hoe hy sijn Vader sou mogen verlossen / so heeft hy dese vond bedagt: hy dede bereyden twaelf Schepen / daer in twee duysent mannen / ende dese laden met Fout / Wijn / Kroon / en nam met hem een gouden Kroon / rijckelijck gemaccht van kostelijcke gesceenten / en veel andere clerlijckheyt die hy in 't Schip dede / en sijn also by 't kasteel gekomen. Valentijn heeft hem verkleet als een koopman / sette de kostelijcke Kroon op 't hooft / zepde tot sijn volck dat se hun wapenen souden / en stil liggen blijven / en inden de Sarazijnen in 't Schip komen / slaet se dood datter geen ontkomen. Doe is Valentijn gegaen booz de Poozten van 't kasteel: als de Pooztier hem sag / braegde hy: Die heeft u hier gesonden? Ik ben een Coopman die geerne waer in Spanje en heb groore rijckdom in mijn Schip / so heb ick hoozen seggen dat geen koopman hier booz by repen mag sonder Col te geven / op de verbeurte van 't yf en goed / so ben ick hier gekomen om myn Col te betalen. Heer zep de Pooztier / verbeepd ick sal by myn Vrouw gaen / en heeft haer alles verrielt. Doen heeft sy haren kasteel doen roepen / en geseyt / gaet op de Haven / ende ontfange Col van den koopman / seer nu: soo v. el volck met u datse u geen

quaet doen moget. **De Pooztier die hem sag soo geladen komen / dacht dat het sijn Gefellen waten / en band de twee Leuten op / die in de plaetsen waren / en heeft de bygge meer gelaten / meynen oock wat van de kleynodien te hebben: hy gingh byten de balle van de Poozt / en Valentijn heeft hem gebangen genomen / en geleyde by de Schepen / en liet hem de dooden sien / seggende: Aldus suldy oock varen / of gy sult my in het kasteel leyden. Heer / zep de Pooztier / u wil zal geschieden / ik zweeren by Mahon / dat ik u 't kasteel leveren sal tot u belieste. Daer op zepde de Pooztier / komte byzelyck en doet u volck horen die met de Sarazijnen kleederen gekleet zyn / laet een booz een in 't kasteel komen om de zorg van de byg / want quamender twee tseffens over / zy souden beyde in de rivier vallen en verdoyncken. Also zyn de vyf ig kerstenen ingekomen: de Pooztier heeft Valentijn gewesen een heymelijcke deur / Valentijn dede die open en blies sijn hoozen / en al die in de Schepen waren quamen van stonden aen daer. Valentijn trad boven in 't kasteel by de kamer / om de schoone Maget te onderhouden. Als zy Valentijn sagh / die haer so eerlyck groete / was sy seer verwondert hoe hy daer gekomen was. Jonckvrou weest niet verbaert booz my / zepde Valentijn / ik ben om u liefde hier gekomen. Doe sagh zy Valentijn aen en wert ontfeken in het hert van liefde. Als de kerstenen in 't kasteel waten / die groot gerucht maechten / sagh de vrou ten versterken upt / merkte datse bevraden was / kerde haer weer tot Valentijn / en seyde met schrypende oogen: Edel Heer bescherm myn maeghdom: Edel vrouwe / zepde Valentijn hebt geen zorg / u sal niet misschleden: want die kasteel is nu myn. Doe ging Valentijn in de gebaucken en brach de deuren op / ende zepde: myn Heeren die hier binnen zyn / spreect indien gy noch leest: soo kom**

Outsson

Outsson terfont de stem van Valentijn en zepde / Broeder welckom moet gy zyn. Myn Heeren / zep Valentijn / hebt goeden moed / want in dese ure sal ick u verlossen. Hy schoor de ladder daer in / en dede alle gader daer upt komen.

Hoe den Kieper van Griecken met Outsson en den Groenen Ridder op het kasteel bleven / en hoe Hanefrop en Hendzich deden dooden hun Vader Coning Pepijn.

Het LXII. Capittel.

Nattet kasteel gewonnen was / hebben zy te samen raed genomen / dattet goet ware dat men daer eenige liet blijven om 't kasteel te bewaren: want de plaetse wel gelegen was om de Sarazijnen daer mede te kercken. Daer waren eenige die op schimp zeyden / dattet goet ware dat Hanefrop en Hendzich daer blijven souden. Myn Heeren zepde Hanefrop / myn Broeder en ik hebben besloten in Danchrijck te heeren / en ons Vader te dienen. By myn trouw zepde Outsson wy sullender niet om schrypen / want wie van quaedt gefelschap schepdt mach God danchen. Hanefrop en Hendzich namen dese woorden in groater ontwaerden / maer zy moesten patientie hebben. Daer wierd in 't eynde besloten tot des kiepers gemack / dat hy daer blijven soude met zyn Sone Outsson en den Groenen ridder / en Valentijn soude met zyn volck weder heeren in Angorien. De verraders Hanefrop en Hendzich zyn na Danchrijck gheect / die in hun boogheyt volharden. Als zy quamen te Parps hebben se de Coningh reverentie gedaen. Den Coning dee hun goede ciet maken / braegde wat rijdinge van den kieper: Valentijn / Outsson en de twaelf Benoten / Heer Coning / zeyden de verraders / zy zyn alle dood gebleven in een

grooten strijt booz Angorien: De verraders spraken met een oude vrou / die nacht en dag by de Coningin was / beloofde haer groote giften / daer booz de valsche vrou de Coningin ter doot bracht / daer de Coning seer bedroeft om wyg / en viel te bedde van droefheyt. De verraders dede zo veel booz haer subtylheidt / dat de Coning in korten tyd stierf / daer kleyn en groot om schrypde. De verraders geseten hun booz den volke seer droeflyc / maer zy waren bigde / en zeyden / nu mogen wy doen met dit Land so het ons beliben sal.

Hoe na de doot van Coning Pepijn den Hertog Milion Dangler wou doen hzoonen Carolus.

Het LXIII. Capittel.

Na de doot van Coning Pepijn / deden den Hertog Milion Dangler den Raed vergaderen / om de jonge Carolus Coningh te maken: maer Hanefrop en Hendzich beletten dat / booz dien zy de Heeren omkrochten: zeyden dat Carolus te jong was / en deden den Hertog gebangen stellen in 't kasteel van Parijs: daer na hielden zy Carolus gelijck of hy eenen keucken dienaar geweest had. Hy gebood Carolus nam het spit / en sloeg Hanefrop daer mee sulcken slag / dat hy ter aerden moest vallen: en Hendzich is toegeschoten om Carolus te slaen: maer Carolus sloeg Hendzich op zyn hooft dat het bloede ter aerden liep. Doe braght Hanefrop te coepen / soo dat zyn volck in de keucken quam / die wilden Carolus vangen: maer een ridder van Lions die Carolus schoolmeester geweest had / die nam hem by der hand / dede hem van stonden aen op een Heer sitten en brogt hem upt Parijs. Als de verrader wist dat Carolus wech was / hebben zy hem doen verholgen / maer die

Hem na bo'gen / reden al willens de weg
dwers; also en hebben zy hem niet gebon-
den. Doe vzaegde Valentijn waer den
Hertog Dangler was? zy wesen hem de
kamer / die Valentijn opdede. Den Her-

tog ontsprongh upt sijn slaep / vzaeghde/
wie hier dus stout komt in de kamer? Va-
lentijn zepde staet op en kleeu / ik kom
upt Angorien om u te verlossen.

Hoe de Keyser van Grieken met
Oursson en den Groenen Ridder na
Angorien reysden / de Kerstenen te hul-
pe / en den verbaerlijken Zee-strijd.

Het LXIV. Capittel.

DE Keyser van Grieken / die in 't Ka-
steel was hoorde seggen dat Zon-
desier de Stadt van Angorien hadde bele-
gert / was hy betweegt om 't Kersten ge-
laube te beschermen. Dor namen zy raed
ander hun kleden / datse een kasteel laten
maken souden / dat een vroom Ridder Ca-

steleyn / die het bewaren soude. De Key-
ser is met twee duysent man te Schepe
gegaen / maer zy hadden niet lange gezepe
hun ontmoeten veel Schepe / in dewelcke
was een Admirael met twalf duysent
Sarazijnen / deselve stelden haer te weer /
en hebben God aengeropen / en also
met een moed gevochien. Daer geschiede
een vreeselijcken strijd; de Keyser met
Oursson en den Groenen Ridder toonden
daer hun kracht / ende riepen Jesus Va-
blids Sone wilt ons nu bystaen: want de
Sarazijnen waren thien tegen een. Als
den Admirael sach dat de Christenen hem
so

so veel volcks affloegen / sloegh hy een
ridder / die by Oursson stond / dat hy dood
ober booydt in Zee viel / daer door Our-
sson verstoort was / en nam een hamer en
heeft den Admirael zo grooten slag gege-
ven / dat hy dood in 't Schip viel. De Sa-
razijnen dit siende namen de vlucht / en
kieten daer wel vijftien Schepen en vier
duysent Man.

Hoe de Kerstenen upt de Stadt
quamen / ende van den verbaerlijcken
strijd die zy deden.

Het LXV. Capittel.

DE Coning Brandesier 'en Coning
Lucra hadden een maendt lang gele-
gen booz de Stadt sonder peys te doen/
dies Valentijn met de ander Heeren raed
hielden om hunne vbanden te behechten/
so hebben de Christenen / die binnen An-
gorien waren hun Batalje geordineert in
tien partjen; daer af had Willoen Van-
gler de eerste / de ander Sampson Dori-
aens / de derde Gernier sijn Sone / de Gra-
ve van Vendome de vierde / de Graue van
Campingnen de vijfde / Quintijn van
Nozmand en de sesste / den Hertog van
Bozonglen de sevenste / den Hertog Va-
mertijn de achtste / de negenste voerde de
Maerschalk van Constantinopolen / en
Valentijn had de tiende batalje. Aldus
sijn de Christenen upt de Stadt gereden/
om Coning Brandesier te behechten / die
maecte vijftien bataljen / setten ober elck
een Coningh. Daer begon een herden
strijd / onder de Standaer vanden Sara-
zijnen was Coning Brandesier / den Co-
ning van Esclardpen van Indien / van
Salucen van Dammeden / den Admi-
rael van Coides / en van Arabien / den
Coning van Dublas / Josue van Pa-
lormen / den Hertog Bimant / en Her-
tog Rozolane / als zy malkanderen ge-
maecten was daer een Sarazijn / die noyt
in geen batalje gewoest had / die sijn lijf be-
proeben wilde: hy is booz by sijn volck ge-
treden / de Lantie in de hant hebbende. Het
welck Valentijn siende / is hem te moet ge-
treden / heeft hem zo gesteken dat hy dood
ter aerden viel. Willoen van Diglon stak
in sijn eerst aenkomen dood den Coning
Lucra en den Coning Rabes / daer af
Brandesier seer verwondert was. Daer
na quam Gernier / die stak en sloeg mentig
vroom Ridder doodt. Valentijn was ver-
blyd als hy de twee Ridders sag dusdant-
ge seften van wapenen doen: hy is by hun
gereden / heeft hun geseyt: Wijn Heeren
sijt wellekome / segt my so 't u belieft / wie
u hier gesonden heeft / wie gy sijt? Wijn
Heer zepde Gernier / wy zyn Francospen/
en komen van den G. Lande / wy hebben
hoozen seggen van de strijd / dus zyn wy
hier gekomen om u te helpen / en 't Ker-
sten geloobe te stercken: indien 't u belieft
onsen naem te weten / ik ben Gernier upt
Provincien / en myn gesel Willoen van
Diglon / een stout Ridder. Dus pratende
sijn zy in de batalje getreden / die hard was.
De Coningh van Indien / denckende dat
Valentijn hem van sijn Peert gesteken
had / is Valentijn te moet gereden met drie
Coningen / hebben hem so benaut / datse
hem van sijn Peert gesteken hebben / maer
hy is van stonden aen opgestaen / en heeft
zyn Zweet in de hant genomen / en heeft
daer mede beschermt soo hy best mocht.
Daer quam quade tijdinge dat men den
Seber besetten mocht / met de passagie / en
Haben van de Zee bewaren. Och! 't was
de Keyser van Grieken zyn Vader / die
hem te hulpe quaem / behleedt met de klee-
deren van de Sarazijnen.

Hoe Valentijn zyn Vader den
Keyser van Grieken in de Batalje sou-
der zyn weten doofstach.

Het LXVI. Capittel.

Also geringe als de Kerpser aen 't land was is Valentijn daer mede gekomen en stak zyn Peert met sporen. De Kerpser die een stout vroom man was / hem sieude komen / heeft een Lancel genoimen / en is zyn Dore te moet gekomen / hebbende aen een Schild van de Sarazynen: zyn malhander so sel te gemoet gekomen / dat Valentijn zyn Vader dooz 't lijf slach / dat hy dood ter aerden viel / sonder een woord te spreken / riep vrede la Griecken. Oursson die dit verstont / bekende dattet zyn Broeder was / die zyn Vader gebodt hadde / diep met schrepende oogen: Liebe broeder gy hebt een qua vromigheyt gedaen / gy hebt op desen dag gebodt / die ons getwan. Als Valentijn dit hoorde / is hy van den Peerde gevallen in een zwijminge. Doe is Oursson van zyn Peerde getreden hem nemende in de armen / bedijfende sulcken rou / dat geen Man sou mogen vertellen. Broeder zepde Oursson / neem een moed / dencht dat Godt barmhertig is / en machtig u sonden te vergeben / al waren zy nog eens so groot. Also heeft hem Oursson getroost / dies hy nochtans bedroeft was / en heeft so veel gedaen / dat hy is opgeseten te peerde / en is gereden als een Man die liever dood geweest had dan langer te leven / en is mede in den stryd gereden / hy sloeg aen allen zijden / so wat hy raekte dat brocht hy ter dood. Op deselfde tijdt is Christoffel onder de Christenen gekomen. Valentijn heeft gesien dat hy groot quaet dede / hy sloeg den Coning op zyn hooft / dat hy 't hem kloofde tot den hals toe. In dese Batalje waren Milioen van Wiglon ende Kepnier / die groote vromigheyt deden / en traden so diep onder de Sarazynen / datse beyde gebangen woorden / hun werden de oogen verbonden / en gelept in hun Schepen: maer Godt die zyn vanden niet vergeet / false noch verlossen. De

stryd duurde lange / Valentijn sag zyn sen niet aen sloeg so vreeselijc onder de Sarazynen / datse hem alle wiken / en is gekomen by Coning Brandesier / die hebben malhander gesieken / datse beyde ter eerde zyn gevallen / maer Valentijn stont voort weer op / die verhit was op Brandesier heeft hem so grooten slag gegeven / dat hy hem 't hooft kloofde. Als Coning Brutant sag dat zyn broeder doodt was / is hy wt den stryd geweken met den Admiraal van Cozdes. Den Coning Josuedede zyn Trompet van betreck slaen / en zyn gelopen om hem te bergen: maer de Kerstenen zyn hem gevolgt / roepende Christus den ghepysien.

Hoe Milioen Dangler keerde in Byzantijch / en Valentynen Oursson in Griecken-land repden.

Het LXVII. Capittel.

Nat de Sarazynen tot twee-mael verlagen waren heeft Milioen Dangler oorlof geymen aen Valentyn om in Byzantijch te repden / en zepde / ik trouw wel dat ich so licht in Byzantijch ware / als wy hier quamen. Dient zep Valentijn met schrepende oogen / sulcken spel gaet met Godt niet toe / 't is perijckel booz de ziele / die 't my leerde sterf een quade dood. Doen nam Milioen Dangler met de twaelf Genoten aen de ander Heeren oorlof / en zyn heen getept. Valentynen Oursson sloten / dat zy repden sonden na Constantinopolen / zy deden kroonenden Groenen ridder Coning van Angorien / hy dede den red als dat behoorde. Doe ontbood Oursson Galasie / en zepde: Liebe vrouw / ik weet dat gy van my een vrucht ontfangen hebt / maer ik mag u niet hebben tot een vrouw / want ik een ander getrouwt heb / daerom sal ik u renten bewysen / so veel daer gy eertlyc af leven sult.

Sult. Meer zep Galasie met schrepende oogen / Indien 't u beltef wil ik niet u repden dan doet my in een klooster / om Godt daer te dienen; doen zyn zy ober Zee gotten / en hebben gerept dat zy gesien hebben den Coorn van Constantinopolen / waer zy de tydinge brochten aen hun moeder / de dood van de kerpser haer Man / maer zy zepden niet datter Valentijn gedaen had. Daer wert groote blydschap bezeben om de komst van Valentijn ende oursson. Als zy in de stad waren / zynse in 't Paleys gegaen; Belesante zepde ober maeltijd tot Valentijn / wie sal 't sijn besitten van u hepden? ik weet niet wie de outste is / dus moet gy u hier in wijselijc beraden. Valentijn zepde liebe Moeder / ik ben te vreden dattet mijn Broeder sal wesen. Zy mijn trouw zep oursson / 'cen behoort my niet toe / want ik ben gehouwen aen u / gy niet aen my / dus liebe broeder gy sult kerpser wesen.

Hoe Valentijn wt Constantinopolen trock in een Wildernisse / en daer na wederom onbekent in de Stadt keerde / hem onderhiel onder de trappen van 't Paleys / en hoe de schoone Fesone sterft / en oursson de schoone Galasie trouwde.

Het LXVIII. Capittel.

Hoewel Valentijn en Oursson te samen 't Grieckse kerpserijc in vreden besaten / soo is Valentijn niet gerust geweest / maer heeft hem selven boozgenomen tot leertwefen des doodslags aen sijn vader / een slyng en armoedig leven te lepen / en heeft op een tijdt sijn hups vrouw Escleremonde vertelt / hoe dat hy ontwete sijn vader boozsteken had / en niet gerust konde leven booz hy hem met Godt versoent had / derhalven de Werelt booz een tijdt wilde verlaten / en gaf haer een

Brief / die hy belaste sijn Broeder ende Moeder te behandigen veertien dagen na sijn betreck. Escleremonde dit verstaende / wiere bitterlijc schrepende / doch Valentijn trooste haer begeerde van haer de Trou-ring die hy haer gegeven had / bzak die in twee / en gaf haer d'ene helft / d'ander helft behiel hy seggende / datse die helft wel bewaren soude / en wat men van hem zep na sijn betreck / datse niemant gelooven soude / dan die haer d'ander helft van den Ring toonde / die ik mee dzage. Als de veertien dagen om waren / heeft Escleremonde den Brief aen Oursson behandigt die Valentijn haer gegeven had. Als Oursson den Brief gelesen had / begoft hy deerlijc te weenen. Escleremonde bzagde hem waerom hy weende? Och liebe suster zepde Oursson / om dat mijn Broeder schryft dat hy sijn leven in woeste plaetsen sijn sonden wil beschrepen / en niet weder tot ons keeren. Als Escleremonde sulckz verstont / meende zy van rouw te sterben / als oock Belesante sijn Moeder; de droefheyt was so groot datter qualijc te schryven waer. Diepny tijds hier na wert de Kerpserin Fesone gesegt dat Oursson noch een vrouwe had / groot gaende / 't welck zy soo ter herten nam datse een sieckte krijgt en sterft / 't welck booz Oursson een nieuwe droefheyt was; noch eerijge Maenden gepasseert zijnde / heeft hy getrouwt de schoone Galasie. Valentijn geheel dooz armoede berandert en onkennelijc zynde / is na Constantinopolen gerept om te vernemen wat men van hem zep / en is boozt na 't Paleys gegaen / op de middag als sijn Moeder en Broeder ter tafelen soude gaen sitten / maer de Tafel dienaers sloegen hem dat hy upgaen soude / maer hy leed dat patientelijc. Oursson wert het sien de / en beval dat men den arme met vreden soude laten; doen bzachten zy Valentijn van de Spijse en Wijn die van der Tafel quam / doch hy wepgerde die / en nam eten

upt de kofz daer de spijfe boozd' armen in gebracht wiert / daer ober zp hun verwonden.

Hoe Coningh Hugo dede aenfoerhen de schoone Escleremonde / om die te hebben tot sijn Vrouw / en hoe dat hy Cursson en den Groenen Ridder verried.

Het LXXIX. Capittel.

In die tijd was 'er in hongarijen een Coning genaemt hugo / die hadde hooren seggen / dat Valentijn begeben hadde 't Keyserryck van Grieken / so is hy gekomen in Constantinopolen: Cursson heeft hem eerlyck ontfangen. Op een morgen is de Coning gekomen by Escleremonde / seggende: Edele Vrouw / ghy sult weten dat ik den Coning van Hongarpen ben / en heb geen Vrouw / so ben ik hier gekomen / om dat ik heb verstaen dat de goede Ridder Valentijn niet weer keeren en sal / daerom bid ick u ootmoedelyck dat gy my ontfangen wilt booz u Dienaer / ik sal u Coningin maken van Hongarpen. Heer Coningh zepde Escleremonde / die eer die gy my presentieert / daer danck ik u hooglyck af: ik ben niet van sin weder te houwelijcken: want mijn lief Valentijn is noch levende. Dus wil ik den tyd verbeypden van seben Jaren / en of ik al houwen wilde / so sou ik 't niet doen dan by des keysers Cursson / en by myn broeder des Groenen Ridders raedt. De heer zepde Coning hugo / Gode wil hem bewaren / ik ben van sin te reysen na Jerusalem / om te versoeken het h. Graf onse heeren / ik wou wel dat ik goet geselschap had heer Coningh zepde Cursson / ik ben ook van die meyninge / wy sullen reysen na Angorien by den Groenen Ridder / die sal geerne mede reysen. Doe nam Cursson oorlof aen sijn vrou Galasie / en

aen sijn Moeder Belesante. Doen zynse te Scheppe gegaen / en zyn gekomen in de haven van Angorien / daer zp wel ontfangen warden van den Coningh / seer verblyt zynde van de komste van Cursson / die hem boozt bereydt om met haer te Scheppe te gaen / so datse in korten tyd sijn gekomen in Jerusalem / hebben dien nacht gerust buytende Stad / 's Morgens zynse gegaen by den Patriarch / die hem dede leyden door de Stad / om het h. Graf en andere h. plaetsen te visiteren. Den Coningh Hugo / die verreaet in sijn sin had / gingh van hun geselschap by den Coningh van Durien / Rabustum genaemt / Broeder zynde van een Coning van Indien / die booz Angorien dood geslage was heeft hem gegroet / en geseyt: Heer Coningh / hier zyn gekomen twee Ridders die u niet welkekom behoorden te wesen / want zp besitten een groot deel van u Land; daer en hopen hebben zp verlagen den Edele koning Brandesier / koningh Luera / en u broeder den koningh van Indien. Als den koningh Rabustum verstant dat sijn broeder dood was / zepde hy tot hugo: Heer / indien gy my de twee Ridders leveren meugt / ick sal u 't loonen. Doe sepe hugo ik false u leveren: maer ghy moet my hen Dignetten geben / 't geen Rabustum be- loofden. Dan sal ick Zieven schyppen die myn knecht trouwelyck bestellen sal. Den Inhoud was aldus:

Cursson, by de gratie Gods, Keyser van Grieken, aen u myn lieve Vrouw Moeder, en myn lieve Huysvrouw Galasie, en Suster Escleremonde, wensche ik voor een vriendelycke groete en goede parientie. Het heeft den Almachtigen Godt belieft dat wy hier met goeder gelontheit gekomen zyn, en myn Broeder valentyn ter dood krank leggende gevonden hebbe, en aen my voor zyn dood begeert heeft, dat ik u Escleremonde voor al soude groeten, en dat

dat gy u druk wilt matigen, en niet ongehoud blyven, wanneer u eenig Prins mogte gebeuren: En dat hy tot een Lyktenen sijnner begeerten de helft van den Ring niet en leynd, is, dat hy siek leggende hem ontnomen is. Dit waren sijne leste woorden, ende is also in den Heere gerust.

Desen Zies geschreven / heeft hyse gezegelt met Curssons Zegel / heeft die Galeram gelant om na Constantinopolen te reysen / en die te behandigen aen Belesante en Escleremonde / dan sal ick eenige dagen daer na volgen / en verfaekense tot een vrou. Galeram de Zieven hebbende / is na Constantinopolen geryst / is in 't Paleys gekomen / recht alsse ter Tafelen souden gaen sitten / en heeft de Vrouwen eerlyck gegroet van wegen den Keyser Cursson / en heeft de Zieven overgelevert. Bode zepde Belesante / hoe is 't met mijn Done Cursson: Edele vrou zepde Galeram / ick liet hem in Jerusalem gesont / so gy verstaen sult by dese zies. Belesante dede gebieden dat men de Bode festeren soude. De zies gelesen sijnde / wierde Escleremonde zo mistroostig / dat haer Belesante gerust moet stellen / dencht dat u Broeders u geschreven hebben. Och lach! zepde Escleremonde / wat spreekt gy wat houwelijck sou zp doen / die geen hope en heeft nimmermeer verbyd te wesen? Dus spreekt my niet meer daer af om Gods wil / want ik van al myn leven geenen Man nemen sal. Mijn lieve Dochter zepde Belesante / gy sijt qualijck beraden / aengesien een so edelen Coning u begeerde is / ik seg u certyn / so daer quamen die my gelijcken mochten / dat ik my daer toe noch sou begeben. Na dese woorden is de Edele vrou in haer kamer gegaen / bitterlyck schrepende. Valentijn is onder de trappen gaen liggen / overdenckende door wien dit verreaet upt komen mocht. Dier dagen daer na quam den verrader Hugo

in Constantinopolen om sijn opset te volbringen / en wert met grooter eere ontfangen maer Escleremonde bewees hem geen teken van liefde. Doe sprach hugo overtuft / Edele Vrouw / gy hebt de zies wel verstaen die Galeram gebracht heeft / dat d' Edele Ridder Valentijn u Donedood is / so heeft den Keyser Cursson gesloten / dat ik hebben soude Escleremonde tot myn getrouwde huybzout. Heer Coningh zepde Escleremonde / ik verseker u by myn trouwe / dat ik opgenomen heb in myn hert / u noch niemant te nemen tot een Man. Hier stont Valentijn by / die dit verreaet ophropte in sijn herte.

Hoe Belesante en Escleremonde vernam 't verreaet van den Coning.

Het LXX. Capittel.

Als Valentijn bedacht dat sijn Vrouw verraden was / kreeg hy groot medelijden met haer: hy is gegaen in een Kapelleken daer hy gewoontlyck in was God te dienen / zo viel hy op sijn knien devoetlyck / seggende: Genadige Godt wilt toch mijn huybzou beschermen booz dit verreaet / en in 't openbaer laten komen datse haer door ontwentiheyt niet en misdrecht. Doe is Valentijn gekomen in Pelgrims kleederen / en geseyt: Edele vrouwe wilt niet gelooven / ik wil daer booz sterben indien hy niet enleest / al eer die dagen om sijn sult gy hem sien. Als de verrader Hugo hoorde dat Valentijn noch leefde / zo is hy heymelijck upt 't Paleys gegaen / en op sijn Peert gereden / en is wech gereden sonder een woort te spreken. Sp waren alle verwonderd en verblijt / wouden den Pelgrim festeren / maer hy en wilde niet gefester wesen / en zepde: Edele Vrouw belgt u niet / ick heb myn gesellen in de Stadt / daer sal ick by gaen.

Hoe Oursson en den Groenen Ridder upt de Gevankenis van de Coningh van Sprien quamen om te oorloggen tegenden Coningh Hugo.

Het LXXI. Capitel.

DE Coningh van Sprien die in sijn ge-
danchenis hield den keiser Oursson
met den Groenen Ridder / dedese op een
tijd booz hem kommen / en zende hem : Gy
Heeren / ghy yt die ons Gode Mahon en
ons te niet doen wilt / so zweer ick by
Mahon dat ick u sal doen sterben / ten zp
dat gy my weder geeft de Stadt van An-
gorien met 't kasteel-Port / en noch der-
eigh andere Plaerse die ghy onder u hebt.
Heer Coning zep Oursson / dat sullen my
niet doen / ten zp dat gy ons weder geeft
Coning Hugo / die gy houd in u gevanke-
nisse. Doen zepde de Coning van Sur-
rien / hp is gerepft / en heeft u beder Ze-
gels met hem / hp is die u bezraden heeft
Als den keiser Oursson dat versont /
was hy seer verwondert : zwoor dat hp
niet rusten sou / hp soude gewroken heb-
ben op Coning Hugo. Den keiser Our-
sson en den Groenen Ridder zyn met den
Coningh van Surrien ober een gekomen
om hun Lijf te beschermen / en hebben de
Stadt van Angorien met 't kasteel gele-
bert in de handen van den Coningh van
Surrien / en zyn gekert na Constantino-
polen / daer zp hun volck seer bedrukt von-
den. Doen zpde Escleremonde de Heeren
daise tydinge gekregen had van Valentijn
dooz een Pelgrim / daer af Oursson seer
verblid was : want hp boden al begerde
de komst van Valentijn sijn broeder. Die
nacht ruste Oursson by sijn huysvrouwe
Galasie / en gewan aen haer een Dore die
genaemt was Morant / naderhant Co-
ning van Angorien. Niet langh daer na
dreed Oursson sijn Armee vergaderen / om
te gaen in Hongarpen tegen Coning Hu-

go. Als Coning Hugo hoorde / dat keiser
Oursson met den groenen Ridder quam
om hem en al sijn Land te bederven / heeft
hp een Gode aen den keiser gefonden dat
hp te vreden wilde wesen / hp sou hem ge-
ben de Stad van Hongarpen / en om de
koste die hp gedaen heeft om sijn heyz te
vergaderen. Doe is den keiser met den
Groenen Ridder gekert na Constantino-
polen. Valentijn was seer blijde dat hp
Oursson sagh : maer Escleremonde ver-
wonderde haer seer dat Valentijn niet en
quam / als den Pelgrim haer geseyt had /
en zepde : ha Pelgrim / gy hebt my gelo-
gen / want ghy zepde dat hp in drie dagen
hier wesen soude / en ick verneme geen ty-
dinge / maer zp wilt niet dat hp haer so na
by was / en onder de trappen lagh.

Hoe Valentijn en sijn leven eynde in
't Paleys onder de Crappen / en hoe hp
een Bziel geschreven had / daer dooz hp
bekent wert.

Het LXXII. Capittel.

Als de seben Jaren om waren / die
Valentijn hem tot sijn penitentie hem
gestelt had / heeft 't Gode beliest hem in
sijn Stijcke te halen / ende besocht hem met
een groote siecke / daer af Valentijn hem
so geboelde dat hp sterben moest / ende
danchte Gode van sijn groote genade / en
zepde : och mijn Heere en mijnen Schep-
per / wilt toch mijn arm sondig mensch
barmhertigh wesen ; en wilt my doch ver-
geven de dood van mijn vader / ende alle
andere sonden. O verlosser der Werelt !
wilt my niet verdoemen ter eweloge dood /
maer beschermt me van den boosen Geest
dooz u grondeloose barmhertigheyt. Seg-
gende dese woorden / heeft hem een Engel
geopenbaert / en zep Valentijn / Gode
laet u weten dat gy van dese Werelt schep-
den sult binnen vier dagen. Mogende
Gode

Gode zepde valentijn / ik mag u niet
vullen danken / dat gy myn sterf-
dag openbaert by u Engel. Doe dee hp
tekenen dat men hem incht en papier byen-
gen soude / en hp schreef in een Bziel hoe
hp 't berraedt van koning Hugo upt bzag-
te / en selve den Pelgrim was. Doe onder-
tekende hp den Bziel met sijn naem / en
lepde den halben Sicck daer in / en gaf sijn
geest. Het wert den keiser Oursson ge-
seft dat den armen Man dood was / het
welck de keiser hotende / is met sijn heeren
upt 't paleys gekomen / daer de armen
Man dood lag. Zp myn trou zep Our-
sson / ick geloobe dat dit een heyligh Man
is / en dat hp penitentie doende / hier sijn
leven ge-eyndicht heeft : dit seggende / sag
de keiser dat hp een Bziel in de hand had /
mepnde die daer upt te nemen / maer hp
mocht niet. Doe quam de goede vrouwe
Escleremonde / want so haest als zp de
Bziel raekte / is de hand opengegaen / en
zp heeft de Bziel upt de hand genome
tot haer beleben / die zp open dede / ende
halve ring daer in bond. So haest Escler-
emonde de helft van den ringh sag heeft
zp die gekent / en zepde : Myn heer / ick
sal ter stont tydinge hebben van valentijn.
Doe heeft zp een Secretaris ontboden die
haer den Bziel las / hoe dat de heylige man
valentijn sijn leven hadde ofgelept / en dat
hp den pelgrim had geweest die 't berraedt
upt had gezocht van koning hugo. De
rouw die Escleremonde bedreef / en den
keiser Oursson / soude een steenen hert
erbetint hebben. Och loeen ! zepde de goe-
de vrou / wat zal ik nu beginnen / als
ik verloren heb al mijn vzeugt en troost
deser aerde ? Och lazen mijn Lief valen-
tijn / wat hebby in den sin gehad / dat ghy
hier so na by gekomen zyt in al dus danste

ellende en armoede te sterben / sonder my-
zen woort te spreke of wat te kunnen te-
geven ? Och lazen ! ik heb u dikwael sien
liggen in groote armoede onder dese trap-
pen / sonder u te troosten. Och ik ben wel
verblint geweest en een ongeluchige vrou /
dat ik geen kennisse geozage hebbe van
u Esclen per soom / die ik behoorden te die-
nen in alle staten als een getrou wijf schul-
dig was : zp kusste hem sijn handen en boe-
ten / bedreef seer grooten rou. Doe wert
het Lichaem gezoecht in de groote kerck te
Constantinopolen / met grooter eerweer-
digheyt / dat men de straten niet gebzupken
mocht van gedzang des volks. Niet lang
hier na dede Escleremonde maken een
vrouwer-klooster / ter eeren van valen-
tijn / daer zp Abdisse af werd / en een heyl-
lig leven lepde. Na de dood van Valentijn
regerde Oursson de keiser 't Land van
Bylecken een jaer lang in vrede / en hadde
een Soon by sijn huysvrouwe Galasie /
Morant genaemt / die het koninkrijcke
van Angorien regeerde : hoztz daer na
sterft vrouwe Galasie / daer den keiser be-
dreeft om was. Na de dood van Galasie
heeft de keiser ontboden den groenen Rid-
der / en zep liebe vzeugt / ik weet dat niet du-
rende is / so bid ik u vzeugdelijk dat gy mij-
ne kinderen betwaert / haer onderwyfende
om 't keiser rijk wel te regeren. So is
Oursson in 't Bosch gegaen / daer hp een
heylig leven lepde / en sterft : en den Groene
ridder regeerde de kinderen. Hp hield het
keiser rijk in eeren / en wan het konink-
rijk van Hongarien. Ik bidde Gode
Almachtigh dat hp de Zielen der vzoemen
barmhertigh wil zyn : 't welck ons gunne
Gode den Vader / den Dore / ende den
S. Geest / Amen.

T A F E L

Hoe Coning Pepijn trouwde een Edel
Vrouw / genaemt Barthem / van
groot geslachte en afkomst. Cap. 1
Hoe een Ridder van Constantinopolen op
de Keyserin verliesde. Cap. 2
Hoe den valschen Ridder de Keyserin van
overspel beschuldigde. Cap. 3
Hoe de valsche Ridder verhoogde Belesante
om met haer sijn wil te doen. Cap. 4
Hoe dat Belesante baerde twee Soonen in
't bosch / daer af den eenen hiet Valen-
tijn en de andere Dursson / ende hoe zy
die verloor. Cap. 5
Van de Wepz die een van de Soonen van
Belesante wech droeg. Cap. 6
Hoe de valsche Ridder nieuwe bonden opge-
stelt had tot Constantinopole / daer door
sijn verraed uptquam. Cap. 7
Hoe de Keyser by Raede van de Wyse dede
halen Coning Pepijn / om de waerheyt
te weten tusschen de koopman en den
Ridder. Cap. 8
Hoe den koopman en den Ridder te samen
vochten om te weten de waerheyt van
't verraed. Cap. 9
Hoe Coning Pepijn oozlof nam aen den
Keyser / en reysde na Byzanchryck / en
van daer na Romen tegens de Sarazij-
nen die Romen gewonnen hadden / en
weder kreeg door de kloektheyt van
Valentijn. Cap. 10
Hoe Hanescrop en Hendrick grooten haet
en nijt hadden op Valentijn / om dat de
Coningh hem begraeyt hadde / en hoe
Valentijn wech trok. Cap. 11
Hoe Valentijn sijn broeder Dursson ver-
won in 't bosch van Oylens. Cap. 12
Hoe Valentijn met den Wildeman naer
Oylens reed / daer Coningh Pepijn
was. Cap. 13
Hoe Hanescrop en hendrick raed namen
om Valentijn dood te slaen in de kacer
van Englecyne. Cap. 14

Hoe den hertog Saborijn aen Coningh
Pepijn om secours sond tegen den Groe-
nen Ridder / die met hzacht sijn dochter
hebben wilde. Cap. 15
Hoe menig Edel Ridder quam in Aquita-
nien / om te verkrigten Fesone. Cap. 16
Hoe hanescrop en hendrick dede wachten
Valentijn en Dursson / om hen op den
wegh doodte slaen. Cap. 17
Hoe koning Pepijn gebod den kampf te
berope door sijn Paleys / om te sien
Dursson en Gzingaert begte. Cap. 18
Hoe Gzingaert de koningh 't verraed ont-
deckte / als hy verwonnen was van
Dursson / hoe Valentijn na Aquitanien
trock / en tegen den Groenen Ridder
vocht. Cap. 19
Hoe Valentijn Dursson sond om 's ander-
daegs den Groenen Ridder te beechten /
en hoe Dursson den Groenen ridder ver-
won / die hem zep dat hy een koninghs
Sone was. Cap. 20
Hoe den Engel Valentijn openbaerde dat
hy met Dursson reysen sou na 't Castel
van Escleremonde / en hoe de koning
beschept kreeg van sijn Suster / en haer
kinders.
Hoe Coning Pepijn reysde na den Keyser
van Grieken / en oozloogde tegen den
Soudaen / die de Stad van Constanti-
nopolen belegeert hadde. Cap. 22
Hoe Valentijn en Dursson quame aen 't
kasteel daer de schoone Escleremonde
was / en hoe zy kennis kregen van hun
geboorten. Cap. 23
Hoe Pacolet den Cobenaer de Acuse Pa-
ragus zpede de tydinge van sijn Suster
enden Ridder Valentijn / en van het ver-
raet vanden selven Keuse. Cap. 24
Hoe Pacolet met sijn konsten Valentijn
en Dursson upt de gebankenisse vanden
koningh Faragus verlost / en hoe hyse
brochte

brocht upt 't land met hun Moeder: Be-
lesante en de schoone Escleremonde. 25
Hoe koningh Faragus om wyacke te ne-
men van Valentijn en sijn Suster Es-
cleremonde alle sijn macht vergaderde
en door Aquitanien quam. Cap. 26
Hoe Dursson wilde geproeben de geiron-
wigheyt en gestadigheyt van de schoone
Fesone eer hyse vrouwen wilde. Cap. 27
Hoe koningh Faragus ontbood koningh
Crompaert dat hy hem te hulp komen
wilde met sijn Cobenaer Adriaen
Meyn / en hoe Valentijn reysden na
Constantinopolen. Cap. 28
Hoe Pacolet den Cobenaer Valentijn en
den Groenen Ridder verlosse upt de ge-
bankenisse van den Soudaen / en hoe
hy hem bedroogh. Cap. 29
Hoe koningh Crompaert den koningh
Faragus te hulp quam / en met hem
brachte Adriaen Meyn den Cobenaer /
door den welken Pacolet verraeden wert /
en koning Crompaert Escleremonde
wech voerde. Cap. 30
Hoe Pacolet hem gewroken heeft van den
Cobenaer Adriaen Meyn / die hem sijn
Peertjen en de schoone Escleremonde
ontvoert hadde. Cap. 31
Hoe de Kerstenen upt de Stadt sprongen
om Dictalle te krygen en hoe Valentijn
en den Groenen Ridder gevangen woer-
den. Cap. 32
Hoe koningh Pepijn oozlof nam aen den
Keyser om na Byzanchryck te reysen / en
van 't verraed van Hanescrop en Hen-
dick tegen Dursson. Cap. 33
Hoe Dursson als men hem beroordeelen
wilde / een kampf begeerde tegen die hem
accuseerde / 't welck hem geconsenteert
wert van de twaelf Genoten. Cap. 34
Hoe Valentijn 't Serpent verwonnen heb-
bende / dede doopen den Coningh van
Antiochien met al sijn volck. Cap. 35
Hoe Escleremonde haer sieck geliet / om
den Coningh van Indien niet te trou-

wen / en hoe koningh Lucra sijn ba-
ders dood wozeken wilde aen den Coning
van Indien. Cap. 36
Hoe den koningh Lucra trouwde de schoone
Rosemonde / en hoe Valentijn verlosse
ren Dochter upt de handen eens Sara-
zijs / diese verkrachten wilde. Cap. 37
Hoe Valentijn toogh na Indien / den ko-
ningh te ontseggen van wegen den ko-
ningh Lucra / en hoe Rosemonde hem
een ringh gaf daer hy sijn hst mede sal-
beerde. Cap. 38
Hoe Valentijn sijn boodschap dede aenden
Coningh van Indien van Lucra we-
gen. Cap. 39
Hoe Valentijn wederkeerde in Esclard-
ne met de antwoorde van den Coningh
van Indien / en hoe den Coning Lucra
na Indien voert. Cap. 40
Hoe Rosemonde vant de manier dat se ge-
bracht wert by den Coningh van In-
dien. Cap. 41
Hoe Coning Lucra so veel dede dat Bran-
desier by hem bleef / en Valentijn sond
na de Stad van Angorien. Cap. 42
Hoe Pacolet by zijnder konst dede doden
de Sarazijnen van Brandesier / die hy
daer gesonden had. Cap. 43
Hoe Valentijn wederkeerde door Indien
by den Coningh Brandesier / met des
Conings Margalants doode lichaem.
Cap. 44
Hoe Valentijn tyninge hoorde van sijnen
bader / en hoe Pacolet upt hielp de Co-
ningh van Indien / en hem de Coningh
Brandesier gevangen leverde. Cap. 45
Hoe Hanescrop ende hendrick verraeden de
Coningh Pepijn met de twaelf Ge-
noten. Cap. 46
Hoe Hanescrop by Brandesier en Lucra
quam om sijn verraed te volbringen / en
hy selve verraeden wert. Cap. 47
Hoe de schoone Galasie verstaen hebbende
de verraeder van Hanescrop / hem seer
strengelck in de Gebankenisse dede
schemen.

- steken. Cap. 48
 Hoe de koningh Brandesier en Lucia in
 Jerusalem vingen de koningh Pepijn
 met de twaelf Genoten. Cap. 49
 Hoe den koningh van Indien met hem
 nam den koningh Pepijn. Cap. 50
 Hoe den koningh Pepijn was by den ko-
 ning van Indien / en kennisse kreeg van
 de schoone Escleremonde. Cap. 51
 Hoe de koning Brandesier de Gevangene
 van Franckryck in sijn gevangenisse
 lejde. Cap. 52
 Hoe Brandesier sijn heyl vergadert had in
 Palastien / na Angorien trok. Cap. 53
 Hoe den koning Brandesier wist dat den
 koning Lucia in Angorien was / ende
 aen Valentijn soude om hem te rantsoe-
 neren. Cap. 54
 Hoe hertogh Willoen Dangler verloft
 wort voer den koning Lucia. Cap. 55
 Hoe Valentijn en Willoen Dangler upt
 Angorien reden op den Sarazynen / en-
 de hoe de Sarazynen de strijd verloren.
 Cap. 56
 Hoe koningh Pepijn verloft werd voer de
 Maerschalck van den koningh van
 Indien. Cap. 57
 Hoe koningh Pepijn na Franckryck
 keerde / om Artus van Brittanien te
 verduyven. Cap. 58
 Hoe Valentijn reysde in Indien als eene
 Doctoer / ende de schoone Escleremon-
 de wech voerde. Cap. 59
 Hoe koning Pepijn te Pareys quam / en
 koning Artus dede onthoofden. Cap. 60
 Hoe Valentijn 't kasteel-Fort in-nam /
 ende verlosse den keysers / ende de ander
 gevangen. Cap. 61
 Hoe den keysers van Griecken / met Surf-
 son en den Groenen Ridder op 't kasteel
 bleven / ende hanesroy en hendzick be-
 den dooden hunnen vader koningh
 Pepijn. Cap. 62
 Hoe na de doot van koning Pepijn den
 hertog Willoen Dangler woude doen
 hzoonen Carolus. Cap. 63
 Hoe den keysers van Griecken / met Surf-
 son en den Groenen Ridder na Angorien
 reysden de kerstenen te hulpe. Cap. 64
 Hoe de kerstenen upt de Stad quamen van
 hun oordonnantie / ende van de verbaer-
 lijcken strijdt. Cap. 65
 Hoe Valentijn den keysers sijn vader in de
 Batalje sonder zynen weten doozstach /
 ende de Sarazynen meest al verflagen
 werden. Cap. 66
 Hoe Willoen Dangler in Franckryck heer-
 de / en Valentijn en Surfson in Grie-
 ken reysden. Cap. 67
 Hoe Valentijn upt Constantinopolen trok
 in de Wildernisse / ende daer na weder
 onbekent in de Stadt keerde / en hem
 onderhield onder de trappen van 't Pa-
 leys / ende hoe de schoone Pefone sterft /
 ende Surfson de schoone Galasie trou-
 de. Cap. 68
 Hoe koning hugo dede aenfoeken de scho-
 ne Escleremonde / om die te nemen tot
 een vrou / en hoe dat hy Surfson en den
 Groenen Ridder verried. Cap. 69
 Hoe Belesante en Escleremonde vernam-
 men 't verbaed van den koning hugo.
 Cap. 70
 Hoe Surfson en den Groenen Ridder upt
 de gevangenisse quamen / om te oozlo-
 gen tegen den koning hugo. Cap. 71
 Hoe Valentijn zyn leven eynde in 't Pa-
 leys onder de trappen / en eenen Brief
 geschreven hadde / daer dooz hy bekent
 werd. Cap. 72

E Y N D E.

plt f

